

גליון חדש
מונחה

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבן קשה

בס"ד | גליון 31 | ראש השנה תש"פ

ירחון חסידי ברסלב

ויאתיו כל לעבדך

ארבעה מבני חבורת המתקורבים בעיר אקס-לה-בן שבצרפת מעלים זכרונות מניצני התגלות והתפשטות אורו של הנחל נובע במרחבי המדינה

וחסידים ברינה יגילו

תיאור חי ומלהיב מהמראות המופלאים באומן ראש השנה מנועם שיחתו של החסיד רבי לוי יצחק בנדר

לבוא בהתחדשות

ארבעה ממשפיעי אנ"ש ברב שיח מיוחד על ההכנה וההתחדשות לקראת הנסיעה לאומן על ראש השנה

הרבי חי!

עדידות ומכתבים הנחשפים לראשונה שופכים אור חדש על חייו הטהורים של החסיד הקדוש רבי מתתיהו הכהן ה"ד מאומן ונפלאות התקשורתו לרבינו הק"

לב אבות על בנים

הרה"ח ר' אביש דיקשטיין בסיפור התקרבות מופלא בעקבות הסבא מפולין ויומן נסיעה רבת-עלילות בימי מסך הברזל לציון הקדוש

התחדשות הקיבוץ

רשמים עזים מההתרגשות העצומה עם התחדשות הקיבוץ באומן לפני 30 שנה

קיבוץ בצל הפרעות

100 שנה להתקבצות באומן בראש השנה תר"פ בימי הפרעות שהתחוללו באוקראינה

הצמיחה וההתחדשות

בראש השנה מגלה ומודיע רועה הרועים כי כל תקוות וישועת ישראל, היא אך ורק בצפייתנו והשתוקקותנו כל היום אחר התגלות אורו של רוח אפנו משיח ה'

בחסות
ברסלב
עילית
קרית אג"ט באומן

להיות על ציון הקדוש
הרבה פעמים

בחסות :
דור צדיקים
חוויה עם נשמה

חברת דרך צדיקים

מקדמת בברכה
את אלפי לקוחותיה
ואת רבבות העולים
אומנה לקיים את ציווי
הרבי הקדוש ולקחת
חלק בקיבוץ הקדוש,
ומאחלת לכל באי עולם

הדרכים הטובים שיסע עד אחד עליהם
להצדיק האמת
תמידים

שנה טובה

שנה של שמחה
שנה של חורחה
שנה של קרבת אלוקים
שנה של ישועה
וגאולה שלירה
שנה שיזרח בה אור
של משיח על פני רחב

”וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין
כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל
אשר נשמה באפו, ה' אלוקי
ישראל מלך ומלכותו בכל משלה”

כִּי כָּל מְגַמְתִּי וְכָל תְּשׁוּבָתִי וְתַקּוּתִי הוּא רַק
לְהִיּוֹת עַל צִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ הַרְבֵּה פַעֲמִים
 אֲוִלִּי אֲזַכֶּה לְפָרֵשׁ אֶת שִׁיחָתִי לְשֹׁפֵד לְבִי כַּמַּיִם נוֹכַח פְּנֵי ה'

נותרו דירות לרכישה בפרוייקט היוקרתי, הזדרזו להירשם!

לאור ההצלחה האדירה של אכלוס הדירות לרוכשים המאושרים בראש השנה תשע"ט, הוספנו קומה נוספת בפרוייקט וניתן עדיין להצטרף לפרוייקט לאכלוס בראש השנה תש"פ!

השנה תוכל להיות בדירה משלך בלב העניינים באומן בפינה שקטה מתוך יישוב הדעת, ולהרוויח מעיסקה נדירה והשקעה בטוחה שתניב לך תשואה גבוהה במיוחד! המקום עם גישה נוחה לציון, דירות איכותיות משקיפות לנוף, בנין יהודי ומפוקח, תחזוקה ושמירה 24 שעות ביממה, עם צוות מקצועי שילווה אותך לאורך כל הדרך. אל תפספס את ההזדמנות!

הנכם מוזמנים לבקר אותנו באומן

ברסלב
עילית
 קרית אנ"ש באומן

ליווי
 אישי

תשואה
 גבוהה

השקעה
 בטוחה

מיקום
 מרכזי

מקווה
 מפואר
 במתחם

+380-637212105 | 052-7159130

לעילוי נשמת

הגאון החסיד

דבי אלעזר מרדכי קעניג זצ"ל

בן הגאון החסיד רבי גדליהו אהרן זצ"ל

שמוסר נפשו לענין הקיבוץ הק' ולכל ענייני דביה"ק

ובפרט בבנין עיה"ק צפת

נלב"ע כ"ג טבת תשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה

הונצח ע"י הר"ד יוסף שמעון חפץ שיח'י

להצלחה בכל הענינים

חלק מההוצאות
עבוד הדפסת גליון אנקשה
לראש השנה תש"פ

נתרם בנדיבות לב ע"י

הר"ד דוד ברגשטיין הי"ד

להצלחת 'משרד הנסיעות'

יה"ד שידאו תמיד ברכה והצלחה
וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידיהם

בברכת שנה טובה

ובתיבה זחתימה טובה

מערכת אנקשה

חלק מההוצאות עבוד הדפסת
גליון אנקשה לראש השנה תש"פ

נתרם בנדיבות לבו של

הר"ד אפרים בן שרה דבורה פורטנוי הי"ד

להצלחתו בעבודת ה' מתוך התקשרות לדבינו הק' באמת

יה"ד שידאה תמיד ברכה והצלחה

וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידיו

בברכת שנה טובה וזחתימה טובה

מערכת אנקשה

חלק מההוצאות
עבוד הדפסת גליון אנקשה
לראש השנה תש"פ

נתרם בנדיבות לב ע"י

הר"ד נחמיה חשין הי"ד

הר"ד צבי פסח פרנק הי"ד

להצלחת 'הפרוייקט'

יה"ד שידאו תמיד ברכה והצלחה
וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידיהם

בברכת שנה טובה

ובתיבה זחתימה טובה

מערכת אנקשה

לזיכרון עולם ולעילוי נשמת האשה הצדקנית והצנועה

מרת שרה דינה ע"ה חפץ

בת הרה"ג רבי אליהו מאיר קובנר זצ"ל

אבקשה
לחיפוש נצחיות
רוח קדשו של אור האורות
הנחל נובע מקור חכמה

ערב ראש השנה תש"פ

ישאו ברכה מאת ה'

לידידנו היקרים והנלבבים
בוני הבית מייסדי ההיכל
השותפים הנאמנים בבנין בית 'אבקשה'

אשר אש נצחיות אור האורות יוקדת בלבם
ואודות לכיסופם והשתוקקותם ונדבת לבם הגענו עד הלום

יהי רצון שנזכה כולנו יחד באור פניו יתברך
לשנה טובה ומבורכת

ולכתיבה וחתימה טובה בספרן
של צדיקים אמיתיים

המאחלים בהודיה והערכה
חברי מערכת 'אבקשה'

80

108

60

90

בגליון:

12 ההולכים בתורת ה'

רק דרך הפתח הצר שמרחיב הבעל תפילה יאירו הנשמות ויבואו אל תיקונם

16 במסילות הנחל

תכלית ההליכה עם התורות לעשות מהם תפילות

18 כדבר איש אל רעהו

להתחיל את ההתבודדות עם האמת הפשוטה הקרובה ללב עכשיו

22 בעקבי הצאן

אחר כל העצות והעבודות העיקר לסמוך על כוחו הגדול העולה על הכל

34 ליבי ער

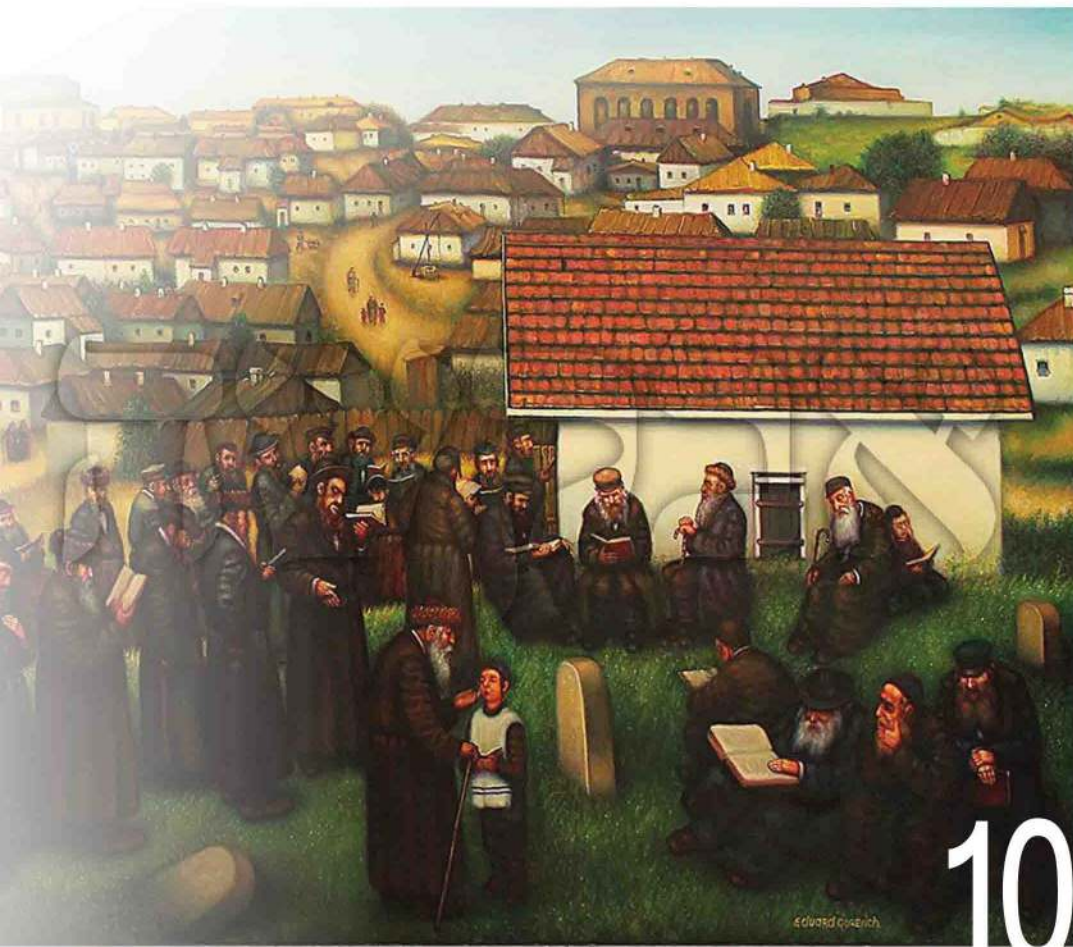
שערי הדמעות של המתבודדים לא ננעלו, ומה פשר האנחות המחירדות של העומדים בבית ה' בלילות

36 נפשי בשאלתי

עצות נאמנות לבני הנעורים איך לזכות לעבור את ימי ראש השנה והקיבוץ הקדוש בקדושה, ביראה, ברוגע ובשמחה

בשער: הקלוזי העתיק באומן (באיור: ר' שמשון בוסקילה)

10

מערכת אבקשה

טל: 02-539-63-63
פקס: 077-318-0237

© כל הזכויות שמורות. העתקת קטעי מאמרים, או תמונות, אך ורק באישור בכתב מהמערכת.

עיצוב גרפי: א. שפירא

צופיה הליכות ביתה

90

הרה"ח ר' אביש דיקשטיין מגולל במתק שפתיים את סיפור נסיעתו הראשונה רבת התלאות וגדושת הפלאות לציון הקדוש תחת השלטון הסובייטי וסיפור התקרבותו וקירוב חבריו בישיבה בבני ברק לאור האמת צח הצחצחות

נפלאות האהבה שביננו

10

תיאור מלא רגשי אש קודש מהקיבוץ באומן בראש השנה - מתורגם מנועם שיחותיו של החסיד רבי לוי יצחק בנדר

על משמר כבוד הצדיק

102

חובת השמירה על קדושת הקיבוץ הקדוש וכבוד הצדיק מוטלת על כל אחד ואחד הנקרא על שמו הקדוש - ראשי ארגון "חומותיך אומן" בשיחה נרגשת ומחייבת לקראת ההתקבצות הגדולה באומן על ראש השנה

וחסידים ברינה יגילו

38

הרה"ח ר' אלימלך זילבינער שליט"א, הרה"ח ר' יוסף פרץ שליט"א, הרה"ח ר' נתן ברנש"י שפירא שליט"א והרה"ח ר' צבי צוקר שליט"א בנועם שיח מיוחד איך נקבל את השפעת ימי ראש השנה וההתקבצות בצל ציונו הקדוש מתוך יראה המשולבת עם שמחה וחדוה

מחוללי המהפכה הצרפתית

108

סיפורה של החבריא קדישא בעיר אקסלבן שנטעה את הזרעים הראשונים למהפכה הגדולה בהתקרבות לאורו של רבינו הקדוש בצרפת מסופר לראשונה ברב שיח מפעמים ומעורר של ארבעה בני החבור

עולה על הכל

50

100 שנה לקיבוץ ראש השנה תר"פ בצל הפרעות שהתחוללו באוקראינה - תיאורים מרטיטי לב מקורות הימים המחרידים ההם חלקם הנחשפים לראשונה

וישרים יעלוזו

120

אור חדש האיר על ציון עם הופעת כרך נוסף מסדרת "מים עמוקים" ביאורים וחידושים על הספר הקדוש "ליקוטי מוהר"ן מתכריך כתביו של הרב החסיד ר' משה קרמר שליט"א - שיחה נלבבת עם עורכי הספר

החסיד ר' מת'עס

60

יריעה נרחבת רצופת גילויים חדשים ממסכת חייו המופלאים של החסיד הגדול והקדוש רבי מתתיהו הכהן בושסקי הי"ד מיושבי הקלויז הקדוש בעיר אומן

ילד שעשועים

124

מהיכן הכל מתחיל - מאמר

מפחד אני יותר לא לנסע - ספור נסיעתו האחרונה של רבי לוי יצחק בנדר בחירוץ נפש לאומן ראש השנה

חמשה מי יודע - שעשועון

שמחות ובכיות

80

עם מלאות 30 שנה להתחדשות הקיבוץ הגדול בראש השנה תש"ן עם נפילת מסך הברזל - רשימתו של הרה"ח ר' נתן אנשין מחזירה אותנו להתרגשות האדירה שהציפה את המוני משתתפיה

בס"ד
ערב ראש השנה תש"פ

ברכת שנה טובה ומתוקה

שלוחה בזה לכל קוראי אבקשה
ולכל העולים לציון הקדוש המתקבצים על ימי ראש השנה
ולכל אחינו בית ישראל בכל מקום שהם ה' עליהם יחיו

יהי רצון שתהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת גאולה וישועה
שנה שנתבשר בה בשורות טובות ישועות ונחמות
בהתרוממות קרנות צדיק הדורות אור האורות
ובהתגלות אורו בכל העולמות בביאת בן דוד נצר מחלציו יצא
אליו נכספת נפשינו כל הימים יבוא ויגאלינו גאולת עולמים

אבקשה

לחיפוש נצחיות
רוח קדשו של אור האורות
הנחל נובע מקור חכמה

צְמִיחַת קָרוֹן לְדוֹד עֵבֶדָה וְעִרְיַכַת נֵר לְבֵן יֵשׁוּ מְשִׁיחָה

מבעד למאורעות ותהפוכות התקופה, מאז נפתחו שערי ציון לרווחה מלפני כשלושים שנה, כשזרם המתקבצים וריבוי הנפשות השוקקות והמייחלות לגאולה ולגואל גובר והולך משנה לשנה, חש בכל נימי לבו ועמקי נשמתו כי כל אלו הם תהליכים ברורים והכנה לקראת קץ הגאולה.

○○○

זה עיקר כל תכליתנו ותקוותינו בכל עבודתנו בכל יום ויום ובפרט בימים קדושים אלו, לא להסיח דעתנו מהתשוקה הנחשקת להתגלות אורו ורוחו של כלליות הרועים, ולהעתיך ולהפציר לביאת איש צמח תצמיח, אשר ככל שמצפים ועורגים אליו כך מקרבים ומזרזים את ביאתו.

ודבר זה נלמד ונשמע מדברות קודשו ותורתו של הגאון הקדוש רבי אברהם בר"ן ז"ל, הוא אשר השריש וחרט עלי גליון שלא רק השלימות של הבריאה תבוא אל תכליתה בהתגלות רוח אפינו משיח ה' - אלא גם התיקון ושלימות העבודה של כל אחד ואחד, היא כפי השתוקקותו לאותו אור חדש שעל ציון יאיר.

"בדבר הגואל שאנו מחכים אליו נראה מבואר, שהוא גם יסוד ועיקר העבודה בפרטיות, המוכרחת ומחוייבת לכל נפש מישראל. כי בכל דור ודור ולכל איש ואיש, אין שום אופן ותחבולה לגאולתו והתמלאותו לאהבה את ה'

בכל דרכיו ותנועותיו שבכל אבר ואבר ובכל חוש וחוש שבכל רגע ורגע [אשר על זה לבד יצרנו], זולת כפי שמתגבר בעבודת תורתו ותפלתו ומצוותיו למצוא ולדעת את גואלינו וצדיקינו שאנו מחכים אליו" ---

(ביאור הליקוטים בסופו)

○○○

ובימי ראש השנה הקדושים המתדפקים בשערינו, בהסתופפנו בצילו של רועה הרועים, נייחד ונכוון את לבנו כלפי מעלה בתפילות ותחינות היום, הסובבים בעיקרם ויסודם להתגלות מלכותו יתברך בביאת בן דוד אליו נכספת נפש כל חי כל הימים.

"וּבְכֹן תֵּן כְּבוֹד לְעַמְּךָ תְּהִלָּה לִירְאֵיךָ וְתִקְוָה טוֹבָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפְתִיחוֹן פֶּה לְמִיחֵלִים לָךְ שְׂמִיחָה לְאַרְצֶךָ שְׁשׁוֹן לְעִירֶךָ וְצְמִיחַת קָרוֹן לְדוֹד עֵבֶדָה וְעִרְיַכַת נֵר לְבֵן יֵשׁוּ מְשִׁיחָה בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ."

ההתקבצות העולמית מכל קצוות תבל על ימי ראש השנה אצל הרועה הגדול, זורעת ונוסכת תקווה טובה ומחודשת בכל איש נלבב דורש את ה', שנפשו כמהה וגם כלתה לגאולה ולישועתו יתברך.

כי אכן, הקריאה הקדושה של ראש בני ישראל, והכרוז שציווה לצאן מרעיתו לעשות לבוא אליו לראש השנה, איש בל יעד, והתיקונים העליונים שמחולל ביום הקדוש והנורא הזה, מכוונים להחשת אותה תקווה נכספת, לתקן עולם במלכות שדי.

כך הם גם כלל ההשגות העליונות, התורות, השיחות והמעשיות, וכל הגילויים הנוראים שגילה האור הגנוז שלא נשמעו כמותם, כולם כאחד נועדו לתכלית אחת ויחידה להטעים את נשמות ישראל מטעם אור הגאולה הצפון במ, ולעוררם להביא על ידם לימות המשיח.

○○○

באותו ראש השנה האחרון עלי אדמות של אור האורות, שהפליג אז לפאר את גדולת הראש השנה שלו, והרבה לדבר מגודל החיוב לבוא אליו יהיה מה שיהיה ויהיה מי שיהיה, באותו ראש השנה גם גילה איש האלקים את התורה "תקעו תוכחה", תורה שהיא כמין צוואה בה הזהיר לחפש ולבקש מאד את המנהיג האמת איש אשר רוח בו, אשר בהתגלותו תתחדש כל הבריאה.

כי הא בהא תליא, ראש השנה זה היום תחילת מעשיך, ביום זה חוזרים ומתחדשים כל מעשי בראשית ורוח אלקים - דא רוחו של משיח - מרחפת על פני המים, הוא הזמן הנכון והמוכן להתחיל ולהתחדש בחיפוש ובביקוש אחר רוח אפינו משיח ה'.

זה אור בהירות הדרך של הנסיעה הגדולה בראשית השנה אל גואל הדורות, אשר כל אחד ואחד שגולה מביתו ומקומו וחוצה ימים ויבשות ומכתת רגליו לבוא אליו, זוכה לקבל במקום מנוחתו וגניזתו רוח חדשה, לחפש ולבקש אחריו ולעורר את האהבה ולהחיש את התגלותו בעולם.

וכפי שנשמע מפי מוהר"ן ז"ל: **"שְׂמֵעְתִּי מֵר' נַחֲמָן בֶּן ר' שִׁכְנָא ז"ל שְׂשִׁמְעֵ מִמֶּנּוּ (מְמוֹהֲרֵנ'ת) לְעַנְיָן נְסִיעַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְכוּ', וְהַיּוֹצֵא מִדְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שְׁכַל נְסִיעָה וְנְסִיעָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יְהִי לָהּ חֵלֶק בְּקֵץ הַגְּאוּלָּה"** (כוכבי אור).

ואכן, כל מי שעניו פקוחות ואוזניו כרויות, לכל המתחולל

איש ברערה בצידין הקדוש

תיאור חי יוקד מלהיב כל לב ממראות אומן ראש השנה מלפני למעלה ממאה שנה, כפי שנשמע מפי החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, המספר בערגה ובלהט אש קודש בנועם שיחתו מהקבלת פנים הנרגשת והאהבה המופלאה ששררה בין החסידים, מהנחלי הדמעות שנשפכו כמים באהל הציין הקדוש, ומאמירת הסליחות הנלהבות והתפילות הבוערות שבקלויז, והצדקות שפוזרו ללא שיעור וגבול בערב ראש השנה | **אשר עין ראתה כל אלה**

היה רטוב מדמעות, ראו במוחש שהרבי נמצא כאן בביהמ"ד, הרבי נמצא כאן...

כל אלו ששהו כל היום על הציין הק', אחר כך נכנסו לביהמ"ד בכזו תבערה והתעוררות, הכל בער וגעש [ס'האט געקאכט א קעסל].

הייתי אז בחור צעיר, ראיתי הרבה רבי'ס בפולין, ואילו כאן אני מביט ורואה משהו אחר לגמרי, געוואלד! הרי בוערת כאן אש, ממש מדורה בוערת...

השאגות בליל זכור ברית

[השואל: 'זכור ברית' גם התחילו מוקדם?], ר' לוי יצחק: התחילו בדיוק בשעה שלש. שם באומן זה היה נמשך עד אור היום. [ר' נחמן בורשטיין: לא התפללו כותיקין?], ר' לוי יצחק: לא! לא היה שייך ליישם זאת, אסביר לך מדוע, הרי צריך היה 'לתלוש' אנשים מהציין הק', כל הלילה הציין הק' בער וגעש, לפני חצות גם כן.

ר' אברהם [שטערנהארץ ז"ל] היה עולה לציין הק' לפני 'זכור ברית' וכשהוא היה יורד לקלויז' להתחיל באמירת הסליחות רבים ירדו עמו, אולם היו רבים שנשארו בציין הק', וקולותיהם ושאותיהם היו נשמעים מהציין הק', הם לא היו מסוגלים להתנתק מהציין הק'.

מכיון שכך לא היה אפשרי להתחיל את הסליחות' מוקדם יותר, שעה שלש כבר גם נחשב מוקדם מדי... אמירת הסליחות' עצמה ארכה כשלוש שעות.

אמרתי אז לעצמי, זה הרי 'קטורת' מכל העולמות... [פון אלע וועלטן]...

הזהו"ק הרי מפליג כל כך במעלת ה'קטורת', כתוב שם דברים נוראים על אמירת 'קטורת' בכוונה, איזה 'המתקת הדינים' נעשה על ידי זה...

תפילת מנחה בערב ראש השנה

ר' אברהם [שטערנהארץ ז"ל] התפלל מנחה בנעימות מיוחדת, אה! אה! אני שמעתי אותו כשהוא היה בגיל חמישים ושתיים, הוא נולד בשנת תרכ"ב, ואני שמעתי אותו בשנת תרע"ד, זקנו היה עדיין שחור עם מעט שערות כסופות.

אי אפשר בשום אופן לתאר לכם איזו תפילה היתה באומן 'ראש השנה', איזו תפילה היתה בערב ראש השנה...

הכל בער וגעש

האמונה ברבינו הק' היתה כל כך גדולה ומוחשית, ממש בבחי' ראייה, המורא רבך' היה כה גדול, המורא רבך' כמורא שמים' היה ממש נורא נוראות, ההרגשה היתה ברורה: 'הנה הוא!' 'הנה הוא!'

אה! איזו בכיות נשמעו שם בתפילת הלחש של מנחה ערב ראש השנה, או! כמה דמעות שיהודים שפכו שם באותה תפילת שמו"ע, כל הביהמ"ד

ה'קטורת' של ערב ראש השנה

[השואל: על מי מאנ"ש מסופר שידע 'אלשיך' בעל פה?], ר' לוי יצחק: היה זה ר' נחמן בנו של ר' דוד צבי, היו מכנים אותו 'נחמן מיטן אלשיך' [- נחמן עם האלשיך], בעל בכי גדול הוא היה, הרבה דמעות היה שופך.

כשהיה אומר 'קטורת' במנחה של ערב ראש השנה, כל הביהמ"ד היה 'מצלצל' מנעימת קולו, כשהוא אמר את התיבות: 'בבואם אל אהל מועד ורחצו מים ולא ימותו' בכזו התעוררות, הוא הטעים כל מילה כמי שמפרש אותה היטב, היה זה 'קטורת'... היו אצלנו יהודים נאים... ה'קטורת' היה 'קטורת', ה'אשרי' היה 'אשרי'... הגמרא הרי אומרת: כל האומר תהלה לדוד ג' פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא'. 'קטורת' זה הרי התקרבות להשי"ת.

זוכר אני את ה'קטורת' של ערב ראש השנה באומן, אה! ר' אברהם [שטערנהארץ ז"ל] היה מתפלל לפני העמוד מנחה, הוא פתח בשאגה: 'ידבר', אחר כך אמרו 'קטורת', זה כל כך רעם, זה כל כך רעש, אמירת ה'קטורת' ארכה זמן רב...

בראש השנה הראשון שהייתי באומן זה היה אצלי דבר חדש, בפולין הרי באים לביהמ"ד בערב לתפילת ערבית, ואילו כאן אני שומע כזה מין 'קטורת', נורא נוראות, כל הביהמ"ד רעש עם ה'קטורת'... כל מילה היתה 'א' געוואלד', 'קטורת' בכוונה,

**האמונה ברבינו
הק' היתה
כל כך גדולה
ומוחשית, ממש
בבחי' ראיה,
ה'מורא רבך'
היה כה גדול,
ה'מורא רבך
כמורא שמים'
היה ממש
נורא נוראות,
ההרגשה
היתה ברורה:
'הנה הוא!'
'הנה הוא!'**

הק' לא נח לרגע, והכל רק על רוחניות...
אחרי כזה לילה וכזה יום הגיע תפילת מנחה ותפילת ערבית של ראש השנה...

האהבה שבינינו

[ר' נחמן בורשטיין: אמירת 'לשנה טובה תכתבו' ארכה זמן ממושך?] **ר' לוי יצחק:** אוי, כמה זמן זה ארך, הרי מאחורי איחול זה נמצאת האהבה העצומה, רבינו הק' הרי ענה ואמר: **'העולם ראי שיתמהו עצמן על האהבה שבינינו'**, בשעה זו ראו זאת במוחש. העולם היה אומר: 'געוואלד און געשריגן', 'האהבה שלהם היא הרי נוראה, ממש חוץ לדרך הטבע...'
הלבבות ממש ריחפו על כנפי האהבה [מען איז געפלויגן אויף די הערצער], היה זה אהבת אמת מלב אל לב.

ההסבר היחיד לאהבה המופלאה הזאת, הוא רק הכח של הצדיק שמאיר לכל אחד את ה'נקודה' (ראה תורה לד), וכשהנקודה הזאת מתנוצצת אצל האדם ולו במקצת, אזי לא משנה מיהו ובאיזה מדרגה שהוא, 'נקודה' זו הרי כולה אלוקות, וממילא, אומר הרבי בתורה לד: **'שם שורה האהבה הקדושה'**... אהבה קדושה זאת היא שבאה שם לידי גילוי...

מתוך גליון "טעם זקנים" גליון מ"ב באדיבות העורכים ה"ו, תורגם ללשון ק"ע"י מערכת 'אבקשה'

ובל נשכח מיהו אותו יהודי, הלא הוא רבה של סוקולוב, והנה מרקד הוא כמו ילד... הוא היה למדן מופלג, וכעת, מה ר'ב? מתי ר'ב? מי ר'ב?... --- ר'ב? - כשמזכירים בפניו את התואר 'רב' הרי זה עבורו כמו שמזכירים לו איזה עבירה...

הביטול לרבינו הק' היה כל כך עצום, אוי, אוי, אוי! אחרי כן התיישבתי לכתוב מכתב לאבי, תיארתי לו מה שנעשה כאן, לפני כן אבי כתב לי מכתב: 'אתה תיתן על כך דין וחשבון, נסעת בלי לבקש את רשותי'. אולם אחר שהוא קיבל את מכתבי הוא הבין היטב, הוא השיב לי במכתב: 'טוב מאד עשית, תכוון עלי גם כן...'

היו כאלו זמנים... לא שייך לתאר זאת, אין מילים שיכילו את מה שנעשה שם, היה זה 'הימל גערודער', 'ריד בַּשְּׂמַיִם'...

הציון הק' לא נח לרגע

[השואל: האם הציון הק' היה דחוס וצפוף?]
ר' לוי יצחק: לא ניתן להבין איך נכנסו שם כל כך הרבה אנשים, זה היה ממש ראשים על גבי ראשים, 'עומדים צפופים'...

נורא נוראות מה שהיה שם, כמה דמעות שיהודים שפכו שם, ואיזה בכיות... כל היום וכל הלילה, הציון

עבודת הצדקה

אחרי ה'סליחות' החלה עבודה של 'צדקה', לא אשכח זאת לעולם, את העבודה של צדקה שהיתה נעשית שם.

הגיעו מפולין עניים מרודים שלא היה להם כסף עבור הוצאות הנסיעה, כל פולין הרי היתה ענייה, והם סובבו לקבץ צדקה עבור ההוצאות.

וה'צדקות' שהיו נשפכים שם... געוואלד, 'רבנו של עולם', היכן ראיתי בחיי כאלו 'צדקות', כלל לא ספרו את הכסף, פשוט נטלו מלא חפניים סכומי כסף מתוך כיס של צדקה שהיה להם, ונתנו וחזרו ונתנו... עמדתו משתומם, מה שראיתי שם לא ראיתי בחיי...

השמחה המופלאה

יום לפני ערב ראש השנה לפנות ערב הגיעו רוב ה'עולם', מפולין ומרחבי רוסיה, והשמחה המופלאה שפרצה בקבלת פנים - 'עין לא ראתה', לא שייך להמשיל על כך אפילו שמחת אב שפוגש את בנו, אין למשל זה כל שייכות למה שהתחולל שם, זה היה הרבה מעבר לכך, כזאת שמחה היתה בעת שנתקבצו כולם יחדיו, ברכו אחד על חברו 'שהחיינו'...

זוכר אני את ר' מרדכי סוקולובער [ז"ל], היה זה בשנת תרע"ה, ר' מרדכי הגיע לאומן על 'ראש השנה', והשמחה שפרצה מאותו יהודי... ואיך שהוא פיזז וכרכר... וברכת ה'שהחיינו' שלו...

מן המצר קראתי י-ה

נפלאות צדיק הדורות עליון למלכי ארץ, הפותח שערים ומרחיב הפתחים, ומאיר באורו הצחצחות את כל המחשכים, על ידי קול השופר היוצא ממצר הלב מעומקא דליבא של כל אחד ואחד המקושרים והמתקבצים אל פתחו וציונו הקדוש בראשית השנה, אשר על ידו זוכים להעלות את באי עולם לכף זכות ולאור גדול

על פי התורה הזמנית "תהומות יכסיומו" סימן ט', וליקוטי הלכות ראש השנה הלכה א'

השיב לו רבינו;

יפה הקשית!

"והשיב כלאחר יד, שיש בזה דברים בגו. כי אם יזכה לראות הפתחים שיש שם, הוא יכול לצאת דרך הפתחים של נפילת חברו. כי הירידה והנפילה של זה, הוא בחינת עליה של זה, והבן. היינו, לפעמים מה שנחשב נפילה וירידה אצל חברו שהוא במדרגה גבוהה יותר, נחשב אצלו בחינת עליה, לגבי מדרגתו השפלה.

"על כן, אף על פי שאי אפשר לעלות דרך הפתחים שנפל הוא בעצמו דרך שם, רק דרך פתח הגבוה יותר כמבואר בגמרא הנ"ל, אף על פי כן אם היה זוכה לראות הפתחים שיש בהטומאה בעצמה, היה יכול לעלות משם, דרך הפתחים של חברו הגבוה ממנו שנפל על ידם. כי הירידה והנפילה של חברו, נחשב אצלו עליה כנ"ל."

עיקר התשובה - לשוב דרך מקומות הצרים להשי"ת

והנה בליקוטי הלכות (הלכות ראש השנה ה"א) מובא שם ממוהרנ"ת ששמע בעל פה מדברי רבינו כלשון הזה:

"ה'רוצה' ל'כנס' צ'ריף ל'כנס' ד'רך פ'תח ה'צר ד'יקא ב'חינת ו'פתח ה'תב'ה ב'צד'ה ת'שים, כ'מו ש'ש'מ'ע'ת'י מ'ר'ב'נ'ו ז'כ'ר'ונו ל'ב'ר'כ'ה ב'ע'ל פ'ה ב'ב'א'ו'ר ש'צ'ר'יף ל'ע'ש'ו'ת פ'ת'ח ח'ד'ש ד'יק'א ו'כ'מו ש'א'מ'רו ר'ב'ו'ת'י'נו ז'כ'ר'ו'נ'ם ל'ב'ר'כ'ה ש'ה'ה' ד'ו'מ'ה ל'ע'ו'ל'ם ה'ז'ה ו'כ'ו' ו'כ'ל ה'רו'צ'ה ל'צ'א'ת ו'כ'ו' ו'מ'ן ה'צ'ד פ'ת'ו'ח'ה, ש'פ'ל ה'רו'צ'ה ל'כ'נ'ס י'כ'נ'ס ו'מ'ק'ש'י ש'ם ו'ל'כ'נ'ס ב'ה'א'י ד'נ'פ'יק'ו? ו'מ'ת'ר'ץ ש'ם ל'א ס'ג'י ו'כ'ו', ע'י'ן ש'ם. ו'ז'ה ב'חי'נ'ת ו'פ'ת'ח ה'ת'ב'ה ב'צ'ד'ה ת'שים. 'ב'צ'ד'ה' ד'יק'א, כ'י צ'ר'יף ל'כ'נ'ס ד'יק'א ד'רך ה'פ'ת'ח ה'צר ש'ה'ו'א מ'ן ה'צ'ד, ד'ה'י'נ'ו מ'צ'ד ה'ה' כ'נ"ל ו'א'ז ה'ש'ם י'ת'ב'ר'ך מ'ר'ח'י'ב ל'ו ה'פ'ת'ח ו'מ'ו'צ'י'א'ו"

ומוסיף לבאר בהמשך דבריו:

"כ'י ע'קר ה'ת'ש'ו'ב'ה כ'ת'ק'ו'נ'ה ה'ו'א ש'י'ע'ש'ה ה'ת'ש'ו'ב'ה ב'או'ת'ו ה'ג'ו'ף ע'צ'מ'ו ו'ב'או'ת'ו ע'י'נ'ן ע'צ'מ'ו ש'ק'ט'א ו'נ'ש'י'ב ו'י'ח'ז'ר ד'רך מ'ק'ו'מ'ו'ת ה'צ'ר'י'ם ו'ה'ד'ח'ו'ק'י'ם ל'ה'ש'ם י'ת'ב'ר'ך."

חת השיחות היחידות שנחקקו עלי ספר ה'ליקוטי מוהר"ן, ממנה ניתן ללמוד רבות, הן על דרך הלימוד בכלליות וכן בפרטיות לגבי הבנת תורה ט', היא אותה שיחה שדיבר מוהרנ"ת עם רבינו על עיקרה של תורה ט', ונרשמה על ידו בסוף תורה קי"ב (המצורפת לתורה ט').

ר' נתן ששמע את כל התורה (בשני סגנונותיה כמובא בחיי מוהר"ן) הקשה לרבינו על ההשגה העיקרית החוזרת ומופיעה בשתי התורות, שלכאורה מדברי הגמרא גופא שרבינו הזכיר בדבריו הקדושים, יש סתירה לעצם הגילוי והעצה שהתגלה בתורתו הקדושה.

נחזור בקיצור על תורף שיחתם הקדושה:

בתורה ט' - קי"ב, רבינו מלמד דרך עצה ותשובה, לכל יהודי שנעמד להתפלל והחושך והקליפות מסבבים אותו מכל צד, והוא אינו מסוגל להתפלל בדחילו ורחימו וחיות כראוי, כלומר הוא אינו מצליח לשוב בתשובה...

וזה עיקר עצתו אמונה, שכאשר האדם נפל לחשכות הסטרא אחרא, הוא הרי נפל דרך פתחים, וכמאמר חז"ל הבא ליטמא פותחין לו, אך הסיבה שהוא אינו יכול לעלות בחזרה דרך אותם פתחים שבהם נפל, היא מחמת שהוא אינו רואה את הפתחים מחמת החושך שמסבב אותו מכל צד.

ועל כן, על ידי דיבור אמת, שאותו דיבור הוא מאיר את החושך, יש ביכולתו לצאת דרך אותם פתחים שנפל דרכם אל תוך החושך והקליפות. ועל זה הקשה מוהרנ"ת:

הלא בדברי הגמרא במנחות, מבואר בפירוש שאין ביכולת האדם לעלות דרך אותם פתחים שמהם נפל, כי הגמרא שואלת 'מפני מה נברא העולם הזה בה' (באות ה'), והגמרא מתרצת שבאות ה' יש שני פתחים, פתח התחתון שממנו כל מי שרוצה לצאת יוצא לתרבות רעה, ופתח עליון שכל מי שרוצה לחזור בתשובה יכול לחזור דרכו.

והנה הגמרא שואלת מדוע אי אפשר לחזור דרך אותו פתח ממנו נפל, ומתרצת הגמרא - שהבעל תשובה זקוק לסייע, ובפתח התחתון אין סייע.

על כל פנים, מבואר מדברי הגמרא שהאדם לא יכול לעלות בפתח נפילתו!

והנה כל הרואה דברים אלו יתפלא בכפליים! כי מלבד מה שעצם התשובה שרבינו ענה למוהרנ"ת סותרת את כל ההבנה הפשוטה, בתורה ט' ותורה קי"ב, שם מבואר שהעיקר זה שהאדם זוכה לעלות דרך אותו פתח ממנו נפל, ולא יעשה פתח חדש, ורבינו השיב ואמר שהאדם צריך לעלות דרך הפתח העליון של הה' שהוא לא פתח נפילתו של השקוע בחשכות מעשיו. אבל יותר יש להתפלא בשנית על דברי מוהרנ"ת שכלל וערב לכאורה

בין שני הבחינות, כי מצד אחד הוא כותב ששמע מרבינו שצריך לעשות פתח חדש! דהיינו פתח שבו נקל יותר לשוב בתשובה מחמת הסיוע שיש מהשי"ת, ואחר כך כותב שהפתח החדש הוא הפתח הצר שבו יותר קשה לשוב בתשובה, שהם מקומות הצרים והדחוקים! וצריך לשוב באותו הגוף, שזה כעין פתח נפילתו.

ואם כן יש להבין, איך האדם זוכה לעלות, ובמה הוא עולה, בפתח החדש או הישן, במקום שנקל ויש סיוע, או במקום שקשה ואין סיוע?

הבנה זו אינה שאלה לידיעה והבנה גרידא, אלא שאלה שהיא נדרשת לעובדא ולמעשה, האם האדם צריך לעמוד בתפילה להתמודד מול החושך עם האמת, עד שהוא יזכה להאיר את החושך בעצמו, באופן שמתוך הנפילה שלו תיעשה עליה, או שעליו לברוח מהחושך, ללכת לצדדים המוארים שבו, שם הוא עובד את בוראו ועושה את רצונו, ודרך שם (תוך כדי התעלמות מהרע) הוא יזכה לחזור בתשובה ולתקן את כל קומתו - אפילו את החלקים החשוכים והפגומים שבנפשו.

הצדיק עושה פתח באותם שהם מן הצד

כדי לבאר את דרך העלייה בהרחבה כראוי, עלינו להקדים חלק מביאורו של רבי אברהם בר"נ ב'ביאור הליקוט'ים' במה שכתב על תורה זו.

הנקודה הראשונה העולה מדבריו שהוא מקשר בין הפתחים שיש בחושך הטומאה דרכם האדם עולה בתפלתו, לבין השערים של נוסחאות התפילה, שדרכם עולה התפילה שהם אותה בחינה ממש, והשערים הן הפתחים.

ולפי זה יש להתפלא על מה שכתב רבינו בתורה קי"ב באחד מפירושו לפסוק 'ופתח התיבה בצידה תשים', שהאדם יעשה פתח בשביל אותם אנשים שהם 'מן הצד', והם יעלו עמו, וכן ביאר רבינו למוהרנ"ת שהאדם יכול לעלות באותו פתח של חבירו, ולכאורה איך האדם עולה בפתח שאינו שלו, הרי יתכן שפתח זה הוא לא של שער שבטו השייך אליו.

מלבד זה ביאר עוד ראב"ן, שבאמת כוונת רבינו לומר שאותו אחד שדרך נפילתו אפשר וצריך לעלות, אין הכוונה על נפילתו של כל אחד ואחד, אלא זה סובב על 'חבר' אחד ומיוחד, שהוא הצדיק הגדול במעלה מכל הצדיקים, שאין אף אחד במעלה ממנו, שכל ירידתו לתוך החושך והסטרא אחרא הוא רק כדי להעלות את כל מי שנופל לשם, הגם שהוא עצמו עולה בפתח נפילתו בעצמו (שאינו זאת נפילה אלא בדקות מן הדקות

וכמו שיתבאר בהמשך מתוך קשרי התורה).

וזה החילוק בין הצדיק העליון לבין כל אלו הנמצאים בהמדרגות שמתחתיו, שהם כן יכולים לעלות וצריך לעלות בתוך פתח ירידתו, כי מה שחז"ל אמרו שאין יכולת להאדם הפשוט שנפל ויצא לתרבות רעה לחזור דרך פתח נפילתו הוא לא מחמת שבאמת אין שום אופן, אלא שליכא סיועא, אבל מי שכל ירידתו היא בדקי דקות כדי להוציא אחרים ידי חובתם, דהיינו

להוציאם מחובה לזכות, הוא מתחזק ומתהלך בצדקו באתערותא דלתתא עצומה [ללא סעד לתומכו - ראה רש"י בראשית ו, ט] ומתאמץ להבקיע דרך המסך החשוך שאופף את הפתח של הנפילה דייקא.

ועתה מובן ומבואר, שאליבא דאמת שדייקא בגלל שהצדיק כולל בתוכו את כל השערים, בבחינת יעקב שהוא כלול מכל נוסחאות התפילה, על כן כאשר הוא יורד לתוך החשכות של עם ישראל, כדי להורות תשובה, בבחינת לא חטא דוד אלא כדי להורות תשובה (וכל האומר דוד חטא אינו אלא טועה), הוא עולה ומעלה את כל מי שמתחבר ומתקשר איתו בתפלתו, שאז הוא נקרא חבירו מחמת שהאיש הפשוט התקשר איתו והתחבר עמו בתפלתו, והשער והפתח של הצדיק בירידתו ובעלייתו כולל בתוכו את כל הירידות ואת כל העליות כולם, ואין זה נחשב לשער פרטי שאי אפשר לעלות מי שאינו שייך לשם.

לעלות דרך פתח נפילתו בסיוע הצדיק

ומעתה יובן עוד, איך דברי רבינו שכל אחד צריך לעלות בפתח נפילתו עולים בקנה אחד עם דבריו שאמר למוהרנ"ת שרוב העולם עולים דרך הפתח העליון של

הה' שזה פתח עם סיוע, ולפי זה אינם עולים דרך הפתח התחתון שהוא פתח נפילת האדם לחושך הטומאה.

אמנם, כפי מה שהתבאר, הרי כוח הסיוע מלעילא הוא הצדיק בעצמו! כי הוא הסיוע שנשלח מלעילא לכל יהודי שמדבר דיבורי אמת!

כי עיקר הדיבור אמת שהיהודי הפשוט מדבר הוא בבחינת חלון, שמספר כביכול בתפילתו את גודל החושך בו הוא נמצא, ואלו הם הדיבורים האמיתיים ביותר מה שהוא מספר את עצם החושך והריחוק שם הוא נמצא, ועל ידי זה הוא מייחל לצאת מתוך החושך ובזה בעצמו הוא פותח חלון שזה הרצון להארת אור הצדיק האמת.

וזה המדרגה הראשונה של יציאת האדם מחושך טומאתו, ואחר כך על ידי שפתח חלון וחרך, אפילו הצר ביותר, להארתו של הצדיק האמת, על ידי זה נשלח אליו סיוע מהשי"ת שזה מה שהצדיק האמת מאיר לו בעצמו, ועל ידי שהצדיק מאיר לו את הארת האבן טובה, על ידי זה הוא מעלה אותו בפתח נפילתו וירידתו שכוללת את כל הירידות שבעולם!

ודעת לנכון, שאין הכוונה שבפועל הוא עולה בפתח של הצדיק, כי הרי לא מדובר על פתחים ושערים גשמיים (כי דבריו הקדושים הם לימודים

בעצם הנסיעה וההתקבצות והביאה והירידה כביכול יחד עם הצדיק למקום גלותו, שירד לקצה גבול הקדושה, למקום ששם מתגבר מאוד חסרון האמונה, ושם דווקא הוא קבע את משכנו לשם תיקון העולם וכל הדורות לנצח נצחים, ומשם - מעומק התהום - הוא מעלה את כל התפילות לדורי דורות

רוחניים שאסור לגשמו), אלא הצדיק נותן לו במתנה את הכוח שלו בעצמו, שלו בעצמו יש את הכוח לעלות דרך הירידה גופא!

ואת זה הצדיק נותן על ידי גודל ההתחזקות, שמאיר בכל אחד מאנשיו, התחזקות נפלאה שכזו שעל ידה כל אחד יוכל לעלות בפתח נפילתו שלו האישית, מה שלולא הסיוע של הצדיק אמרו חז"ל שאי אפשר לעלות בפתח הזה, אבל על ידי שהצדיק בעצמו מסייע לאדם להמתין ולהתמודד מול החושך של הטומאה, ולא לקבל ממנה בשום אופן חלישות הדעת, על ידי זה כל אחד זוכה לעלות באותו פתח ממנו הוא נפל! דהיינו לעלות בלי סיוע ממש רק בהתאמצות באתערותא דלתתא, שאת זה בעצמו מקבל על ידי הצדיק!

כי על כן, מתוך קשרי התורה מבואר, שעיקר הנפילה של כל אחד לחושך טומאתו, היא זה לעומת זה מהעלייה, ואם העלייה והיציאה היא על ידי דיבור אמת, הרי שמוכן מכך שהירידה והנפילה היא על ידי בחינה של דיבור שאינו אמת, והוא מה שהאדם מקבל חלישות הדעת מעבודתו של חברו, ומנסה להעלות את תפילתו בתוך השער והנוסחה של עבודת ה' בבחינה של חברו, ועל ידי זה עיקר נפילתו.

אבל דייקא על ידי העצה שהצדיק מגלה לכל אחד שהאדם יעלה דווקא בשער התפילה וההתבודדות של הנוסחא הפרטית שלו, האדם יכול לספר את כל מצבו בדיבור אמת, ועל ידי זה יזכה לעלות אפילו בפתח נפילתו. והבן.

וכאשר יניח ידו - הצדיק מוריד את ידיו בכוונה

ועל פי כל האמור, יאירו דברי רבינו בתחילת תורה ט' שמרמז שם שכל זה הוא בבחינת מלחמת עמלק, שהביא שם את הפסוק המדבר ממלחמת עמלק שהכנעתו היא בכוח משה רבינו 'ויהי ידיו אמונה'.

והנה התורה הקדושה מספרת, שמשה רבינו בחר את יהושע בן נון לצאת למלחמת עמלק, בעוד שהוא עלה ראש הגבעה וכל מלחמתו היתה בידיו: "וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֶשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכַאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עַמְלֵק".
לכאורה יפלא הדבר, מדוע משה הניח את ידיו? הלא אם זה גורם לעמלק להתגבר על ישראל מדוע נתן משה רבינו לעמלק להתגבר אפילו לרגע קל על ישראל?

שאלה זו כבר שואל מוהרנ"ת (הלכות פורים ה"ה אות א'), ואולם לפי דברי רבינו בקשרי התורה כאן, מבואר שזה בעצמו הירידה של משה שהוא יורד לתוך החושך והסטרא אחרא, ובאמת על ידי ירידתו מתגבר עמלק לפי שעה על ישראל, אבל דווקא על ידי ירידתו הזאת הוא יכול לעלות בפתח נפילתו ועל ידי זה להעלות גם את כל אלו שעמלק מזנב בהם, שגם הם יזכו לעלות בפתח נפילתם וכמבואר לעיל.

המורם מזה, שהירידה והעליה של הצדיק, היא באמת בתוך התפילה גופא, בהתחדשות שמתחדש כל יום, על ידי שהוא שוכח את כל מה שזכה בימים הקודמים, בבחינת 'חדשים לבקרים', שאינו ממשיך כלל את אותה עבודה של אתמול, ואינו ממשיך מהיכן שפסק, אלא כביכול הוא שוכח את כל השגותיו ואת כל מדרגותיו שזכה בתפילה, ומתחיל מחדש כמו קטן שנולד, שזה בעצמו ירידה כלפי מדרגתו שזכה בימים הקודמים, ועל ידי ההתחדשות העצומה שמתחיל מתחילה, על ידי זה הוא עולה דרך פתח ירידתו גופא.

ומעתה יוצא לעובדא ולמעשה, שעיקר העיקרים בתחילה הוא להתקשר לצדיק האמיתי דרך עבודת התפילה, ודרך הדיבור אמת דווקא לפי מדרגת האדם שהוא נמצא שם עתה, ואף אם הוא שרוי בחושך, אדרבה, התיקון לכך שידבר דיבורי אמת כאלו על החושך בעצמו, כי גם הצדיק לא יכול לסייע לולא שהאדם יספר לו את כל חסרונותיו, וכן בתפילה לולא שהאדם יספר את האמת של מדרגתו הוא יכול ח"ו ליפול לבחינה של עשיו 'כי ציד בפיו' שהוא מדבר בגדולות ונפלאות בעוד הוא שקוע בחושך הנורא ביותר.

ואם אמנם בדרך זו ליכא סיועא יתירא, כי קשה להאדם לעמוד מול חסרונו וריחוקו מהאמת, ואכן מי שאינו מקושר לצדיק קשה לו מאוד לעלות בפתח נפילתו, אבל מי שזכה והוא מקושר באמת לצדיק הרי זה גופא הסיועא יתירא שהצדיק בעצמו נותן למקורביו שיוכלו לעלות בפתח נפילתם.

כל העולם כולו תלוי בראש השנה שלי

ואם כי זה נעשה כל הזמן ובכל שעה ושעה, הרי שביותר ויותר נפתחים השערים ועולים הפתחים בעת קיבוץ כלל המקושרים והמקורבים אליו ביום ההתקבצות, יום הכספה, ימי ראש השנה הקדושים, כי "אֵז מִתְחִיל יְמֵי הַתְּשׁוּבָה" (וכמבואר כל זה באריכות בהלכות ראש השנה ה"א), ועל פי המבואר שם נבוא להרחיב ולבאר ולמצוא הפתח והרמזים שם איך זוכים לכל זה:

כי על כן, בעצם הנסיעה וההתקבצות והביאה והירידה כביכול יחד עם הצדיק למקום גלותו, שירד לקצה גבול הקדושה, למקום ששם מתגבר מאוד חסרון האמונה, ושם דווקא הוא קבע את משכנו לשם תיקון העולם וכל הדורות לנצח נצחים, ומשם - מעומק התהום - הוא מעלה את כל התפילות לדורי דורות, וכבר ענה ואמר רבינו רמז ברמיזותיו העמוקים והנעלמים בעת שבתו באומן בשלהי ימי חיותו עלי אדמות: "כְּצֵאתִי אֶת הָעִיר אֶפְרַשׁ אֶת כְּפִי" (עיין היטב תורה ז'), כאומר שבעת הסתלקותו אז דווקא יפרוש את כפיו בתפילה ויעלה אתו את כל התפילות של כל ישראל. ובפרט בעת זמן התחדשות הבריאה, בראשית השנה, כשכל החיות מסתלקת וצריך להמשיכה מחדש, מראש האמנה, בבחינת חדשים

**כאשר שלומי אמוני
ישראל מתאספים סביב
ציונו הקדוש של ראש
כל הצדיקים בראש
השנה, ומתפללים עימו
יחד בכוונה, בתשוקה
וגעגועים לצאת ממקום
החובה והקטרוג, על ידי
זה הוא עולה בתכלית
העליה ויורד עוז מבטחה
לעמקי מקום החובה
שלא ירד לשם אדם
מעולם, ולרוב ענוותנותו
בתכלית השלימות, הוא
חש מחויב יותר מכולם,
ובזה ממתיק את קושי
הדין ומוציא מחובה
לזכות את כל באי עולם**

הפתח שעשה היחיד פנ"ל...

"זה שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה, כל מי שאינו מחיב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובה. בזה מרמז פי דיקא מי שהוא חייב מאד בעיני עצמו או שהוא חייב באמת ואזי מגדל החשך והלחץ והדחק המסבב אותו מכל הצדדים הוא צועק באמת להשם יתברך, זה יכול לעשות פתח שיצאו בו גם אחרים..."

"ועל פנ דיקא מי שהוא מחיב בדבר התשובה ומטל עליו על של תשובה, זה יכול להוציא אחרים ידי חובה לעשות להם גם פנ פתח לצאת על ידי קריאתו באמת להשם יתברך."

ולעת הנכספת הזאת, כאשר שלומי אמוני ישראל בכלליות שבטיו ועדותיו מתאספים סביב ציונו הקדוש של ראש כל הצדיקים בראש השנה, ומתפללים עימו יחד בכוונה, בתשוקה וגעגועים לצאת ממקום החובה והקטרוג, על ידי זה הוא עולה איש חכם בתכלית העליה ויורד עוז מבטחה לעמקי עמקי מקום החובה שלא ירד לשם אדם מעולם, ולרוב קדושתו וענוותנותו בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו, הוא חש מחויב וחיב יותר מכולם, ובזה ממתיק את קושי הדין ומוציא מחובה לזכות את כל באי עולם על ידי כלל הבאים ומסתופפים בצילו בימי ראש השנה הקדושים.

לבקרים, שאז דייקא קשה וכבד להתפלל ולהמתיק את הקטרוג של עשיו שבא מצידו - כי ציד בפיו - שזה בחינת השקרים שנאחזים בתפילה של כל יהודי (כמובא בזוהר שלפני התקיעות שזה הולך על הקטרוג שבראש השנה) שאינו חפץ לתת לתפילות לעלות מעלה מעלה, ועל ידי זה האדם יכול ח"ו להישאר בחושך.

אבל על ידי התקיעות שהם קול אמת, כי התקיעות הם קול פשוט בלי שום דיבור, וכל פגם האמת נמשך ונאחז רק כשיש דיבור. שכן הדיבור נחלק לכמה וכמה נוסחאות שונות, ועל כן גם כשהאדם מתפלל אם הוא לא מתפלל דווקא בנוסח ושער שלו זה בחינה דקה של התרחקות מהאמת. ואולם על ידי קול השופר שהוא קול פשוט (עיין היטב בליקוטי הלכות שם) בלי שום נוסח והתחלפות, על ידי זה מאיר השופר את הארת האמת הכללית של הצדיק, ונמתק קטרוגו של המשטין והמקטרג הגדול שרו של עשיו, ואזי על ידי זה בעצמו יכול כל אחד להתפלל באמת מעומקא דליבא. כל זה נעשה על ידי הצדיק העליון, שהוא הבעל תוקע האמיתי, ועל ידי שמתקשרים אליו בתקיעות הוא היחיד שמוציא את הרבים ידי חובתם ומעלם בפתחו הקדוש עד רום המעלות והתיקונים:

"כי העקר תלוי ביחיד שמתעורר וצועק באמת להשם יתברך שעל ידי זה עושה פתח שיצאו בו אחרים מן החשך שלהם, כמו ששמעתי מרבנו זכרוננו לברכה על ופתח התבה בצדה תשים, עין שם במקום אחר על פרוש זה, ומאחר שהיחיד מכון להוציא אחרים מהחשך שלהם, אזי כל מי שרוצה לצאת ומכון לבו לזה, אזי יכול לצאת דרך

"לא מבעיא אתם כלכם בודאי תלוין בראש-השנה שלי, אלא אפלו כל העולם כלו תלוי בראש שלי!"

צילום: יוסי גאלדברגר

איני מבקש ממכם אלא דברים

שלב שלישי: מתוך הרגשת וראיית ריחוקו מזה, על ידי זה ייכנס לפרש שיחתו לפני השי"ת לספר לפניו יתברך כמה באמת הוא רחוק מזה, כי הלא עושה מעשים כאלו שהם ממש ההיפך מאותה הבחינה והעצה המבוארת בהמאמר.

שלב רביעי: עתה יוכל לדבר ולפרש כל לבו להכניס את כל נגעי לבבו ומכאובי נפשו העוברים עליו באותה העת אל אותה הבחינה המבואר בהמאמר. וזהו סיעתא דשמיא מיוחדת למי שהוא חפץ באמת ובא ליטרה ועוסק בעצה קדושה זו לעשות מתורות תפילות, ומכין את לבו לזה באמת, אזי השם יתברך בעזרו להבין דבר מתוך דבר, והוא מזמין ושולח לו דבורים הרבה בפיו, דברי חן וטענות נכונות, שיוכל לפרש את כל לבבו ואת כל מה שעובר עליו באותה העת על ידי כל הבחינות המבוארים במאמר (כמבואר בסוף תורה כ"ה ובהקדמת ליקו"ת פ).

שלב חמישי: עתה מתוך שכבר מרגיש באמת ריחוקו, ומבין מעט את ההכרחיות שלו לזכות להדבר והענין המבואר בהמאמר, יפציר ויתחנן ויבקש מאתו יתברך, מתוך כיסופים וגעגועים, שיזכהו באמת לבוא לקיים ולזכות לדבר זה כראוי.

שלב שישי: יעיין להלן בהמאמר איזה בחינה מביאה לאותה בחינה שהתפלל עליה עתה, איזה עצה נותן רבינו כדי לזכות לדבר זה, ושוב יתחיל בכל **חמשת השלבים** הנ"ל, להתחיל לדבר על זה להשי"ת ולבקש על זה בפשיטות אע"פ שעדיין אינו מרגיש שזה הכרחי בשבילו, ושזה מה שחסר לו, אך יאמר להשי"ת כי הרי מבואר במאמר שזהו העצה לזכות למה שדיבר קודם לכן, וא"כ הלא ההכרח שהוא יזכה לבחינה זו גם כן, ומתוך זה יתחיל להסתכל על עצמו כמה הוא רחוק כל כך מבחינה ועצה זו, ויתחיל לפרש שיחתו לפני השי"ת לספר לפניו על ריחוקו באמת, ועל מעשיו שאינם עולים יפה כפי הבחינה הזו, ויתחיל להכניס את כל מה שעובר עליו בתוך זה, ומתוך זה יבוא להתחנן ולהפציר לפניו יתברך לזכות לזה, כדי שיזכה באמת להמבואר בהמאמר מה שזוכים על ידי עצה זו. וכך ילך מענין לענין ומדרגא לדרגא בכל שלב ושלב מסולם המאמר לעסוק בתפילה עליהם בדרך הנ"ל.

מעשיו מרובים מחכמתו

על ידי ריבוי השיחה וההתבודדות על דברי התורה זוכים שהיא לא תישאר אצל האדם בגדר "חכמה" ודרוש בלבד, אלא תיהפך להיות אצלו "למעשה", כי דרך האדם בעת שלומד, אזי מסתכל על הדברים באופן שכלי ועיוני, ונתפסים הדברים אצלו באופן של ידיעה נוספת והתפעלות מיופי החידוש וכדו', אבל על ידי שעושה מזה תפילה, אזי מתהפך אצלו הידיעה במח לענין של כיסופין והשתוקקות בלב, ודברי רבינו מתחילים להתבהר אצלו באופן של לעובדא ולמעשה, שמבין שחסר לו דבר זה, ועד כמה הוא רחוק מכך, ומתוך זה הוא מתחיל להשתוקק אליו מאד, וממילא כבר עוסק באמת בריבוי הפצרות ובקשות להשי"ת לבוא לזה (כמו על חסרונות גשמיים וכדו' שהאדם מבין באמת שחסר לו, ולא קשה לו לעסוק בתפילה הרבה על זה, עד שזוכה להשיג לזה).

וזאת הייתה עיקר כוונת רבינו בפשיטות, כלשון מוהרנ"ת (בהקדמת ליקוטי תפילות): **"עיקר כוונתו היתה בפשיטות, שנסתדל לעיין בתורות הקדושות והנוראות** שגילה לנו להבין ולהשכיל כוונת אותה התורה **למעשה**, כי זהו העיקר, כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה, כמבואר אצלנו כבר כמה פעמים **שכל עיקר כוונת רבנו הקדוש והנורא ז"ל בכל התורות שגילה, היה**

בפרק זה אנו מגיעים ללב ליבה של ההליכה עם התורות והוא לעשות מהם תפילות. וכך, בד בבד עם הלימוד, יתחיל להתבודד ולעשות מהתורות תפילות, הן להתחיל לומר בכל יום את התפילה מליקוטי תפילות המיוסדת על מאמר זה, ומומלץ לומר את כל התפילה בכל יום פעם אחת, או עכ"פ חלק מהתפילה אם אין לו זמן.

אך בנוסף לליקוטי תפילות, יעסוק בכל יום בעת ההתבודדות בזמן שמפרש את שיחתו לפני השם יתברך את כל אשר עם לבבו כל אחד בלשון שרגיל לדבר בו, לעשות בעצמו מהתורות תפילות, להתפלל על כל העצות והדרכים של התורה שהולך בה, לזכות לקיים ולבוא לכל מה שנאמר שם, וכמו שמוהרנ"ת זי"ע כותב לבנו (עלים לתרופה, ה' בא תקפ"ד): **"ומה שכתבת לי ממנהגך בלימוד ספרי רבינו ז"ל ולומר אחר כך התפלה השייכה לאותה התורה, טוב ויפה הנהגה הזאת, אך נכספתי שתרגיל עצמך גם כן לדבר דבורים מעצמך בלשון אשכנז בינך לבין קונך, ותעשה בעצמך מהתורות תפילות לפרש שיחתך לפני השם יתברך על כל תורה איזה זמן, ואחר כך על ידי תורה אחרת, וכן ינהג תמיד כאשר הזהירנו רבנו ז"ל בכמה הזהרות, ובוודאי כבר שמעת מפי הרבה בזה".**

הנהגה זו היא אחת מיסודי ועיקרי דרכו הקדושה של רבינו ז"ל שהזהיר אותנו על זה כמה פעמים בכמה מיני לשונות. ו"מי שהוא חזק בדרך הזה להרבות בהתבודדות ולעשות מהתורות תפילות, ולהרבות בתפילות כאלו תמיד, יהיה איך שיהיה **בודאי יהיה אחריתו טוב, וסוף כל סוף בודאי ישוב לה' יתברך באמת** כאשר הבגנו מפיו הקדוש כמה פעמים" (ליקו"ת ר"ח ה, כו). "כי דרך זה הוא בחינת מעיני הישועה, שהישועה נובעת ממעינות שאינם פוסקים שנמשכין מהנחל נובע וכו', שהם ישועות בלי גבול וקץ וסוף ותכלית שיכולים להושיע לכל יהיה מי שיהיה, אפלו אם הוא כמו שהוא" (שם כג).

ובפרט עתה הזמן גרמא, בימים אלו הסמוכים לימי ראש השנה הקדושים, זהו הזמן להתחיל להרגיל עצמנו בעבודה קדושה ונוראה זו, וכמו שמאריך מוהרנ"ת (בהלכות ראש חודש ה"ה) שזהו כל עבודת ימי ראש השנה וכל ימי חודש תשרי להמשיך דרך חדשה זו בעולם "לעשות מתורות תפילות", פוק חזי בדבריו הקדושים שם ותורה את נפשך הצמאה.

דרך ההנהגה למעשה

דרך ההנהגה בזה למעשה היא דרך פשוטה מאד בתכלית הפשיטות באופן השייך לכל אדם ממש, מהגדול שבגדולים עד הפחות שבפחותים והגרוע שבגרועים אפילו אם עבר מה שעבר, דהיינו שבעת ההתבודדות ייקח איזה נושא מן המאמר, ויסתכל על עצמו כמה הוא רחוק מזה, ויתחיל לבקש מהשי"ת שיזכה לזה.

אך כפי המבואר בדברי מוהרנ"ת (בליקו"ת מ"ב ס"י כ"ה ומהקדמת ליקוטי תפילות), ניתן לסדר את ההנהגה בזה בצורה מפורטת יותר, באופן של כמה שלבים כיצד לקיימה למעשה בתכלית הפשיטות.

שלב ראשון: ייקח נושא אחד או בחינה אחת המבואר בהמאמר, ויתחיל לדבר מנושא זה לפני השי"ת, אע"פ שעדיין אין לו שום הרגשה וקשר נפשי לדבר זה.

שלב שני: מתוך הדיבורים עצמם סביב הנושא, שבזה מתחיל להרגיש איזה התחברות מעט להנושא, עתה יתחיל לחשוב ולהתבונן על עצמו כמה הוא רחוק מדבר זה.

ההתבודדות על שלבי בנין המאמר

והנה בתחילה כשעדיין לא מסודר לו במוחו ודעתו כלל פרטי המאמר, אזי ההתבודדות תהיה באופן כללי, לזכות למה שמבואר בהמאמר בכלליות, כפי מה שמאיר לו באותו זמן, אך אחרי כמה ימים יוכל להתחיל להתבודד בצורה מסודרת על המאמר, כפי סדר שלבי הבנין של המאמר, וכמו שמתבאר מדברי מוהרנ"ת (ליקו"ה ר"ח ה, א) וז"ל: "הזהיר לעשות מהתורות תפילות, דהיינו כל הדברים הקדושים שגילה בכל תורה ותורה לעשות מזה תפלה לבקש ולהתחנן מהשי"ת שיזכה לבוא לכל זה **כפי סדר חידושי התורה שגילה, כפי בנין הנורא שבנה בכל תורה ותורה שגילה בדרכו הנפלא**", וכמו שהארנו לעיל את הסדר בזה כיצד להתבודד מענין לענין בתוך בנין התורה (וראה שם בלקו"ה ר"ח ה, טז שהארין בנתינת משלים ודוגמאות לזה, וכן בהקדמת לקוטי תפילות).

אף שבאופן כללי יכולים להתבודד בכל יום על כל שלבי בנין המאמר, אך נראה להציע עצה טובה, שבנוסף לזה יתמקד בכל כמה ימים על שלב אחד של המאמר, דהיינו שבתחילה ייקח את האות הראשון של המאמר ויתחיל להתבודד עליו, ויתחיל להסתכל על עצמו כמה הוא רחוק מכל זה, ויתפלל ויעתיר להשם יתברך שיזכה להגיע לכל זה, ויפציר הרבה להשי"ת לזכות לזה, ואחרי כמה ימים יתמקד יותר בהתבודדות על הנאמר בשלב השני של המאמר, להסתכל על עצמו כמה הוא רחוק מזה, ויתפלל וישפוך שיחו בתחנות ובקשות הרבה שיזכה להגיע לכל זה ויטעון טענות והפצרות לפני השי"ת, וכן אח"כ שלב השלישי וכן הלאה. ובהמשך הזמן, אחר שכבר התבודד והתפלל על כל חלקי המאמר, וגם כבר מונח היטב בחדרי וקשרי המאמר, יוכל להתחיל להתבודד בכל יום בפרטיות ובאריכות על כל חלקי המאמר בכל פעם ופעם שמתבודד.

ובדרך זה יוכל להאריך בתפלתו והתבודדותו לשפוך ליבו כמים נוכח פני ה', ובניקל יוכל להתבודד שעה שלימה כרצון רבינו ז"ל ואף יותר משעה (כמו שהארין בלקו"ה שם).

ונשלמה פרים שפתינו

אפילו שעדיין לא זוכה לקיים מה שכתוב במאמר, עם כל זה מחמת שמתפלל על זה ועושה מתורות תפילות נחשב למעלה כאילו כבר זכה לקיים, כמו שכתוב בליקוטי הלכות (ר"ח ה, י) "התפילות שעושין מתורות, שצריכין לבקש מהשי"ת הרבה שנזכה לקיים מה שקשה לנו לקיים עתה בעונותינו בתוקף גלות הנפש, ועל ידי תפילות אלו נזכה לבסוף לשוב להשי"ת, וגם כל זמן שאין אנו זוכין עדיין לגאולת הנפש בשלימות, יהיה נחשב לנו על ידי התפלה כאילו קיימנו ועשינו מה שמוטל עלינו".

ואכן, מה נפלא הדבר, שגם בתחילת הדרך בעוד אנו פוסעים את הפסיעות הראשונות בשבילי המאמר, ואנו מתחילים משתוקקים לאורו, ועל אף שעדיין לא זכינו להתרפאות באמת על ידו, עם כל זאת על ידי שאנו מתפללים על זה להשי"ת, נחשב לפניו יתברך כאילו כבר זכינו לזה בפועל. אשרינו מה טוב חלקינו ועד כמה שפר גורלינו!

הנהגה זו היא אחת
מיסודי ועיקרי דרכו
הקדושה של רבינו
ז"ל שהזהיר אותנו על
זה כמה פעמים בכמה
מיני לשונות. וימי
שהוא חזק בדרך הזה
להרבות בהתבודדות
ולעשות מהתורות
תפילות, ולהרבות
בתפילות כאלו תמיד,
יהיה איך שיהיה בודאי
יהיה אחריתו טוב,
וסוף כל סוף סוף
כל סוף בודאי ישוב
לה' יתברך באמת"

הכל רק בשביל המעשה, שנשתדל ונתאמץ ונתחזק בכל עז לשמור ולעשות ולקיים ככל הנאמר בכל תורה ותורה, ונחשב דרכנו כמה אנו רחוקים מאלו הדברים המוזכרים בכל תורה ותורה, ונתפלל ונעתיך לה' בריבוי הפצרות ובקשות ותחנונים, שירחם עלינו ויזכנו, ויקרבנו ברחמי המרובים, שנזכה לקיים כל מה שנאמר שם באותה התורה, ונשפוך שיחנו לפני השי"ת על כל הדברים הנאמרים שם, שנזכה לקיימם ולהגיע אליהם בשלימות".

בעצה זו מתחיל להתחבר אף לדברים הגבוהים

ואפילו על הדברים הגבוהים המוזכרים במאמר, ישפוך שיחו לבקש על זה, "ואפילו אם הוא הפחות שבפחותים והקל שבקלים, ואפילו אם עבר מה שעבר חס ושלום, אם יתעורר באמת לשוב אל ה', ויתחיל לשפוך שיחו לפני השם יתברך, יוכל לפרש על ידי זה דייקא כל אשר עם לבבו, ואף שידמה לפי דעתו שהוא רחוק מאד מאד מזה בלי שיעור, עד אשר אין ראוי לו לדבר כלל מזה לפי מדרגתו הפחותה והשפלה שיועד בנפשו, אף על פי כן אדרבא על ידי זה דייקא יוכל לשפוך שיחו ביותר, כי הלא באמת לאמתו גם הוא צריך להגיע למה שנאמר שם, רק שהוא נרחק כל כך עד שקשה לו לדבר מזה, אם כן אפוא אדרבא על ידי זה דייקא, ישפוך לבו כמים נכח פני ה', כשיתכל על עצמו כמה הוא רחוק מזה על ידי מעשיו וכו', ודייקא על ידי זה יכנסו בדברים עד שיוכל לדבר ולפרש כל לבו, את כל נגעי לבבו ומכאובי נפשו באותו העת" (הקדמת ליקוטי תפילות, וע"ש שהארין להביא דוגמא לזה מתורה ה').

ואף על פי שאינו מרגיש שהענין המבואר במאמר זהו הענין החסר לו עכשיו בעבודת השם, "שבתחילה יוכל להיות שידמה לו שהתורה הזאת אינה מדברת מהכרחיות שלו, ומהחסרונות והפגמים שלו באותו העת, אעפ"כ כשיתחיל לדבר על ידי אותה התורה, בוודאי יעזרהו השי"ת ויוכל להכניס כל שיחתו שם, ואת כל אשר עם לבבו יוכל לפרש על ידי כל תורה ותורה, כי דברי רבינו ז"ל הם כלליות גדול מאד מאד, וכל תורה ותורה כלולה מכל התורה כולה ומכלליות ישראל ומכלליות כל הדברים שבעולם, וכל אדם כמות שהוא, בין אם הוא בתכלית מדרגה העליונה, בין אם הוא בתכלית דיוטא התחתונה, הכל כאשר לכל, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, כולם יכולים למצוא עצמם, עם כל בחינותיהם, בתוך כל תורה ותורה של רבנו הקדוש והנורא זכרונו לברכה, ועל כן על ידי כל תורה ותורה יוכל כל אדם שבעולם בכל עת ובכל זמן לפרש שיחתו יהיה איך שיהיה" (שם).

כי אדרבא, עצם זה שהוא מתבודד ומתפלל על זה, זה בעצמו מחבר אותו מאוד בקשר נפשי עמוק אל הפרט הזה של המאמר, וזוכה להבין הפרט שמזכיר רבינו במאמר שהוא ממש שייך אליו ולנפשו לפי מצבו עתה באיזה דרך, וכך ההתבודדות גם פותחת לו שערים בהבנת המאמר לעובדא למעשה ומתחיל להתפרש לו ביאורי המאמר לאט לאט, ועל ידי זה יתחיל להתחבר אצלו המאמר בקשרים נפלאים, דייקא על ידי ההתבודדות, כמו שיכול להעיד כל מי שזכה וטעם את ההתבודדות על פי התורות הקדושות והנוראות, שהתבודדות פותחת לו את התורה הן להבינה בעומק הפשט והן להבינה לעובדא למעשה, וכך יתחיל להתחבר לחייו ולמצבו, שיוכל לילך עמה עד שכל הילכו ועבודתו הן ברוחני הן בגשמי יהיה על פי זה המאמר.

טוב מאד כְּשֶׁמְשִׁיחִין אֶת כָּל לְבוֹ לְפָנָי ה' כְּמוֹ לְפָנָי יְדִיד טוֹב אֲמִיתִי

עם התקרב ימי חודש הרחמים בו מתעוררת התשוקה לחזור ולהתחדש בעצת התבודדות, נפגשנו לשיחת חברים נלבבת מלאת תובנות חיים עם הר"ר אליעזר גולדמן שיחי' ששיתף אותנו עם אותם שבילים ודרכים שלוקחים אותו שוב ושוב יום אחר יום להתנתק ממרוץ החיים לשעה של שיחה ותפילה בין עצי היער

על כך שוב ושוב, כרגע זה מה שהוא מציק לו ועל זה הוא צריך לשוחח... מה שבדרך כלל יתרחש, שמתוך הדיבור הזה הוא יתעורר וישאל את עצמו (בקול..) 'למה אני בכלל רעב הרי רק לפני שעה אכלתי, מה פתאום אני רעב' ואז הוא יוכל לגלות את נקודת התורפה העמוקה שעומדת מאחורי הרעב המציק.

אם האדם ממשיך כך, ועובר מנקודה לנקודה, ומספר מה שהוא מרגיש ויושב לו כעת ברגע זה ממש, ומה שתופס אותו ואת מחשבתו, והוא עובר מעניין לעניין ומדבר על זה בלי לברוח לנושאים יותר 'חשובים' מבחינת הידיעה שלו, הרי שהוא יגלה לבסוף שבעצם כלל כל הדברים עליהם הוא דיבר הם 'נקודה' אחת כללית, פנימית ורוחנית, שהם השורש לכל אותם נושאים חיצוניים, ולכן רק על ידי שהוא יוציא מתוכו את כל שלל הנושאים המעיקים עליו תוך כדי התייחדות והתקשרות עם השי"ת הוא יזכה לגלות את הנקודה שמזינה את כל שאר הנושאים.

מתוך כל אותם דיבורים פשוטים שמדברים על מה שקורה עכשיו, מתגלה לפתע חוט המקשר בין כל אותם נקודות, כמו חוסר אמונה, עצבות וכו'. ולהיפך אם האדם מדבר על דברים שמחים, מגלה שבעצם הוא רוצה להודות, הוא רואה שזה לא עוד דבר ועוד דבר אלא יש קשר ביניהם, וזה מכניס אותו למקום יותר עמוק בהתבודדות.

אתחך גוצא גחון ולחיש לה

אתה מתכוון לומר שיש איזה הפסד כשמנסים להתחיל בצורה אחרת את התבודדות?

בבחינה מסוימת כן.

זה יתבהר יותר כשנדבר על המקור מליקוטי מוהר"ן וליקוטי הלכות. אבל קודם לכן יש להקדים את העובדה הברורה שברוב הפעמים קשה להתחיל להתבודד. ההתחלה היא החלק הקשה, והסיבה לכך היא שהתפילה שלנו וגם כל המציאות שלנו, נמצאת במקום קצת נמוך, בוודאי בייחס למה שאנחנו מצפים מעצמינו להתחבר ולדבר עליהם, הדברים הגבוהים והמרוממים שאנחנו שואפים אליהם, הרצונות הטובים שכמוסים אצל כל יהודי, קשה לנו מאוד להתחיל לדבר משם כי אנחנו במקום אחר, ולכן מרגישים חסימה.

אי לכך אם מנסים לדלג על השלב הפשוט, ולא לשוחח על מה שאני

ה לא בא לנו בקלות. כל דבר שקשור להתבודדות ובפרט כשמדובר בהפצה והארה לאחרים כרוך במניעות רבות, מאותו זן המוכר לכל חסיד ברסלב. כבר כמה חודשים שבליבנו פועמת משאלה שבגליון של 'ראש השנה' הטור יוקדש לשיחה עם אחד שמשתדל לאחוז בכל כוחו בעצת צדיק ולהתבודד דבר יום ביומו, כדי להתבשם מנקודתו ולהקשיב לדיבורי הלב של איש מתבודד.

אנסה להעביר לכם בשורות הבאות - קוראים יקרים - מעט מרשמייה של אותה שיחה.

השמש עמדה באמצע הרקיע, יוקדת וקופחת במלוא עוזה ואני מוצא מתהלך בעיר בית שמש תר ומחפש אחרי הכתובת הנכונה, יגעת ומצאת תאמין. מטפס ועולה עד לגג אחד הבניינים ברחוב רבי טרפון, ולאחר כמה נקישות קצובות (די חזקות) פתח לי ר' אליעזר גולדמן את הדלת, חסיד ברסלב נעים הליכות וצנוע.

האמת, לא קדמה לשיחה זו שום היכרות מוקדמת והארת פניו הפיגה ממני את החששות הטבעיים שהתרוצצו במוחי...

מהר מאוד - כמו שני רעים אהובים וידידים וותיקים - השיחה קלחה וזרמה. שעתיים תמימות חלפו ביעף, לא את הכול ניתן להעלות על גבי הכתב, מה עוד שהשיחה גלשה גם לנושאים שאינם קשורים באופן ישיר להתבודדות, אכן ביריעה זו אנו מתמקדים בעיקר בנושא שלשמו התכנסנו: עצת העצות ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו.

לדבר על מה שיושב על הלב'...

כבר בתחילת השיחה מדגיש ר' אליעזר, שיש כמה נקודות שהוא חפץ להעביר, תובנות חיים שלדעתו מצווה וחובה גדולה להרחיב עליהם את הדיבור כשמדברים על התבודדות.

הנקודה הראשונה שצריך לזכור כשיוצאים להתבודדות שצריך לדבר על מה שכואב ומה שיושב על הלב עכשיו, לא כדאי לנסות לדלג על כך כי אז האדם נתקע. לדוגמא, אברך הולך להתבודד בשדה הסמוך למקום מגוריו ובדרך הוא עובר ליד מסעדה והריח שנודף משם עולה באפו ומעורר בו את חוש התיאבון לאכילה... ואז הוא מגיע לשדה, מתיישב על איזה סלע ומתחיל להגיד: 'רבש"ע... הוא מחפש איזה דיבור להתחיל בו, אם הוא עדיין מרגיש רעבון, אז שיגיד, 'רבש"ע אני רעב', ואפילו יחזור

חש שהוא הכי חשוב והכי דחוף עבורי, זה גורם שהדיבורים יגיעו למבוי סתום...

מהיכן יוצאת ונובעת הנקודה הזאת?

מתורה מ"ט.

רבינו מדבר שם הרבה על עליית התפילה, ומבלי להיכנס לפרטי הפרטים של התורה העמוקה הזאת, רבינו מביא שם לעניין התפילה את המאמר חז"ל 'אתתך גוצא גחון ולחיש לה' - כשהאשה היינו התפילה, נמוכה - כלומר שהיא בקטנות ושפלות, גחון ולחיש לה - תרד אליה למקומה ותדבר בשפתה שלה כפי שהיא מבינה עכשיו...

רבינו אומר שם שכדי להתחבר אל האשה-התפילה תקבל עצתה, כי העצה שלה עכשיו זה שתדבר עם ה' על אותם מקומות שאותם אתה מרגיש עכשיו, אם אתה כועס תדבר על הכעס, אם אתה שמח תדבר על השמחה, אל תנסה לעלות ל'ביתא עלאה' לפני שבנית את ה'ביתא תתאה'. וזה גם כלליות העבודה שרבינו מזכיר שם בתורה שלב איש הישראלי בוער עד אין סוף אבל צריך לצמצם את האור כדי שהוא יתגלה...

אם רוצים לפרוט יותר לפרטים לפי זה דרך בהתבודדות מה ההמשך?

כמו שאמרתי לך בתחילת השיחה, זה קצת יותר מורכב ועמוק, ונקווה שזה יוכל להיות מובן... בליקוטי הלכות מבאר מזהרנ"ת על יסוד התורה הזאת ארבעה דרגות בעליית התפילה ובהתבודדות, שהם ארבע שלבים של שיר פשוט כפול משולש מרובע.

בתורה שם מוזכר עניין של שיר וניגון, שהם סובבים על הדיבורים של ההתבודדות, וזה מורכב מארבעה שלבים, ובתוכם ישנם את העשרה מיני נגינה (כמובן למעיין שם בתורה) שזה האופן שבהם הדיבורים השונים של השיר משתלבים ומעלים את התפילה.

וכך כותב שם מזהרנ"ת: החלק הראשון של השיר זה **שיר פשוט**, שזה כביכול כנגד השי"ת בעצמו שהוא פשוט בתכלית הפשיטות, אבל מחמת זה האדם רחוק מאוד מלהתקשר לאותו שיר פשוט, כי אותו שיר פשוט הוא רחוק מאוד מאיתנו, אנחנו מסובבים ומוקפים בהמון עקמומיות שמונעת אותנו מלתקשר ישירות עם השם יתברך מרוב רוממותו ופשיטותו. לכן בתחילת ההתבודדות אין דיבורים, כי בהתחלה האדם מרגיש את הריחוק שנובע מהחלק הראשון של השיר הפשוט, שבאמת אין דיבורים, אבל אסור לדלג על זה.

אחר כך צריך להמשיך אל **השיר הכפול**, השיר הכפול זה הדיבור שאני מדבר עם עצמי, צמצום האלוקות ללב, וזה רק בכוח הצדיק שהוא פתח וסלל דרך כזאת שאילולי זה לא היינו מעיזים לעשות לבד כזו דרך, לדבר עם ה' באופן שאני מדבר עם עצמי, כמו שהזכרנו שכשרעבים אומרים 'רבש"ע אני רעב'...

בחלק זה, מצד אחד אני משוחח עם עצמי, אבל אומר את זה לפני השם

יתברך, את כל מה שאני מרגיש, וזה כמו שאני מדבר רגע אחד עם עצמי ורגע אחד עם ה', שזה בחינת מה שמוזכר שם בתורה 'צמצום האלוקות בלב'.

החלק השלישי **המשולש** של השיר הוא כעין תוצאה של החלק השני והראשון. בהתחלה הרגשתי רחוק ולא היו לי דיבורים ישירים עם ה', כי באמת הוא כל כך גבוה ואני כל כך רחוק, הרגשתי את פשיטותו ורוממותו ולכן לא יכולתי לדבר, אז גחנתי ולחשתי, דיברתי עם עצמי ויחד עם זה דיברתי איתו. ולכן כתוצאה מכך אני מגלה את הנקודה הטובה שיש בי - יש לי קשר עם ה'. אני מגלה שכן יש לי קשר והמרחק הזה שהרגשתי בהתחלה הוא לא ממש אמיתי, הן אמת שהשם יתברך גבוה ומרומם מעבר לתפיסתי, ועדיין זה כך, אבל יש לי קשר איתו, הרי דיברתי עם עצמי ועמו ביחד וגיליתי שיש לנו קשר.

ומכאן נוצר גם החלק הרביעי **המרובע** - החלק שבו אני מתחיל לבקש עוד קשר, קשר ישיר איתו, פתאום אני מסוגל לדבר איתו, לספר לו מה עוד חסר, וגם כמה טוב יש לי, לבקש ולדבר על הדברים הטובים שרציתי לדבר עליהם בהתחלה רק הרגשתי כמו אילם.

זה באמת מאיר דרך סלולה בהתבודדות...

נכון, אבל צריך לזכור שזה רק דרך אחת, ובוודאי ככל שהאדם נכנס להתבודדות הוא מגלה עוד ועוד דרכים ונתיבות עלומות וחדשות, כמעט בכל תורה של רבינו נמצא איזה דרך מיוחדת וחדשה בהתבודדות.

נקודות להתחדשות

לסיום, אנחנו עומדים בסוף השנה, עוד מעט וכולנו כבר בראש השנה, בקיבוץ הקדוש, וההרגשה שגם אלו שלא זכו עד הלום להתבודד בקביעות כראוי, כשהם שוהים אצל הרב'ה עולה להם בלב רצון חדש לקחת את עצמם להתבודדות.. אבל בפועל רבים חוזרים לשגרה ונופלים מזה, איזה עצה יש לזכות להתמיד בה יום יום?

שתי תשובות בדבר.

האחת קצת נדושה, אבל בכל אופן היא האמת הפשוטה שיש לשנן אותה.

אבל נתחיל מהשניה...

יש חלק בהתבודדות, שהוא לא קשור לכל מה שדברנו עד עכשיו, שכשאדם מרגיל את עצמו ומאמן את עצמו ללכת בכיוון הזה הוא יכול

להתחדש ולקשור ברית נצח עם ההתבודדות. יכול להיות שלא מספיק מרחיבים על כך, אבל הנושא חשוב מאד.

רבינו אומר שחלק מההתבודדות זה סיפור דברים. מה הפירוש?

לספר. וכשמספרים סיפור זה צריך לתאר את כל השתלשלות האירועים.

לדוגמה אני אספר סיפור אישי.

לפני שנים רבות, מיהוה ביקש ממני לחתום לו ערבות. חשבתי שמדובר בסכום סביר, אולם כשהגעתי לגמ"ח התברר שזה סכום גדול של חמשת אלפים דולר! בתחילה רציתי לסרב, אבל אחרי מסע שכנועים, והבטחה על ידי ערב נוסף שהוא יהיה ערב מצד המשפחה על הערבות שלי הסכמתי.

למעשה כאשר הגיע מועד הפירעון, לא היה בידו לשלם. התקשרו אלי מהגמ"ח ואמרתי להם שיש ערבות מצד המשפחה של הלווה וזה נראה כאילו הכול הסתדר על הצד הטוב. ואכן הודיעו לי מהגמ"ח שלא אצטרך לשלם. עברו כמה חודשים, והסיפור נשכח מליבי.

יום אחד מתקשרים אלי מהגמ"ח ומודיעים לי שעלי לשלם את כל הסכום. הזדעקתי ואמרתי הרי אתם פטרתם אותי מהחוב בגלל הערבות המשפחתית, אבל הם הסבירו שאמנם נעשה הסדר של פריעת החוב בתשלומים, אלא שהלווה לא הצליח לעמוד בהם ונמלט לחו"ל. אבל נותרתי בשלי שאינני חייב לשלם...

חלפו להם עוד כמה חודשים, הם פונים אלי שוב ושוב ולא התייחסתי. יום אחד קבלתי מכתב מטעם בית הדין שהגמ"ח ניהל בו את כל ענייניו, שאם לא אשלם הם יאלצו לפנות לערכאות, זה השלב שבו נעצרתי. נכון שטענתי צודקת ואינני אמור לשלם, אבל לא אכשיל יהודי בפנייה לערכאות.

הלכתי להתבודד במיוחד על זה.

עכשיו, ניצבו בפני כמה אפשרויות איך להתבודד על זה, אבל חשבתי שהדרך הנכונה זה פשוט 'סיפור דברים', התחלתי לספר להשם יתברך את כל הסיפור, מהתחלה.

תארתי לו איך ישבתי בבית כנסת אחרי תפילת שחרית, ושתייתי קפה, וניגש אלי איזה יהודי וביקש ממני ערבות, וכך אני הולך ומגולל את כל הסיפור לפרטי פרטיו, מה אני מרגיש בכל שלב, ומה אמרתי ומה הוא אמר, ומה בני ביתי אמרו, מספר ומספר.

כך בכל התבודדות, צריך להתרגל לספר.

לא לכל אחד יש את כישרון הסיפור...

כשרבינו גילה את עצת ההתבודדות לראשונה למוהרנ"ת בתחילת ההתקרבות הוא אמר שעיקר ההתבודדות זה לדבר ולשוחח עם השם יתברך כמו לפני חבר וידיד טוב אמיתי. אם כן זה עיצה אפשרית לכולם

רק צריך לדעת איך להתרגל ולעשות זאת.

פשוט להתיישב ולחשוב לפני שאתה מתחיל לדבר, באיזה שפה ולשון אתה מספר את אותו סיפור לחבר הכי טוב שלך כשאתה בא להתייעץ איתו, אתה הרי מספר לו כל פרט, ולא זקוק אז לשום כישרון, אותו הדבר כשאתה בא ויושב מול ונוכח פני ה' תדבר איתו בסיפור דברים, ומתוך זה אתה תגיע לדיבורים שלא חלמת עליהם, פתאום כמין רוח הקודש כביכול תדבר מתוך גרונוך...

מה באמת קרה באותה התבודדות?

ישבתי ותיארתי לה' את כל השתלשלות האירועים. פתאום מצאתי את עצמי צועק על עצמי כאילו ה' טוען לי איזה טענה: 'מי בכלל הרשה לך לחתום ערבות? האם הנחת כסף בצד בשביל אותה ערבות, מי התיר לך לחתום ערבות על סכום שאין לך בבנק?' הזדעקתי מעצמי. לא יכולתי להירגע, עד שבאמת שבתי בתשובה, מתוך הבנה שבאמת הדבר לא נעשה באמת בכשרות. קיבלתי על עצמי שיותר בחיים לא אחתום ערבות על מה שאין לי להחזיר.

למרבה הפלא רגעים לאחר מכן, תוך כדי שאני מהרהר בדבר, נופלת במוחי מחשבה חדשה.

ומי התיר לאותו גמ"ח לחתום על הסדר תשלומים מבלי ליידע את הערב? הלא בכך הם עוזבים אותם לנפשם ונותנים לו את האפשרות להימלט? למה הם תיאמו איתי והודיעו לי על כך? אם כך, מי אמר שעדיין נותרה לי חובת הערבות...

שבתי מהשדה והתקשרתי להגאון רבי מרדכי אויערבך מתל אביב עמו עמדתי בקשר, סיפרתי לו את הסיפור, והוא אמר לי שלכאורה טענתי נכונה ושאפנה עם טענה זו לבית הדין.

פניתי לבית הדין וטענתי בפי, שבעקבות ההסדר

החדש של פריסת התשלומים סרה חובתי כערב שהרי עשו זאת מבלי להודיע לי. בית הדין קיבל את טענתי ונפטרת מהחוב...

ומהי העצה השנייה, זו שהיא קצת נדושה אבל אמיתית?

כשנגשים להתבודדות צריך לדעת שתי ידיעות הפוכות.

מצד אחד רבינו באמת דיבר על שעה התבודדות, ומי שלא עושה שעה התבודדות זה לא השלימות שדיבר עליה. אבל האם בגלל זה לוותר לגמרי, אם חסיד ברסלב מרגיש שהוא אינו יכול עדיין, והוא איננו בר הכי לכך, האם בגלל זה הוא יפטור את עצמו מכל השעה? זו טעות גדולה לחשוב כך!

תרגיל את עצמך לעשר דקות (גם אם זה נשמע מגוחך).. אל תתפשר על אותם עשר דקות או רבע שעה ויהי מה. אל תגיד שזה מספיק, כי באמת צריך שעה, אבל כמו כל דבר שעדיין אנו רחוקים מהשלמות שלו אנו לא מרפים ידים לגמרי, כך גם בהתבודדות. ועל ידי זה בסופו של דבר ברבות הימים תזכה להתבודד שעה. והדבר הזה בדוק ומנוסה אצל רבים שזכו לקיים את השעה בשלימות על דרך זאת.

לפני שאנו פונים לדרכינו נפעמים משיחת החברים הזו, בקשנו מר' אליעזר שיספר סיפור אחד על התבודדות מיוחדת שהוא זוכר, והוא נעתר לבקשתנו, ראו מסגרת.

כבר שעתיים מחפשים אותך...

סיפור השגחה מופלא על התבודדות ששברה מניעות עצומות בדרך לאומן ראש השנה

לב נשבר שדומה ונראה ככעס, אבל זה באמת מרירות כמו שבן קובל מול אבא שלו..

התחלתי להגיד לה: 'אתה יודע מה זה עושה לי? אתה לוקח ממני את הדבר הכי חשוב בחיים שלי! איך אני יחיה? למה מגיע לי את זה?...'!

פתאום התחלתי לבכות, אני לא בעל בכי, אבל ממש בכיתי בכי תמרורים.

'ה' אתה הרי יודע מה זה ראש השנה' - אמרתי בתחינה, והתחלתי לשטוף בדיבורים את כל מה שאני יודע מליקוטי הלכות על ראש השנה - 'ראש השנה זה כך.. ראש השנה זה החיות של כל השנה.. כל התיקון של העולם.. בקיצור שעה שלימה לפחות אני יושב ובוכה וטוען.

אחרי שעה, גמרתי וכל כולי אפוף רוח טהרה, כמו תחושת שלוה ושמחה עוטפת אותי. אמרתי לה' בסיימה של אותה התבודדות: 'רבש"ע, כבר לא אכפת לי כלום, אחרי כזאת קרבה וכאלו דיבורים שזכיתי לדבר ולשפוך את הלב לפניך, רצייתי רק להגיד לך תודה שנתת לי לפתוח כזה סוג חדש של התבודדות בחיים שלי'.

ירדתי לבית ואמרתי לעצמי: 'טוב בוא ננסה עוד פעם להתקשר לעיריית תל אביב! אני מרים את הטלפון, אחרי כמה צלילים עונים לי בשאגה: 'תגיד, לאיפה נעלמת? מחפשים אחריך שעתיים להודיע לך שתבוא לקחת את האישור, המשרד כבר סגור ומחכים רק לך, תתפוס מונית ותגיע הרגע!'

באותו ראש השנה הגעתי מצוייד עם פתקים עליהם הרבה שמות של עובדים בעיריית תל אביב שרק ביקשו ממני שאתפלל עליהם אצל רבי נחמן...

במשך כמה שנים, עקב סיבוכים שונים ומשונים, התמודדתי עם צו עיכוב יציאה מהארץ שהוטלו עלי וגרם לי מניעות קשות סביב כל נסיעה לאומן.

כל שנה מחדש התרוצצתי בחודש אלול בין משרדים שונים, מס הכנסה וביקורת גבולות, כשכל גוף שולח אותי למקום אחר, ובניסי ניסים כל שנה הצלחתי בסייעתא דשמיא איכשהוא שבוע שבועיים לפני ראש השנה לסדר את האשרת יציאה רק לראש השנה.

שנה אחת הכול נתקע. התרוצצתי והיטלטלתי בדרכים, לתל אביב, לירושלים, והנה כבר מגיע שבוע לפני ראש השנה, ופתאום מתבשר על שביתה...

בעצם כבר הגשתי את כל המסמכים הדרושים ורק חסר האישור בעצמו, נסיתי להתקשר ולהשיג את עיריית תל אביב שדרכם אני אמור לסדר את הנושא ביחד עם מעבר הגבולות ואין מענה... כלומר המענה היחיד זה תא קולי שיש שביתה..

מגיע יום חמישי, במוצאי שבת עלי להמריא יחד עם עוד חמישה ילדים, וזה אומר שבאם לא מקבל את האישור היום, זה לא יספיק להתעדכן. צריך עשרים וארבע שעות כדי שזה יכנס למערכת של האשרות יציאה. נכנסתי ללחץ אטומי.

בצר לי התיישבתי להתבודד בחדרי.

ישבתי ודברתי אבל הכול יבש. כלום לא זז. נסיתי לשפוך את הלב להבין מה קורה, אבל המוח והלב כמו קרש.

לפתע פתאום יוצאים לי דיבורים מסוג שונה, דיברתי כמו אחד שטוען טענות עם החבר שלו, לא הסברים אלא טענות, זה משהו שקשה להסביר, אתה חלילה לא כועס על ה' אבל זה כמו

אם לא תדעי לך... צאי לך בעקבי הצאן

הַתְּפִינִי בְּדַרְכֵי חֶבְרוֹתֶיךָ הַרְחִשׁוּנִים
וּלְכִי בְּדַרְכֶיךָ (ת"פ)

מאמר כ"ב
ההישענות על כוחו של רבינו הקדוש

צֵאֵי הוֹלֵךְ לפניכם

רבינו הקדוש לא רק מלמד ומדריך אותנו, אלא אף הולך לפנינו. הוא זה שעומד, ככוח ממשי וחיוני, מאחורי תורותיו ועצותיו, ומביא את המאמין בו להיכן שהוא צריך להגיע. חסיד ברסלב לא רק לומד את דברי רבו והולך בדרכיו, אלא אף ובעיקר: סומך על כוחו הגדול, באמונה ואהבה

במאמר האחרון ביארנו את היחס של חסידי ברסלב לשאר ספרי החסידות, ובמאמרים הבאים ברצוננו לבאר אי"ה את היחס לזרמים מסוימים בחסידות, ולאחר מכן את היחס לכלליות חכמת הקבלה; מי ראוי ללמוד אותה ומי לא, מה דעת רבינו בנושא כוונות וייחודים, והמסתעף.

אלא שלקראת ראש השנה, ראינו לנכון לייחד מאמר על סוגיא מרכזית ביותר בחייו של חסיד ברסלב, הבאה לידי ביטוי במיוחד בימים אלו של ראש השנה, בהם עולים ומתכנשים רבבות חסידי ברסלב לחסות תחת צל כנפי רבינו - הלא היא: ההישענות על כוחו של רבינו הקדוש!

♦ ♦ ♦

תחילה נציג את תמצית הדברים בראשי פרקים:

הקשר בינינו לבין רבינו הקדוש, אינו מסתכם רק בכך שהוא מלמד אותנו את תורתו ומדריך אותנו בעצותיו הקדושות. אלא הוא עמוק הרבה יותר: כוחו הגדול של רבינו עצמו, הולך לפנינו.

הסמיכה וההישענות על כוחו הגדול של רבינו, בלטה בעוצמתה אצל חסידי ברסלב משך כל הדורות, אף יותר מעצם העיסוק בתורותיו ועצותיו. בידעם שזוהי נשמת ההתקרבות אליו, והיא העומדת מאחורי כל תורותיו ועצותיו, ובלעדיה העיקר חסר מן הספר.

מי שמכיר את תורתו של רבינו, ואפילו מקיים את עצותיו בדייקנות, אך אינו מחובר אל נשמתו בעבותות התקשרות ואהבה - מוחמיץ את העיקר. שכן, עיקר רפואת ותיקון הנפש, היא ההתקשרות לנשמתו של רבינו וההישענות על כוחו הגדול, כשהתורות והעצות אינן אלא 'כלים' וצינורות אשר על ידם מאיר רבינו את אורו המרפא, וכולן אינן אלא 'ענפי' ההתקשרות אל נשמתו הקדושה, אשר היא תקוותנו.

[וברובד עמוק יותר: בכל תורה מתורותיו, מגלה רבינו טפח מגדולתו ועבודתו ומספר לנו על תיקוניו הנוראים והנשגבים אשר הוא עוסק בהם. כשבד בבד הוא נותן לנו 'בית יד' לאחוז בשולי אדרתו ולעורר 'מלתתא' תיקונים נוראים ונשגבים אלו, באמצעות קיום העצות הנובעות משם לעובדא ולמעשה. וכאשר יבואר להלן].

הדבר בולט במיוחד, בנסיעתם השנתית של חסידי ברסלב לרבינו הקדוש בימי ראש השנה, מתוך מסירות נפש עילאית; דבר שאין בו אלא אמונה והתקשרות מוחלטת לרבינו, והישענות וסמיכה על כוחו הגדול. והיא זו המפיחה רוח חיים בכל מערכת תורותיו ועצותיו, אֶתֵּן אנו הולכים משך כל השנה כולה.

♦ ♦ ♦

ועתה, תנו את לבכם, ונתנהלה לאטנו לבאר את הדברים צעד אחר צעד:

"אני הולך לפניכם"

בלילה האחרון טרם הסתלקותו, ענה רבינו הקדוש ואמר:

מה לָכֶם לְדַאָּג מֵאַחַר שְׂאֲנֵי הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם. אֵלּוּ אֲנִישִׁים מֵאַנְשֵׁינוּ שְׁמַתוֹ מִקֶּדֶם הָיָה לָהֶם חֲשֵׁשׁ, אֲבָל אַתֶּם, מֵאַחַר שְׂאֲנֵי הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם אֵין לָכֶם לְחוּשׁ כְּלָל. וּמָה אִם הַנְּשֻׁמוֹת שְׁלֹא הִכִּירוּ אוֹתֵי כְּלָל הֵם מְצַפִּים עַל תְּקוּנֵים שְׁלֵי, מִכָּל שֶׁכֵּן אַתֶּם.

(חיי מוהר"ן, קצא)

כשכוונתו של רבינו אינה רק לאותם העומדים בפניו, אלא ל"את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה" עד עולם. שכן,

אִפְלוּ אֵלּוּ שְׁלֹא זָכוּ לְהִכִּיר אֶת רַבְּנוּ ז"ל בְּחַיָּיו - כְּשִׁבְאוֹ עַל קְבְרוֹ הַקָּדוֹשׁ וְיִסְמְכוּ עָלָיו, וְיִלְמְדוּ סִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, וְיִרְגְּלוּ עֲצָמָם לִילָה בְּדַרְכָּיו הַקְּדוּשִׁים הַנְּאֻמָּרִים בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, בְּיָדָאֵי יֵשׁ לָהֶם עַל מַה שִׁיִּסְמְכוּ. אֲשֶׁרֵיהֶם אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם, וְלֹא יִאֲשְׁמוּ כָּל הַחוּסִים בוֹ! כִּי כְּבָר גְּלָה דַעְתוֹ בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת בְּפִרוּשׁ וּבְרַמְזוֹ, שֶׁכָּל מַה שְׁעוֹסֵק עִמָּנוּ אֵינוֹ בְּשִׁבְלֵנוּ לְבַד, כִּי אִם אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה וְאֶת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה.

(חיי מוהר"ן, רכה)

והדברים קל וחומר:

ומה אם יש לו כח להצדיק לתקן הדורות שהיו לפניו ולא הפירו אותו ולא ידעו ממנו כְּלָל, מִכָּל שֶׁכֵּן שִׁישׁ לוֹ כֹּחַ לְתַקֵּן הַדוֹרוֹת הַבָּאִים אַחֲרָיו וְנִשְׁעָנִים עַל זְכוּתוֹ וְכֹחוֹ וּמִשְׁתַּדְּלִים לָקֵים דְּבָרָיו.

(פרפראות לחכמה, תורה סה, אות ד)

♦ ♦ ♦

במכתביו מרבה מוהר"ן להזכיר ולהחדיר אמונה זו בלב אנ"ש, וקורא להם שוב ושוב להישען בבטחון מוחלט על כוחו של רבינו הוולך לפנינו.

כִּי הִנֵּה זֶה יֵצֵא לְפָנֵינוּ, וְאִמָּר בְּפִרוּשׁ קֶדֶם הַסְּתַלְקוֹתוֹ לְעֵלָא וְלְעֵלָא: אַז אֵיךְ גִּיַּי אֵיךְ פֶּאָר אֵיךְ וְאִם הָאֵט אֵיר צוֹ זְאָרְגֶען? [= מֵאַחַר שְׂאֲנֵי הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם, מַה לָּכֶם לְדַאָּג].

(עלים לתרופה, מכתב מיום הושענא רבה תר"ה)

א. השייכת בעקיפין גם לנושא בו אנו עסוקים. שכן, הצורך שנוצר לבאר וללבן לפרטי פרטים את היחס של חסידי ברסלב לצדיקי הדור וספרי החסידות, ושאר בירורים כיו"ב - מה שהיה מיותר לחלוטין עד לימינו - נובע במידה רבה מאד, מהעלמות ושכחת ענין זה, ודוק ואכמ"ל.

ב. עצם ביאור המושג, על כל חלקיו, ע"פ המבואר בספרי רבינו ובדברי חז"ל והראשונים - נבאר אי"ה בנפרד, בסדרת מאמרים תחת השם "אמונה בדעת", שם ברצוננו לבאר בס"ד את עיקרי אמונתם של חסידי ברסלב בצורה נכונה; לסקלם מכל העיוותים והסילופים שנאחזו בהם, ולבארם בצורה תורנית ושקולה. ועוד חזון למועד.

[ובענין זה של הסמיכה על כוחו של הצדיק, והמסתעף - הננו להפנות את הקורא לספר הנפלא "זה ינחמנו" להרה"ח רבי נחמן ויוסוף וויטריאל שליט"א, שם נתבאר ענין זה בטוט"ד].

ג. ואדרבא; כוחו של רבינו התעצם והתגבר דווקא לאחר הסתלקותו, כמבואר כמה פעמים בליקוטי הלכות, וכאשר אמר על עצמו "כצאתי את העיר אפרוש את כפי" (חיי מוהר"ן, רכו) "היינו כאומר שאחר הסתלקותו אז יעסוק בשלימות תיקוני התפילה לגמור את שלו כרצונו" (פרפראות לחכמה, סימן ח' תניינא, אות יד). כי "הצדיק הזה אינו מניח את מקומו ועולה בכל פעם למדריגה גבוהה ועצומה יותר ויותר, ומשיג וממשיך חסדים גדולים ורחמים רבים יותר ויותר בכל פעם... אבל בעוונותינו הרבים, מתגבר הבעל דבר כל כך כל כך, עד שצריך הצדיק לעלות למדריגה גבוהה כזאת שאי אפשר לעלות אליה בחיים חיותו בשום אופן, על כן ההכרח שיסתלק בשביל זה ואז עולה למקום שעולה, עד אשר לא יקשקש כי אם כילה הדבר, שיגמור מה שהתחיל, שיתקן הכל יהיה איך שיהיה" (ליקוטי הלכות, הכשר כלים ד, ה). וכוחו אף עולה ומתעצם מיום ליום ומשנה לשנה, כמבואר באר היטב בדברי מוהר"ן ותלמידיו, ואכמ"ל.

בדבריו הוא קורא להם, לזכור בדבר זה "בכל יום"; "לחזור זאת היטב בלבו בכל פעם"; ולהיות "סמוכים בכל עת ורגע בכוח הגדול של הזקן הקדוש". כשהוא מדגיש שוב ושוב, שההישענות על כוחו של רבינו, היא היא כל נחמתנו ותקוותנו.

חזק בני וחזק, ושמח נפשך בכל מה שתוכל ... ואם אף על פי כן נעשה עמך מה שנעשה, יש לנו אב זקן ואנו בטוחים בכוח הגדול כי רב הוא. וצריכין לחזור זאת היטב בלבו בכל פעם!

(שם, מכתב מיום ג' תרומה תקצ"ו)

ובטח בכוח הגדול של זקן דקדשה שיש לו כח לתקן הכל, ושמח נפשך בכל עת ששכית לבלי להיות מתנגד עליו ועל הנלויים הנקראים על שמו הקדוש ז"ל. וכבר דברנו הרבה בזה, אבל "בכל יום" אתה צריך לזכור זאת! ובפרט בעת הלחץ והדחק חס ושלום. כי באמת, גם אנכי בעיניי, בכל מה שעובר עלי, כל חייתי ותקותי והתחזקותי הכל על ידי זה, כאשר ידעת מעט בזה.

(שם, מכתב מיום ב' פקודי תקצ"ו)

שמח בני ... שאנו סמוכים "בכל עת ורגע" בכוח הגדול של זקן הקדוש! זה נחמתנו, זה ישועתנו, זה תקותנו, זה שמחתנו לנצח נצחים. אשרינו וכי.

(שם, מכתב מיום א' צו תקצ"ח)

ועתה בני חזק ואמץ בכל הדברים ששמעת מכבר, ותזכר "בכל פעם" עצם גדלתו ונוראות כחו של זקן שבזקנים דקדשה שאנו חוסים בו, שבעצם כחו יתקן הכל בעזרת השם יתברך. ועלינו לשבח "בכל עת" שהבדילנו מן התועים החולקים עליו ולשמח מאד מה שזכינו להקרא על שמו הקדוש. וחדות ה' בזה היא מעוננו, כנגד כל מה שעובר עלינו בכל עת. כי חסדו גבר עלינו ואמת ה' לעולם.

(שם, מכתב מיום ב' אלול תר"ג)

בדבריו הוא מדגיש שוב ושוב, שכוחו של רבינו גדול עד "אין חקר" למעלה מכל השערה, "עד אין סוף ואין תכלית". כך שאין מי שאינו יכול להישען עליו, גם אם מדובר ב"גרועים אלפים ורבי רבבות פעמים ממך"...

והרי כמה מלשונותיו הק':

ידעתי מכאובך מרחוק. אף אף על פי כן איך שהוא איך שהוא יש ויש כח לדברי אדוננו מורנו ורבינו הנחל נובע מקור חכמה וצוק"ל לעזר ולהחיות ולשמח גם אותך. וגם גרועים אלפים ורבי רבבות פעמים ממך רחמנא לאלו, כי גדלת כחו של זקן דקדשה סבא דסבין שאנו חוסים בו, אין חקר, ואי אפשר לך לשער כלל!

(שם, מכתב שטע)

יש לנו אב זקן, זקן שבזקנים, אשר כחו גדול ונורא מאד מאד עד אין סוף ואין תכלית! ואני מבטיחה בני חביבי, שאיך שיהיה שאיך שיהיה, בודאי יתקן אותך רבנו ז"ל בתקון נפלא, רק חזק ואמץ לקיים דברי להתגבר לשמח נפשך על ידי זה.

(שם, מכתב מיום ה' ראה תר"ד)

התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה עמנו בכל יום ויום, עד נזכה לבוא למלאות רצון אדוננו מורנו ורבינו הנורא וצוק"ל להיות פרוצונו יתברך, לא במעללינו ובמעשנינו הטובים, כי אם בכחו הנפלא והנורא, אשר אין דגמתו!

(שם, מכתב מיום ד' וישלח תקצ"ב)

אשרי אשרי המשתוקק ומתגעגע לכלל בהקבוצ הקדוש שלו. לעולם לא נבוש בחסדו איך שעובר על כל אחד, כי כחו גדול ונורא ונשגב מאד מאד עד אין חקר!

(שם, מכתב מיום ג' עקב תר"א)

כך הוא אומר גם בתפילתו לפני השם יתברך:

אתה ה' ידעת את לבבי, כי כל דברי תחנותי ובקשותי וכל תקותי ומבטחי עדין, הוא רק על זכות וכח הצדיקים האמתיים אשר אנו חוסים בצל כנפיהם. על פן עליהם אני נשען לבקש ממך כל אלה, כי כחם הגדול מספיק אפלו עלי, אפלו בהתרחקותי העצום מאד בלי שעור וערה, אף על פי כן בכחם הגדול אני בטוח ונשען ונסמך ונאחז, שעדין יש לי תקנה לזכות לכל מה שבקשתי מלפניך, ויותר ויותר מזה. כי רחמיה לא כלים, וזכות וכח וגבורת כל הצדיקים האמתיים אינו נפקס לעולם, ואין שום סטרא דמסאבא שתוכל לעמד נגד קדשתם ומעלתם וגבהם ותקפם וחזקם וכחם וגבורתם! וזכותם וכחם הגדול יצוד ויגן וישיע לנו ולכל החוסים בהם, כי גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, והם נקראים חיים תמיד.

(ליקוטי תפילות, לג)

"כוחו הגדול בעצמו עולה על הכל!"

אם לא די בכך, בא מוהרנ"ת ומעמיד את ההישענות על כוחו של רבינו ברום ראש הפיסגה, ומדגיש במכתביו חוזר והדגש:

"כוחו" של רבינו, עומד מעל כל תורותיו ועצותיו!

התורות והעצות הם אכן רפואות יקרות עד מאד, אך עולה על כלולנה כוחו של הרופא עצמו...

ותודה לאל יש לנו דאקטיר כזה, שבקי מאד ברפואות נפשנו עד תכליתו עד הסוף האחרון. ומלבד רפואותיו היקרים, כחו הגדול בעצמו עולה על הכל!

(שם, מכתב מיום ב' ויחי תקצ"ו)

באחד המכתבים הידועים - לאחר שהוא מזכיר את "התורות והתפילות והמעשיות והשיחות הקדושים, וכל קדושת ההשאה שהשאיר רבינו בזה העולם" - הוא מסיים: "ועל כולם, גודל כוחו הקדוש העיוז והגיבור וכי, העולה על הכל".

וזה לשונו:

אם אנו עכשיו בדורות כאלו בעקבות משיחא, אשר נעשה עם כל אחד מה שנעשה כאשר יודע כל אחד בנפשו, נגד זה חמל עלינו השם יתברך והקדים רפואה למכה מה ששלח לנו מקדם מושיע ורב האמת, להצילנו על ידי התגלות חדושי תורתו הקדושים החדשים הנפלאים והנוראים וכי שהם מעיני הישועה האמתיים, וביותר על ידי אלו התפלות, אשר אי אפשר לבאר בכתיב ובעל פה עד היכן מגיעים טובות וחסדים של אלו התורות והתפלות והמעשיות והשיחות הקדושים וכי וכל קדשת ההשאה שהשאיר בזה העולם. "ועל כלם" - גדל כחו הקדוש העיוז והגיבור וכי העולה על הכל! אשר הבטיחנו והזיחינו לסמך על כחו הנורא, וברוך השם יש לנו על מי לסמך בעזרת השם יתברך.

(שם, מכתב מיום א' וירא תקצ"ג)

כך גם בשאר המכתבים - לאחר שהוא מחזק ומעודד עם דברי תורתו של רבינו, הוא חוזר ומדגיש ש"כוחו" של רבינו הוא "העיקר דעיקר" העומד מעל הכל.

אָחד, בְּיָלְדוּתוֹ וּבְנַעֲרֻתוֹ, בְּבַחֲרוּתוֹ וּבְאֲמָצֵעַ יָמָיו וּבְזִקְנוּתוֹ, עִמּוֹ וְעַם אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו וְיוֹצְאֵי חֻלְצָיו וְכוּ'. **וְעַל כָּלֵם - אֵין לָנוּ לְהַשְׁעֵן עִתָּהּ בְּדוֹר הַזֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים הָאֵלֶּה, כִּי אִם עַל כַּחוֹ שֶׁל זָקֵן שְׁבוּזְקָנִים דְּקִדְשָׁה!**

(שם, מכתב מיום עשרה בטבת תר"ג)

כך שלמעשה, הנשק הגדול ביותר כנגד הבעל דבר - יותר מהתורות והעצות עצמן - הוא: ההישענות על כוחו של רבינו! ועל ידה ניתן לזכות מה שלא ניתן לזכות על ידי לימוד תורותיו וקיום עצותיו גרידא.

כִּי זֹאת יְדוּעַ שְׂאֲחָרֵי כָל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה רַבְּנוּ ז"ל עִמָּנוּ, בְּהַתּוֹרוֹת וְהַמַּעֲשִׂיּוֹת וְהַשִּׁיחּוֹת וְהַעֲצוֹת שֶׁגָּלָה לָנוּ, שִׁיכּוֹלִים לְזַכּוֹת עַל יָדָם לְמָה שִׁיכּוֹלִים לְזַכּוֹת שְׂאֵין לְמַעֲלָה מִזֶּה, אִף עַל פִּי כֵן כַּחוֹ הַגְּדוֹל וְהַעֲצוּם גְּבוּהַ הַרְּבֵה מְאֹד שְׂאֵין לְשַׁעַר מִכָּל מָה שֶׁגָּלָה וְאֶפְיָלוּ מִמָּה שֶׁלֹּא גָּלָה וְכוּ'.

(מאמר התקשרות לצדיק האמת, לרבי שמואל הורביץ זצ"ל)

***

סוד הדבר הוא:

האמונה ברבינו, ההתקשרות אליו, וההישענות על כוחו - מחברת אותנו אל נשמתו עצמה, אשר אורה גדול עד לאין שיעור וערך לעומת התורות והעצות שאינן אלא ענפים וגילויים ממנה.

וְכַמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּכַתְבֵי הָאֲרִיז"ל, שֶׁכָּל עוֹלָם הַתְּקוּן שֶׁל עֵתִיק לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה וְכוּ' נַעֲשֶׂה רַק עַל יְדֵי הָאוֹרוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מֵאֲדָם קְדָמוֹן¹, אֲבָל אָדָם קָדְמוֹן בְּעֲצָמוֹ בְּנֹדָאֵי גְבוּהַ לְאֵין שְׁעוֹר וְעָרְךָ מוֹל הָאוֹרוֹת שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ וְכוּ' וְכָל שֶׁכֵּן לְעָרְךָ אֵין סוּף בְּעֲצָמוֹ וְכוּ' וְכוּ'. וְאִם כֵּן, הַהֲתַקְרְבוּת בְּעֲצָמוֹ וְהַדְּבָקוּת לְהַצְדִּיק, גְּבוּהַ הַרְּבֵה יוֹתֵר גַּם מִמָּה שִׁיכּוֹלִים לְזַכּוֹת עַל יְדֵי עֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי 'הַמְּחַבֵּר לְטָהוֹר טָהוֹר'.

(שם)

אמור מעתה:

ההתקרבות והדבקות לצדיק בעצמו היא שורש האילן, וכל העצות וה'עבודות' הנפלאות, אינן אלא ענפים היוצאים ממנו.

וכדבריו הבהירים של רבי שמואל הורביץ זצ"ל:

עֲנֵן הַתְּקַרְבוּת וְהַתְּקַשְׁרוֹת לְהַצְדִּיק הוּא כְּלָלִיּוֹת שְׁבִכְלָלִיּוֹת, וְכָל הַעֲבוֹדוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת - אֶפְיָלוּ הַכְּלָלִיּוֹת - הַסְּפָרְטִיּוֹת

כְּבָר שֶׁמִּעַתָּה מִמְּנֵי הַרְּבֵה בְּכָל זֶה. **"וְעַל כָּל אֵלֶּה, הָעֵקֶר דְּעֵקֶר הוּא: גְּדֹל כַּח שֶׁל זָקֵן דְּקִדְשָׁה סְבֵא דְסִבְיָן שְׂאֵנוּ נִשְׁעָנִים עֲלָיו! תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמְּךָ, יֵשׁ וְיֵשׁ, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.**

(שם, מכתב מיום ב' מנ"א תקצ"ד)

"וְעַל כָּלֵם" - תִּזְכּוֹר וְתַדַּע וְתִאֲמִין בְּגֹדֶל כַּחוֹ שֶׁל הַזָּקֵן דְּקִדְשָׁה שְׂאֵנוּ חוֹסִים בּוֹ לְנִצָּח.

(שם, מכתב טו)

אִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר הַכָּל בְּפֶרֶט. **"וְעַל כָּלֵם" - כָּל סְמִיכְתָּנוּ וְתַקְוָתָנוּ הוּא עַל כַּחוֹ שֶׁל זָקֵן דְּקִדְשָׁה בְּעֲצָמוֹ! וְתְהִלָּה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמְּךָ.**

(שם, מכתב מיום ד' ויקרא תקצ"ו)

"וְעַל כָּלֵם, וְעַל כָּלֵם - כָּל חַיִּיתֵינוּ וְתַקְוָתֵנוּ וְשִׁמְחָתֵנוּ" הוּא בְּכַחוֹ שֶׁל זָקֵן שְׁבוּזְקָנִים הַקְּדוֹשִׁים! תְּהִלָּה לְאֵל יֵשׁ וְיֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמְּךָ, זָכְרוּ זֹאת וְהִתְאַוְּשׁוּ וְהִתְחַזְּקוּ.

(שם, מכתב מיום ה' שמיני תקצ"ט)

***

כדבריו הוא מרמז כמה פעמים, שעל אף ריבוי התורות והעצות הנפלאות שגילה רבינו - הרי שהתגברות הבעל דבר גדולה כל כך, עד שלא נשארה לנו תקווה אלא כוחו של רבינו בעצמו, העולה על כולנה².

באחד המכתבים הוא אף מתבטא מפורשות וכותב:

וְכַבֵּר שֶׁמִּעַתָּה וְרֵאִיתָ בְּסַפְרֵי הַקְּדוֹשִׁים וּבְכֵּה שֶׁחֲדָשְׁנוּ בְּהֵם הַרְּבֵה, אִף הַתְּגָרוֹת הַבַּעַל דְּבָר אֵין לְשַׁעַר. אֲבָל כָּל תַּקְוָתֵנוּ עַל כַּחוֹ שֶׁל זָקֵן דְּקִדְשָׁה שְׁעוֹלָה עַל הַכָּל! וְאִי אֶפְשֶׁר לְדַבֵּר בְּזֶה עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה.

(שם, מכתב מיום ג' תזריע תר"ג)

שכן, כבר ידוע

כֵּמָה וְכֵמָה הַבַּעַל דְּבָר מְסַבֵּב בְּתַחבּוּלוֹתָיו עִם כָּל אֶחָד, אֶפְלוּ עִם הַקְּטָן שֶׁבְּקִטְנִים לְדַחּוֹתוֹ חַס וְשְׁלוֹם. וְצָרִיכִין לְהַתְּחַזֵּק כְּנֶגְדּוֹ בְּתַקְוָה הַתְּקוּהָ וְהַסְּמִיכָה שְׂאֵנוּ סְמוּכִים בְּכַחוֹ שֶׁל זָקֵן דְּקִדְשָׁה, כִּי בְּעֲצָם חַלִּישׁוֹתֵנוּ אֵין לָנוּ כַּח כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה!

(שם, מכתב מיום א' ויצא תקצ"ז)

ובאחרית הימים האלה - אשר נעשה עם כל אחד מה שנעשה - אין לנו אלא להישען על כוחו של רבינו. כלשון מוהר"ת:

לא דְּבָר רִיק הוּא הַמַּעֲשֶׂה הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשְּׁמַשׁ עִם כָּל

ד. "כי אף על פי שנמצאים כמה עצות טובות בספרי רבינו ז"ל, שהם מלאים עצות להתקרב להשם יתברך, אף על פי כן על פי רוב קשה להאדם לקיים העצה בעצמה" (ליקוטי מוהר"ן תניינא, קא).

ה. וע"י הסמיכה וההישענות על כוחו של רבינו עצמו, יחזרו והועיל כל תורותיו ועצותיו, וכדלהלן, ודוק.

ו. במכתב אחר, באותה שנה, הוא כותב לאשתו ובני ביתו: "מיר האבין זיך מעהר ניט מחיה צו זיין, נאר מיט דעם וואס מיר ווייסן פון אזוי א אמתין רבין" = "אין לנו במה להחיות את עצמנו, רק עם זה שאנו יודעים מרבי אמת" כזה" (מכתב מיום ד' בא תר"ג).

ז. הדוגמא מא"ק וענפיו, אינה באה אלא להמשיך ולהמחיש את ההבדל בין האור הפנימי לבין הגילויים היוצאים ממנו, ולא כהשוואה בין הדברים.

ח. וכלשון האריז"ל בתחילת הע"ח: "מן הא"ס נשתלשל אח"כ מציאות המאור הגדול הנקרא א"ק לכל הקדומים כמ"ש בענף ג', ואח"כ נשתלשלו ממנו האורות הנתלין בא"ק. הנה הם אורות רבים היוצאים מותכו ומאירין חוצה לו. מהם תלויין ממוחו ומהם מגולגלתא ומהם מעיניו ומהם מאוזניו ומהם מחוטמו ומהם מפיו ומהם ממצחו חוצה לו ומהם סביבות גופו שהוא בחי' ז' תחתונים שלו, ובסביבותיהם אורות רבים מאירים ונתלים בהם הנקרא עולם הנקודים, ואח"כ נשתלשלו ממנו ד' עולמות אבי"ע הידועים ומפורסמים כנזכר בוהר ובתיקונים" (עץ חיים, שער א ענף א).

לנגד התקרבות להצדיק וכמוכן מהנ"ל (מתורה ב' אמור אל הכהנים) ועל כן זהו כלל הנהגות, וההתקרבות להצדיק הוא גוף האילן, והאילן יש לו ענפים שהם גם כן ענפים גדולים קלליים.

כמו ענין ההתבודדות שהוא כלליות גדול (וגם בזה יש כמה וכמה מיני התבודדות וכו') אבל הוא רק ענף מההתקרבות להצדיק, וגם לכל ההתבודדות צריכה שיהיה שייכות להתקרבת להצדיק באמת^ט (כמובא בלקוטי הלכות בהלכות ברפת השחר וכמובא בבאור הלקוטים על תורה ס"א חדי רבי שמעון עין שם).

וכן חצות הוא כלליות גדול אבל הוא רק ענף מההתקרבות להצדיק, וכל ענין חצות הוא להתאבל על חרבון הבית והעקר על העלמת הראש בית כמובא בלקוטי מוהר"ן חלק ב' תורה ס"ז עין שם).

וכן שאר כל העבודות הקדושות הם רק ענפים להתקרבות להצדיק, שההתקרבות וההתקשרות להצדיק הוא כלליות דקלליות, וכל העבודות והמצוות והתפלות וכו' צריכים להיות בהתקשרות להצדיק ואז יהיה להם שלמות, ואחר כל זה הם בבחינת מאור הקטן לנגד עצם ההתקרבות וההתקשרות להצדיק האמת שהוא מאור הגדול כנ"ל, וכמו בחינת תפלה של יד לנגד תפלה של ראש כמובא בלקוטי הלכות תפלין הלכה ב' אות ד' ה' ו' עין שם).

(שם)

"אף שאינו מקבל ממנו כלל"

לצורך חידוד הדברים - עד כמה עצם ההתקרבות לצדיק, והסמיכה על כוחו, עולה על כולנה - נזכיר בקצרה את אשר לימדנו רבינו, שהאמונה וההתקרבות לצדיק היא מעלה נפלאה בפני עצמה, אף כשאינן זוכים לקבל ממנו כראוי את תורתו ועצותיו. והרי עיקרי הדברים בקצרה.

בליקוטי מוהר"ן כותב רבינו:

כשמתקרב להצדיק, אף שאינו מקבל ממנו כלל, הוא גם כן טוב מאד. והאמונה לבדה שמאמין בהצדיק, מועיל לעבודת השם יתברך.

(ליקוטי מוהר"ן, קכט)

כך גם לגבי הנסיעה לצדיק:

אלו בני אדם הנוסעים להצדיק, אף על פי שאינם מקבלים תורה ממנו, מקבלים שכר על הנסיעה.

(ספר המידות, צדיק כד)

שכן, עצם הנסיעה מבטאת את אמונת האדם בצדיק, ולכן יש בה תועלת בפני עצמה. וכדברי רבינו בשיחות הר"ן:

אפיקורסות נקראת 'משא' כמו שכתב רש"י על "משאכם" (דברים א') "מלמד שהיו בהם אפיקורסים". על כן כשנוסע להצדיק הוא משליך מעליו משאוי גדולה, כי מאחר שנוסע כבר יש לו אמונה שהוא הפך האפיקורסות.

(שיחות הר"ן, לו)

כך גם, עצם ההימצאות בביתו של רבינו, יש בה תועלת ומעלה. כמובא בחיי מוהר"ן:

אמר לענין מי שזכה להיות אצלו: שבכל פעם ופעם שזכה האדם להיות בביתו... הכל אינו נאבד לעולם.

(חיי מוהר"ן, טג)

ועצם ההימצאות בבית בה מתגלית תורת רבינו, טוב מאד מאד בלי שיעור". כמובא בשיחות הר"ן:

אמר, אפלו מי שאינו שומע דברי התורה שאומר, רק הקול לבד הוא גם כן טוב מאד. וזה בחינת: "לשמע בקול דברו" (תהלים ק"ג), "בקול" דיקא. ואפלו מי שהוא רק עומד בפני אצל התורה שאומר, טוב מאד מאד בלי שיעור".

(שיחות הר"ן, רז)

וכן הוא לדורות - ההימצאות בבית בו "מזכירים שם רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש", אין ערך למעלתה. וכדברי רבי נתן ב"ר יהודה במכתבו לאנ"ש:

אנו מחיבים למסר נפשנו ולהתנער יחד, אולי נזכה לשמע דבור אחד מדבריהם העומדים ברומו של כל העולמות, ואפילו להיות בבית ששם מזכירין שם רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש!

(נתיב צדיק, מכתב קנ)

***

רבינו אף החדיר בנו את האמונה בחשיבות ההתקרבות לצדיק, גם כשאינן רואים מכך תועלת גלויה בעבודת ה'.

בספר המידות הוא מדבר על מקרה שבו האדם "מקורב בהתקרבות גדול לצדיק", ועל אף ההתקרבות הגדולה אינו מרגיש בעצמו שום יראת שמים... וכך הוא כותב:

לפעמים יש אחד שמקרב בהתקרבות גדול לצדיק, ואינו מרגיש בעצמו שום יראת שמים; ידע כי אם לא היה מקרב לא היה ראוי לחיות כלל.

(ספר המידות, צדיק קצח)

ט. אין הכוונה, פשוטה כמשמעה, שדברי ההתבודדות כולם אמורים להיות מכוונים בפירוש ובגלוי אך ורך לכך, וכפי שמוכח מתפילות מוהר"ן ותפילות והתבודדויות כל אנ"ש לאורך הדורות, מהן שבאו בכתב ומהן שהגנו יודעים עליהן בעל פה, המתפרשים על כל תחומי החיים, גשמיים ורוחניים. מדובר על המכוון העמוק והפנימי של ההתבודדות, ואכמ"ל.

י. וכיום: בציונו של רבינו (ובמידת מה, גם בבית מדרש הנקרא על שמו), וכן בבית שמזכירים שם את רבינו, כדלהלן.

יא. זאת בנוסף למעלת ראיית פני הצדיק, אף ללא שמיעת תורה מפיו. כדאיתא בליקוטי מוהר"ן: "דע, שלראות את עצמו עם הצדיק האמת הוא גם כן דבר גדול מאד. בוודאי כשזוכין לשמוע מפיו תורה, הוא מעלה יתרה, אבל גם כשאינן שומעין תורה, הראיה לבד, שזוכין לראות את עצמו עם הצדיק, הוא גם כן טוב מאד" (ליקוטי מוהר"ן תניינא, עב).

שכן, מה ש'מעפיל' את תורותיו ועצותיו של רבינו, היא: נשמתו וכוחו. וככל שתגדל ההתקשרות לנשמתו וההישענות על כוחו, כך תגדל השפעת התורות והעצות על נשמת החסיד.

ביאור ענין זה הוא בכלליות ובפרטיות, ונבארם בס"ד אחת לאחת: בכלליות:

עיקר הרפואה לתחלואי נפשנו הוא אורו של רבינו עצמו, ותורותיו אינן אלא האמצעים שמעבירים לנו את אורו המרפא. ולכן, ככל שהאמונה ברבינו עצמו גדולה יותר, כך תגדל השפעת תורותיו לרפאות את נפשנו.

וכהגדרתו של רבי אברהם ב"ר נחמן:

רוחם ונשמתם של רבינו ומוהרנ"ת - אשר הם רפואתנו - מרחפת על פני תורתם הקדושה², וככל שתגדל אמונת הלומד, כך "יתקשר ויתחבר ויכלל בעת עסקו בהם, ברוחם ונשמתם, השורה על אנפי דבריהם הקדושים".

וכלשונו - מדי דברו על סגולת תורותיו של רבינו אשר "מסוגלים מאד גם בענייני הגוף, לכל מאורע ותלאה שעובר על האדם, שילמד ויעסוק הרבה בהתורות המדברות מענין זה, ובהתפילות וההלכות ממוהרנ"ת ז"ל שנבנו עליהם":

והעקר היא האמונה, כי על ידי זה נתקשרים ונכללים בעת עסקו בהם, ברוחם ונשמתם, השורה על אנפי דבריהם הקדושים!¹

(ביאור הליקוטים, תורה ס, הקדמת 'תפארת הליקוטים')

כך גם לגבי העצות:

מה שמכניע את הארס הרע שהורעלנו בו - אינן העצות גרידא, אלא כח הצדיק המאיר בהם.

על כן העקר להכניס בישראל מדת האמונה הקדושה בכל בחינותיה, הינו אמונת הבורא יתברך שמו, ואמונת חכמים אמתיים. כי מלבד גדל דעתם ועצותם שמכניסים בנו, גדל כחם עולה על הכל. כי עקר כל העצות היא 'עצת השם', דהינו עצת כזו שמלבש בה ה', 'היא תקום'. על כן צריכין כח הצדיקים שכל דבריהם ומעשיהם הם מלאים רוח הקדש, אשר רוח ה' דבר בם ומלתו על לשונם. כי בגדל כחם וסגלתם וגם סגלת למוד דבריהם, הם מכניעים כח הארס הרע של בני האדם [של בני האדם] אשר מלבש בם על ידי מעשיהם הרעים, כמו שכתוב "כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביני וביניכם", הינו בין השגת האמת.

(מכתב רבי גצ'')

"זה הסוד אין יודע רק מי שגילה זאת התורה הנוראה!"

עד כאן בכלליות. ובפרטיות:

כל תורה מתורותיו של רבינו, אינה רק 'לימוד' והדרכה בעלמא, שמלמדנו רבינו דעת דקדושה ועצות קדושות כדת משה לעשות. אלא היא 'פעולה' מפעולותיו, שפועל עמנו להביאנו למדרגה זו אשר

אם לא די בכך, הרי שבמקום אחר מוסיף רבינו ואומר, שגם כאשר האדם רואה בעצמו שלא זו בלבד שאינו מתקדם בעבודת ה' אלא הוא אף "גרוע יותר מבחילה" - גם אז, עליו לדעת ולהאמין שההתקרבות בעצמו הוא טוב מאד בלי שיעור וערך כלל".

וכמובא בחיי מוהר"ן:

הזכיח את אחד שהיה מקרב ונתרחק, ואחר-כך חזר ובא אליו בחל-המועד פסח תקס"ט. ענה ואמר: אפלו אם עוברים כמה שנים ואינו נצטק ועולה ממדרגתו למדרגה עליונה ממנה בקראת שמים, רק הוא עומד במדרגתו הראשונה בבחילה, ואפלו אם הוא גרוע יותר מבחילה - אם הוא מקרב לצדיק האמתי, ההתקרבות בעצמו הוא טוב מאד בלי שיעור וערך כלל! (ואם לא היה מקרב להצדיק היה גרוע עוד יותר ויותר).

(חיי מוהר"ן, שטו)

באחד ממכתביו מבאר רבי יצחק ברייטער הי"ד שיחה זו, וכותב:

צריכין לידע אשר אפילו אם האמת הוא כן שהרעותי את מעשי לכן עובר עלי זאת, עם כל זה האמת הוא אמת; אני מקרב להצדיק אמתי אשר עושה על ידי תקונים גדולים ... סוף כל סוף על ידי עניני בונה הצדיק בנינים נפלאים בודאי, כי על ידי אנשים אחרים המקרבים להמפרסמים בודאי אינה בונה בניניו כי אם על ידי. כי הוא עצמו אמר: אף שאינו רואה בעצמו שום השתנות לטובה, התקרבות בעצמו הוא טוב. מה זה טוב? הינו כנ"ל, שעל ידי ההתקרבות בעצמו, הצדיק בונה על ידי מקרבו הנ"ל.

ואם תאמר: במה הם מקרבים אם אינם מקיימים עצותיו? ויש לומר: על ידי שהם מצפים לישועה וכו' ונקראים על שמו ז"ל. ובפרט אם הם זוכין לפתח את פיהם לקדשה ולטהרה, ואומרים אף בפיהם ומשפה לחוץ, אף שלבם עוד רחוק מהדבורים ומכל שכן מעשיהם, עם כל זה הצדיק עושה את שלו ומעלה על ידי זה שעשועים מה שלא עלה ממות עולם.

(נחלי אמונה, מכתב כט)

כלל הדברים:

כוחו של רבינו עומד מעל תורותיו ועצותיו, וגם כשאין זוכים לקבל ממנו כראוי את תורותיו ועצותיו, כוחו הגדול העולה על כולנה הולך לפניו, ועצם ההתקרבות אליו והאמונה בו יקרה עד מאד.

מי עומד מאחורי התורות והעצות?

אחר הדברים האלה, נתקדם צעד נוסף אל עבר הנקודה הנכספת, והיא:

רבינו הקדוש, הוא זה שעומד מאחורי תורותיו ועצותיו, כך שעיקר כוחם ותועלתם אינו אלא כשעוסקים בהם מתוך התקשרות אליו ומתוך הישענות על כוחו הגדול, או אז יש בהם את הכח האינסופי להציל ולהושיע, לרפאות ולתקן.

והמקבל ממנו את תורותיו ועצותיו, מבלי לבנות ולהעמיק בנפשו ולבבו את ההתקשרות לנשמת רבינו הקדוש וההישענות על כוחו - החסיר את העיקר. וכל ידיעותו בתורת רבינו והליכתו בדרכיו, לא יביאוהו להיכן שהם יכולים וצריכים להביאו.

¹ב. וכמבואר כמה פעמים בליקוטי מוהר"ן על הפסוק "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" (בראשית א, ב) ש"המים" זו התורה, ורוחו של הצדיק - משה משיח - מרחפת על פני תורתו (ראה ליקוטי מוהר"ן, קיח. ועוד).

²ג. המשך דבריו: "וגם על ידי האמונה, לא יימלט מכמה נקודות טובות של השתדלות בכל לב ונפש לקיימם ולעשותם, שעל ידי זה יוצא מכוח אל הפועל כוח סגולותיהם, לפועל פעולות גם בגשמיות".

עליה הוא מדבר בתורתו.

וכשאנו לומדים את תורתו, ומקיימים את העצות היוצאות ממנה - מתוך אמונה והתקשרות - פועל רבינו להביאנו אל אלו המדרגות והתיקונים אשר גילה בתורתו¹⁷.

כך גם לגבי כלל דברי ודרכי ה'התחזקות' שגילה רבינו; הוא לא העביר לנו רק 'רעיונות' של התחזקות, אותם אנו אמורים להפנים ולהתחזק, אלא הוא עומד ופועל את פעולת ההתחזקות, בלב כל הלומד ומקיים דבריו בתמימות ואמונה.

***

הדוגמאות לכך הן רבות - ובעצם, כל תורה בליקוטי מוהר"ן יכולה להוות דוגמא לכך - אך אנו ננקוט בדוגמאות ספורות:

כולנו מכירים את דברי רבינו בתורה ו', שם הוא מבאר את ענין הבקיות ברצוא ושוב, ועד כמה צריך האדם להתחזק גם בהיותו בשאל תחתיות, להתקרב משם להשם יתברך.

ובכן, יכול היה להידמות לאדם, שדי לו בכך שילמד את התורה בעיון, יבין אותה לאשורה, וישתדל לקיימה. אך לאמתו של דבר:

אין זה דבר פשוט להחיות ולהחזיק את האדם שלא יפול יתרה, כשהוא בשאל תחתיות ממש חס ושלום. רק יש בזה סוד גדול ונורא, סוד עמק ונסתר מאד מאד, שהוא סוד פגנות אלו, שזה הסוד אין יודע רק מי שדבר וגלה זאת התורה הנוראה! שהיא סוד השגת מעשה מרובה בתכלית המעלה עד בחינת נקדה העליונה מאד, להשלים בחינת 'אדם ה'ישיב על הפסא'. ואין מי שיוכל להחיות עתה הנפשות הירודות וכו' בדורות האלו, כי אם מי שגלה התורה הנ'!

(עלים לתרופה, מכתב מיום ג' תצא תר"א)

כך שגם אם יחפוץ הלומד לקיים בתמימות ופשיטות את אשר למד בתורה ו', מבלי להיעזר בכוחו של "מי שדיבר וגילה זאת התורה הנוראה", לא יצליח בכך...

ואף על פי שבאמת העקר הוא פשיטות ותמימות, אבל זה הפשיטות והתמימות בעצמו, לזכות להכניס זאת בלב בני אדם, הוא עמק ונפלא מאד. בפרט להיות בקי בהלכה הנ"ל, דהינו להיות בקי ברצוא ושוב בקי בעיל ונפיק, דהינו בחינת "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנד", וכו', דהינו שיוכל להתחזק את עצמו תמיד בכל מקום שהוא אפלו בשאל תחתיות ומתחתיו עד אין קץ ותכלית - זה הלאמוד הוא נפלא מאד, וצריך לו לשקוד הרבה על דלתי בית המדרש של אנשי אמת העוסקים בלאמוד הזה עד שיוכל לקיים זאת באמת. ועקר אריכת הגלות הוא מחמת שאין משתדליו להתקרב לצדיקי אמת לקבל מהם בקיאות הזאת, כי צריך לחפש ולבקש הרבה רבי כזה שידע מבקיות הזאת, כי אפלו גדולים ומנהיגים לאו כל אחד זוכה לבקיות הזאת.

(ליקוטי הלכות, ברכת הפירות ה, יג)

***

בדומה לכך:

בתורה ז' תניינא מדבר רבינו על השגת 'כן ותלמיד', כשהוא מבאר שהשגת התלמיד היא הארת הדעת ש"מלוא כל הארץ כבודו", ובכך מחזקים ומקיימים גם את השקועים בעפר, בבחינת "הקיצו ורננו שוכני עפר".

גם כאן, אין די בעצם הבנת הרעיון, אלא חייבים להתקשר אל הצדיק "הגדול במעלה מאד" שגילה זאת, ויודע להאיר זאת בפועל

בלב האדם. שכן:

זה הענין בשלמות נעשה רק על ידי צדיק הדור הגדול במעלה מאד שיודע להאיר בדרי מעלה ובדרי מטה ... וכך אהד ואחד כפי קרובו להצדיק כן מקבל על עצמו הארה זאת, שעל ידי זה כל תקונו ונצח, פי על ידי הארה הזאת לא יפל ולא יתרחק לעולם אפלו אם יעבר עליו מה. כי כל זמן שמקרב עצמו להצדיק אי הצדיק אחוז בידו ומודיעו בכל פעם כי עדין ה' אתו ואצלו וכו' כי מלא כל הארץ כבודו ומקיצו ומעורר אותו בכל פעם שלא יתיאש בשום אופן בעולם בבחינת 'הקיצו ורננו שוכני עפר' וכו', כמו שמבאר שם.

(ליקוטי הלכות, נטילת ידים לסעודה ו, טו)

וכפי שכותב מוהרנ"ת גם במכתבו לבנו:

חזק ואמץ בני, ושמח נפשך בכל מה דאפשר, ואל תירא ואל תפחד כי ה' אתנו, כי "מלא כל הארץ כבודו". וזה נאמר גם עליך בפרוש, ועל כלנו. ואם פי הכל יודעין זאת, עם כל זה צריכין לחזור זאת כמה פעמים בכל יום. והעקר בכח הצדיק שגלה זאת, כי רק הוא הכניס בנו בחמתו הגדולה שגם אני ואמה וכו' נוכל להחיות עצמנו בזה! בבחינת השגת התלמיד, שהוא בחינת 'נבלתי יקומו וקיצו ורננו שוכני עפר' וכו', אשר לא נשמע זאת מעולם.

(עלים לתרופה, מכתב מיום ד' אמור תר"ד)

***

דוגמא נוספת, בקצרה:

בתורה י"ב תניינא מגלה רבינו את סוד החיפוש "איה", ומבאר כיצד זוכים על ידי החיפוש והבקשה "איה מקום כבודו" להתעלות מהנפילות הנוראיות ביותר ולהתחבר אל הכבוד העליון, המאמר הסתום.

גם כאן, יכול היה להידמות לאדם שדי בכך שיבין את הרעיון וייצא לדרכו. אך לאמתו של דבר - כל הכוח לחפש ולבקש את ה' במקומות המסתופים, אינו אלא בכוח הצדיק האמת, שהשיג את סוד ה"איה" בשורשו העליון.

כי לולא זכות הצדיק אמת לא היה לנו כח אפלו לחפש ולבקש כלל, וחס ושלום היו נטבעין חס ושלום, ולא היה תקומה חס ושלום להנופלים ונתרחקו מן הקדשה. ובפרט עכשו שיש בני אדם שנפלו מאד לחטאים ועברות גמורות, רחמנא לצלו, ומהיכן היו מקבלין חיות וכח להתעורר עוד לבקש ולחפש כבודו יתברך ולשוב אליו בודאי חס ושלום היה אובר תקנות חלילה!

אך באמת על ידי כח הצדיקי אמת - רבי שמעון בן יוחאי וחבריו - שזכו לבחינת איה, על ידי זה יש כח לכל הנופלים אפלו למקומות המסתופים שיחפשו 'איה' וכו' עד שיעלו בתכלית העליה לבחינת איה, מאחר שפבר היו צדיקים אמתיים שזכו לבחינת איה, שהוא סתרי תורה.

(ליקוטי הלכות, גביית חוב מהיתומים ג, יט)

***

גם ה"התחדשות" - עליה מדבר ומזהיר רבינו כל כך - אינו רק רעיון תורני שאנו אמורים להפנים וליישם אותו בכוחות עצמנו. אלא אנו זקוקים להתחבר לכוחו של רבינו עצמו שיאיר לנו את ההתחדשות. ובלעדיו, גם אם נבין את סוגיית ההתחדשות לעומקה ואף נדרוש עליה ברבים, לא נצליח להתחדש באמת.

וכפי שמאריך מוהרנ"ת לבאר בליקוטי הלכות, שכח ההתחדשות נובע מ"הזקן דקדושה", הבעטלער העיוור. והרי מעט מלשונו:

17. בהקשר לכך, ראה את הכלל הרביעי מח"י הכללים, שבהקדמת ספר ביאור הליקוטים, והבן.

ה"ליקוטי מוהר"ן" – מדרגותיו של רבינו עצמו

אחר שזיכנו ה' לצעוד צעד אחד צעד, והגיענו עד הנה, אָנְלָא שְׁקִילְנָא הַרְמֵן וַיְשׁוּתָא, להציץ מן החרכים אל עומק הדברים, ולבאר נקודה נעלמה בקיצור נמרץ כמאן דמחויי במחוג, והיא:

בכל תורה מתורותיו, מגלה רבינו טפח מגדולתו ועבודתו, ומספר לנו על תיקוניו הנוראים והנשגבים אשר הוא עוסק בהם. כשבר כבוד הוא משתף אותנו בתיקונים נוראים ונשגבים אלו, באמצעות לימוד תורתו וקיום עצותיה.

***

להבנת הדברים, נפתח בדוגמא מתורה רפ"ב, שם מבאר רבי אברהם ב"ר נחמן נקודה נעלמה זו, כשהוא מציין שהיא קיימת גם "בכל תורותיו הקדושים".

ובכן, את התורה פותח רבינו בעצה והדרכה כללית:

דַע כִּי צָרִיךְ לָדוֹן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּתוֹ, וְאֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר, צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְמַצֵּא בּוֹ אֵיזָה מֵעֵט טוֹב, שֶׁבְּאוֹתוֹ הִמְעֵט אֵינּוּ רָשָׁע. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמוּצֵא בּוֹ מֵעֵט טוֹב, וְדָן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּתוֹ, עַל יְדֵי זֶה מַעֲלָה אוֹתוֹ בְּאֵמֶת לְכַף זְכוּתוֹ, וְיוֹכֵל לְהַשִּׁיבוֹ בְּתִשׁוּבָה ... וְכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְמַצֵּא גַם בְּעֵצְמוֹ ... כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ לְמַצֵּא בְּעֵצְמוֹ אֵיזָה מֵעֵט טוֹב, כְּדֵי לְהַחֲלִיט אֶת עֵצְמוֹ וּלְבֹא לְיַדֵּי שְׁמָחָה כַּפֵּ"ל. וְעַל יְדֵי זֶה שֶׁמַּחֲפֵשׂ וּמוּצֵא בְּעֵצְמוֹ עֲדִין מֵעֵט טוֹב, עַל יְדֵי זֶה הוּא יוֹצֵא בְּאֵמֶת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּתוֹ, וְיוֹכֵל לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה.

(ליקוטי מוהר"ן, רפב)

בהמשך מבאר רבינו שע"י שהאדם מחפש ומוצא בעצמו נקודות טובות:

עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין נְגוּנִים ... וְזֶהוּ 'אֲזַמְרָה', אֲזַמְרָה דִּיקָא דְהֵינּוּ זְמִירָת וְנְגוּנִים שֶׁנַּעֲשִׂין עַל יְדֵי שְׁמַלְקֵט הַנְּקֻדוֹת טוֹבוֹת.

(שם)

הרושם העולה מדברי רבינו בפשטות - וכך הוא בוודאי גם האמת - שישנה כאן 'עבודה' השייכת לכל אחד מאתנו; לחפש נקודות טובות, ולהעלות את עצמנו ואת זולתנו, כולל רשעים גמורים, מכף חובה לכף זכות. ובכך לגרום לניגונים, ולבוא לידי שירה וזמרה להשם יתברך.

אך, כמה מפליא לגלות בהמשך הדברים, שבעצם מדובר כאן על עבודתו של הצדיק הגדול - המכונה בתורה זו בשם "חזן" - אשר יש בו "בחינה גבוהה כזו שעל ידי זה כל הנקודות תאביס אליו ונכללין בו", והוא זה ש"יכול לקבץ כל הנקודות טובות שנמצא בכל אחד מישראל" ולעשות ניגונים.

וְצָרִיךְ שִׁיחֶיהָ בּוֹ בְּחִינָה גְבוּהָ כְּזֹו, שֶׁעַל יְדֵי זֶה, יִהְיוּ כָּל הַנְּקֻדוֹת תְּאָבִים אֵלָיו, וְיִהְיוּ נִכְלָלִין בּוֹ. וְכִי שִׁיכּוֹל לַעֲשׂוֹת נְגוּנִים הַכַּפֵּ"ל, דִּהְיֵנוּ שִׁיכּוֹל לָדוֹן אֶת כָּל אָדָם לְכַף זְכוּתוֹ, אֶפְלוּ אֶת הַקְּלִים וְהַרְשָׁעִים, כִּי מִשְׁתַּדֵּל לְחַפֵּשׂ

וְכָל זֶה מְקַבְּלִים כַּח מְבַחֲנֵת הַזְּקוּ דְקַדְשָׁה שֶׁהוּא הָעוֹר הַנִּי"ל, שֶׁהוּא בְּחִינַת זְקוּ שְׁבֻזְקָנִים, סָבָא דְסָבִין, שְׂזִכָּה לְזַקְנָה דְקַדְשָׁה כְּזֶה עַד שֶׁאֲמַר שֶׁהוּא זְקוּ מְאֹד וְיִנְיֵק מְאֹד וְכוּ' וְכַנ"ל. שֶׁמִּמּוֹ מְקַבְּלִים כָּל הַצְּדִיקִים כַּח לְהַתְחַזֵּק בְּעִבּוּדָתָם לְחַדֵּשׁ כַּחם וְעִבּוּדָתָם בְּכָל פַּעַם!

(ליקוטי הלכות, תפלין ה, ט)

כך הוא כותב גם במכתבו לבנו:

וְרֵאוי לָךְ לְהִבְיֹן מַזָּה הַרְבֵּה אִיךָ לְהַתְחַזֵּק לְהַתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם, וְהַכֵּל בְּכַח הַזְּקוּ שְׁבֻזְקָנִים דְקַדְשָׁה שְׂזִכָּה לְהַתְחַלֵּל לְחַיּוֹת בְּכָל פַּעַם! גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה' אֲשֶׁר זָכָה אוֹתְנוּ בְּצִוּוֹת הַעֲתִים הַקְּלוֹ. לְהַתְקַרֵּב וְלִידַע וְלִינֵק מְאֹד קְדוּשׁ וְכוּ' כְּזֶה. אֲשֶׁרִינוּ מִה טוֹב הַקְּלָנוּ וְכוּ'.

(עלים לתרופה, מכתב מיום א' בא ת"ר)

***

וכך גם, כל שאר דרכי ההתחזקות בעבודת ה' - אין בכוחנו לקיימם וללכת בהם, אלא בכוחו של רבינו הקדוש שגילה אותם, ועומד מאחוריהם עד עצם היום הזה.

אף דיבורי ההתחזקות הכלליים אשר גילה רבינו, אינם אלא בכוחו הגדול. וכדוגמא בעלמא:

הדיבור הידוע אשר אמר רבינו "יש ענין שנתהפך הכל לטובה" - על אף שהיה יכול להתפרש כרעיון כללי של התחזקות - נובע גם הוא מכוחו של רבינו עצמו, וכפי שכותב מוהר"ת כמה פעמים: שההתהפכות לטובה היא בכוחו של רבינו הקדוש:

וְתַסְמֵךְ עַל כַּחוֹ שֶׁל זְקוּ דְקַדְשָׁה, שֶׁהַכֵּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, כִּי עוֹנוֹת יִתְהַפְּכוּ לְזִכְיוֹת, כִּי ה' גְּדוֹל מְאֹד וְכוּ', שְׂאֵי אֶפְשֶׁר לְדַבֵּר בְּזֶה כָּלֵל.

(עלים לתרופה, מכתב מיום א' ראה תקצ"ג)

כִּי הַכֵּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה. כִּי יֵשׁ לָנוּ אֵב זְקוּ גְדוֹל כַּח מְאֹד, שִׁיכּוֹל לְהַפֵּךְ עוֹנוֹת לְזִכְיוֹת וְכוּ', רַק חֲזַק וְאַמֵץ מְאֹד.

(שם, מכתב מיום ע"ח אב ת"ר)

עד אשר פירשו אנ"ש, שה"ענין" שעל ידו מתהפך הכל לטובה, היא האמונה ברבינו עצמו... וכתבו:

"יש ענין שיתהפך הכל לטובה". ואיזהו הענין? הענין הוא האמונה השלמה בזכות וכח הצדיק האמת! אֲשֶׁר אָמַר "דִּיפְעַט אוֹיֵף מִיַּיִן כַּח" [= סמכו על כוחי], "וְאוֹס הָאֵט אֵיחָר זִיךְ צו שְׂרַעְקוּן אֲזִי אִיךְ גִּיאי פֶּאָר אֵיךְ" [= מה יש לכם לפחד, מאחר שאני הולך לפניכם] וכו'.

(רינת ציון, מכתב כא"ט)

סוף דבר:

כל תורותיו ועצותיו של רבינו, ואף דרכי ההתחזקות אשר גילה, אין בידינו לזכות אליהם באמת, אלא בכוחו של מי שגילה אותם!

כך שממילא מובן, שעיקר כוחם והשפעתם על האדם, היא כפי גודל אמונתו והתקשרותו והישענותו על כוחו הגדול.

טו. מכתב מאת רבי אהרן לייב ציגלמן הי"ד.

טז. לאחר אלפי רבבות צמצומים, כמובן, "וכאשר שמענו מפיו הקדוש ז"ל, שפעם אחת אמר שהתורה שהוא מגלה, היא נמוכה אלפים ורבבות מדרגות מכפי מה שהשיגה במקומה העליון" (הקדמת ליקוטי מוהר"ן).

כי בכל זאת גבחה דעתו ודרכו נסתרה גם בזה – [וכן בכל תורותיו הקדושים] – ושיש בזה ענינים נפלאים ונעלמים בתכלית ההעלם, עד שאין מי שיידע איך להתנהג ולהשתדל בענין הזה כי אם מי שגלה זאת בעצמו!

שהוא היה המשנה משיח האמתי, והוא הרואה והמשגיח האמתי היכן התינוקות קוראים. כי מאתו בעצמו, נמשכים כל המשכנות של הרועים שהיו ושיהיו, שהוא מקור ההכל פה שאין בו חטא של התינוקות, ועליו נאמר "ויקם משה את המשכון", שהוא הבית תפלה, מרב הזדקכותו בתכלית הזכות והבהירות מיום הולדו עד יום הסתלקותו, להיות בעצמו בבחינת הכל פיו שאין בו חטא, שהתפאר עצמו שגם הכל פה אינו יוצא מאתו בלי חדוש. ועליו נאמר "ויקם משה את המשכון" אמתי, כי על זה נאמר "כי ביתי בית תפלה", והוא עוסק לבנותו. **כי הוא אשר בכחו לברר ולמצא הנקודות טובות גם במי שנפל וירד בתכלית הירידה שאין ירידה אחריו**, ועל ידי ברור הטוב הזה בעצמו, הוא עוסק לבנות ולהמשיך משכון ובית תפלה, שלא יחרב עוד. כי עולה ונכרך בעצמו עד להוציא את הרבים, וכל נשמות... [?] כול כל אחד, שיתקיים "והתבוננת על מקומו ואיננו"...

ועל כן עשה דרך כבושה לכל אחד ואחד, כי אף על פי כן הוא צריך לכל זה אתערותא דלתתא גם מאתנו, כמוכא במקום אחר. **וכל אחד כפי מה שעוסק ומתגבר להתעורר ולקיים ככל דבריו בפשיטות, בכל לבבו ונפשו, כמו כן הוא זוכה לפי בחינתו לאיזה בחינה מפל זה!**

(ביאור הליקוטים, תורה רפב)

ובמילים פשוטות:

לאמתו של דבר, "אין מי שיידע איך להתנהג ולהשתדל בענין הזה" של בירור ומציאת הנקודות טובות, העלאה מכף חובה לכף זכות, ועשיית ניגונים, "כי אם מי שגילה זאת בעצמו". הלא הוא רבינו הקדוש, "משה משיח האמיתי" אשר "מאתו בעצמו נמשכים כל המשכנות של הרועים שהיו ושיהיו".

כך שבעצם מדובר כאן על 'עבודה' גבוהה ונשגבה, שמצדנו אין לנו שייכות אליה כלל, ורק רבינו הקדוש הוא זה שעוסק בה.

אלא שכדי שהוא יוכל לפעול את פעולותיו הנוראיות, ולמצוא ולעורר את הנקודות הטובות שבכל ישראל, "הוא צריך לכל זה אתערותא דלתתא גם מאתנו". ולכן "הוריד הענין הזה בדרך כלל", וכתב לנו "ברהיטת לשונו הקדושה" הוראה כללית לכל אחד מאתנו, והפך זאת ל"דרך כבושה לכל אחד ואחד", "שכל אחד צריך לבקש ולמצוא" נקודות טובות, עד כדי עשיית ניגונים.

"וכל אחד כפי מה שעוסק ומתגבר להתעורר ולקיים ככל דבריו בפשיטות, בכל לבבו ונפשו, כמו כן הוא זוכה לפי בחינתו לאיזה בחינה מכל זה" - להיכלל גם הוא בעבודה מופלאה זו של בירור וליקוט הנקודות טובות, ובניית המשכון. ובכך הוא נוטל חלק בתיקון העולם, הכללי והפרטי, הנעשה על ידי רבינו הקדוש.

***

ומהלך זה חוזר על עצמו "בכל תורותיו הקדושים":

בכל תורה, מדבר רבינו בעצם על עצמו - על מדרגותיו הנוראיות,

ולבקש למצא בכלם נקודות טובות כנ"ל, שעל ידי זה נעשין ניגונים כנ"ל - **זה הצדיק שאוחז במדרגה זאת**, הוא יכול להיות חזן ושליח צבור, דהינו להתפלל לפני העמוד, כי הוא יש בו בחינה זו הצריכה להשליח צבור ההגון באמת, שצריך שיהיה בו בחינת שיהיו כל הנקודות טובות תאבים אליו ויהיו נכללין בו כנ"ל, **כי הוא יכול לקבץ כל הנקודות טובות שנמצא בכל אחד מישראל** אפלו בפושעי ישראל כנ"ל.

(שם)

בהמשך הוא מבאר שכל צדיק אמיתי בחי' משה בונה 'משכון', ויש לו סך תינוקות שמקבלים משם את ההכל פה שאין בו חטא.

אך לידע כל זאת, דהינו לדעת כל צדיק וצדיק איזה הם התינוקות השייכים לו, וכמה הם מקבלין ממנו, ולידע כל הבחינות שיש בזה, והדור שיבוא מהם עד הסוף - דע, מי שיוכל לעשות ניגונים הנ"ל, הוא יכול לידע כל זה.

והוא סוד מה שאמרו רבותינו ז"ל במשנה (שפת יא): **באמת אמרו החזן רואה היכן התינוקות קוראים**. החזן, דהינו מי שיוכל לעשות ניגונים הנ"ל, שהוא יכול להיות חזן ושליח צבור להתפלל לפני העמוד כנ"ל. הוא רואה ויודע היכן התינוקות קורין, הינו אצל איזה צדיק הם מקבלין הכל פיהם, שעל ידו הם קוראין ונכנסין בהתורה כנ"ל.

(שם)

ונשאלת השאלה:

האם כל אחד מאתנו אמור לחפש נקודות טובות, בעצמו ובזולתו, ו"לעשות ניגונים" - כפי שכתוב להדיא בתחילת התורה, או אולי מדובר כאן על עבודתו של הצדיק הגדול, נשמת משה, החזן הרואה היכן התינוקות קוראים - כפי שכתוב בסיום התורה?

על כך כותב רבי אברהם ב"ר נחמן בספרו 'ביאור הליקוטים':

אף על פי שברהיטת לשונו הקדושה, נראה לכאורה, שהוא מדבר בפשיטות [והוא!] מוריד הענין הזה בדרך כלל, מריש כל דרגין עד [סוף כל דרגין, ומורה לכל אחד מאתנו] **שכל אחד צריך לבקש ולמצא**. שגם הגרוע שבגרועים צריך לברר הנקודות טובות מתוך הרע והפסלת, שעל ידי זה נתנה ונעשה הנגינה וזמרה, עד שיוכל להיות שליח צבור, ולהוציא גם אחרים בתפלתו.

אבל באמת נראה מבאר מדברי מוהרנ"ת ז"ל בחלק א' (עין שם בכל ההלכה בהלכות השקמת הבקר א'), ומשאר דבריו הקדושים שבענין זה בכתב ובצל פה,

יז. כאן חסר כמה תיבות [במקור] וכן להלן, והוספנו בסוגריים מרובעות כמה תיבות להבנת רצף הדברים.

יח. שלשת הנקודות [וכן הנקודות שאחר תיבת 'נשמות'] הם במקור, להורות על חסרון כמה תיבות.

ועל פעולותיו הנשגבות לתיקון כל העולמות - אלא שהוא מגלה ומוריד אותם באופן כזה שגם אנו נוכל לעורר את אלו הפעולות והתיקונים באתערותא דלתתא^ט.

וככל שאנו מכינים 'כלים' באתערותא דלתתא - על ידי לימוד תורת רבינו מתוך אמונה והתקשרות, ועל ידי קיום העצות המעשיות שבתורתו - כך נמשכת עלינו הארה ממדרגותיו ופעולותיו הנשגבות של רבינו, אשר עליהם הוא מדבר בתורתו.

ולדוגמא:

בתורה נ"ב מדבר רבינו על 'ביטול' כל הרצונות והישות, והיכללות ב'מחויב המציאות'. כשהוא אף מורה לנו עצה מעשית כיצד להגיע לזה: התבודדות בלילה מחוץ ליישוב.

וגם כאן; מי שזכה ל'ביטול' זה הוא רבינו בעצמו, וככל שתתעצם ה'אתערותא דלתתא' שלנו, כך יאיר עלינו רבינו - באמצעות תורתו זו - את הביטול למחויב המציאות.

וכפי שהיה אצל מוהרנ"ת:

"מעוצם האתערותא דלתתא שהיה לו מקודם", האיר עליו רבינו ע"י עצם אמירת התורה את אור "ההתבטלות והכלליות באחדותו יתברך", "עד שממש יצא מגדר אנושי". וכמסופר^י:

אחר כך ענה ואמר לו: זה פרוש המשנה "הנעור בליילה והמהלך בדרך יחידי ומפנה לבו (מכל עסקי העולם הנה) לבטלה (לזכות להבטול הנ"ל), הרי זה מתחייב בנפשו", שנתנהו ונעשה מחייב המציאות עם כל העולמות התלויים בנפשו. ומעצם מתיקות הרגשת מוהרנ"ת ז"ל בדרךיו הנעימים האלה נתבטל מגשמייתו מחמת זה בעצמו, ויצעק בקולו ויאמר: אהה! (גיוואלד) ארוצה נא בשוקים וברחובות ואצעק: אהה! מה הם חושבים לנפשם?! ומגל תבערת לכבו עד שפמש יצא מגדר אנושי רצה באמת לרוץ ולצעק כנ"ל. ומיד חטף אותו אדמו"ר ז"ל בבגדו וענה ואמר לו: עמד! כי לא תפעל כלל.

(כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, יב)

והסיבה מדוע זה קרה אצלו דווקא, ולא אצל כל מי שלומד תורה נ"ב בליקוטי מוהר"ן - מסביר רבי אברהם ב"ר נחמן:

והעקר נראה לעניות דעתי שמעצם האתערותא דלתתא שהיה לו מקדם לזה, על ידי זה האיר והמשיך עליו אדמו"ר בקול דברו, שבהמאמר הנה בעצמו המשיך עליו ההתבטלות והכלליות באחדותו יתברך. וכמוכן בספרי אמת לענין פרשת הקרבנות והקטרת, שכל התקונים שנתנהו על ידי המעשה בפעל שהיה בזמן שבית המקדש קיים, נתנהו ונמשכים עכשו על ידי האמירה והדבור לבד. וכן בענין זה; כל התקונים שנתנהו על ידי המעשה והקיום של אדמו"ר ז"ל (אשר הוא בעצמו עשה וקיים ככל הנ"ל בכפלי כפלים. בירת שאת ויתר עז עד שזכה להתבטלות והתבקות ביחודו יתברך בתכלית השלמות שאין שלמות אחריו) המשיך אותם עכשו על מוהרנ"ת ז"ל על ידי אמירתו ודבורו של ההתגלות הנה לבד, עד שהביא אותו להתבטלות מגשמייתו הזאת.

(שם, בהערה)

***

כלל הדברים:

"ה'ליקוטי מוהר"ן" הוא ספר שמדבר על מדרגותיו ופעולותיו של רבינו הקדוש בעצמו.

וזה כמעט רבו ככלו של הספר ליקוטי מוהר"ן - שמבאר רב כחו של הצדיק האמת והשלם בתכלית השלמות.

(מכתב רבי געצ'י)

ומצדנו, אין לנו שום שייכות לאותן מדרגות נשגבות.

אלא שרבינו הקדוש הוריד וגילה אותם באופן כזה, שנוכל גם אנו 'לאחוז' באותן מדרגות, ולעורר אותם באתערותא דלתתא, שיאירו עלינו בהארה נפלאה כל אחד לפי בחינתו.

והן הן גבורותיו, הן הן גוראותיו, אשר השיגה יד שכלו הקדוש הרים ונשא, להלביש ולהוריד דברים גבוהים ונוראים כאלה, דברים קדושים ודקים ורוחניים מאד, להלבישם בלבושים רבים וצמצומים, עד אשר יהיו דברים השוים לכל נפש. להודיע לבני האדם גבורותיו יתברך, לגלות עצות ודרכים ונתיבות להגיע לעבודתו יתברך באמת.

(הקדמת ליקוטי מוהר"ן)

***

זוהי הסתכלות אחרת לגמרי על ה'ליקוטי מוהר"ן"...

הסתכלות של חסיד ברסלב אמיתי, שאינו ניגש אל הליקוטי מוהר"ן רק כדי להחכים ולקבל דעת ועצות לעבודתו האישית, אלא להתקרב לרבינו הקדוש, לבוא שעריו, וללמוד כיצד להמשיך עליו את אורו הגדול באתערותא דלתתא.

גישה זו הייתה נחלתם של כל חסידי ברסלב מאז ומקדם, אך בימינו נחוץ ביותר להדגיש זאת. שכן, בימינו, ישנם הרבה שמחבבים את דברי רבינו ומתפעלים מתורתו. חלק מהם אף עוסקים בליקוטי מוהר"ן בעיון גדול, ואפילו אומרים "ליקוטי תפילות". אך על אף הכל, לא "באו בסוד הננמ"ח" ועדיין לא "קלטו את הסוד"...

וכדבריו הבהירים של רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א:

הידיעה הזאת שכל תורה בליקוטי מוהר"ן היא מדרגת רבנו הקדוש בעצמו - הוא סוד חשוב בהתקרבות שלמה לרבנו הקדוש!

... וזה מפמה שבועות אמרתי לאיזה בחור מאנ"ש ההבדל בין כמה בני אדם שיש להם הבנה עמוקה בליקוטי מוהר"ן, וכן יש הרבה, ידועים ואינם ידועים, שעוסקים בליקוטי תפילות (ואינם רוצים אפילו שיתודעו מהם), ועל כל פנים הם מתפעמים מאד מתורות וצעות רבנו הקדוש - לבין אלו שבאו בסוד הננמ"ח, וקלטו את הסוד שכל מאמר ומאמר בליקוטי מוהר"ן, עצם המאמר עשה רבנו ממנו בעצמו, ממדרגת עצמו, הינו שעשה ממנו ומעצמו תורה. וכשלומים תורתו לומדים את קדשת נשמת מח הצדיק, וזה בעצמו הוא התקשרות ראויה להצדיק.

(אוסף מכתבים ח"ג, מכתב קנו)

אכן; רק "אלו שבאו בסוד הננמ"ח וקלטו את הסוד" זוכים להתחבר - ע"י לימוד התורות וקיום העצות - לרבינו בעצמו.

^ט אין כאן המקום להאריך בדוגמאות, [וכפי שכתבנו לעיל, כל תורה מליקוטי מוהר"ן יכולה להוות דוגמא לכך]. ונציין רק לדברי ראב"ן בביאורו על תורה י"א בענין היחודא עילאה ותתאה, וכן בביאורו על תורה נ"ד בענין יחוד צדיק וכנס", עיי"ש היטב והבן.

^כ מחמת אריכות הדברים הבאנו רק את סיום הדברים, הנוגעים לעניינינו. ולהבנת הענין, לך נא ראה שם בסעיפים שלפניו, ובפרט בסעיף ה', ותבין.

"אני נותן לכם זאת במתנה גמורה!"

ענין זה רמוז בספורי מעשיות, מעשה משבעה בעטלערס, שם אנו מתוודעים למושג חדש: הצדיק נותן את מדרגותיו במתנה למי שמשתוקק אליו!

רבינו מספר שם על בן ובת שאבדו ביער,

וְלֹא הָיָה לָהֶם מֵה לֶאֱכֹל, וַיִּצְעָקוּ וַיִּבְכוּ כִּי לֹא הָיָה לָהֶם מֵה לֶאֱכֹל. בְּתוֹךְ כֵּךְ בָּא אֶצְלָם בְּעֶטְלִיר אֶחָד עִם הַשָּׂקִים שְׁלוֹ (שְׁקוּרִין טָאָרְכִים) שְׂנוּשָׂא בָּהֶם לָחֶם, וְהִתְחִילוּ אֵלָיו הַבָּנִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וְלֵהוֹיֹת כְּרוּכִים אַחֲרָיו. וְנָתַן לָהֶם לָחֶם לֶאֱכֹל, וְאָכְלוּ. ... וְהִתְחִיל לִילֵךְ מֵהֶם, וּבִקְשׁוּ מִמֶּנּוּ שִׂיקָח אוֹתָם עִמוֹ. וְאָמַר לָהֶם: אֵת זֶה אֵינִי רוֹצֵה שֶׁתֵּלְכוּ עִמִּי ... וּבִרְכָם (זֶה הַבְּעֶטְלִיר הַעוֹר) שִׂיהִיו כְּמוֹתוֹ, שִׂיהִיו זְקֵנִים כְּמוֹתוֹ. וְהִשְׁאִיר לָהֶם עוֹד לָחֶם לֶאֱכֹל, וְהִלֵּךְ לוֹ.

(סיפורי מעשיות, מעשה יג)

וכך מצאו שבעה בעטלערס, בזה אחר זה,

וְכָל אֶחָד נָתַן לָהֶם לָחֶם, וּבִרְכָם שִׂיהִיו כְּמוֹתוֹ.

(שם)

לאחר מכן, כשהתחנתו,

הִתְחִילוּ לִזְכֹּר הַחֲסִידִים שֶׁעָשָׂה עִמָּהֶם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהוֹתָם בַּיַּעַר, וְהָיוּ בּוֹכִים וְהָיוּ מִתְגַּעְגְּעִים מְאֹד: אֵיךְ לוֹקְחִין לְכָאן אֵת הַבְּעֶטְלִיר הָרֵאשׁוֹן הַעוֹר, שֶׁהֵבִיא לָנוּ לָחֶם בַּיַּעַר?

וְחָפֵץ וּמֵיָד, בְּתוֹךְ שֶׁהָיוּ מִתְגַּעְגְּעִים מְאֹד אַחֲרֵי הַבְּעֶטְלִיר הַעוֹר, עָנָה וְאָמַר: הֲגַנְי! הִנֵּה בְּאֵתִי אֶצְלָכֶם עַל הַחֲתָנָה. וְאֵינִי גוֹתֵן לָכֶם מִתְּנָה לְדַרְשָׁה (שְׁקוּרִין דְּרָשָׁה גִישְׁאֲנִי) שֶׁתְּהִיוּ זְקֵנִים כְּמוֹנִי. כִּי בְּתַחֲלָה בִּרְכַתִּי אֶתְכֶם בְּזֶה, וְעַכְשָׁיו אֵינִי נוֹתֵן לָכֶם זֹאת בְּמִתְּנָה גְּמוּרָה לְדַרְשָׁה, שֶׁתְּחִיו חַיִּים אַרְכִּים כְּמוֹנִי.

(שם)

וְכֵן כָּל הַבְּעֶטְלִירֵשׁ הַגַּ"ל פָּלַם חֲזָרוּ וּבָאוּ עַל הַחֲתָנָה וְנָתְנוּ בְּמִתְּנָה לְדַרְשָׁה מֵה שֶׁבְּתַחֲלָה בִּרְכּוּ אוֹתָם שִׂיהִיו כְּמוֹתָם, וְעַכְשָׁיו נָתְנוּ זֹאת בְּמִתְּנָה לְדַרְשָׁה.

(שם)

וממוצא הדברים אתה למד:

כל מי שרעב למזון רוחני, ו"מתקרב וכרוך" אחר רבינו^{כא}, מקבל ממנו לחם לאכול - תורות ועצות נפלאות - בצירוף ברכה "שתהיו כמוני". אך הוא לא מוכן לקחת אותם עמו, ובוודאי שאינם זוכים לקבל ממנו את מדרגותיו 'במתנה'.

אך אלו שאינם מסתפקים בלחם שנתן להם, אלא מתגעגעים אחריו בעצמו, מקבלים ממנו את מדרגותיו 'במתנה גמורה'...

אלו האוהבים את רבינו אהבת נפש, ומשתוקקים ומתגעגעים אליו, זוכים "בתוך שהיו מתגעגעים מאד" לגילוייו של הצדיק בעצמו, שעונה ואומר: "הגנני! בתחילה ברכתי אתכם, ועכשיו אני נותן לכם זאת במתנה גמורה, שתהיו כמוני..."

וכפי שאכן אמר רבינו:

אֲנִי יְכוֹל לַעֲשׂוֹת אִישׁ כְּפֶשֶׁר, שְׁקוּרִין גִּיטֵר יוֹד', כְּמוֹנֵי מִמְשֵׁכֵי.
(חיי מוהר"ן, רל)

שכן, האמונה והאהבה לצדיק, הופכת את האדם למהות הצדיק ממש...

וכך כותב רבי שמואל הורביץ:

עֵקֶר הַתְּקָשָׁרוֹת לְהַצְדִּיק הוּא שְׂיֵאָהֵב אֵת הַצְדִּיק אֶהְבָּה שְׂלֵמָה, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב וְנִפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ וְכוּי אֶהְבֵּת נִפְשׁ נִפְלְאָה, וְאִזּוּ נִתְהַפֵּף לְמַהוּת הַצְדִּיק כְּמוֹבָא בְּהַתוֹרָה (לקוטי מוהר"ן חלק א' קכ"ט) עַל הַפְּסוּק 'אֶרְץ אוֹכְלֵת יוֹשְׁבֵיהָ', כְּשֶׁדְּבוּק לְהַצְדִּיק וּמֵאֲמִין בּוֹ נִתְהַפֵּף לְמַהוּת הַצְדִּיק וְכוּי, עַיִן שָׁם.

וְכַמוֹבָא בְּהַמְעָשָׂה מִשְׁבַּע בְּעֶטְלִירֵשׁ: "דִּיא קִינְדֵּרְעִילִיךְ הָאָבִן זִיךְ צִי גִיטוֹלִיט צִיא זִיִּיא" (הִינּוּ דְּבִקּוֹ וְהִתְקָרְבוּ לְהַשְׁבַּע בְּעֶטְלִירֵשׁ) עַל כֵּן נָתְנוּ לָהֶם לָחֶם וּבִרְכּוּ אוֹתָם שִׂיהִיו כְּמוֹתָם וְכוּי, וְאַחַר כֵּךְ בְּעֵת הַשְּׂמִחָה וְהַחֲתָנָה שֶׁנִּכְסְפוּ וְהִשְׁתַּוְּקוּ אַחֲרֵיהֶם, בָּאוּ וְנָתְנוּ לָהֶם מִתְּנָה גְּמוּרָה שִׂיהִיו כְּמוֹתָם, הִינּוּ שִׂיתְהַפְּכוּ לְמַהוּתָם וְכוּי, וְדִי לְחַפְּיָמָא.

(מאמר התקשרות לצדיק האמת)

ולעניינינו:

כשלוּמִדִּים תורה מתורותיו של רבינו, מתוך געגועים ואהבה וחיפוש אחר אור קדושת נשמת רבינו בעצמו, זוכים להתחבר אליו עצמו, ולקבל ממנו, איש איש בהתאם לגעגועיו וחיפושיו, את המדרגות הנזכרות שם 'במתנה גמורה'...

***

סוף דבר הכל נשמע:

חסיד ברסלב אינו מסתפק בלימוד תורתו וקיום עצותיו של רבינו הקדוש, אלא מוסיף לבנות ולהעמיק בלבו את הקשר הפנימי לנשמת רבינו בעצמו; האמונה בו, האהבה אליו, החיפוש הנפשי אחריו, וההישענות על כוחו הגדול בבטחון גמור.

זהו חסיד ברסלב אמיתי; אחד שלא רק לומד ליקוטי מוהר"ן ומקיים את העצות, אלא חי בתחושה "שכל חיותו ותקוותו" הוא רק כוחו של רבינו הקדוש ההולך לפניו.

וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא הַתְּלִמִּיד 'יְהוֹשֻׁעַ', עַל שֵׁם י-ה-יֹשִׁיעַךְ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, הִינּוּ שֶׁכָּל חַיּוֹתוֹ וְתַקְוָתוֹ הוּא עַל כַּחוֹ שֶׁל רַבּוֹ הַצְדִּיק שֶׁמִּתְפַּלֵּל עֲלָיו תְּמִיד י-ה-יֹשִׁיעַךְ, שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ יוֹשִׁיעוֹ מֵעֲצַת הַסֵּטֶרָא אַחֲרָא הַמְּתַגְבְּרִין וּמִשְׁתַּטְּחִין עֲלָיו בְּכָל עֵת.

(ליקוטי הלכות, אישות ד, ט)

ואכן, ככל שאמונתו ברבינו והישענותו עליו גדולה יותר, כך רבינו "סומך אותו ביותר". כפי שכותב מוהר"ן ת:

כָּל מִי שֶׁסְּמוּךְ יוֹתֵר עַל כַּחַ הַצְדִּיק שֶׁיֵּשׁ לוֹ כַּחַ אֲמִתִּי - כְּפִי סְמִיכָתוֹ בְּאֲמַת, כֵּן הַצְדִּיק סוּמֵךְ אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר! כִּי בְּוֹדָא יֵשׁ שְׂנוּיִים רַבִּים בֵּין בְּנֵי אָדָם בְּעִנְיֵן הַסִּיּוּעַ דְּלַעֲלָא.

(עלים לתרופה, מכתב שנד)

אמור מעתה:

שני חסידים לומדים את אותה תורה, ומקיימים את אותה עצה, אך

כא. אשר הוא כלליות כל הז' בעטלערס, כידוע ממוהר"ן.

כב. על המושג 'כמוני ממש', וכן על המושג 'פי שנים' - אשר לדאבוננו הובנו אצל אחרים בצורה שטחית גסה ומעוותת - נרחיב בס"ד באחד המאמרים בסדרת "אמונה בדעת". [ובקצרה: אין הכוונה שאדם זה הופך להיות למציאות חשובה ונערכת בפני עצמה חלילה, אלא שהוא נהיה יותר ויותר לכלי ריק ושקוף בתכלית ההתבטלות לעצם אור רבינו ולדרגתו, כפי שהיא עולה בכל רגע למעלה למעלה].

כג. וכלשון רבינו: "האבן די קינדער אנגיהויבן טשעפען זיך צו איהם, און צו טולען זיך צו איהם". וכלשון הקודש: "התחילו אלו הבנים להתקרב אליו ולהיות כרוכים אחריו".

ההשפעה עליהם אינה שווה; זה שאוהב יותר את רבינו וסומך יותר על כוחו הגדול, "הצדיק סומך אותו ביותר"...

ואי אפשר לדבר בזה הרבה, כי יחזר ויתגבר חס ושלום חלישות הדעת וכו' כאשר תבין מעצמך. אך מעט אשר אני מדבר בזה הוא, מחמת שבחמלת ה' חסדו גבר עלינו שאנו חוסים בכח אמתו אמיץ וחזק כזה עד אין קץ וחזק, על פן רמזתי לך למעלה שכל מה שמתחזקים ביותר לחסות בו ולחזק עצמו על ידי זה, יהיה אף שיהיה על ידי זה בעצמו מגיע עליו הסיוע דלעלא יותר ויותר.

אף על פי שגראה לפעמים ההפך, כי כל הגדול מחברו וכו', ובפרט מי שרוצה לברח לחזקת אמתו כזה, שמתגורר בו חס ושלום יותר ויותר, כאשר אני יודע בנפשי הרבה כזה. אף על פי כן מי שאינו כסיל ומתחזק עצמו בהאמונה, ובפרט על פי כל הדברים האמתיים שהרבנו לדבר בחסדו הנובעים ממעיניו ישועתו חדושי תורתו הקדושה, על ידי כל זה יכול להתחזק תמיד לחסות בכחו ולשמח נפשו בכל עת בכל דרכי עצותיו הקדושים, כי העקר הוא השמחה.

(שם)

"לאלתר לחיים"

נסיים בעניינא דיומא - הנסיעה הגדולה לרבינו על ראש השנה: כפי שכבר כתבנו בתחילת המאמר - הסמיכה וההישענות על כוחו של רבינו, באה לידי ביטוי במיוחד בנסיעה קדושה זו.

נסיעה שרבינו לא סיפק לה הסבר אחד מני אלף אלפי אופנים וריבי רבבות מעומק מעמקי סודה הנעלם מעין כל חי, אלא העדיף להשאירה בגדר 'קושיא'...

ואמר בקול חזק מעמק הלב: "ומה אמר לכם? אין דבר גדול מזה!" הינו מלהיות אצלו על ראש השנה. ואמר בזה הלשון בקול יזע סגיא: "ווי אזוי זאל איך זאגין? קיין גרעסערס דער פון איז ניט פאר האנדן! איי אנדערע גוטע יודין זאגין ניט אזוי? איז נאך א קשיא!" [= מה אמר לכם, אין דבר גדול מזה. איי, צדיקים אחרים אינם אומרים כך? אז תהיה עוד קשיא!] כלומר, הלא בלא זה כבר מקשין עליו קשיות הרבה, ויהיה קשה עוד גם קשיא זאת גם כן, מה שהקפיד כל כך להיות אצלו על ראש השנה דיקא.

(חיי מוה"ר, תו)

ורבבות החסידים - מבלי לדעת במדויק על מה ולמה, שוכרים על זה מניעות עצומות, כי זה תקונם המיוחד לפני יודע תעלומות.

(שיר ידידות, לרבי יצחק ברייטער הי"ד)

ואכן, סמיכתם זו על כוחו של הצדיק הגדול, ואמונתם בו, היא העומדת להם להיכתב לאלתר לחיים!

כי כל אלו שזכינו לאמונת חכמים ונוסעים לצדיקים אמתיים על ראש השנה, כלם נקראים בשם 'צדיקים' על שם הצדיק שהם מקרבים אליו, כי המחבר לטהור טהור, ועל פו הם נחתמין לאלתר לחיים. כי הצדיק האמת כוללם מיד בראש השנה בשכל הכולל בבחינת קדושי קדשים כמבאר בהתורה הנ"ל, כי הצדיק האמת יש לו כח יותר מן הכוח הגדול שנכנס לפני ולפנים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל "יקרה היא מפנינים", שהחכם האמת יקר מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים. ועל ידי זה נחתמין לאלתר לחיים, כי משם נמתקים כל מיני דינים שבעולם.

(ליקוטי הלכות, פקדון ה, לח)

עצם השתייכותנו לצדיק גדול ונורא זה, ואמונתנו התמימה בו, מזכה אותנו להיקרא בשם 'צדיקים', אשר עליהם אמרו חז"ל "צדיקים גמורין, נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים" (ראש השנה סז ע"ב). שכן:

'צדיקים' הם הגלויים להצדיקי אמת היושבים על המשפט, הם נכתבין לאלתר לחיים, כי בודאי יעלו אותם הצדיקים אל הדעת דקדושה לחיי עולם. כי אפלו אם יש בהם פגמים, כי אין צדיק בארץ וכו', ואפלו אם יש בהם פגמים רבים וקלקולים הרבה מאד, הם בכלל 'צדיקים' מאחר שהבקים ומתקברים להצדיקי אמת, כי הדבוק לטהור טהור. כי הצדיקים, זה עקר עסקם לקרב כל הרחוקים המתגעגעים וחותרים להתקרב אל האמת, ועליהם נאמר 'ועמך כלם צדיקים'.

(ליקוטי הלכות, נזיקין ה, יז)

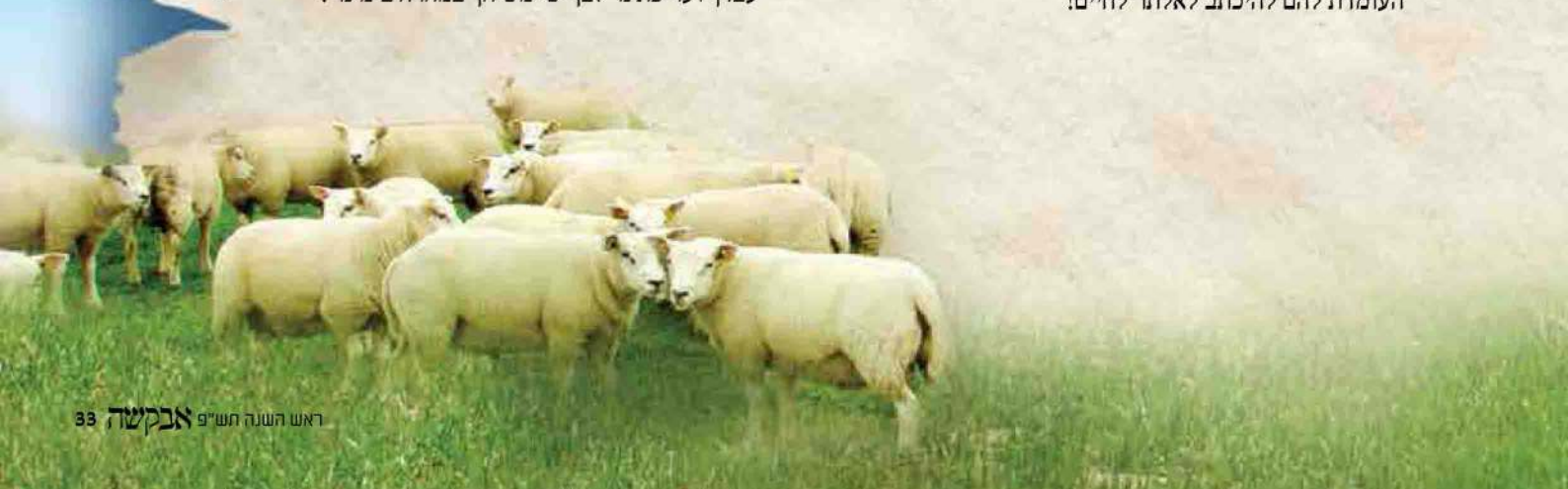
וסמיכתנו והישענותנו על הצדיק האמת, היא זו שעל ידה אנו זוכים במשפט.

וזה בחינת "היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים אם כבנים אם כעבדים", כי כל סמיכתנו ותקותנו היא על התמימים באמת הגלויים אל הצדיק התמים שהולך בתמימות וכו' עד שהוא בן העובד אותו וכו', שהוא דיקא זוכה להשיג דרכי ה' ומשפטיו, שזה עקר תקונו המשפט כנ"ל. וזהו שאנו מבקשים "אם כבנים אם כעבדים" ראוי לנו לזכות במשפט, מאחר שאנו נסמכים על הצדיק שהוא בבחינת "בן ועבד" שעל ידי זה עקר תקונו המשפט.

(ליקוטי הלכות, נזיקין ה, יח)

יעזרנו ה' שנסמוך באמת על כוחו של רבינו הקדוש, ובזכותו וכוחו נפתח ונפתח, יחד עם כל בית ישראל, לאלתר לחיים טובים ולשלום.

ואמונתנו התמימה - אשר מכוחה הגענו אומנה - תלווה אותנו כל השנה כולה, ותפיה רוח חיים בכל חלקי התקרבותנו אליו; לימוד ספריו, קיום עצותיו, וההליכה בדרכיו. עדי נזכה ונחיה ונראה עין בעין התגלות אורו ממזרח שמש עד מבואו, ב"צמיחת קרן לדוד עבדך ועריכת נר לכן ישי משיחך במהרה בימינו".

קול הנער

ליבי ער

שיחות מלב אל לב
בדרכי ההתבודדות

| מ. אומינר |

פרק ד'

הדמעות שהצילו

הסתיימה מחפשים את כל הבנים והחתנים לתמונה משפחתית רק אחד נעדר, מזעיקים את בני ביתו אך מהר מאוד מתברר כי האברך ישן לקראת הכולל חצות שמתחיל בעוד שעה.

פורים בעיר, שעת חצות, נערים עלזים שבים מבית רבם שמחים וטובי לב, בדרכם פוגשים הם בשכן הברסלבי הממהר למקוה כשעיניו טרוטות מחוסר שינה, משל ערב יום כיפור היום. מוצאי שבת בשכונת מאה שערים, משפחות משפחות גודשים את הסמטאות כשהפעוטות נגררים בקושי אחרי העגלות כולם שבים מביקורים או הולכים לשמחות, ואילו בפירת הרחובות סלנט מאה שערים עומדת קבוצת אנשים וממתינה להסעה, המטה אוזנו ישמע את הזקן שבחבורה קורא את ברכות השחר וחביריו עונים אחריו, כאילו יצאו להפגין ברחוב נגד השעון המפגר לשיטתם בשמונה שעות.

מה יש להם לברסלבים הללו, ממי הם בורחים ולאן הם חותרים, מדוע הם כל כך שונים תמהים אנשי העולם, וכפי שרבינו הק' מביא (מעשה י' מבערגיר ועני): "וכשהיה חוזר משם היה בא עם עינים בכיות מחמת שהיה בוכה כשביקש ולא מצא, שאלו אותו: מה אתה מבקש באלו האילנות ואחר כך אתה חוזר ועיניך בכיות", בכינים הם הברסלבים דמעתם מצויה ואנחתם שכיחה.

עד כאן איך שהסביבה רואה אותנו. ומהי האמת, מה כל כך מטריד אותנו יותר מכל אחד אחר, מה פשר הזעקות והבכיות בחשכת לילה בינות לעצים העבותים, נגד מי אנו נלחמים, ומדוע אנו בודדים במלחמה זו, ושאר בני העולם אינם חשים בה, ואינם סובלים ממוראותיה?

בין שני גולנים

בפרק זה נשתדל להשיב על ראשון ראשון. נפתח בשאלה הראשונה, מה מטריד אותנו כל כך? הבה נסוב על עקבותינו ונגולל את ההסטוריה של עמנו בכמה אלפי שנה אחורנית. אי שם מעבר להרי הגולן העוטרים את הכנרת ממזרחה מקור מחצבתו של אברהם אבינו ושרה אמנו, נחבית לה העיר "ארם נהריים" השנה שנת ב' אלפים וס"ט שנה לבריאת העולם, אברהם ושרה שניהם כבר אינם אתנו, תרח הישיש בעליה של הפסיליה

בטחנו לגלות לכם טפח אודות המלחמה הגדולה והאיזומה המטלטלת את חסידי ברסלב לדורותיהם, גזלת שינה מעיניהם ומריצה אותם בחשכת ליל לתוך יערות עד אין סופיים. כבר הורגלו בני העולם לאנחות הפורצות מליבם של הברסלבים באמצע יום בהיר ללא שום סיבה נראית לעין, חדי עין יודעים לזהות חסיד ברסלב ששב מהשדה או מחדר ההתבודדות לפי עיניו הדומעות.

אף השכנים שמרפסת ביתם וחלונותיהם פונים אל מחוץ לישוב הפסיקו להזעיק את הצבא בעקבות זעקות שבר הנשמעים בלילות מבין העצים העבותים.

שמשי בתי הכנסת השלימו כבר עם הבוץ המתלווה להם לברסלבים כשהם מופיעים עם שחר כפליטי מלחמה. חיים הם הברסלבים בעולם משלהם, כשכולם ישנים הם פעילים, במקומות שלא דרכה בהם רגל אדם שם הם מתרווחים ואילו בעניינים המעסיקים סתם אנשים, ובמקומות הומים, שם אינם נראים ואינם מתמצאים.

חיים מחוץ לישוב

ממש כפי שרבינו הק' המשיל את אנשיו של הבעל תפלה "והיה מרבה לדבר עמו דברי התעוררות כאלו עד שנכנסו דבריו באזניו עד שנתרצה אותו האדם להתחבר עמו, ותיכף כשנתרצה עמו היה לוקחו ומוליכו למקומו שהיה לו חוץ לישוב" "והיה מקרב בכל פעם אנשים ומוציאם מן הישוב, כנ"ל עד שנעשה רושם בעולם והתחיל הדבר להתפרסם. כי פתאום נמלטו איזה אנשים מן המדינה ולא נודע איים, וכן נזדמן שפתאום נאבד אצל אחד בנו וכיוצא בו ולא נודע איפה הם וכו'" (מעשה מבעל תפלה).

אם חשבתם פעם לערוך מסע שורשים לאותו מחנה שמחוץ לישוב בו הושיב הבעל תפלה את אנשיו לעבוד את ה' ולהסתפק במועט שבמועט כשכל העולם מחפש אחריהם, אל תטרוחו, אתם כבר שם, אין כאן אלא הגדרתו הפנימית של חסיד ברסלב כפי שחפץ רבינו הקדוש שהוא ייראה. נציין מספר דוגמאות מחיי הברסלבים: חתונה במשפחה, החתונה

רמז על כנסת ישראל על שכל אחד ואחד מישראל צריך לבכות כל כך כמו לאה, שלא יפול בחלקו של הס"מ ח"ו שהוא בח' עשיו..."

אורבים לך

כל אחד מאיתנו כשהוא בא לעולם לתקן מה שהוא צריך לתקן ולהשיג מה שהוא צריך להשיג, נפתח לו תיק אישי אי שם במרתפי כוחות הרע וחילותיו של הס"מ, יש עינים רעות שמלווים כל בחור ונער מישראל בכל מסלול חייו, כשהמטרה העומדת לנגד עיניהם הרעות היא, שיפול ח"ו בחלקו של עשיו. כך לא פחות, אתה מוכשר, יש לך כשרון כלשהוא, אתה יודע ללמוד, שמא יש לך כתיבה נאה, או אולי יש לך לב טוב, יודע אתה לנגן על כלי זמר כלשהוא, האם יש לך קול נעים לאוזן השומע.

כל אלו נצרכים לסטרא אחרא לשירותה.

אותם כוחות הרע - שמהם היצר הרע והמדמה וכל הפיתויים בהם אנו נתקלים וכל הרצונות והתשוקות הרעים - זוממים הם לשים עליך את ידם ולגייסם לשורותיהם. כל אחד מאיתנו מכיר בחורים שנפלו ונעקרו מבית המדרש ברוח מצויה או שאינה מצויה.

אין לנו שום דרך להנצל מהם ומאחזתם כי אם אותה עצה עתיקה של אמנו לאה, להתבודד כל יום לפני השי"ת ולשפוך לפניו דמעות של תחינה, כשאנו שבים ומתחננים "שלא ניפול בחלקו של עשיו". אלא אצל יעקב שהוא הצדיק הדור שכל העולם לא נברא אלא לצוות לו, אצלו תהיה נחלתנו וגורלינו חיינו ועתידנו, עברו נשקיע כל אחד את כל מרצו וכישוריו, וכלשון מוהרנ"ת ז"ע "...ישתדל להיות מרכבה לצדיק שהוא מרכבה לשכינה הק'".

לצערינו הרב מעשה שטן הצליח ורבים וטובים נפלו כבר ברשתו המסוכנת של היצר, לא הועילו לנופלים לא תורתם ולא חכמתם ואף לא מדריגות של רוח הקודש.

ומי שמסרב להאמין למשמע אוזניו ילמד נא מחדש את פרשיות שלח וקורח, ויווכח לראות איך נפלו גיבורים, אנשים שהפסוק מעיד בהם "כולם אנשים ראשי בני ישראל המה", או מאתיים וחמישים ראשי סנהדראות שהלכו לצד קורח במלחמתו עם משה רבינו, ולבסוף מה אירע עמם, שוד ושבר!

ההבטחה של מוהרנ"ת

הטובים אנו מהם או שמה גדולים אנו מהם בתורה, לא ולא, אלא שיש לנו את העצה של רבינו הק', להלחם על נפשנו דבר יום ביומו על ידי השעה התבודדות ולהרבות בתפלה ושפיכת שיח שלא נפול לחלקו של עשיו, וכשנלך בדרך זו נזכה אף אנו לאחרית טובה כמו לאה אמנו.

וכלשונו הק' של מוהרנ"ת (שם אות כו): "האמת מי שהוא חזק בדרך הזה להרבות בהתבודדות יהיה איך שיהיה בודאי יהיה אחריתו טוב וסוף כל סוף בודאי ישוב לה' יתברך באמת כאשר הבננו מפיו הקדוש כמה פעמים וכמבואר מזה בספריו הק'".

בזאת השבנו לכם מדוע דומעות עיניהם של אנ"ש ומה פשר האנחות הבוקעות מליבם. ומה עם שאר בני העולם מדוע אינם מרגישים בצרה הממשמת ובמלחמה המתרגשת עליהם, על כך בעז"ה בפרק הבא.

**מהי האמת, מה כל
כך מטריד אותנו
יותר מכל אחד אחר,
מה פשר הזעקות
והבכיות בחשכת
לילה בינות לעצים
העבותים, נגד מי אנו
נלחמים, ומדוע אנו
בודדים במלחמה זו,
ושאר בני העולם
אינם חשים בה,
ואינם סובלים
ממוראותיה?**

המקומית גם הוא מזמן איננו לא לפני שחזר בתשובה שלימה. מי ששולט בשטח בתקופה זו הלא הוא נינו של תרח העונה לשם לבן, ברנש ערמומי ומכשף לא קטן שאף אחד אינו רוצה להסתבך אתו. שתי בנות לו ללבן הגדולה שמה לאה והקטנה רחל. שתיהן רועות את צאן אביהן מדי יום, וכשיגיעו לפרקן עתידות הן להנשא לבני דודיהם התאומים המתגוררים בארץ כנען עשיו ויעקב. לאה הגדולה תהיה רעייתו של עשיו הגדול, ואילו רחל הקטנה תהיה מחברתו הטהורה של יעקב הקטן בירור קצר בין שיירות הנוסעים הבאים מאזור כנען מעלה את הנתונים הבאים, יעקב הוא איש תם יושב אוהלים, ואילו עשיו זה כבר משהו אחר, הוא מתאים לחמיו לעתיד כמו כפפה ליד. שמחה רחל בחלקה להיות אשתו של אותו צדיק, ואילו לאה לא שמחה בכלל להיות אשתו של גזלן ורוצח.

מה תעשה? וכי ברירה יש לה? השאל מאן דהוא לדעתה? זוהי החלטה שנכפתה עליה מלמעלה וכבר פורסמה בין הבריות, ולכי תתבעי את כולך לבית משפט. וכלשונו של רש"י: "שהיו הכל אומרים שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן הגדולה לגדול והקטנה לקטן".

ובכל זאת לא אבתה צדקנית זו להשלים עם העתיד האכזר אותו הועידו לה, ובסייעתא דשמיא ניצלה מאותו גורל איום וזכתה להיות מחברתו הטהורה של יעקב אבינו ואף נכנסה עמו לקבורה במערת המכפילה. מהו סודה של לאה אמנו? כיצד יכלה להם לעשיו וללבן יחדיו?

כוחה של תפלה

את התשובה כולנו מכירים כי הרי פסוק מפורש הוא בתורה, אך לא כולם מתבוננים במשמעות הפסוק, והעיקר, לא כולם משכילים להקיש מזה על עצמם ועל עתידם.

"ועיני לאה רכות" כך מספר הפסוק, רש"י הק' מפרש: "שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשיו ובכתה".

וכך מתרגם יונתן בן עוזיאל את הפסוק: "ועיני לאה הוון צירניתן דבכיא ובעיא מן קדם ה' דלא יזמן לה לעשיו רשיעא". לאה היתה בוכה ומבקשת מה' יתברך שלא יקשור את גורלה עם עשיו הרשע.

כולם ידעו את צרתה כך כתב רש"י "שהיו הכל אומרים שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן".

הרי לנו הזדמנות להוכיח בכוחה של תפלה ובכיה לפני השי"ת שבכוחם הצליחה לאה אמנו להנצל מהתוכניות האיומות שהכינו עבורה האנשים האיומים בתבל, כשאבא לבן מכרכר בנישואיה המאושרים ומלחין חרוזים על שמה כמובא במדרשים.

מה כל זה קשור לשאלה שהצגנו הנוגעת לחסידי ברסלב על אנחותיהם וזעקותיהם בעיר ובשדה ועל עיניהם הדומעות, הסכיתו לדברי ידיד נפשינו מוהרנ"ת ז"ע (ליקוטי הלכות ה' ר"ח ה"ה):

"ועיני לאה רכות - שהיתה בוכה תמיד שלא תפול בחלקו של עשיו שזהו בח' התפלות שמתפללין לה' יתברך להנצל מהיצר הרע וחילותיו שזהו הס"מ שהוא שרו של עשיו, וזה בח' שהיתה בוכה שלא תפול בחלקו של עשיו והיתה בוכה כל כך עד שהיו עיניה רכות וזה

איך לשמור על המח והלב בתוך כל הרעש וההמוניות שבאומן?

■ איך מתחברים לתפילות על המלכת השם יתברך בעולם? ■ מה הפשר של ריבוי הגוונים באומן? ■ כיצד מתמודדים עם ההמולה והרעש במקום? ■ איך משתלבים הרצינות ויראה בימי ראש השנה עם עבודת השמחה התמידית? ■ האם יש עדיפות להתפלל בקיבוץ הקדוש אפילו כשהכוונה וההתעוררות לא בשלימות?

שוב יזכה להרבה רגעים של 'המלכה'! ונסיים בנקודה חשובה: רבינו אמר: 'גאר מיין זאך איז ראש השנה' ומי שרגיל ובקי קצת בספרו הקדוש, שם לב מיד שרובם ככולם של המאמרים, מדברים מ'העלאת והקמת המלכות מנפילתה'.

אם כן רבינו רוצה אתנו ככאלה כל השנה! ועל כן בחור יקר ונלבב, מהיום והלאה גם בכל ימות השנה תעורר את לבך במיוחד באותם קטעי תפילה, כגון בשעת ה'קדיש' או בתפילת 'ועל כן נקווה לך' וכיוצא, להפציר ולהעתייר שנזכה אכן שיתוקן העולם במלכות שדי אמן.

■ אומן ראש השנה הוא כנודע התיקון הגדול ביותר של רבינו, וזה הזמן והמקום המבטא ביותר את הקשר שלנו לרבינו, לצערי בעקבות המהומה הגדולה שבמקום וריבוי הציבור נשכח ממני גודל מעלת הרבי הגדול העומד מאחורי כל זה, איך מתמודדים עם זה?

צריך לשנות את כיוון המחשבה ולהסתכל על זה במבט אחר לגמרי. ואדרבה ככל שאתה רואה יותר אנשים ויותר המולה, תאמר בלבך: כל זה הוא כתוצאה מהכוח האדיר הזה של ראש בני ישראל, בעל השדה הנפלא, הכולל את כל הגוונים הנפלאים האלו, וכולם כלולים בו, וממנו מקבל כל אחד את הדרך והמסילה המיוחדת והמיוחדת עבורו לעלות בית אלוקים - ומתוך מחשבות כאלו וכיוצא באלו, הדרך קצרה לבוא לתוספת אהבה והתקשרות להצדיק הפלאי הזה שרואים בחוש איך שהוא תיקון ותקוות כל הדורות!

■ בכל הדורות בראש השנה היו הכל שרויים בחד ומורא מאימת דין, וכן היה אצל אנ"ש כל אחד לפי דרגתו, ובפרט בליל א' שלא היו שרים ומשתדלים לא לדבר, מצד שני הרי אנו יודעים שמצווה גדולה להיות בשמחה תמיד, ושרק באמצעות השמחה יכולים להתקרב להשי"ת, איך זה מסתדר יחד?

אפשר להוסיף ולחדד עוד יותר את השאלה הזו, הרי רבינו הק' בעצמו אומר שבראש השנה צריך להיות בשמחה (שיחות הר"ן כא) ובאותה שיחה עצמה תוך כדי דיבור, כתוב שבראש השנה צריך לבכות, הילכו שניהם יחדיו? ויש לנו גם ר"ת מפתיע ביותר, ה'שופר', אותו שופר שמיועד בין השאר להחריד הלבבות, ולעורר אימה ופחד - הוא לא פחות מראשי התיבות: ש'חוק פ'ינו ולשונינו ר'ינה! (עיין בחיי מוהר"ן אות צו, ומובא שם שרבינו בחלומו עבר ליד בית אחד, ששם 'היו מרקדים מאוד, ושמחים בקפיצות וריקודים גדולים כדרך השמחים והשוחקים, ואמר: הלא לכאן בוודאי טוב לכנוס לשמוע שופר!').

■ כידוע, עיקר הכוונה ועבודת הלב בתפילות ראש השנה הם על הכרת והמלכת השם יתברך בעולם. לדאבוני אינני מרגיש שייכות לנושא הזה ואני חש שזה לא קשור לעבודת ה' הפרטי והיומיומי שלי, בשונה מהתיקון הכללי וכדו' ששם הנני ממש מחובר לכך?

ההבנה בהרבה עניינים והרגשים ומושגים בעבודת ה' - תלויה ב'גדלות המוחין', דבר שאף אחד לא נולד עמו, וגם לא רכש אותם ביום אחד, אלא ממש כמו בשכל גשמי שגדל כל יום שהתינוק גדל, כך הוא גם התפתחות ה'מוחין' ברוחניות.

ואכן עניין זה לרומם את הלב ולהכניס בו תשוקה לגילוי מלכותו יתברך אינו בא ביום אחד, וזה דבר טבעי שעבור בחור צעיר זה מושג מופשט ורחוק מהשגתו, ואינו מבין כלל האיך הוא שייך לכל העניין הזה.

אלא שאם לא ירגיל עצמו מעט מעט לחיות בדרך זו, הרי שהוא עלול לעבור את כל ימי חייו מבלי שיידע כלל שהפסיד את אחד מהעיקרים בעבודת הבורא יתברך.

כלל מונח בדינו: 'אחר הפעולות נמשכים הלבבות', גם כאן יש לעשות פעולות כדי שהלב ימשך לאט לאט אחריהם.

אמנם עבודה זו שיהיה לבו של האדם מלא בהשתוקקות: ש"יידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקי ישראל מלך" וכו' - באה מתוך אהבת ה' בדרגה גבוהה, אך אפשר בהחלט להתחיל מהכיוון השני - לעשות פעולות בעניין זה 'און זיך שניצן א רוגז' (עיין שיחות הר"ן עב) ומתוך כך יימשך לבו ממילא לאהבת ה', ואזי השתוקקותו תגבר ביתר עוז וחוזר חלילה.

ומה הן הפעולות בזה למעשה? פשוט ביותר: לשים לב ומוח בשעת התפילות בימי הקיבוץ, ולתור אחר אותם פסקי תפילה המדברים מ'ההמלכה' - בין אם הם מיוחדים לראש השנה, בין אותם הנאמרים גם בימות החול - ולשים את עיקר הדגש בהם, לעשות מהם 'עסק', ולנסות לעורר את החשק ואת הגעגועים לכך, שאכן יבוא כבר היום הזה - שיתגלה מלכותו יתברך לעיני כל.

וכך לאט לאט יגדיל וירחיב את מוחו בעבודה זו, ומפעם לפעם - ובוודאי משנה לשנה - זה ילך ויגדל ויאיר בלבו ובנפשו!

ולא שיש חסרון בכך שבחלקים שונים של התפילה, בחור נכנס קצת ל'משבצת' ולצרכים הפרטיים שלו, אלא שיראה לא 'להיתקע' שם לגמרי, רק לחזור ולצאת מענייניו הפרטיים, לוותר על כבודו, להתנתק מרצונותיו העצמיים ולהרגיל את לבו לחשוב על 'כבוד המלך', וכך באופן של 'רצוא

הקדושה של ראש השנה על כל השנה?

דומה כי לאור הדברים דלעיל, אין שאלה זו אמורה להטריד יתר על המידה, שהרי אם ה"המלכה" עומדת בראש מעיינינו וזה תכליתנו, אין מקום כל כך לדאגה 'מה יהיה אתנו ביום שאחרי'.

אלא שבכל זאת, גילוי מלכותו תלויה ועומדת גם על התשובה והעבודה הפרטית של כל אחד מישראל, ואם כן בוודאי שהכרזת המלכה הכללית, אמורה להוביל אותנו לשינויים אמתיים בחיינו היומיומיים.

ואת זה ניתן לעשות ע"י שנקבל על עצמינו איזושהי קבלה קטנה, שבה אנו מקווים בס"ד לעמוד על המשמר, להיות כרצון המלך בעקשנות. ומה טוב ונפלא, אם הקבלה היא בעניין ההמלכה בעצמה, כגון מה שהזכרנו לעיל - להתחיל לענות 'אמן יהא שמיה רבה' ככוונה, או תפילת 'ועל כן נקווה' בהתעוררות ובמתינות וכיו"ב.

ודע לך, כי עצם הקבלה טובה, הרי הוא כמו "הכרזת המלכה" בזעיר אנפין, ואינה נפגמת ונעלמת, גם אם בסוף זה לא מחזיק חלילה מעמד עד סוף השנה.

ואמנם זאת יש לזכור שגם עצם הקבלה, אסור שיהיה מתוך מחשבה, ש'אני הולך להצליח בוודאות, כי מאבד במחשבה זאת את כפירת הכוחי ועוצם ידי', ויש בזה מן האנא אמלך', שהוא היפך עבודת ה'המלכה', והיא גוררת בסוף אכזבה ומפח נפש והתרחקות, אלא שצריך לקוות ולבטוח בחסדי ובעזרתו יתברך שאצליח בזה, וגם באם לא חלילה, ה' הטוב בעיניו יעשה (חלוקי הנחל ה).

■ **בקיבוץ הקדוש באומן מתפללים עם ציבור גדול, ישנם כאלו שריבוי עם מוסיף להם בהתעוררות ובכוונת התפילה, אבל לי זה לפעמים מפריע להתרכז ולכוון, ועדיף עבורי להתפלל במקום פחות המוני האם זה באמת שווה ורצוי להתפלל תפילות במקום גדול, על חשבון המעלות שיש במניין קטן ורגוע? האם המעלה של 'הקיבוץ' הוא כל כך גבוה, עד שזה יותר חשוב מלפעול מה שצריך ברוחניות וגשמיות בזמן הגורלי ביותר בשנה?**

צריך לזכור היטב את דברי רבינו הקדוש על חשיבות התפילה בהקיבוץ אצלו יחד כל המקושרים אליו באמת, וזה עולה על כל המעלות כולן, וכפי שמפורש יצא מפי רבינו: "כן להתפלל, לא להתפלל" העיקר להיות אצלו וכו'. ואדרבה, בזמן גורלי כזה, כשכל באי עולם יעברו לפניך כבני מרון - מה אנו ומה חיינו, ומה כוח יש כבר בתפילותינו, וגם אם תהיה בתכלית הישוב הדעת' וההתלהבות - אין לנו איפה על מה להיסמך, אלא על כוחו של אותו זקן דקדושה, הנמצא בתוך הקיבוץ המתקבצים באהבה והתקשרות אליו, וככל שהקיבוץ הנאמנים אליו גדול יותר, כך הכוח יותר גדול, ככל הכותב ומתבטא ב'ספרן של צדיקים' רבינו הק' ומוהרנ"ת בכמה וכמה מקומות, מענין התיקונים העליונים שנעשים בריבוי הבתים המסתופפים בצילו הקדוש בימי ראש השנה.

אכן, כל עיקר מבוכה גדולה זו, בטעות גדולה יסודה - שהרי שמחת היהדות איננה חלילה דבר ריק מתוכן, אלא עומד מאחורי זה העובדה, שזכינו להיות מעבדי המלך היראים מפניו ועושי רצונו - וממילא כמה שיותר יראים וזוחלים מפניו, יותר קרובים אליו, ואזי היא עצמה מביאה את התחושה של 'אני קרבת אלקים לי טוב', ומעוררת את 'אנכי אשמח בה'!

זאת ועוד מסבר את האוזן במשל מהחיים:

ישנם כאלו שהיו שמחים לשלם כסף עבור החוויה (המפוקפקת) לשהות בתוך תא הטייס בשעה שהוא ממריא בשמים (לאומן כמובן...) למרות שבאותם רגעים היה תוקף אותם רעד ופחד - שכן כל לחיצה על כפתור לא נכון, עלולה להפיל את המטוס על יושביו - ובכל זאת ללא שום סתירה, הפחד והשמחה היו דרים אז בכפיפה אחת תוך לבו!

את הבורא יתברך אנו ממליכים בכל לבינו בתכלית השמחה והחדווה בראש השנה, ודווקא אז בעת ההמלכה, היראה לופתת אותנו, שהרי כאן הוא 'מקור הדינים של כל השנה', עכשיו כל מחשבה וכל דיבור הוא גורלי וקובע! השמחה והיראה, שניהם משולבים יחדיו, והם הינם תוצאה ישירה מהמקום והזמן והעניין הרם והנישא שאנו נמצאים בתוכם!

ובאמת כך תמיד אמור להיות יהודי 'פרום פריילאך', אלא שבעוד שבשאר הזמנים, הדגש העיקרי הוא על הקדמת השמחה, הרי שבראש השנה הדגש צריך להיות על היראה, (עיי' בהלכות בכור בהמה טהורה הלכה ד).

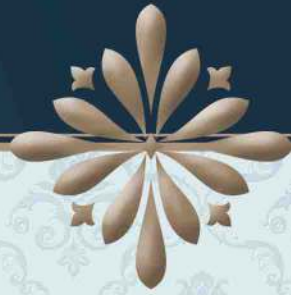
חלילה לחשוב שלא צריך להיות כל כך באימה ויראה וברצינות בראש השנה. זה בוודאי לא נכון. ואולם צריך שהיראה לא תבוא מתוך עצבות ו'נערוון', אלא בחיות ושמחה, עד שאף הבכיה תהיה נובעת מרוב גילה בו יתברך בבחינת ב'שמך יגילון כל היום'.

■ **איך באמת אפשר לשמור על היראה העליונה בתוך כל הרעש וההמוניות שבאומן?**

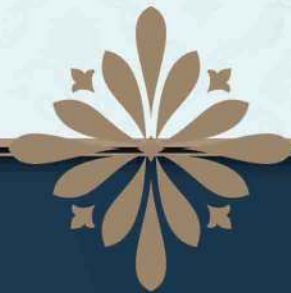
אכן יש להתרחק בימי ראש השנה מכל 'אסיפות' חברים של פטפוטי סרק, ובפרט צריך להימלט ממקומות מפוקפקים וכו'. ומכאן יוצאת הקריאה: בחור יקר, תפוס עצמך חזק! אל תתעכב ברחובות אומן ההומות! זה גם לא הזמן להתבונן בדברים 'מעניינים', ברח לך כל הזמן לתוך קיבוץ אנ"ש, היראים והזוחלים מתוך שמחה בימים אלו, ואז יהיה טוב לך בזה ובבא! [ואכן לשם כך הוקם 'אכסניה של תורה' - שבחור יוכל להחזיק ראש ולב היטב באווירה של קדושה בימי דין אלו].

■ **בסייעתא דשמיא הנני זוכה לנסוע לאומן לרבינו הקדוש, ומשתדל לחטוף שם כמה שיותר, אך בלבי ישנו חשש ופחד: מה יהיה ביום שאחרי' כשאחזור לשגרה ולניסיונות הקודמים, מה העיצה לזכות להמשיך את השפעת**

תדונות ה' היא מעוזכם

רב שיח מיוחד
לכבוד ראש השנה

בשעה שרבבות אלפי ישראל
מכינים ועושים את דרכם אל
הציון הקדוש קודש קודשים האזנו
לשיחתם של ארבעה מיקירי אנשי
שלומנו, המשפיעים מדברותיהם
תמידין כסדרן לציבור וקהל רב,
הרה"ח ר' אלימלך זילביגער
שליט"א, הרה"ח ר' יוסף פרץ
שליט"א, הרה"ח ר' נתן ברנש"י
שפירא שליט"א והרה"ח
ר' צבי צוקר שליט"א, שבמענה
לשאלותינו פתחו לנו צוהר
והעריפו בנועם שיחתם דיבורי
התחזקות מלאי תוכן איך לזכות
לקבל את השפעת ימי ראש השנה
הקדושים וההתקבצות בצל ציונו
הקדוש מתוך יראה עילאה יחד
עם שמחה וחדוה, ולהמשיך את
אורה על פני כל השנה כולה

צילום: בעולמה של ברסלב, יוסי גאלדברגר

הרב יוסף פרץ:
עיצומו של ר"ה, הוא
עבודת ההתחדשות!
שכן, ביום זה אנו
מקבלים מחדש
מלכותו של הקב"ה,
ובהתחדשות המלוכה
הנעשית על ידינו
מתחדשת כל הבריאה,
וכל אחד מאתנו
נעשה כברייה חדשה.
ההתחדשות בראש
השנה אינה 'הידור
מצוה', אלא זוהי
עצם העמידה בדין
של ראש השנה

נקרא איש האלקים, וכשהיה לבדו נקרא אלישע סתם" (ליקוטי מוהר"ן, קסו). ולמעשה:

העבודה שלנו בראש השנה היא **בתמימות ופשיטות**; לשמוע קול שופר, להתפלל תפילות היום בכוונה, מלכויות זכרונות ושופרות, סעודות החג, תשליך, וכן הלאה. [וראוי לכל אחד שירכוש את הקונטרס הנפלא 'משנת ברסלב' על ר"ה, שם ימצא משנה סדורה, מה העבודה שלנו בכל שלב ושלב ביום הזה]. ובכח עבודתנו הפשוטה, הנעשית מתוך התקשרות לרבינו, אנו נעשים 'לבושים לנפשו', ואתנו הוא עולה ונכלל במקום שנכלל, ופועל מה שפועל. וממשיך הרהורי תשובה, לכל באי עולם, ובמיוחד לאלו שהתקבצו אליו ולקחו חלק בתיקונו (עיין ליקוטי הלכות, ערלה ד, 1).

עוד מעיקרי עבודתנו ב'קבוץ', היא: **האהבה והאחדות!**

האהבה היא מהתיקונים הגדולים והיסודיים ביותר של ה'קבוץ' [כמבואר בתורה ס"א ובליקוטי הלכות שעליו כמה וכמה פעמים] ויש להיזהר מאד להיות באהבה ואחדות, וכלשון מוהר"ן: "שעיקר כל התיקונים נעשים בירח האיתנים שהוא תשרי על ידי מעלת הקבוץ הקדוש שמקשרים עצמן לצדיקי אמת שהם בחינת משה, בחינת הרועה האמתי המקבצם. שזהו בחינת ראש השנה, בחינת תקיעת שופר שמקבץ נדחים. וכן ביום כיפור מפייסין זה את זה כדי שיהיה שלום בין כל ישראל, שזה עיקר קיום הקבוץ שלא יהיה ביניהם פירוד לבבות ומחלוקת חס ושלום, שמהרסים הקבוץ ח"ו" (ליקוטי הלכות, נטילת ידיים לסעודה ו, ט).

ומידה טובה מרובה - כשאנו באים לר"ה ומתקבצים נפשות קטנות עם גדולות, ומתכללים בכלליות הגוונים, ומדברים זה עם זה באהבה, נעשה מזה תיקונים נפלאים מאד.

בהקשר לכך, חשבתי בדרך צחות על הפסוק שנאמר לגבי ר"ה: "אכלו מעדנים ושתו ממתקים", אשר בהמשך הפסוק כתוב: "ושילחו מנות" - אנחנו לא יכולים לבוא ולחדש 'משלוח מנות' בראש השנה... אך זאת אנו יכולים: לדבר אחד עם השני, ולשלוח זה לזה דיבורים מה"מן", מ'ח נ'ן (כמבואר בדברי ראב"ן שמרמז על רבינו הקדוש). להתוודע ולדבר יחד מרבינו הקדוש באהבה...

ר' יוסף פרץ:

ראש השנה הוא יום של המלכת ה', יום שמקבלים בו מחדש עול מלכות שמים, ומגלים מלכותו יתברך בעולם.

רבינו הקדוש אמר שכל העניין שלו הוא "ראש השנה", וזהו מתנה מאתו יתברך, וזה עולה על הכל. כמו כן אמר "אני אוצר של יראת שמים", שכן, הנקודה הפנימית של כל דיבוריו ועצותיו

קראת ימי ראש השנה הקדושים, בימים אלו בהם קול דודי דופק וקול הכרוז הגדול נשמע מסוף העולם ועד סופו: "שֶׁפָּלַ מִי שֶׁפָּרַ אֶל מְשַׁמְעֵתוֹ וּמִקְרָב אֵלָיו, יִהְיֶה עַל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה אֶצְלוֹ, לֹא יִחָסֵר אִישׁ", פנינו אל כמה מחשובי אנשי שלומנו, היינו לְפָנָה לבחורי ואברכי וכלל אנ"ש, והצגנו בפניהם כמה שאלות יסודיות ושכיחות העומדות על סדר היום של באי הקבוץ הקדוש.

קיבלנו מהם תשובות בהירות ומאירות עיניים, והרי הם ערוכים לפניכם כשולחן ערוך, כל שאלה ותשובותיה בצידה.

יש לציין שתשובותיהם עברו עריכה קלה, ואם שגינו בהבנתנו אתנו תלין משוגתנו.

יום ההמלכה וההכנה

ב"ה אנו זוכים לבוא על ראש השנה אל הרבי הגדול העוסק בתיקוננו - מהו חלקנו בתיקונו הנשגבים, ועבודתנו הפרטית, בימים נוראים אלו?
ר' צבי צוקר:

רבינו אמר: "אתם בלעדי אינם יכולים לעשות, אבל אני בלעדיכם גם איני יכול לעשות כלל" (חיי מוהר"ן, של). אם כן ברור שרבינו שעוסק בתיקונו ובתיקון כל העולם, צריך גם אותנו. אנחנו - עם עבודתנו הפשוטה - נותנים לו כח לפעול.

בתורה י"ג - תורה שנאמרה בראש השנה - 'אשרי העם יודעי תרועה', מבאר רבינו את התיקונים של 'המשכת התורה' כשהוא מבאר את כל חלקי המרכבה: אריה, שור, נשר, אדם, אופנים, כיסא, אדם היושב על הכיסא. ובתוך דבריו הוא כותב: "כיסא שבבחינת נפש - הוא נפש החכם שנתכסה, בבחינת 'קרה היא מפנינים', כמו שדרשו רבותינו ז"ל 'מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים'. כי מחמת שנפש החכם הוא יקר, הוא נתכסה לפני ולפנים, וכל הנפשות נעשין לבושין אצלה".

זאת אומרת: כשהצדיק פועל מה שפועל, וממשיך את כל התיקונים הנפלאים והגוראים - הוא צריך את הנפשות שמסביבו, ההופכים להיות "לבושים" לנפשו, וכך הוא נכנס לפני ולפנים...

גם הממשלה שיש לו לצדיק, למשול ולפעול, תלויה במתקבצים אליו. וכפי שגילה רבינו: "כשהעולם אצל הצדיק אז יש לו ממשלה. כי אלישע פעם נכתב עליו איש האלקים ופעם אלישע סתם. ואמרו רבותינו ז"ל: כשהיו בני הנביאים אצלו היה

בליל ר"ה, מה טוב. והכל סביב מלכות ה', לא בגלל שמאיר לי ולא בגלל שיש לי התעוררות.

רבינו אף ציוונו למעט בדיבור. בלילה הראשון נהגו אצל אנ"ש לא לדבר כלל, וגם בשאר ר"ה, כשנפגשים עם חברים יש למעט בדיבור. אם מדברים בעבודת ה', באמונה, הרי כבר אמר רבינו למוהר"נ"ת שבזה ירחיב את הדיבור, אבל סתם דברים צדדיים, יש למעט.

זהו בפשיטות: מלכות!

ר' אלימלך זילביגער:

בכלליות, העבודה שלנו הוא הביטול: לקיים את רצון הרבי בתמימות ופשיטות ולהגיע לאומן.

ככל שהאדם יותר מבטל את עצמו, הוא יותר נכלל בדבר.

על אף שרבינו גילה לנו כמה שביבים מסוד הראש-השנה, אבל עיקר עניינינו הוא: **הביטול!** לציית לרבינו שקרא לנו, ולהגיע.

כשרבינו דיבר על ענין ראש-השנה, התבטא: "איי, צדיקים אחרים אינם אומרים כך? הרי זה עוד קושיא!" (חיי מוהר"ן, תו). הרבי היה יכול לומר גם: "אני ראש כל הצדיקים ולכן צריך לבוא דווקא אלי". אך הוא ענה דווקא: "שתהיה זו עוד קושיא עלי", שכן, **דווקא הביטול והאמונה, למרות הקושיות, היא הצורה הנכונה להגיע לראש השנה.**

העולם כולו בכבודך". שכן, ביום זה מתחדשת מלכות השי"ת על העולם כולו.

ובמה מתבטאת אצלנו נקודת ה'מלכות'? על ידי שאנו מתנהגים בעולם הזה איך שהשי"ת רוצה, ועושים את רצונו בתמימות ופשיטות. בזה אנו ממליכים את ה' עלינו.

בר"ה, העבודה הפשוטה היא: **לשבת בבית הכנסת יחד עם אנ"ש, לא לחפש לברוח לכל מיני מניינים שמקצרים את התפילה...** גם אם לא תמיד 'מאיר' לי, והרבה פעמים גם הולך לי על העצבים אריכות החזנות וכיו"ב. זוהי ה'תמימות ופשיטות'; כך נוהגים כלל ישראל, ואנ"ש בכללם, יושבים מתחילת התפילה עד הסוף, אומרים את המילים בכונה, ומקשיבים לחזן. זוהי ה'תמימות ופשיטות' הגדולה...

מהי תמימות ופשיטות? ממליכים את ה'! **למה אני יושב? כי כך הוא רצון ה'! יש לי הרגשה בזה? לא, אך זהו רצון ה', וזה מה שאני עושה.**

וכן כל שאר העבודות ביום זה - הכל מתוך קבלת עול מלכות שמים.

אוכלים את הסעודות, לעשות רצון ה' ולקיים "אכלו מעדנים ושתו ממתקים" שנאמר על סעודת ר"ה. כמוכן, יש לעשות התבודדות בר"ה, ולא להחסיר אף יום, מתוך קבלת עול, בפרט אצל רבינו בר"ה.

אם אפשר ללכת לישון מוקדם, ולקום חצות

היא: יראת שמים, להמליך את ה'. זהו יסוד ושורש העבודה, שתהיה יראתו קודמת לחמתו, **שום תשים עליך מלך, שתהיה יראתו על פניכם בבלתי תחטאו.**

בראש השנה אנו מוצאים את שני ההפכים: מצד אחד, מקבלים עול מלכותו ברוב עם. ומאידך, כל בני העולם עוברים לפניו כבני מרון, כל אחד ואחד בנפרד. וכך הוא גם בעצת ההתבודדות אשר עליה אמר רבינו שהיא **"מעלה עליונה וגדולה מן הכל"** [בדומה למה שאמר על הראש השנה שעולה על הכל], שיש להתייחד בכל יום עם קונו ביחידות.

המלכת ה' ביחידות, יש בה יראה גדולה מאד, ודווקא מתוך היחידות נבנית ההמלכה של הרבים. כל אחד מאתנו נחשב כעולם מלא, ו"חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם", וכל העולם כולו תלוי בהמלכה שכל אחד ואחד ממליך את הקב"ה עליו באימה ויראה, ומחדש את המלוכה.

ובכח ההמלכה של ר"ה, אנו זוכים להמליכו מראשית שנה ועד אחרית שנה, על ידי קיום עצת ההתבודדות. אשר בכל יום ויום אנו מקיימים בעצמנו את הבחינה של **"עוברים לפניו כבני מרון"**, ומחדשים את המלוכה בכל יום ויום.

ר' נתן שפירא:

עיקר הענין של ראש השנה הוא **'מלכות'**, וכל תפילותינו הם סביב הנקודה של: **'מלוך על כל**

גילוי ברעדה

**מצד אחד אנו יודעים ש"ה הוא יום של דין, יום של יראה, ומצד שני אנו עדים לתופעות של שמחה וריקודים - איך זה משתלב יחד?
ר' צבי צוקר:**

מוהרנ"ת, בהלכות בכור בהמה טהורה הלכה ד' - הלכה שהיא נדירה מאד בכך שכל כולה מדברת מ"ראה", עד אשר אין שם סעיף אחד שלא מוזכר בו כמה וכמה פעמים ענין היראה - מחדש חידוש נפלא ונורא בענין ה"וגילו ברעדה", כיצד היראה והשמחה קשורים זה בזה בחד קטירא.

[אגב; ראוי לכל אחד ואחד לעיין בהלכה זו, שם מבאר מוהרנ"ת את היראה העצומה, "יראה עילאה דעילאה", שממשיך רבינו הקדוש אשר הוא "אוצר של יראת שמים" על אנשיו. ועל זה אמרו חז"ל: "אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא אוצר של יראת שמים - הם הצדיקים הגדולים שהם יראי ה' באמת, שהם האוצר של יראת שמים. וכל מי שנטפל להם ולתלמידיהם ולתלמידי תלמידיהון וכו', על כולם נמשך יראה אמיתית הנמשכת מיראה גבוה מאד" (שם, יג)].

ובכן, מוהרנ"ת מבאר שם את גודל הפחד והיראה עילאה דעילאה שאנו ממשיכים עלינו בראש השנה, בכח הצדיק האמת שאנו באים אליו על ר"ה ומשתטחים על ציונו בער"ה.

"כי בראש השנה ממשיכין יראה גדולה ועצומה על ידי השופר, בחינת 'אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו', כי אז הוא פחד יצחק, ועל כן מתחילין אז 'ובכן תן פחדך ואימתך ויראוך' וכו', כי עיקר התיקון על ידי היראה. היינו שבראש השנה הוא התנוצצות משיח שהוא עצם היראה עילאה מאד מאד, כי ימשיך יראה עילאה ונפלאה מאד בעולם עד שכולם יקיימו את התורה ולא יפירו את בריתו לעולם, כמבואר בכמה פסוקים, ואז יתקיים בשלימות 'ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו'. ועתה אנו ממשיכין עלינו הארה מיראה עילאה זאת בראש השנה, על ידי כח הצדיקים שאנו נוסעין אליהם, ובפרט על ידי הצדיקים שוכני עפר שאנו משתטחין על קברם בערב ראש השנה" (שם, ה).

אלה שבהמשך ההלכה בסעיף כ"ט, מדבר מוהרנ"ת על היראה והשמחה של פורים, ומבאר שעיקר שלימות היראה היא כשנזהרים שלא לבוא על ידה לעצבות, אלא אדרבה, לבוא על ידה לשמחה גדולה ולבטוח בחסדי ה' המרובים שהכל יתוקן ויתהפך לטובה, ומסיים וכותב:

"נמצא שבאמת פורים וראש השנה ויום הכיפורים הם בחינה אחת, להמשיך יראה עילאה מאד שהיא עצם השמחה. רק שבראש השנה עיקר ההתגלות הוא היראה, וגם אז צריכין לשמוח כמו שכתוב

בראש השנה 'אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות', בחינת משלוח מנות, בחינת שמחת פורים. 'ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם'.

"כי זה עיקר האזהרה שהזהיר אותם אז נחמיה כשראה שנפל עליהם יראה ופחד גדול כשקראו לפניהם את התורה מחמת שראו בעצמן שעברו מאד אז כמעט על כל התורה, על כן אמר להם שאף על פי שעשו מה שעשו, ועכשיו נפל עליהם יראה ונתעוררו לתשובה יהיו נזהרין מאד מאד מעצבות, בחינת 'ואל תעצבו' שלא יבואו על ידי היראה והפחד לעצבות ח"ו כי חדות ה' היא מעוזכם, כי ה' יתברך מחזק אותנו בשמחה וחדוה בכל מקום שאנחנו שם. וכמו שאמר רבינו ז"ל שאפילו אם האדם הוא כמו שהוא, תיכף שמעורר לשוב לה' יתברך, תיכף הוא עבירה גדולה כשיש לו עצבות ח"ו. ועל כן גם בראש השנה ויום הכיפורים צריכין להתחזק להיות בשמחה" (שם, כט).

ולמעשה: אין ספק שהעבודה העיקרית ברה"ה - לכל אורך היום, בפרט בזמן התפילות - היא היראה, להמשיך על עצמו יראה ופחד מהשם יתברך, אלא שצריכים לשלב גם את השמחה ולהתחזק בבטחון גדול בחסדי ה'.

ואכן, אבותינו סיפרו לנו על הדורות הקודמים,

הרב אלימלך זילביגער:

בכדי לעורר את הכוח של כל מצוה ומצוה, צריכים לשמוח בה, ובזה מעוררים את כוחה ואורה. וכן הוא לגבי ראש השנה: בוודאי אנו יודעים שראש השנה אצל הרבי מתקן את כל השנה, אבל בכל פעם שניזכר מזה ונשמח בזה, נמשיך על עצמנו מחדש את האור של ראש השנה, ואת התיקונים העצומים שנפעלו אז!

כיצד היו רואים אצל אנ"ש את היראה העצומה מחד, והשמחה והריקודים מאידך. וכך גם אני זוכר את הקיבוץ בירושלים, כשעוד לא יכלו לנסוע לאומן, שהיו שם ריקודים סוערים בסעודות של ר"ה משך זמן רב, קרוב לשעה, אבל הכל היה מתוך יראה עילאה.

ולסיום: אין מקום ברה"ה לגילויי שמחה בצורה של פורים, כמו מילתא דשטותא וכיו"ב. ר"ה הוא יום של 'תן פחדך על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת, ויראוך כל המעשים'. אלא שהיראה עילאה מביאה לידי שמחה בה', כמו שמוהרנ"ת מאריך שם למעניתו. והיות שרה"ה הוא יום של יראה נוראה, ויש סכנה שהבעל דבר ייחזו בדינים שמשתלשלים מיראה, מזהיר אותנו הנביא: "ואל תעצבו".

ר' יוסף פרץ:

השמחה ברה"ה היא מעיקרה של עבודת היום, "כי חדות ה' היא מעוזכם". ביום זה, אשר בו מחדשים את המלוכה של הקב"ה, אין מקום לעצבות, אלא יש להמליך את ה' ברצון ובשמחה.

ומה שראש השנה הוא "יום דין", אין עיקרו דין על חשבון עוונות, רק דין שנוצר מעצם ההמלכה של 'שום תשים עליך מלך', 'שתהיה אימתו עליך'. כי מלכות היא ענין של יראה, 'מוראה של מלכות', וככל שאנחנו מתחזקים בשמחה לקבל מלכותו,

ואומרים לפניו מלכויות, מתעוררות, ואין כאן שני הפכים כלל.
(הרב פרץ שליט"א האריך בזה בדברים נפלאים בארוכה, ע"פ המבואר בנחמיה ובמאמרי חז"ל, ומחמת אריכות הדברים לא הובא כאן אלא על קצה המזלג תמצית הדברים למעשה, ועוד חזון למועד לערוך ולהביא הדברים בשלימותם).

ר' נתן שפירא:

כתוב בפסוק 'וגילו ברעדה'. לכאורה הרי זה תרתי דסתרי, או שמחה או רעדה? מי שמפחד פחד מוות - ואף פחות מכך - לא יכול להיות בשמחה, אין כזה מציאות.

אלא שהיראה שלנו ביום הדין היא הרי מכך שדנים אותנו ביום זה אם עשינו את רצון ה' וקיימנו את מצוותיו. וביום זה ספרי חיים ומתים פתוחים לפניו - עד שמחמת זה אין אומרים הלל בר"ה - ודנים את כל אחד ואחד כמה קיים את מצוות ה'.

והרי עיקר שלימות קיום המצוות היא השמחה, לשמוח בה' ובמצוותיו. "כל מצוותיך אמונה", עיקר נקודת כל המצוות היא האמונה והשמחה בה'.

אי לכך, **דווקא ביום זה אנו משתדלים לקיים את מצות ה' מתוך שמחה גדולה. ובכך אנו מקבלים על עצמנו מחדש עול מלכותו יתברך, לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם ולקיים מצוותיו בשמחה וטוב**

לבב.

הן את מצוות היום, כתקיעת שופר וכיו"ב, והן את המצוות היומיומיות כעטיפת ציצית ונטילת ידיים וכיו"ב - יש לקיים בשמחה גדולה. וכי צריכים להתאבל בעטיפת הטלית? אדרבא ואדרבא, דווקא מפני שהוא יום הדין ויום קבלת המלכות מחדש, עלינו להתחדש בקיום המצוות בשמחה.

ומלבד כל זאת, חיבה יתרה נודעת לנו, חסידי ברסלב שזוכים לבוא על ראש השנה לרבינו, אשר כבר אמר רבינו שמי שהיה אצלו על ר"ה ראוי לו לשמוח מאד מאד. וגם כאן, אין שמחה זו התעלמות ח"ו מאימת יום הדין, אלא אדרבא; מרוב גודל הפחד שאנו מפחדים מיום הדין, אנו שמחים עד למאד שזכינו להסתופף בצילו של רבינו הקדוש.

דווקא הפחד מהמחלה, מביאה לידי שמחה עצומה בכך שיש לנו את הרופא הגדול שיכול לרפאות מכל המחלות, ולהמתיק את הדין ולהחזירני לה', ולתקן כל מה שפגמתי. נמצא אם כן, שהשמחה היא תוצאה מהיראה.

עזרה על הכל

הרבה אנשים מגיעים לר"ה לרבינו, ודייקא אז הם נופלים לחולשה גופנית ולחולשת המוחין - איך מתמודדים עם זה?

ר' צבי צוקר:

ב"שיר נעים" הנדפס בתחילת ליקוטי מוהר"ן, ישנם שני משפטים שסותרים לכאורה זה את זה. מצד אחד: **"אל תהיה פיל הגדול וכגמל"**, בו קורא רבינו לאדם שיידע את גודל כוחו, ויכיר ב"נפשו החזקה והפיקחת". ומאידך: תיכף בקטע שלאחריו אומר רבינו "מה תעשה ליום פקודה, מה תשיב לשולחך דבר, **אל תבט על מצהלות הזמן, כי גופך חלש ודל**..."

אני חושב שההסבר הוא פשוט: את ה'תענוג' של ההיכנעות אל החולשה, יש לעשות בזמן של התגברות היצר במצהלות הזמן. אז צריך לומר לו: "אני חלש ודל"... אבל כשאנו נמצאים בתוך האוצר של יראת שמים, ביום התגלות היראה עילאה דעילאה, ואנו זוכים להיות חלק מתיקונים נפלאים ונוראים כאלו - אין להימשך אחר דמיון החולשה, אלא **"החלש יאמר גיבור אני"**, ו"אל תהיה כפיל וכגמל שאינו יודע מכוחו".

חייבים להתחזק, ולא לתת לעצמנו להיגרר אחר חולשת הגוף, ואף גם לא אחר חולשת הנפש. ולדעת שאין כאן אלא מעשה בעל דבר ואחיזת עיניים.

ויש להסמיק לכך את דברי הרב מטשעהרין שמוסיף בסוגריים על השיחה בחיי מוהר"ן שאמר רבינו "כן להתפלל לא להתפלל [בכוונה כראוי] העיקר להיות אצלי על ראש השנה" וכתב: **"ובאמת כל דברים אלו הנ"ל הם רק דמיונות ופיתויים של הבעל דבר, כי תודה לא-ל נראה בחוש שעל פי הרוב מתפללין יותר בכוונה בכלל הקיבוץ הקדוש על ראש השנה, ממה שהיה מתפלל בביתו".** וכן הוא לעניינינו, שבאמת כל החולשות הם ע"פ רוב רק דמיונות ופיתויים של הבע"ד, וכשמגברים עליהם זוכים לטעום חיות אמיתית.

וגם אם מדובר בחולשות אמיתיות - כבר סיפר לנו ר' לוי יצחק שכאשר הגיע לאומן בשנת תר"פ [השנה שבה התחיל להיות חזן] מתוך מסירות נפש עצומה, השתוללה שם מגיפה של 'טיפוס', ו"הקלויז היה נראה ממש כמו בית חולים" - כהגדרתו. בליל ערב ראש השנה, שכבו על כל הספלים חולים, ובלבו חשב ר' לוי יצחק: איך הולך להיות פה ר"ה? אך תיכף כאשר הגיע הזמן של 'זכור ברית', התחזקו כולם וקמו על רגליהם, והיה שם 'זכור ברית' עם צעקות והתלהבות עד לב השמים...

ומן העניין לציין, שמצאנו אצל רבינו בעצמו, שבראש השנה האחרון התגברה עליו החולאת מאד והקיא דם רב, עד שלא היה באפשרותו לומר תורה. וקרא אליו לחדרו את רבי נתן, והוא חיזק אותו למסור נפשו ולומר תורה, **"ענה רבינו**

ז"ל ואמר: אם כן אמסור נפשי! והרים ידיו כמדובר ואומר: 'הריני מוכן ומזומן למסור נפשי בשביל זה לומר תורה'. וציוה להעמיד הכסא שלו סמוך לפתח, כי אולי יהיה ההכרח להוציאו באמצע חס ושלום. ואחר כך נכנס בחלישות גדול מאד וישב על כסאו בשתיקה קצת כדרכו, ואחר כך אמר תורה נפלאה בקול נמוך, וכשהתחיל לומר לא היה אפשר לו לדבר כמעט אפילו דיבור אחד מעוצם חלישותו, אך השם יתברך היה בעזרו וגמר כל המאמר בשלימות" (פל"ח תורה ח' תניינא).

ובזכות הבעל כוח הגדול, אשר מסר נפשו בר"ה לומר תורה, נקבל גם אנו כח ועוז להתגבר על מה שאנו צריכים להתגבר, ולעסוק בעבודת היום מבלי להביט על שום חולשה ומניעה.

ר' יוסף פרץ:

גם זה קשור לצורה בה אנו מסתכלים על ראש השנה. כאשר חושבים שהדין של ר"ה הוא רק חשבון עוונות, יש אחיזה לבעל דבר להפיל לפחד ולחולשה. כמו שהיה בעת שעלו מן הגלות בימי נחמיה, וכאשר שמעו העם את גודל עוונם נפלו ברוחם ונחלשה דעתם. אך על כך הוכיחם נחמיה ואמר: "אל תעצבו כי יום קדוש הוא לאדוננו", וח"ו ליפול לחולשה ולהתעצב, כאשר אנחנו עוסקים בהמלכתו של הקב"ה.

ואכן, הם הבינו את טעותם, ועשו שמחה גדולה, בהיבנים שיום זה הוא יום המלכת השם יתברך, ואז אין שום מקום לעצבות וחולשה ח"ו.

ר' נתן שפירא:

על פי דרך הטבע לא אמור להיות כך. האדם הרי התכונן, שילם כסף רב על הנסיעה, טרח וטלטל את עצמו, כמו שאומרים בתיקון הכללי "טלטלתי עצמי בטלטול הקשה בשביל לבוא הנה להשתטח על קבר הצדיק האמת הקדוש הזה". כך שאין שום סיבה שבהגיענו לכאן יפול האדם למוחין דקטנות; הרי לכך כספתי והשתוקקתי, והנה אני זוכה לעמוד במקום הקדוש הזה.

אלא שעל פי רוב הדבר נובע, מכך שהאדם התכונן שיזכה להתלהבות והתעוררות, ולבסוף בהגיעו לכאן - אחר טלטול הדרך הקשה, נדודי השינה וחסרון האכילה כדבעי, ולפעמים אף אבידת מזוודה ושאר 'תיקונים' - כולו מותש ועייף, ואפילו על פי הטבע הגשמי אין לו כח ומח. ומזה נשבר לבבו, בחשבו: הגם זה נקרא 'ציון'?

אמנם, רבינו אמר: 'אהרן איננו, ו'דוב' איננו. מיהו אהרן? הלא הוא רבי אהרן, רב העיר ברסלב, אשר רבינו שיבח אותו עד למאד, ואף אמר שצריך להודות גם לסוסים שהביאו אותו לרב בברסלב... ומאיך, דוב היה איש פשוט מאנ"ש.

ולעניינינו: יש אחד שחשב שיגיע לר"ה בבחינת 'אהרן'. הוא יהנה ויתענג על התפילה, וכשהחזן יגמור את התפילה אחר שבע שעות, הוא יתגעגע איך זוכים להתחיל מחדש 'אדון עולם'... גם בסעודות, הוא ירגיש ממש 'לעת האוכל גושי הלום'... וכן הלאה.

אך למעשה, בהגיעו לאומן, הפך להיות 'דוב' פשוט. בעת התפילה, הוא כבר מחכה שיגמרו. הוא אכן מגיע בעקשנות ומשתדל להתפלל כמו שדיברנו מקודם, אבל זה לא 'מאיר' לו כלל. וגם בציון הקדוש לבו לא נפתח לו כרצונו, וכן הלאה.

ובכן, כשהאדם זוכה לפעמים להיות בבחינת 'אהרן' - הלב שלו היה פתוח, וזכה למוחין דגדלות - הוא חושב בלבו שהפעם אכן זכה לתיקונים של רבינו. היה לו תיקון מיוחד, הוא היה בבחינת 'אהרן'. אך כשהוא בבחינת 'דוב', הוא אומר בלבו: "אוי לי, איזה תיקונים קיבלתי השנה"...

על זה אמר רבינו: "אהרן איננו ודוב איננו". לגבי התיקונים הנשגבים של הראש השנה, אין חילוק בין בחינת 'אהרן' לבחינת 'דוב', ושניהם כאחד זוכים להיכלל ב"ראש השנה שלי העולה על הכל".

כשיגשישם לראש השנה עם אמונה כזו - החיות אינה נובעת דווקא ממה שהצלחתי להרגיש ולהתעורר, אלא מעצם העובדה שזכיתי להיות חלק מהקייבוץ הקדוש. וגם אם תפילה אחת אני בבחינת 'אהרן', ובחבירתה אני בבחינת 'דוב', אני נופל בדעתי מזה כלל. לא באתי בשביל להרגיש, באתי כי אני מאמין ברבינו שציווה עלי לבוא אליו לר"ה. ואם אני פה, אשרי חלקי! זה מה שנותן לי את החיות והשמחה.

בוודאי שעל כל אחד מאתנו מוטלת חובת

הרב צבי צוקר:

**אבותינו סיפרו לנו
על הדורות הקודמים,
כיצד היו רואים אצל
אנ"ש את היראה,
העצומה מחד,
והשמחה והריקודים
מאיך. וכך גם אני
זוכר את הקייבוץ
בירושלים, כשעוד לא
יכלו לנסוע לאומן,
שהיו שם ריקודים
סוערים בסעודות של
ר"ה משך זמן רב, קרוב
לשעה, אבל הכל היה
מתוך יראה עילאה**

‘ועיקר התיקון הוא שבכל שנה צריכין לסלק המוחין שמכבר ולהתחיל מחדש, כי גם בכל יום ויום מתחדשין המוחין בבחי' חדשים לבקרים רבה אמונתך, מכל שכן בר"ה שהוא תחילת השנה, שכל בקשתינו 'חדש עלינו שנה טובה' היינו שנזכה לשנה חדשה לגמרי, כי בכל שנה מתחיל תיקון חדש לגמרי ... ועיקר ההתחדשות נמשך מר"ה שאז מחדש השנה והחודש ביחד, ואז נמשך בחי' התחדשות המוחין על כל השנה כולה, שנזכה להתחדש בכל פעם ולהתחיל בכל פעם מחדש, ומה שעבר יהי' נמשך עליו שכחה כדי שלא יוכל להפיל אותו שום דבר” (ליקוטי הלכות, ספר תורה ד, ה).

הרי לנו שראש השנה הוא שורש קדושת ההתחדשות של כל השנה כולה, וכשזוכרים זאת, אפשר לצאת בוודאי מ'מצוות אנשים מלומדה', ולהתחיל בהתחדשות נפלא, בכח רבינו ז"ל שכל עניינו הוא בחינת התחדשות נפלא (כמובא בעלים לתרופה מכתב שעד).

חשבתי בדרך רמז, על מה שאנו אומרים ושרים בסוף התפילה בר"ה: "היום תאמצנו" וכו' - שבזכות 'היום', שנקיים את "היום הזה נהיית לעם" שעיקרו בראש השנה, בכוח זה יאמצנו הקב"ה ויברכנו ויגדלנו וידרשנו לטובה.

ר' יוסף פרץ:

עיצומו של ר"ה, הוא עבודת ההתחדשות!

שכן, ביום זה אנו מקבלים מחדש מלכותו של הקב"ה, ובהתחדשות המלוכה הנעשית על ידינו מתחדשת כל הבריאה, וכל אחד מאתנו נעשה כברייה חדשה.

והרי לשון המדרש (ילקוט שמעוני פר' פנחס רמז תשפ"ב): "תניא רבי שמעון בר יוחאי אומר, יום תרועה יהיה לכם, 'ועשיתם' במקום שהקרבות קרבין. אמר ר' תחליפא קיסריא, בכל הקרבות כתיב 'הקרבתם', וכאן כתיב 'ועשיתם', אמר הקב"ה: **מכיוון שנכנסתם לפני בדין ביום הזה ויצאתם בדימוס, מעלה אני עליכם כאילו היום נעשיתם, כאילו היום בראתי אתכם בריה חדשה!**"

כך שהתחדשות בראש השנה אינה 'הידור מצוה', אלא זוהי עצם העמידה בדין של ראש השנה, אשר נאמר בה "ועשיתם", שעלינו 'לעשות' את עצמנו ולהתהוות מחדש, ע"י התחדשות קבלת מלכות ה'. (גם כאן האריך בדברים נפלאים, והובא כאן רק מעט מזעיר).

ר' נתן שפירא:

התשובה לזה כלולה כבר בתשובה הקודמת.

אם באים לרבינו מותן הרגשה עצמית, אזי בוודאי יש חילוק בין הפעם הראשונה, אשר אז יש התרגשות מטבע הדברים, כמו בחור בר מצווה שמניח תפילין בפעם הראשונה ומתרגש מהם. לבין הפעמים האחרות, אשר לאט לאט נכבה רגש ההתחדשות, וההתלהבות הראשונית דועכת.

אבל אם אני בא לרבינו, לא בשביל ההרגשות וה'מוחין' שלי, אלא מפני האמונה ברבינו שציווה לבוא אליו וגילה שאין דבר גדול מזה - אין כאן מה

הרב נתן שפירא:

אבל אם אני בא לרבינו, לא בשביל ההרגשות וה'מוחין' שלי, אלא מפני האמונה ברבינו שציווה לבוא אליו וגילה שאין דבר גדול מזה - אין כאן מה להתיישן ולהזדקן. שהרי מצדו של רבינו, הוא עולה בכל פעם יותר ויותר גבוה, ומתחדש בהתחדשות נפלאה בכל עת ורגע

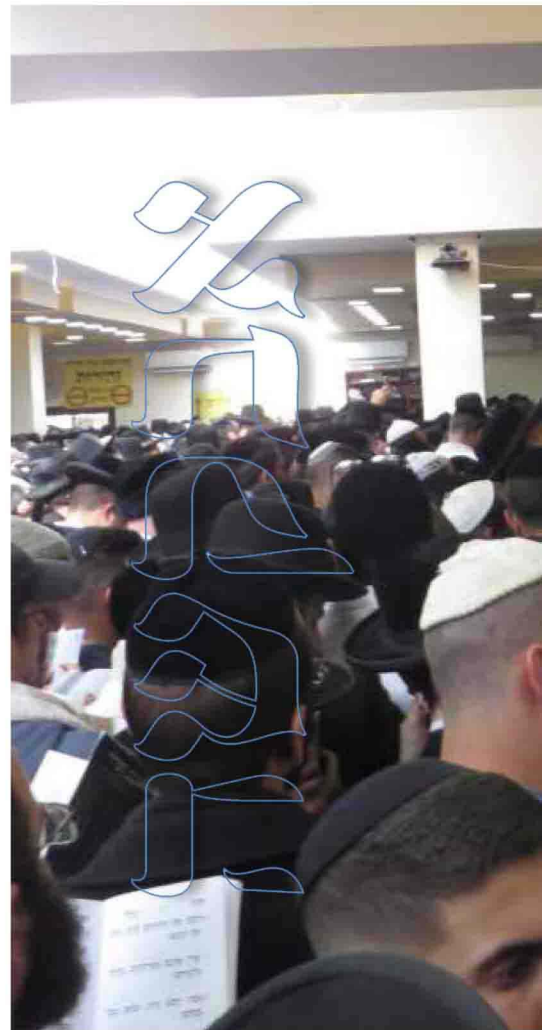

היה אצל הצדיק ועכשיו הוא בא פעם שנית, רק כמו שלא היה מעולם אצל הצדיק, ויהיה אצלו כמו שבא עכשיו פעם ראשון, כי העיקר הוא ההתחלה". דבר זה הכרחי וחשוב עד למאד, ועלינו לשים לב לזה ולהתפלל הרבה על הדבר הזה; פשוט לבקש רחמים מהשם יתברך שיזכנו לזה, ולקבל על עצמינו לבוא בהתחדשות גמורה לרבינו.

והנה, בענין ההתחדשות יש למוהרנ"ת תילי תילים של הלכות (בפרט בהלכות תפילין הלכה ה', ובשר וחלב הלכה ד'). אמנם, במיוחד ימי ראש השנה, הם ימים של התחדשות נפלאה. וכמובא כמה פעמים בליקוטי הלכות, שעיקר קדושת ראש השנה הוא ההתחדשות.

“כי ראש השנה הוא בחינת התחדשות ... כי עיקר

קדושת ראש השנה הוא שנזכה לתשובה שלימה, כי הוא יום ראשון לעשרת ימי תשובה. היינו שנזכה לחדש ימינו שעברו בחושך ולהוסיף מעתה תוספת קדושה ועבודה מחדש. **שזהו בחינת 'חדש עלינו שנה טובה' שאנו מבקשין בראש השנה. 'חדש' דייקא, שנזכה לשנה חדשה דייקא.** כי כל שנה הוא פנים מיוחד משבעים פנים של תורה, על כן צריכין בכל שנה לזכות לפנינו חדשות לגמרי, לחיות מעתה חיים חדשים" (ליקוטי הלכות, תפילין ה, כג).

ההשתדלות להשתדל עד כמה שידינו מגעת, להתפלל בכונה והתלהבות וכו' וכו'. אלא שמאידך יש לזכור שהראש השנה של רבינו עולה על הכל, כולל ההרגשות האישיות שלי...

שירתא שייבוא בכל פעם מהזריש

בחסידי ה', קרוב לשלושים שנה שנפתחו שערי הציון לרווחה, ואלפים ורבות נוסעים ובאים מדי שנה בשנה - איך זוכים שהנסיעה תהיה בהתחדשות ולא חלילה כ'מצות אנשים מלומדה'?

ר' צבי צוקר:

התשובה מרומזת בדרך צחות בתוך השאלה: העצה היא **"מלומדה"** - להכין את עצמנו לפני ראש השנה ב'לימוד', ללמוד מעט מתוך הספרים מהו ציון הקדוש, ומהו הראש השנה אצל רבינו. וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה, ומעורר את הלב להבין יקרת הדברים ולהתחדש מחדש.

ועלינו להשים נר לרגלנו את דברי רבינו בתורה ס"ב: "שבכל פעם ופעם שנוסע לצדיק, צריך שיראה שיבוא בכל פעם מחדש, לא כמו שכבר

כן, כמו שאמר רבינו ז"ל בסימן ז' ליקוטי תניינא. כי אדרבא, מחמת גודל הפלגת מעלתו העצומה והנורא והגבוה מאד מאד, על כן הוא יכול להוריד עצמו למטה למטה יותר, ולהגביה ולהרים אפילו הנמוכים והרחוקים מאד מאד בתכלית הריחוק ביותר" (ליקוטי הלכות, קרחה וכתובת קעקע ג, ג). כך שבכל שנה יש לנו רבי גדול יותר, ותיקונים גבוהים יותר. ולכן, אם איני בא עבור ההרגשות והחיית שלי, אלא מתוך אמונה ברבינו - באים בכל שנה בהתחדשות נפלאה.

אנו צריכים להחדיר בלבנו ומוחנו את הידיעה הברורה, ללא שום ספיקות ובלבולים: הגענו לרבי שהתעלה יותר ויותר מבעבר. ודווקא אתנו, בני דור זה - "לא את אבותינו, כי אתנו אנחנו אלה פה היום כולנו חיים" - הוא פועל את תיקוניו החדשים והנוראים!

ר' אלימלך זילביגער:

השאלה הזו נוגעת הרי לכל תחום בחיים, לא רק לראש השנה. ואין כאן רק איזה ענין של חסידי ברסלב, אלא הוא ציווי התורה לכל יהודי באשר הוא שם: "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים".

אכן, כח ההתחדשות הוא על ידי האמונה שאנו מאמינים במה שנפעל למעלה על ידי פעולותינו

אנו צריכים להחדיר בלבנו ומוחנו את הידיעה הברורה, ללא שום ספיקות ובלבולים: הגענו לרבי שהתעלה יותר ויותר מבעבר. ודווקא אתנו, בני דור זה - "לא את אבותינו, כי אתנו אלה פה היום כולנו חיים" - הוא פועל את תיקוניו החדשים והנוראים!

כן גדלו ושגבו גם התיקונים אשר יעשה בימי ראש השנה הקדושים כמבואר בדבריו הקדושים בהלכות גביית חוב מהלקוחות הלכה ה' אות י"ד עיין שם" (לשון רבי אברהם ב"ר נחמן בספר כוכבי אור, אנשי מוהר"ן, א).

וככל שרבינו עולה יותר ויותר, כך יש לו כח להאיר למטה יותר, והתיקונים שהוא ממשיך לנו הם גבוהים יותר ויותר. "כי באמת הצדיק הגדול אף על פי שגשמתו מסתלקת למקום שמסתלקת, אף על פי כן, עיקר השלימות שתהיה למטה גם

להתיישן ולהזדקן. שהרי מצדו של רבינו, הוא עולה בכל פעם יותר ויותר גבוה, ומתחדש בהתחדשות נפלאה בכל עת ורגע. וכמו שאנו משוררים בשיר ידידות: "ציונו הקדוש קודש קדשים, בכל עת ורגע מחדש חדשים".

ואם בחייו העיד על עצמו שאין יוצא הבל מפיו ללא התחדשות ועולה בכל פעם מדרגה לדרגה, על אחת כמה וכמה אחר הסתלקותו, "שגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, וכל אשר גדלה ושגבה רוממותו והתעלותו של אדמו"ר זצ"ל,

כי הנה, לכל מצווה יש שני חלקים: החלק המעשי, מה שאנו עושים כאן בזה העולם. והחלק של התוצאה, מה שכל אחד מאמין שהוא פועל בעשיית המצווה.

וגם אם בחלק המעשי אין אנו רואים איזה התחדשות מיוחדת, כי הדברים חוזרים לכאורה על עצמם מדי שנה, באותו מקום ובאותו זמן. הרי שבחלק הפנימי, נעשים בכל פעם דברים עצומים ונוראים, חדשים לגמרי.

וכבר ידועה שיחת רבינו שאמר: **"השם יתברך אינו עושה שני פעמים דבר אחד!** כי אפילו גלגולים, אין זאת הנשמה נתגלגלת פעם שניה כמות שהיא, רק זאת הנפש עם זה הרוח וכיוצא בזה, כידוע. נמצא שעכשיו כשזה הנפש מתקבץ עם רוח אחר וכיוצא בזה, שוב אין זה מה שהיה קודם, כי אין השם יתברך עושה שני פעמים דבר אחד" (שיחות הר"ן, נד).

וכן הוא גם לגבי ראש השנה - אין 'ראש השנה' דומה לחברתה, ובכל שנה ושנה הוא 'ראש השנה' אחר לגמרי, אנשים אחרים, רבי אחר. ענין אחר לגמרי לגמרי...

וכשנאמין בזה באמת, נוכל להתחדש באמת, ולבוא לרבינו הקדוש בהתחדשות כאשר הזהירנו שיש לבוא אל הצדיק בכל פעם מחדש, כאילו לא היה אצלו מעולם.

לְפָנֵי שֵׁיחָתִי לְפָנֵיהֶם כְּבָהִי'ם הֵיחָתֶם

ישנם הרבה שבהגיעם לשפוך שיחם אצל הציון הקדוש, הם נבוכים באיזה אופן לדבר ולשוחח שם עם רבינו. האם לדבר בצורה ישירה, או לפנות להקב"ה ולבקש ממנו שיעזור בזכות הצדיק וכו'.
מה הבירור בזה?

ר' צבי צוקר:

מבלי להיכנס לעומק הסוגיא ניתן להבחין באופן כללי בשני אופנים כיצד לדבר:

א. לדבר לפני ה' יתברך, וכלשון מוהרנ"ת שכותב במכתבו המפורסם: "כי כל מגמתי וכל תשוקתי ותקוותי הוא להיות על הציון הקדוש הרבה פעמים, אולי אזכה לפרש את שיחתי לשפוך לבי כמים נוכח פני ה'" (עלים לתרופה, מכתב תח). ופשוט, שכשמתפללים לפני ה' בציון הקדוש, מזכירים בכל עת את זכות הצדיק השוכן פה. וכהשלמה לזה אף מבקשים, כבקשת מוהרנ"ת בתפילה (ליקוטי תפילות ח"ב, תפילה מז) שאצל רשב"י: **"יבוננו של עולם, תן בלב הצדיק הזה השוכן פה"** שיעורר רחמים עלי...

העבודה שלנו הוא הביטול: לקיים את רצון הרבי בתמימות ופשיטות ולהגיע לאומן. ככל שהאדם יותר מבטל את עצמו, הוא יותר נכלל בדבר. על אף שרבינו גילה לנו כמה שביכים מסוד הראש-השנה, אבל עיקר עניינינו הוא: הביטול! לציית לרבינו שקרא לנו, ולהגיע

ב. ענין ה"יודוי דברים", שהאדם מתוודה ומספר כל לבו לפני רבינו. ואף מבקש מרבינו: "אנא, העתר בעדי, ותעלה את תפילותי, כמו שגילית לנו בתורתך שאתה מעלה כל תפילה ותפילה לשער השייך לה", וכן הלאה.

וכבר ידוע את אשר שח רבינו (שיחות הר"ן, קנו) ואמר שההסתלקות שלו אינה אלא כמי שעובר מחדר לחדר, ועלינו להכניס זאת בלבנו היטב, ואף לעצום את העיניים ולצייר בעיני רוחנו שרבינו נמצא פה, והוא חי ממש. ובאופן כזה, לעמוד ולדבר לפניו את כל אשר לבנו.

וכלשון מוהרנ"ת בליקוטי תפילות, שמבקש ומתחנן לפני ה' שירחם עליו בזכות וכח הצדיקים האמיתיים, "כי גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, והם נקראים חיים תמיד". ומבקש מהשם יתברך: **"ותזכני להיות רגיל ביותר לבוא על ציון קבריהם הקדושים, ולהשתטח שם, ולפרש שיחתי לפנייהם באמת, כאילו היו בחיים חיותם ויותר ויותר!** ואזכה לעורר רחמי לבם עלי, ויהמו ויכמרו רחמיהם עלי, אשר אני כלוא וסגור כל כך שנים במקומות כאלו הרחוקים ממך כאשר הם יודעים בבירור כל

עניינינו ומהותנו בזה העולם. מתחילה ועד סוף. והם יודעים עוצם הרחמנות שיש על האדם העובר בעולם הזה כאורח נטה ללון, ואינו חושב על אחריתו מה יעשה בעולם העומד והקיים לעד ולנצח נצחים" (ליקוטי תפילות, לג).

ומזה מובן שעלינו לדבר בפני רבינו ולפרש שיחתנו לפניו "כאלו היה בחיים חיותו ויותר". ובאותה צורה שהיית מדבר אילו היית עומד בפניו בחייו חיותו, כן תדבר עכשיו.

ר' נתן שפירא:

כשדיבר מהסתלקותו, אמר לבתו: "מיתת הצדיק הוא רק כמו מי שיוצא מחדר לחדר אחר. והמשיל אז לבתו על עצמו: **כמו שאני עתה בחדר זה, ואחרי כך אני יוצא מחדר זה ונכנס לחדר השני וסוגר הדלת אחרי, אם אתה תבוא אצל הדלת ותצעק 'אבי אבי' וכו' לא אשמע דבריך!?** כדברים האלה נשמע מפיו הקדוש כמה פעמים, שרמז לכל אחד ואחד כמה גדלה המעלה של מי שיזכה לבוא על קברו הקדוש והנורא, כי בודאי ישמע דבריו ויעזור ויושיע לו בכל מה דאפשר" (שיחות הר"ן, קנו). הרי שלימדנו רבינו לדבר לפניו כמו בחייו ממש.

וכי מי שהיה עומד ומדבר לפני רבינו בחייו, היה מתבלבל באיזה אופן עליו לדבר עם רבינו? האם לדבר עם רבינו ישירות או לבקש מה' בזכות רבינו? וודאי שניהם אמת, אבל הרי צריכים לדבר עם רבינו כמו בחייו, כפשוטו ממש.

בסיפורי מעשיות, במעשה מחיגר, מספר רבינו על הגזלנים שכשעשו תשובה 'תלשו קברים'. ויש לומר בדרך צחות: מהו **'תלוש קברים'**? לא לבוא לקברו של רבינו ולחשוב שבאים לאיזה מצבה, אלא לתלוש כביכול את הקבר, ולעמוד בפני רבי חי ממש...

בבואי לציון הקדוש, אני עומד לפני רבינו, כפשוטו ממש. וגם אם אין לי אור והרגשה בזה, הריני מאמין ומצייר לעצמי שכאן עומד רבינו, כמו בחדר אחר, ואני מדבר אליו כמו בחייו. ומתוודה לפניו ויודי דברים, אשר כידוע שעל אף שביטל רבינו הנהגה זו בחייו, אמנם נתחדשה לאחר הסתלקותו, על ציונו הקדוש, כאשר נהגו כל אנ"ש. אמנם, אין זה תחליף להתבודדות. יש תיקון לדבר עם רבינו, ויש תיקון של התבודדות, אלו שני תיקונים. ואדרבא, כשבאים לרבינו צריך להקפיד ביותר לציית לרבינו ולערוך התבודדות בכל יום. שהרי כבר אמר רבינו: "אם לא מאמינים בי, מדוע נוסעים אלי?". אלא שמלבד ההתבודדות, יש ג"כ תיקון נפלא של וידוי דבריו, לעמוד לפני רבינו ולדבר אליו ולספר כל לבו, כמובא בתורה ד': "זה **בכל פעם שבא אצל הצדיק ומספר לפניו כל לבו.**"

ר' אלימלך זילביגער:

הקושי שאנו מרגישים לדבר ישירות עם רבינו על ציונו הקדוש, הוא אותו קושי שמרגישים פעמים רבות בעת התבודדות, שאין רואים דמות גוף שעומדים ומדברים לפניו, ואין מקבלים ממנו

כשרבינו דיבר על
ענין ראש-השנה,
התבטא: "איי,
צדיקים אחרים
אינם אומרים
כך? הרי זה עוד
קושיא!". הרבי
היה יכול לומר
גם: "אני ראש כל
הצדיקים ולכן
צריך לבוא דווקא
אלי". אך הוא ענה
דווקא: "שתיה
זו עוד קושיא
עלי", שכן, דווקא
הביטול והאמונה,
למרות הקושיות,
היא הצורה הנכונה
להגיע לראש השנה

כל הצרות רחמנא ליצלן - על כן צריכין לצעוק
בכל יום הרבה, ועיקר קול הצעקה הוא לזכות
לצאת מהעצבות, מיגון לשמחה! שזהו 'ייעקוק'
וכו', 'ישמחו כי ישתוקו' וכו' שנאמר במזמור הודו.
כי צריכין לצעוק הרבה כדי לזכות לשמחה שהוא
העיקר" (ליקוטי הלכות, הודאה ו, כד).

ר' אלימלך זילביגער:

הנקודה של שמחת המצוות, היא לא רק כלפי
העבר - לשמוח במה שהיה כבר, אלא יש בזה גם
תועלת ומטרה בהווה. שכן, בכדי לעורר את הכוח
של כל מצוה ומצוה, צריכים לשמוח בה, ובזה
מעוררים את כוחה ואורה.

וכן הוא לגבי ראש השנה: בוודאי אנו יודעים
שראש השנה אצל הרבי מתקן את כל השנה, אבל
בכל פעם שניזכר מזה ונשמח בזה, נמשיך על עצמנו
מחדש את האור של ראש השנה, ואת התיקונים
העצומים שנפעלו אז!

אפשר לבאר אפס קצה ועוצם היופי והקדושה
הנוראה והיראה העצומה ועריבת נעימת דביקות
הנפלא שהיה אז בענווה באמת, אשר לא נראה
כזאת בעולם. וכל זה לפי תפיסת דעתנו, מלבד
סתרי נסתרות שהיה לו בזה" (שיחות הר"ן, קסט).

ולכאורה, אם היה פשוט לראות כל זה, כיצד לא
אצו רצו כל אנשי העיר לראות ולחזות בנועם זיו
פניו. אלא על כרחך שהדבר תלוי באמונה, ורק מי
שיש לו אמונה זוכה לראות.

וכן הוא בציון רבינו הקדוש: ככל שיש לו לאדם
אמונה ברבינו, ובנוכחותו הממשית בציון הקדוש,
כך זוכה להרגיש ולראות באורו הגדול.

לשמחה כל השנה

רבינו אמר שמי שהיה אצלו בר"ה ראוי לו לשמוח
כל השנה - כיצד מקיימים זאת הלכה למעשה?
ר' צבי צוקר:

השמחה היא תוצאה של אמונה. ככל שהאדם
מאמין בגודל יקרת המתנה שקיבל, כך הוא שמח
בה. וכל שכן אם האמונה היא עם דעת, וכפי שכבר
אמר רבינו: "כשהאדם הוא מאמין בהצדיק בלי
שום דעת, אפשר לו ליפול מהאמונה, כי מאמונה
לבד אפשר ליפול, אבל אם יש לו גם דעת שמבין גם
בהדעת, אזי אי אפשר לו ליפול" (ליקוטי מוהר"ן,
רנה).

ולכן, מי שלומד את ספרי רבינו ומוהרנ"ת, מה
שהם מגלים לנו, כמאן דמחוי במחוג, כמציץ מן
החרכים, מעט מזעיר מגדולת 'הראש השנה שלו'
- בוודאי ובוודאי ישיכול לקיים זאת הלכה למעשה,
לשמוח כל השנה במה שזכה במתנה נוראה כזו,
אשר כבר כתב עליה מוהרנ"ת לאחד מאנ"ש:
"תבוא אתה גם אתה לאומאן על ראש השנה הבא
עלינו לטובה להיות נמנה עמנו ... אל תתירש חס
ושלום מלקיים דברינו, כי העולם הזה צל עובר
וריווח כזה אין נמצא בעולם! ודי למובין בזה".

ובכל פעם שנזכרים בזה באמצע השנה, מקבלים
מזה שמחה גדולה. והרי כבר אמר רבינו (שיש"ק
ב, יז) "כשנזכרים בי נעשים כקטן שנולד". וכך הוא
גם כשנזכרים ב"ראש השנה" של רבינו, שזה עיקר
עניינו - נעשים כקטן שנולד, ונמשך שמחה עצומה
ונפלאה!

ר' נתן שפירא:

אכן, גם על השמחה יש לבקש ולהתפלל. שכן,
פעמים רבות האדם יכול לחשוב מזה ולא לשמוח.
ישנן קליפות שלא נותנות לאדם לשמוח, וצריכים
לצעוק ולהתחנן לה' שיזכנו לשמוח בזה שהיינו
אצל רבינו על ראש השנה.

ומן הענין לציון לדברי מוהרנ"ת בליקוטי הלכות
שכותב: "מחמת התגברות הגלות, שעיקרו גלות
הנפש, שהעיקר על ידי התגברות העצבות, שממש

תשובות כדרך בשר ודם.

הפסיאצנער זצ"ל מביא שמי שאינו מסוגל לדבר
לפני ה' כדבר איש אל רעהו, גם תפילותיו הקבועות
הם כמצוות אנשים מלומדה. שכן, עיקר התפילה
הוא ע"י שהאדם מצייר שעומד לפני הקב"ה ומדבר
לפניו כדבר איש אל רעהו.

"ובאמת אם היה יודע האדם ידיעה בלב שלם,
שמלווה כל הארץ כבודו, והקדוש ברוך הוא עומד
בשעת התפילה, ושומע התפילה, ודאי היה מתפלל
בהתלהבות גדול, והיה מדקדק מאד לכוון את
דבריו. ובשביל שהאדם אינו יודע זאת ידיעה בלב
שלם, בשביל זה אינו מתלהב כל כך, ואינו מדקדק
כל כך. וכל אחד לפי מיעוט שכלו וידיעתו, כן
התלהבותו ודקדוקו" (ליקוטי מוהר"ן, סב).

וכן הוא לעניינינו:

אנו צריכים להאמין בלב שלם שהרבי נמצא
ממש פה, אף אם אין מרגישים זאת. עד שמגודל
אמונתו יעמוד הדבר לנגד עיניו ממש. וכדברי רבינו
שם: "שאצל המאמין הדבר גלוי, כאילו רואה בעיניו
את הדבר שהוא מאמין בו, מחמת גודל אמונתו
השלמה".

וכך אכן היה אצל מוהרנ"ת, כמסופר בספר כוכבי
אור: "אמר המעתיק: שמעתי שפעם אחת בלילה
הראשונה של ראש השנה באומן אחר תפילת
ערבית והוא האריך מאד בתפילתו, ואחר התפילה
נתלהב מאד ואמר לאנשיו: כשאנחנו מתקבצים
לכאן, בוודאי גם רבינו ז"ל אתנו פה ביחד, וכשרבינו
ז"ל פה, בוודאי כל השבעה רועים הם גם כן אתנו
פה. ויצעק בקולו: איך גלייב אזוי ממש איך זעה זיי!
[= אני מאמין כמו שאני רואה אותם ממש]" (כוכבי
אור, אנשי מוהר"ן, ד).

ואין הדבר תלוי אלא בגודל אמונת האדם,
ואפילו בחיי רבינו לא היה הדבר תלוי אלא באמונה.
וכדברי מוהרנ"ת בליקוטי הלכות: "עיקר הראיה
הוא כשהוא באמת ובאמונה שאז נקרא ראה, כמו
שאמר אדמו"ר ז"ל במקום אחר שהאמונה בחינת
ראיה. כי כשנראה פני הצדיק ואינו מאמין אין זה
נקרא ראה כלל, כי באמת אינו רואה את הצדיק
כלל, מאחר שלפי דעתו אינו צדיק כי אינו מאמין בו
נמצא שאינו רואה את הצדיק כלל" (ליקוטי הלכות,
תפילין ו, יב).

וכמו שאנו רואים אצל מוהרנ"ת, שמתאר את
ה"ליל שבת" שהיה אצל רבינו, וכותב: "ועיניו היו
מאירות כשמש וכירח ממש, בפרט בשבת קודש
היו עיניו מאירות מאד מאד, ופניו היו מאירות
ומאדימות מאד בשבת קודש. ומי שלא ראה עוצם
קדושתו ורשפי שלהבת דבקותו בשבת קודש, וסדר
הקידוש שלו בליל שבת עם סדר השולחן, והניגון
שהיה מזמר 'אתקיננו סעודתא אזמר בשבחין', ואיך
שהיה מזמר שאר הזמירות, 'כל מקדש' ו'מנוחה
ושמחה', 'ראשת חיל', ו'מעין עולם הבא', ומי שלא
ראה זאת, לא ראה טוב מעולם. וכל מי שעמד אז
באותו מעמד היה מעיד שלא יהיה נראה כזאת עד
שיבוא משיח צדקנו. ואילו כל הימים דיו וכו', אי

שיחה מרתקת עם אחד מוותיקי הלומדים בארגון "מקור חכמה"

לקראת התחלת מחזור הלימוד החדש – מראש השנה עד ר"ח טבת הבעל"ט

ביום עבור הצדיק שבו תלוי כל עתידך בזה ובבא, אני זוכה לשמש את הצדיק בכל יום עשרים דקות, מה לי אם כוונת רבינו הק' היא התועלת שלי או שאני מגויס לסייע לצדיק בקירוב הגאולה והמתקת הדינים מעם ישראל – אני ממלא את תפקידי באושר רב.

מהי בכל זאת התועלת העצומה שדיברת עליה?

ר"ש: כפי שאמרתי נעשיתי בריה חדשה, אני לא מכיר את עצמי ואף האנשים הסובבים אותי מעידים על כך, תכונות רעות שהיו לי נעלמו כלא היו, דברים רוחניים שהיו מעבר להשגתי החלו להפוך לחלק ממחשבתי ותחושותי, אני רואה את הלימוד הזה כמו – להבדיל – טיפול כימותרפי לחולה אנוש, שכל גופו נגוע במחלה ממארת והחומר הקטלני הזה מחסל את התאים הנגועים ומעניק לחולה חיים חדשים.

מעניין לשמוע את תחושתך, לעומת רבים הטוענים שקשה להם להתחבר לספר העמוק כל כך ונשגב מבינתם.

ר"ש: אתה מזכיר לי מה ששמעתי פעם בדרך רמז מה שהמאמר שבפתיחת הליקוטי מוהר"ן המדבר בסוד התנא האלוקי רשב"י זי"ע מסתיים בתיבת וכו', ידוע שתיבה זו מסמנת כי יש כאן השמטה. אולם גם רמז יש כאן שלא נשלה את עצמינו כי ניתן ללמוד ולהבין את הספר הזה, אלא רק בבחי' ריח טוב שהנשמה קולטת מהעיסוק שבשמים ובפרפואות היקרות שרבינו ליקט עבורנו ממקומות גבוהים מאוד, וכל אחד זוכה לקלוט מהאור הזה כפי זכייטו.

הרי רבינו הק' המשיל את תורתו לתרופות יקרות שהלואי ומשהו מהם יחדור לליבנו, משהו זה בכוחו להעלות מזור לנפשותינו היגיעות. כשאני גורס שני דפים ליקוטי מוהר"ן אני מרגיש אור עצום בנשמת, געגועים עזים לשורשי, ורצון אמיתי להתקרב לאבי שבשמים, ומה יותר יקר מכל אלו.

לסיום מה יש לך לחדש בענין הזה, משהו מהניסיון שלך?

ר"ש: אפתח במעשה הידוע שאחד מאנשי רבינו הביא לו כסא מפואר שחיטב אותו במו ידיו במשך חצי שנה עד שהיה מפואר במיוחד. בכמה זמן עשית אותו שאל אותו רביה"ק, ענה האיש חצי שנה עבדתי על הכסא בכל יום חצי שעה. אמר לו רבינו זי"ע כך! חשבת עלי חצי שעה כל יום?!

ולעניינינו מאז שאני מתאמץ ללמוד בכל יום כחצי שעה ליקוטי מוהר"ן בסדר זה שרבינו כה השתוקק אליו, אני זוכה למעלתו של אותו תלמיד שחשב על הצדיק בכל יום חצי שעה, אלא שהכסא הושלם במשך חצי שנה, ואילו אני עוסק בעבודת הקודש כבר שמונה עשרה שנה.

ואכן מאז נכנסתי ללימוד זה אני מרגיש התקרבות מיוחדת אצל רבינו הק', בקשותי בציון הק' מתמלאות בדרך ניסית, ולאורך כל הדרך אני מרגיש שהצדיק מקרב אותי במיוחד בזכות השתתפותי בחבורת קודש זו.

כמה שנים אתה משתתף בסדר הלימוד של הארגון?

ר' שמחה: כשמונה עשר שנים אך לא ברציפות, התחלתי הרבה פעמים אך לא תמיד הספקתי לסיים בזמן ולהיכנס להגרלה.

מה הביא אותך להצטרף לחבורה זו ולקחת על עצמך את עול הלימוד של שני דפים ליום?

ר"ש: הכל התחיל כששהיתי בהיכל ציון רבינו הק' בשבת חנוכה תשס"א, ביקשתי ללמוד קצת משניות ולומר תהלים כבקשתו של רבינו הק' שילמדו ויתפללו על קברו, לפני שפתחתי את הספר צדו עיני דף פרסומת עם כותרת שמשכה את תשומת ליבי, הכותרת זעקה: "רבינו הקדוש מבקש! מי נענה לבקשתו?"

לא יכולתי להתעלם מכותרת זו, קראתי את תוכן המודעה בה הובאה בהדגשה שיחתו של רבינו הק' המובאת בחיי מוהר"ן כי הוא היה חפץ ומשתוקק מאוד שילמדו את ספרו בבקיאות ובמהירות עד שיהיה שגור בעל פה.

המודעה פנתה לאנשי הצדיק המאמינים בו ונוסעים אליו בלא מעט מסירות נפש, בקריאה ישירה, רבינו מבקש ומשתוקק שתקדיש מזמנך לשינון ספרו הק' שהיה יקר כל כך ללבו, והוא תלה בו תקוות רבות לקירוב הגאולה. מה דעתך להיות תלמיד נאמן להיענות לבקשה ולגרום נחת רוח לצדיק?

מה אומר לך, אני לא הייתי לא מתמיד גדול ולא עובד גדול, דבר אחד בן היה לי וזה מה שהציל את עתידי הרוחני, היה לי אמונה ברבינו הק' ובכל הבטחותיו ובכל מלה שיצאה מפיו, קשה לי להסביר איך זכיתי לזה, כשקראתי את אותה מודעה והפנמתי שארגון זה המעודד את הבקיאות בספרו של רבינו הק' אינו אלא שליח של הצדיק להעביר לי את בקשתו ולעורר אותי לקיימה, לא היה לי ספק שאני בפנים!

סליחה על השאלה, אם לקחת את הענין כל כך ברצינות מדוע אם כן לא עמדת בכל מחזורי הלימוד?

ר"ש: הלא ידעת כי כל מה שציוה רבינו הק' לעשות קשה וכבד מאוד על האדם לקיימו, מלחמת חורמה מתנהלת מצד הסט"א נגד הצדיק ועצותיו ואנשיו, ואם אני ממשיך להחזיק ברצון ובהתחלות לאורך שמונה עשרה שנה, זה אומר שאני לוחם מצטיין שאינו מרים ידיים ולא נכנע לאויב.

האם אתה מרגיש תועלת מלימוד זה?

ר"ש: קודם כל התשובה היא כן. קיבלתי תועלת עצומה מסדר לימוד זה שהפך אותי לבריה חדשה. אך טרם אפרט אני רוצה להדגיש כי כפי שכבר תיארתי בפניך לא הצטרפתי לענין כדי לקבל תועלת גשמית ואפ' לא רוחנית, באותה מודעה ששכנעה אותי לא צוינו שום הבטחות או סגולות הקשורות ללימוד זה, דובר רק על נקודה אחת ויחידה. רבינו הק' מבקש ממך ומכל אחד מאיתנו דבר שהוא מאוד משתוקק אליו, האם אתה מעונין להיענות לבקשה זו או שאין לך עשרים דקות

מוגש ע"י ארגון "מקור חכמה" לעידוד הבקיאות בספה"ק ליקוטי מוהר"ן
להרשמה למחזור החדש שמתחיל בראש השנה, התקשר (24 שעות):

א"י - 02-3720970 \ \ ארה"ב - 845.669.0803

בין המסיימים תתקיים הגרלה על כרטיס טיסה לאומן בסך \$500

אומן ראש השנה

"מיד קם רבי שמשון, שלא כדרכו, והכריז:
'זה הראש השנה של הרבי, אז נתפלל כמו

בעוד כנופיות פורעים מטילות חתתן על
העיירות והדרכים, יצאו שבעה חסידי ברסלב
מטפליק לכיוון אומן בלב הומה כיסופים
ובשפתיים רוחשות תפילה | את אשר יגורו
בא: באמצע הדרך נעצרו על ידי חבר מרצחים
שכפתו את ידיהם ורגליהם | בה בעת, עשו
את דרכם לאומן עוד שלושה חסידים,
מתוכם אברך ונער צעיר שחצו את הגבול
הפולני | 'הראש השנה שלי עולה על הכל'

בכל שנה!

בפאתי העיר טפליק התהלכו שבעה חסידי ברסלב, כשהם תרים אחר בעל עגלה שיסכים להסיע אותם לאומן. אולם כל העגלונים ענו בשלילה.

הימים אינם פשוטים. היה זה 'בין מלכא למלכא'; בין סיום תקופת שלטון הצארים, לתחילת המהפכה הקומוניסטית. מלחמת העולם הראשונה נסתיימה אמנם, רעמי היריות חדלו והחרב הושבה לתערה, אבל אז פרצה המהפכה הקומוניסטית, הצאר ניקולאי הוצא להורג בשנת תרע"ז, ובעקבות המצב החלה מלחמת אזרחים וכרגיל, התחוללו פרעות קשות על היהודים באוקראינה, כמוהן לא נראו מאז ת"ח ות"ט. גודדי כפריים נבערים ומוסטים, האשימו את היהודים כי הם קומוניסטים, וזעקו את הסיסמה שמנהיגיהם שינו באוזניהם השכם והערב "הכה ביהודים והצל את רוסיה!" (שנים אחר כך, יאשימו הקומוניסטים את היהודים בכך שהם 'מתנגדי המהפכה'...)

שנת תרע"ט היתה קשה יותר מכל. כנופיות חמושות, המכונות 'באנדעס', רובן תחת פיקודו של הצורך סמיון פטליוורה ימ"ש מנהיג הלאומנים האוקראינים, פשטו על העיירות היהודיות, ורבי-רבבות יהודים נטבחו. ביניהם החסיד הנודע, הקדוש רבי משה יהושע, הוא ר' אלטר מטפליק הי"ד מחבר הספר הקדוש 'השתפכות הנפש'.

חודשים ארוכים סבלה טפליק מפרעות חוזרות ונשנות. בקיץ הגיעה לעיר כנופיית פורעים בראשות הצורך וואליניץ, הם תפסו שלושים יהודים וכפתו אותם על הארץ. והרוצחים רכובים על סוסיהם מזהירים אותם לבל יהינו לעשות תנועה קלה כדי לברוח. שאר היהודים הוזוהרו שאם עד יום השבת לא יביאו את מלוא הסכום שהושט עליהם, ירגו את כולם. מיד התארגנו יהודי טפליק ואספו את כל הסכום ושלחו אותו לפורעים באמצעות שלושה גויים מנכבדי העיר: בעל בית הדואר, רופא נכבד וכומר. בעוד משלחת הגויים עושה דרכה, התנפלה עליהם כנופיה אחרת ושאלה לאן פניהם מועדות, וכששמעו במה המדובר שדדו מהם את כל הכסף. הרוצח וואליניץ ימ"ש, שנכח לראות שהיהודים לא הביאו את הכסף, נתן פקודה וטבחו בכל שלושים יהודים, הי"ד.

כל זה ארע בסוף הקיץ. העיר היתה עטופה בצער ובאימה, והנה קרב ובא ראש השנה, והחסיד ר' אהרן מקיבליטש, שהעתיק מגוריו לכאן לאחרונה, כוסף ומשתוקק לאומן הנמצאת מרחק עשרות קילומטרים בודדים מאן. קשה לו להעלות על הדעת את המחשבה לא להיות בצילו של הרבי בראש השנה.

רבי אהרן לא היה היחיד. בעת שאפילו גויים חששו לנסוע בדרכים, קל וחומר יהודים שהיו טרף קל לפורעים, חבורת אנ"ש מטפליק, שמנו יחד שבעה איש, החליטו שהם נוסעים לאומן ויהי מה.

אחד מן החבורה היה החסיד ר' יצחק דאכאוונער - נכדו של ר' אשר זעליג בזשיליאנסקי (אביו של ר' אלטר טלפיקער). לפני צאתו לדרך פנו אליו בני ביתו אליו בשאלה: "איך אתה רוצה לנסוע בעת סכנה שכזו, כאשר הדרך מלאה בכנופיות

מרצחים?! ור' יצחק משיבים: "אני אסע לאומן יהיה מה שיהיה, ואם חלילה אמות בדרך - זכיתי על כל פנים להיות באומן בראש השנה אשתקד, אולם להישאר בבית ולא לנסוע - זאת איני יכול בשום אופן!"

הם נטלו מחזור וטלית ומעט צידה הכרחית והתאספו יחד כדי לצאת לדרך, ואז התברר להם ששום עגלון לא מוכן לקחתם לדרך. וכי מי ירצה להסתכן בהובלת יהודים בתקופה כזו?!

ברם, הכלל הידוע כי הכסף יענה את הכל, פעל גם כאן. לאחר מאמצים מרובים נמצא עגלון נכרי שתמורת סכום עתק הסכים להסיעם לאומן. ר' לוי יצחק בנדר, שהיה אז אברך צעיר שנתיים לאחר נישואיו ושמע באיזה סכום מדובר, פנה אל חותנו

הגיע לבדו לאומן כנער צעיר. ר' יעקב זאב ברזסקי (באדיבות גנ.)

אבקשה

ביהולת רבינו בביהמ"ד במא"ש. מימין לשמאל ר' ישראל בער אודסר, ר' לוי יצחק בנדר, ר' אלחנן ספקטור, ר' בייך רובינזון, ר' בנימין

ואמר לו כי אין לו את הסך הדרוש כדי להשתתף בנסיעה יקרה זו. "אל דאגה", הרגיעו חותנו רבי אהרן, "כבר דאגתי גם עבורך". התברר כי החותן הצדיק, העני והאביון, חסך מתחילת הקיץ מלחמו הדל וקיבץ פרוטה לפרוטה, כדי שהוא וחתנו יוכלו גם בימים טרופים אלו לנסוע לרבי...

הם סיכמו עם העגלון לצאת מוקדם בבוקר. כ"ח באלול. עם שחר, כשתפילה על שפתותיהם התיישבו על העגלה וזו החלה נוסעת לדרכה. הסיבה ליציאתם המוקדמת, היתה רצונם להספיק את הסליחות של ליל 'זכור ברית'.

את אשר יגורו, בא. לאחר כברת דרך, בשעה 10:00 בבוקר, כשהגיעו לכפר 'ראסעל', הגיחה לפתע לקראתם כנופיית פורעים, "עיצרו מיד! אם חפצי חיים אתם!" שאגו לעברם.

העגלון המבוהל עצר את הסוסים, והפורעים התנפלו על יושבי העגלה וכפתו את ידיהם ורגליהם.

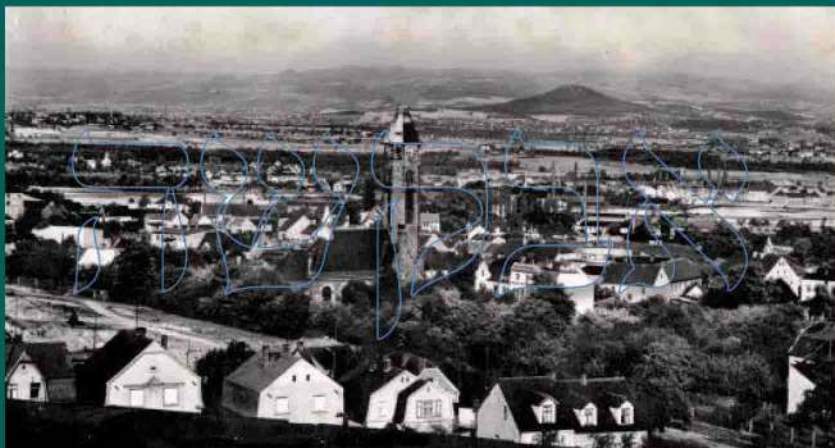
כארבע שעות ישבו כפותים ועקודים, כשהדאגה מפני הבלתי נודע מחרידה את שלוותם. ככל שחלף הזמן הבינו כי שעתם קרובה והחלו לומר וידוי.

הם ירו מספר
צרות אל תוך
הבור, וכיון שהעמיד
פני מת, בטוחים היו
כי היריות השיגו
את שלהן. לאחר
שפנו הרוצחים
והמשיכו בדרכם,
יצא יעקב זאב
מתוך הבור, מישש
את כל אבריו,
והנה הוא בריא
ושלם בלי פגעו!

"באתי לשם שעת חירום, תוכל לשער כי על ראש השנה הזו שנת תר"פ, סך הכל באו עשרה אנשים"

החסיד ר' אברהם אלחנן ספקטור ז"ל מספר במכתבו לבנו מה הביאו לנסוע מפולין לאומן בעת הפרעות

סבלה מפוגרומים קשים. העיר טפליק

בחור ירא שמים ובעל מדות טובות ובדברי חן והל' מדבר אלי איזהו דיבורים והודיע לי מרבינו ז"ל והראה לי אז הליקוטי הלכות או"ח הל' א' על הפסוק 'ביום אומרים לנפשי אין ישועתה לו וכו' שכבתי ואישנה הקיצותי כי ה' יסמכני וכו' וכו' אז נתדבקתי בו והלכנו לפעמים רגלי לר' מרדכי סוקולובר ז"ל ועל ידו נתקרבת יורתי וחשקתי מאוד לנסוע על ציון רביה"ק אבל ה' שעת חירום ומלחמה, רק פעם אחת שנת תרע"ט היו כל אנ"ש נוסעים אז, ואני לא ידעתי. רק באמצע החורף הייתי בווארשא ושמעתי מר' מרדכי יוסף וכו' שיכולים לנסוע עכשיו וכל הנסיעה לוקחת רק ימים ספורים, לא רצייתי להודיע בבית שאני נוסע כי אולי לא יכולים ולא טוב עבורי שידעו שרצייתי לעשות דבר זר כזה. ונסעתי מספק, עד שבעהשי"ת עברתי הגבול בקל לא במסירות נפש כלל, אבל כשעברתי הגבול ורצייתי להודיע בבית ע"י מכתב כדי שלא ישתוממו להיכן נחלטתי, אבל לא ה' אז שום דואר למכתבים גם לא ה' אז באפשר לחזור לבית ג"כ, כי נסגרו כל הגבולים וכו' והוכרתי להישאר שם עד שהי' האפשרות לחזור.

אבל באמצע, בין הידיעה מאומן להנסיעה נתייסד בווארשא הבית החסידיים וכשבאתי פעם ראשונה להבית החסידיים ושמעתי החזרת הש"ץ של ר' שלמה גבריאל ז"ל הרגשתי ממש אור של תלמידי הבעש"ט ז"ל ואמרתי לנפשי אז דער בעש"ט ז"ל האט זיך פארקליבען באר' נחמן ז"ל (הבעש"ט ז"ל עשה מקום מדורו אצל נכדו ר' נחמן ז"ל) אח"כ שמעתי מהג"ל לימוד תורה בליקוטי מוהר"ן, ה' לו כח להוציא את האדם מגשמיותו, דבריו ה' מתוקים בחן גדול וכו' (גנזי אבא מכתב קעד)

מענין אומין... אני באתי לשם שעת חירום, תוכל לשער כי על ראש השנה הזו שנת תר"פ, סך הכל באו עשרה אנשים לגמרי, ואף הישיש ר' אברהם סופר החזן גם כן לא בא מחמת סכנת דרכים. והרציחות שהי' בכל הקיץ שנת תרע"ט, שנהרגו הרבה אלפים מישראל על ידי הכנופיות הרוצחים שלחמו עם הסוביעטין וכשבאו הסוביעטין וגרשו הרוצחים, ה' נושמים לרווחה, כי הם לא באו על עסק נפשות על כל פנים, רק שללו שלל וביזה כסף ומלבושים. אנכי בעצמי ראיתי במו עיני ג' פעמים רציחות וכו' בעיר אומין. ממילא לא ראיתי אז העובדים וכו' וביליתי שם במקצת על הציון הק' וקצת למצוא טרף ומאכל להחיות את נפשי וכו' וכו' אבל שאלתך איך מלאה לבי לנסוע ובמסירות נפש וכו' על זה אומר לך כי בשנות אלו שנת תרע"ו-ע"ז התעוררתי קצת לעבודת השם כנהוג בין הנעורים ולקחתי ספרי מוסר כנהוג, אבל מה שלמדתי, יותר יותר נרחקתי, ומתפילה הייתי רחוק מאוד מאוד, כי אז הייתי מסתופף בצל מפורסם אחד שהי' נוהג הכל בחשאי ובמהירות, אפילו חזרת הש"ץ ה' במהירות וכל מ"י שהי' יותר ממהר הרי זה משובת, פעם אחת אמרתי שם הודו לה' בקול קצת, לא בקול רם ח"ו, אז בא אלי אחי האדמו"ר ואמר לי בזה"ל, חנה, אי אתה יודע שאנחנו לא אוהבים את "הפרימעי".

ואני לא הייתי מרוצה משמע כזה, עד שאחר כך הייתי אצל מפורסם אחר שהוא ה' מברך בקול קצת והחייתי עצמי, אבל אעפ"כ הורגלתי ג"כ לעשות ככרום זולת, ובבית החסידיים כבדוני בתפילה פעם אחת והראיתי מה שאני יכול ורצתי בחזרת הש"ץ מאוד וכו' בשעה זו נקלע ר' אברהם יצחק הכהן מווארשא שהי' אז

אך משום מה הרוצחים מתמהמהים ואינם באים להרגם... 'האם חלילה לא נזכה להיות בקיבוץ הקדוש?' חלפה בראשי כולם מחשבה אחידה.

ואז בשעה שתיים בצהריים, ארע הבלתי יאמן. המרצחים הגיעו, ולמרבית הפלא התירו את קישוריהם ושחררום לחופשי...

בני החבורה לא הצליחו להבין את המתרחש עמם, אך לבם היה מלא בשמחה והודיה לה' על ישועתם הכפולה; לא רק חייהם ניצלו, אלא גם יזכו בעזרת ה' להיות באומן בראש השנה!

הם המשיכו בנסיעה לעבר יעד. כאשר הגיעו לכפר 'פולונקא' המצוי במרחק שבעה קילומטרים מאומן, הבחינו בתימרות עשן העולות מבתי הכפר, אות וסימן כי אחת הכנופיות ביקרה כאן. כמה מן

תמונה נדירה בפרסום ראשון

זן זאב חשין

הגויים המקומיים סיפרו להם את אשר ארע: לפני שעה קלה עזבה את הכפר כנופיית צמאי דמים, הם שהו כאן שעות ארוכות כשהם משוחחים ביניהם על עגלה האמורה לבוא לכאן מטפליק ובה קבוצת יהודים... הם הציבו מחסום בדרך כדי לעוצרה, לשדוד ולרצוח את נוסעיה, אולם ממש לפני זמן קצר פקעה סבלנותם והם המשיכו בדרכם, כשהם מותירים אחריהם הרס וחורבן.

נפלאים דרכי ההשגחה. לפתע הבינו בני החבורה את גודל הנס שהתרחש להם; הפורעים שעצרו אותם קודם לכן בכפר ראסעק, לא היו אלא שליחי ההשגחה להצילם ממוות! מה היה קורה חלילה לו היו נוסעים לפי התכנית ללא הפרעות?

וכה יאמר לימים ר' לוי יצחק, מדי ספרו את הנס המופלא:

"רבינו אמר 'אני צופה ומתבונן בדרכים שאנשיי נוסעים אליי לראש השנה'. הרבי ידע שפה אנשיו נוסעים לאומן והכנופיה אורבת לנו שם בכוונה להרגנו, ולכן עצרו אותנו שעות ארוכות, כדי שנגיע לכפר פולונקא אחרי שהרוצחים כבר ילכו הכפר זמן קצר קודם לכן..."

בית כנסת, או בית חולים?

נס הצלתם המופלא של חברת אנ"ש מטפליק, הצטרף להרבה ניסים שהתרחשו בקיבוץ של אותה שנה - תר"פ, שבו שימשו ר' לוי יצחק כ'בעל תפילה' לראשונה בחייו, ור' יצחק דאכאוונער כ'בעל תוקע'. והיה הקיבוץ הזה עדות נפלאה לאשו של רבינו הקדוש שגם בימי צר ומצוק מאירה בכל העולמות כולם.

בשעת ערב הם הגיעו לאומן. בהיכנסם אל הקלויז קידם את פניהם מראה שרחוק היה מלהרנין לב; על הספסלים שוכבים אנשי שלומנו, חולים בטיפוס ומזוי רעב. ביניהם החסיד ר' אליהו אוברקוב. וכך מתאר רבי לוי יצחק:

"הגענו יום לפני ראש השנה, נכנסנו לביהכנ"ס, גשם חזק ירד על הדרך, כשנכנסנו, כל הביהכנ"ס היה מלא במיטות, משני ספסלים הייתה מיטה... כולם שכבו עם טיפוס, גם ר' אלחנן ספקטור שהגיע מפולין שכב חולה, זה היה כמו להיכנס לבית חולים. יום לפני ראש השנה, בליל זכור ברית.

"בכל אותו הקיץ (תרע"ט) הייתי חולה ב'טיפוס', הלכתי כשרגליי עטופות בסחבות. בבואי לאומן, לקח אותי ר' מת'עס (ר' מתתיהו כהן ז"ל) אליו לבית, הכניס אותי למיטה ונתן לי בגדים יבשים, ישנתי בביתו שליך ביהכנ"ס ושם התחממתי מעט,

זה הרי הראש השנה של הרבי. ציון ר' שמשון בארסקי באומן (אהלי צדיקים)

במרתפים.

"מיד קם רבי שמשון (בארסקי), שלא כדרכו, והכריז: 'זה הראש השנה של הרבי, אז נתפלל כמו בכל שנה!'

"ואכן, זה היה הביהכנ"ס היחידי שבו התפללו כמו בכל שנה. בכל בתי הכנסת התפללו לפנות בוקר, וכשנעשה יום סגרו את הביהכנ"ס. אצלנו - ר' שמשון היה לו בתוכו כוח - "זה הראש השנה של הרבי, וכפי שאנחנו מתפללים כל שנה, נתפלל גם הפעם!" ובאמת התפללו עד השעה שלוש, בחוץ היה נורא... אבל לנו זה לא נגע. יכלו למשש בידיים שיש רבי!"

האברך ממונקביד

באותה שנה, הגיע לאומן יהודי בר אוריין ומבקש ה', הלא הוא אברהם אלחנן ספקטור, חתנו של הגאון רבי נפתלי שפיגל רבה של מונקביד שבפולין. הוא התקרב לא מכבר לאורו של רבינו, אך כשבראש השנה תרע"ט - האחרון בו ניתן היה לנסוע בצורה חוקית - עשו דרכם מאות מאנ"ש מפולין לאומן, הוא לא נמנה עמם. והמחשבה שמא יפסיד את ההשתתחות על ציון רבינו, הביאתו לעשות מעשה. הוא בירר איך עוברים את הגבול, והגיע לבדו לאומן...

אחרי הימים הנוראים, התכוון רבי אלחנן לשוב אל ביתו בפולין. אך להוותו התברר, כי לצאת עתה לנסיעה לפולין זה בבחינת מאבד עצמו לדעת. ברם, גם להישאר באומן היה כרוך בסכנה גדולה. לא פעם ולא פעמיים ריחף צל של איום כבד על חייהם של רבי אלחנן ויתר אנ"ש, אך שוב ושוב נוכחו לראות את יד ה' הסוככת ומגינה עליהם. באחד הימים, בעיצומה של תפילת שחרית

כשהגיע הזמן לומר
זכור ברית, כולם
קמו מה'מיטות'
כאילו אינם חולים,
ואמרו סליחות
בחשק וחיות. אחר
כך התפללו, הלכו
לציון רבינו, כאילו
לא קרה שום דבר.
ראו את גדולת
רבינו, אתמול כולם
היו חולים, והיום
כולם על הרגליים
והולכים לציון!

איך אפשר לא לנסוע לרבי. ציון רבי אהרן מקיבליטש בעיר טפליק (אהלי צדיקים)

כולם ישנו בביהכנ"ס, אנשים פחדו לצאת החוצה" החסיד הגדול רבי שמשון בארסקי ביקש מר' לוי יצחק שייגש לפני העמוד לאמירת סליחות, בהתחלה הוא סרב ואמר שבמצבו אינו מסוגל, אך ר' שמשון עמד על כך. עד שהוא נכנע, התעטף בטלית וניגש אל התיבה. לימים יספר ר' לוי יצחק: "כל התפילות שהתפללתי בשנים שלאחר מכן היו רק 'כאילו' ובשם המושאל, אז התפללו בכאלו כוחות והתעוררות אשר אין לשערה, והרגישו במוחש שהרבי חי עמנו ובתוכנו..."

"איך שהגיע הזמן לומר זכור ברית, כולם קמו מה'מיטות' כאילו אינם חולים, ואמרו סליחות בחשק וחיות. אחר כך התפללו, הלכו לציון רבינו, כאילו לא קרה שום דבר. ראו את גדולת רבינו, אתמול כולם היו חולים, והיום כולם על הרגליים והולכים לציון!"

"בלילה הראשון של ראש השנה, אחרי מעריב, הגיע שליח מה'ראבינר', יהודי כשר היה, אבל קצת מודרני, כמין 'רב ראשי', הוא שלח שליח בכל בתי הכנסת להודיע שיתפללו לפנות בוקר, שעד שיהיה יום - יהיו כל הבתי כנסת סגורים. בגלל שמחר יהיו יריות בעיר וסכנה להיות בבתיים, שכולם יהיו

הבורות שהיו בקרבת מקום. הם ירו מספר צרורות אל תוך הבור, וכיון שהעמיד פני מת, בטוחים היו כי היריות השיגו את שלהן.

לאחר שפנו הרוצחים והמשיכו בדרכם, יצא יעקב זאב מתוך הבור, מישש את כל אבריו, והנה הוא בריא ושלם בלי פגע!

הוא הודה על לשעבר, צעק מעומק ליבו על העתיד והמשיך לצעוד נכחו. בדרכו פגש בו לפתע שוב אחד המרצחים, הלה תפס בו וגרר אותו אל אחת החצרות על מנת לבצע בו את זממו. הרוצח הגיף את חרבו בזעם, ועמד להנחיתה על הנער, אלא שבאותו הרגע, יצאה לפתע בעלת הבית אל החצר, והחלה מתחננת בפני הרוצח: "אנא אל תעשה זאת בחצרי, לך עמו אל מקום אחר!". הרוצח - אצה לו הדרך, הוא מיהר לדרכו ולא רצה לבזבז זמן רב מידי על בחור צעיר. הוא הרפה מן הנער היהודי והלך לדרכו.

יענקל, שזו לו הפעם השנייה שהיתה לו נפשו לשלל, נשא את רגליו ונמלט חיש מן המקום. הפעם החליט שלא להסתכן, ולעשות את דרכו דרך היערות, וכך, בחסות הצמחייה העבותה המשיך להתקדם אל מחוז חפצו.

בדרך לא דרך, הגיע לאומן בעיצומו של יום ראש השנה הקדוש. אנ"ש באומן נפעמו עד עמקי נפשם ממסירות נפשו של הבחור הצעיר. ורבי שמשון בארסקי קיבל את פניו בשמחה גלויה כשהוא קורא לעברו: "אתה העשירי!", כי אמנם מחוץ לאומן הגיעו רק עשרה איש, והוא ביניהם.

כיון שהיו כבר לאחר התקיעות, תקעו שוב עבורו את כל התקיעות. יענקל לא ידע איך להודות לבוראו על שהצילו מידי חיות האדם והביאו בשלום אל עיר הקודש אומן, מקום מנוחתו של אור האורות.

דודו אחי אביו, החסיד הנודע ר' מת'עס כהן, הוא ר' מתתיהו בזשעסקי, שמח לקראתו שמחה גדולה, ולאחר צאת היום הקדוש ניגש אליו ואמר לו: "רואה אני עליך שאתה בחור אמיץ ואיש מעשה, ובוודאי עוד תזכה לעלות לארץ ישראל, ובכך מוסר הנני לך את כתב הייחוס של משפחתו - בן אחר בן עד הש"ך". יענקל נשאר באומן לתקופה מסויימת, אחר כך חזר לפולין. וכעבור זמן לא רב אמנם הצליח להגיע לארץ הקודש.

ורבי לוי יצחק, בספרו את קורות אותו הקיבוץ ומאורעות תרע"ט-ר"פ, מוסיף:

"ר' שמשון היה נוהג לספר, שבעת שבאו הפורעים הוא התחבא ב'בוידיס', הם עלו לשם ומשכו אותו החוצה, ואחד הפורעים כבר דרך את הרובה שלו כדי לירות בו, ואז לפתע הגיע מישהו למטה ואמר: "אל תירה!"

"ולא נודע מי היה אותו אחד שנשלח להצילו. ר' שמשון היה נוהג לערוך בכל שנה סעודת הודאה ולספר זאת. אנשי שלומנו ראו בתוך הצרות, ניסים גדולים ונפלאים" - - -

(מקורות: מגילת הטבח; שיח שרפי קודש; טעם זקנים; בצילו של הרבי; גנזי אבא)

כשהגיע ליל שבת,
כבר פקעה אצל
חסידי ברסלב
הסבלנות, הם כבר
לא יכולים היו יותר
לסבול... הם לא יכלו
בשום אופן להשלים
עם המחשבה שגם
בקבלת שבת לא
יהיה מנין בקלויז
שלהם, והם
החליטו: יעבור
עליהם מה...

והחל זועק על פקודיו: "אלו אנשים הבאתם לכאן? חבורת משוגעים!" ובפנותו אל מתפללי הקלויז, שאג: "קומו והסתלקו מכאן מהר!"

אנ"ש לא המתינו רגע קט ונסו על נפשם, כשהם מודים להשם יתברך על חייהם שניתנו להם במתנה.

נער בן שלוש עשרה מורשא

עוד אחד מיקירי אנ"ש שהשתתף באותו קיבוץ דראש השנה תר"פ, היה החסיד הנלהב רבי יענקל כהן, הוא רבי יעקב זאב ברזסקי, שאביו ר' יצחק גרשון מחסידי ברסלב בוורשא היה. מכתבים רבים הגיעו מדודו רבי מתתיהו שהתגורר באומן, והם הלהיבו את לבו של הנער יענקל, שרק בן שלוש עשרה היה, לציון רבינו. בקיץ תרע"ט, נתעוררו בליבו כיסופים עצומים להשתטח על ציון רבינו הקדוש באומן. למרות הסכנה ששררה בדרכים, שם נפשו בכפו ויצא לדרך הארוכה ורצופת התלאות.

באותה שנה יצאו לא מעט מחסידי ברסלב מפולין בדרכם לאומן, אולם שבו כלעומת שבאו. יענקל הצעיר היה היחיד שהמשיך בדרכו על אף הכל. בדרכים על-טבעיות עלה בידו לחצות את הגבול ולהמשיך נדוד בצד הרוסי. ברחובות ובדרכים שבין כפר לכפר הסתובבו כנפיות פורעים וטבחו בכל יהודי שנקרה בדרכם.

יענקל נזקק לא לנס אחד ולא לשניים כדי להגיע למחוז חפצו לחיים ולשלום. משמייס סוככו עליו בכל צעד ושעל. באחת הפעמים, בעודו עושה את דרכו ברגל, נקלע פנים אל פנים מול חבורת רוצחים. הללו פרצו בקריאות תאוות רצח, בלי להסס תפסו את הנער הצעיר והשליכוהו אל אחד

בקלויז, התפרץ פנימה גדוד פורעים כלהקת חיות יער המשחרות לטרף. תוך שאגות מקפאות דם ובאיזמי חרב ושאר כלי משחית החלו מגרשים את כל מתפללי הקלויז, כחמישים נפש, החוצה. ביניהם היה גם רבי שמשון בארסקי.

הם הריצו אותם אל עבר המגרש הגדול בגן סופיה שבפאתי העיר, לשם גורשו עוד קודם לכן שאר יהודי העיר. אחד מאנ"ש, ר' נחמן בן ר' הירש, שמשו המסור של הקלויז, שהיה זקן וחלש, כוחו לא עמד בו לרוץ בקצב המהיר עם כולם, הוא דידיה באיטיות אחר הקבוצה, ואחד הרשעים רצחו נפש.

מתנשמים ומתנשפים מחמת הריצה שנכפתה עליהם, ורועדים מפחד ואימה, התייצבו חסידי ברסלב במגרש בגן הפתוח, יחד עם שאר תושבי אומן, וחיות-האדם החלו מפליאים בהם מכות רצח אכזריות, תוך שהם צועקים: "הודו על האמת! הרי קומוניסטים אתם!". זעקות האומללים נשמעו עד למרחוק, ור' אלחנן, שהיה עדיין עטור בטלית ותפילין, ממשיך בתפילתו שהופרעה על ידי הרשעים...

אחד הצוררים הבחין בו, והתקרב אליו בעיניים אדומות מחימה, הגיף את חרבו החדה אל-על, והנחיתה בכוח רב על ידו. באותו רגע, התרחש נס מופלא: התפילין הקדושות שעל זרועו ספגו את אבחת החרב ונבקעו, ואילו ידו ניצלה!

אותם רשעים ראו ביהודים אויבים לכל דבר, והחלו בהכנות להוצאתם להורג. לבו של ר' אלחנן פרפר בקרבו. האם נגזר עליו חלילה לסיים את חייו במקום זה, לאחר ששם נפשו בכפו על מנת להיענות לכרוזו של רבינו הקדוש? שפתיו לחשו תפילה מלב נשבר: "ריבוננו של עולם, אל תתננו ביד צוררנו!"

ואז, קרה הבלתי יאמן. באופן לא מוסבר, סקר מפקד גדוד הרוצחים את עדת חסידי ברסלב,

"החיילים שפטרלו בעיר, כששמעו פתאום קולות שירה וריקודים, נבהלו מאוד ומיד הודיעו זאת למפקד"

מסמך
מרטיט

חסידי ברסלב

שהיו כל כך

שקדעלים

בעבודתם

כלל לא הבחינו

בכניסתם של החיילים

יונתי בחגווי הסלע' בין הכנופיות האיזמות לסובייטים העריצים; תיאור מפעים של נס ההצלה של חסידי ברסלב באומן בקיץ של שנת תר"פ, שהועלה על הכתב על ידי ר' לייב דיין מהעיירה זשאשקאוו שבמחוז קייב

מתורגם ללשה"ק מהספר 'פון חסידישן קוואל'

על יהודי אומן, על שפיכות הדמים כביכול של "אחיהם האומללים".

לכן הידיעה על צעדת הצבא הפולני לאומן, השליכה את התושבים היהודים לבהלה גדולה וייאוש, וגרמה להגירה חזקה. בעלי האמצעים ברחו לאודסה ששם ממשלת המועצות היתה חזקה, והעניים עשו את דרכם עם נשיהם וילדיהם לעבר העיירות השוכנות על גדת נהר הדניסטר, בתקווה להברוח לרומניה.

המפקד של חיל המצב של אומן התוודע לפאניקה האיומה שפרצה בקרב התושבים היהודים, והעביר מסר לנציגי הקהילה - אגב, הקהילה היהודית היחידה באוקראינה, שהתאפשר לה לפעול כחוק תחת השלטון הסובייטי - וציווה עליהם למסור ליהודים שיישבו רגועים במקומותיהם, מכיוון שלא מאיימת על העיר שום סכנה. הוא מבטיח שהפולנים כלל לא יסתכלו על אומן. ועם בריחה - הוא אמר - ייצרו היהודים רק אווירת מועקה בעיר, שתוציא שם רע על הצבא הסובייטי! על כן, הוא מזהיר שכל מי שינסה לעזוב את העיר יענש בחומרה.

ובשביל יתר ביטחון, כדי שמרגלים פולנים וגורמים בלתי רצויים אחרים לא יוכלו לפלוש לעיר - וגם במידה רבה בגלל הזרם של הגירת יהודים, שלא השגיחו באיסור שהטיל מפקד הצבא - שהלך וגבר מרגע לרגע וקיבל אופי המוני שבמצב שנוצר

ב אחד מימי האביב של שנת תר"פ, פשטה השמועה ברחבי העיר כי הצבא הפולני כבש את העיירה הסמוכה והוא צועד לכיוון אומן. למרות שהאוכלוסייה העממית סבלה נורא וסלדה מהחיילים הקומוניסטים, שבצורה פראית ביותר וחסרת בושה התנפלו על הרחוב היהודי וריסקו את כל שגרת החיים, על ידי נטילת סחורות בכוח, הרס סחר השוק ולקיחת אנשים לעבודה, וכל אחד הביט בקוצר רוח על חילופי המשטר, מתוך תקווה שיהיה טוב יותר ויוכלו לנשום בחופשיות. בכל זאת, שמועה זו גרמה לבהלה ולפאניקה נוראה בקרב תושבי אומן היהודים, לנוכח הידיעה אודות הברית שהפילדמרשל הפולני פילודסקי כרת עם פטליורה [=הצורך סמיון פטליורה ימ"ש, שתחת פיקודו נטבחו רבבות יהודים הי"ד] על צעדת פשיטה משותפת על אוקראינה, ובידיעה שלצד הצבא הפולני צועדים גם הכנופיות האוקראיניות שבשנת תרע"ט באופן מחריד קיפדו את חייהם של עשרות אלפי יהודים, הם פחדו שעם הגעתו של הצבא הפולני, תתנפל על העיר הכנופיה האיומה מטיטוב הידועה לשמצה, זו שהחריבה באופן מוחלט ובל יתואר, את כל הקהילות היהודיות באזור ולוטשת את שיניה מזה זמן רב על אומן.

האמצעי העיקרי בו נקטו מארגני ומנהיגי הכנופיה כדי למשוך את האיכרים ולהביא אותם

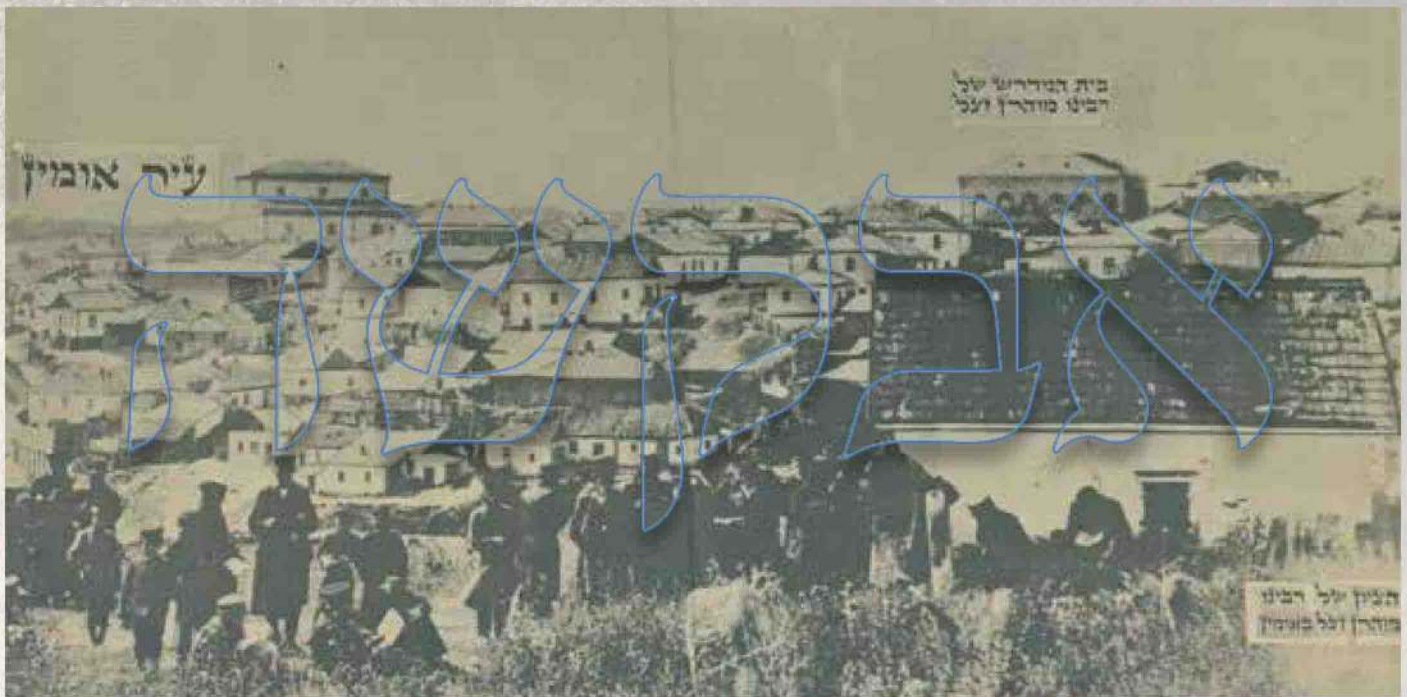

החיים כיתרו את הקלויז. בית המדרש העתיק באומן שנבנה בשנת תרס"ג (באדיבות ר' שמעון בוסקילה)

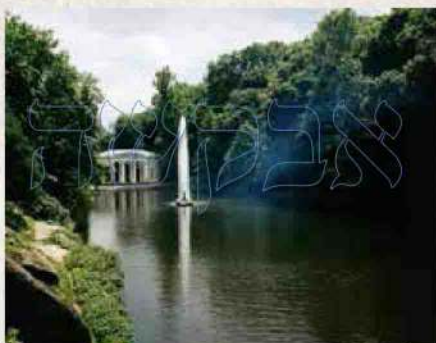
היה יכול לסכן את ביטחון המחנה - בתוך כמה ימים הצהירו על מצב של הסגר באומן והאזור. תנועה ברחובות הותרה רק עד השעה 9 בלילה. בתקופת האביב, השעון הסובייטי זז שעה לאחור, כדי שיום העבודה יסתיים מוקדם יותר ולפועלים יהיה יותר זמן פנוי בכדי לבקר במפגשים ובאירועים. כך, כשעדיין לא היה לגמרי לילה, כל הרחובות היו כבר ריקים מאנשים, לא ראו נפש חיה, חוץ מהפטרולים הסובייטיים, אשר הסתובבו כדי לשמור שלא יעברו על הפקודה החמורה.

לכך שהם יתנפלו עם שנאה תהומית ורצחנות פראית על יהודים מעיירותיהם ועריהם הסמוכות - עמם חיו במשך כל השנים ביחסי שלום והרמוניה טובים ביותר, ולהשמיד אותם - היתה עלילת השקר שהיהודים הורגים כל אוקראיני שבא מהסביבה לאומן ושבמרתפיהם של יהודי אומן שוכבים קבורים אלפי אוקראינים... וההמון האוקראיני הפראי נתן שיובילו אותו באמצעות עלילות ושקרים ירודים אלו, והם התנפלו בנקמנות פראית על שכניהם היהודים - שתמיד נהגו כלפיהם בטוב - כדי לשכך את זעמם

תצלום של חסידי ברסלב ליד ציון רבינו באומן, תרס"ח

הצלה על-טבעית. גן סופיה

וכשמספר חיילים מתלווים אליו עם כלי נשק דרוכים, הוא נכנס לקלויז ואז נגלה לעיניו מחזה מוזר: ציבור גדול של אנשים, צעירים וזקנים, עם קפוטות ארוכות וכובעים קטנים, עם זקנים משונים ופיאות, מכונסים יחד במעגל ועם עיניים עצומות ורוקדים...

הברסלבר חסידים, שהיו כל כך שקועים בעבודתם הקדושה, כלל לא הבחינו בכניסתם של החיילים לקלויז. גם את דרישת המפקד שייסבירו לו מה פשר השמחה הזאת פתאום, הם לא שמעו. רק כשהחייל ירה כמה יריות באוויר - אז הם לראשונה התעוררו וקלטו מה מתרחש סביבם...

המפקד סגר את הקלויז וחתם אותו, ואת החסידים, תחת משמר כבד עם חרבות שלופים, הוביל למעצר, כשהוא מסביר שהוא גילה 'קן' של אנטי-מהפכנים ('קאנטר-רעוואלוציאנערן'); אנשים המתנגדים למהפכה הקומוניסטית) שארגנו אסיפה עם שירה וריקודים בגלל הידיעה על החיילים הפולנים העומדים להגיע לעיר.

הגנרל של בית הסוהר רצה להוביל אותם לבית משפט-שדה, ושם להוציא אותם להורג. רק הודות לשתדלנותם של נציגי הקהילה ומאמצייהם הכבירים להסביר לו את פשר המקרה, הוא הורה על חלוקתם לשתי קבוצות: המבוגרים - נידונו לעשרים וחמשה מלקות ('שמיץ') כל אחד, ואת הצעירים - הוא שלח לחפור תעלות הגנה עבור הצבא הסובייטי.

ולאחר התפילה, הם הגיחו עצמם לתוך מעגל הריקוד המלווה בניגון של הרבי, שהתפשט והצטלצל בכל רחובותיה הריקים של העיר... החיילים הסובייטים שפטרלו בעיר, שמעו פתאום שירה מוזרה וריקודים, הם נבהלו מאוד ומיד הודיעו על כך למפקד. המפקד הגיע מיד מלווה בגדוד חיילים, במהירות הקיף את הקלויז

לקראת קבלת שבת, הציבור נכנס להתלהבות גדולה, עד ששכח לגמרי מהעולם הדברים השטותיים, כמו פוגרומים, שחיטות, מלחמות אזרחים, הסגר שהוטל, העפילו ל"עולם האצילות" והתחילו להתפלל בקולות וברקים, עם מחיאות כפיים כהרגלם

באומן, עיר יהודית גדולה עם אלפי חסידים, מרכזם של שני "רביים", של המאנאסטרשיטשער ושל הלאיעווער, ועם כמה 'קלויזן' של אדמו"רים, נאלצו להתמודד עם ההסגר שהוטל, גם בכך שהם היו מוכרחים ללכת בלא מנין למנחה ומעריב, לא רק בימות החול, אלא גם בליל שבת.

וגם הברסלבר חסידים, אלו הבולטים ב'פרומקייט' (יראת שמים) שלהם ובפנאטיות עצומה וציות מוחלט לצוואה של הרבי שלהם, ויושבים כל הימים בין מנחה למעריב בברסלבר קלויז ולומדים בניגון ערב ומתוק את הליקוטי מוהר"ן, אשר יקר וקדוש אצלם, בלב שבור ובמצב רוח מדוכך מוכרחים היו לקבל על עצמם את ה"דינא דמלכותא" וכל אחד התפלל ולמד את הליקוטי מוהר"ן בשקט אצלו בבית ביחידות, למרות שהלב התפקע בלי שיעור מצער וכאב מהמחשבה שהקלויז נמצא בלילה שמם ועצוב, כאבלה אמיתית הממרת בבכי על בניה שעזבו אותה...

ובאמת כשהגיע ליל שבת, כבר פקעה אצל חסידי ברסלב הסבלנות, הם כבר לא יכולים היו יותר לסבול... הם לא יכלו בשום אופן להשלים עם המחשבה שגם בקבלת שבת לא יהיה מנין בקלויז שלהם, והם החליטו: יעבור עליהם מה... לכה חילול הקודש הם לא יסכימו, יהיה מה שיהיה. הרבי לא היה מרוצה כשהקלויז שלו שרוי באבילות והחסידים שלו שרויים בצער גם ביום השבת...

כבר ביום שישי בבוקר נאסף בקלויז קהל גדול של חסידים, רחוצים ולבושים במלבושי שבת, כל אחד הביא עמו את חבילת הצידה שלו, כיוון שבגלל הגזרה יצטרכו להישאר בקלויז במשך כל הלילה.

לקראת קבלת שבת, הציבור נכנס להתלהבות גדולה, עד ששכח לגמרי מהעולם השפל עם כל הדברים השטותיים, כמו פוגרומים, שחיטות, מלחמות אזרחים, הסגר שהוטל, העפילו ל"עולם האצילות" והתחילו להתפלל בקולות וברקים, עם מחיאות כפיים כהרגלם.

איחוד ברסלב

מקדם כבודכה את כל העולמים
להסתופק בעל הציון הקודש
ומאחל לכל בית ישראל

שנה טובה ומבורכת

BB LUM

יחי רצון שיתקבלו תפילותינו ברחמים וזוכה יחד עם כל בית ישראל לשנה טובה ומתוקה!

מזר אדריץ

”ההארה ל

1

לאונד

בעקבות ספר מופלא שהתגלגל לידינו, נדלק לבו של האברך הגאון ר' מת'עס מהעיירה לאונצ'ין שבפולין, מבחירי תלמידי החפץ חיים ומקורבו של רבי מנדלה מראדזימין, והוא מחליט לדבוק בעוז בחסידות ברסלב | "הוא חזר עם מלבושים מרופטים ולחיים נפולות, אבל העיניים שלו האירו" - **תיאור מפעים של נסיעתו לאומן** שהעלה על הכתב אחד מסופרי התקופה | 'הדוד ר' מת'עס' - הרבנית גלבך תחי' בעדויות מרטיטות מכלי ראשון מסמטאות אומן של מעלה | צרור מכתבים ותעודות שהתגלו לאחרונה פותחים צוהר למסכת חייו הקדושים של החסיד הנלהב **רבי מתתיהו הכהן בזשעסקי** הי"ד, שלא היה לו בעולמו מאומה מלבד דביקות בה' ובצדיק האמת

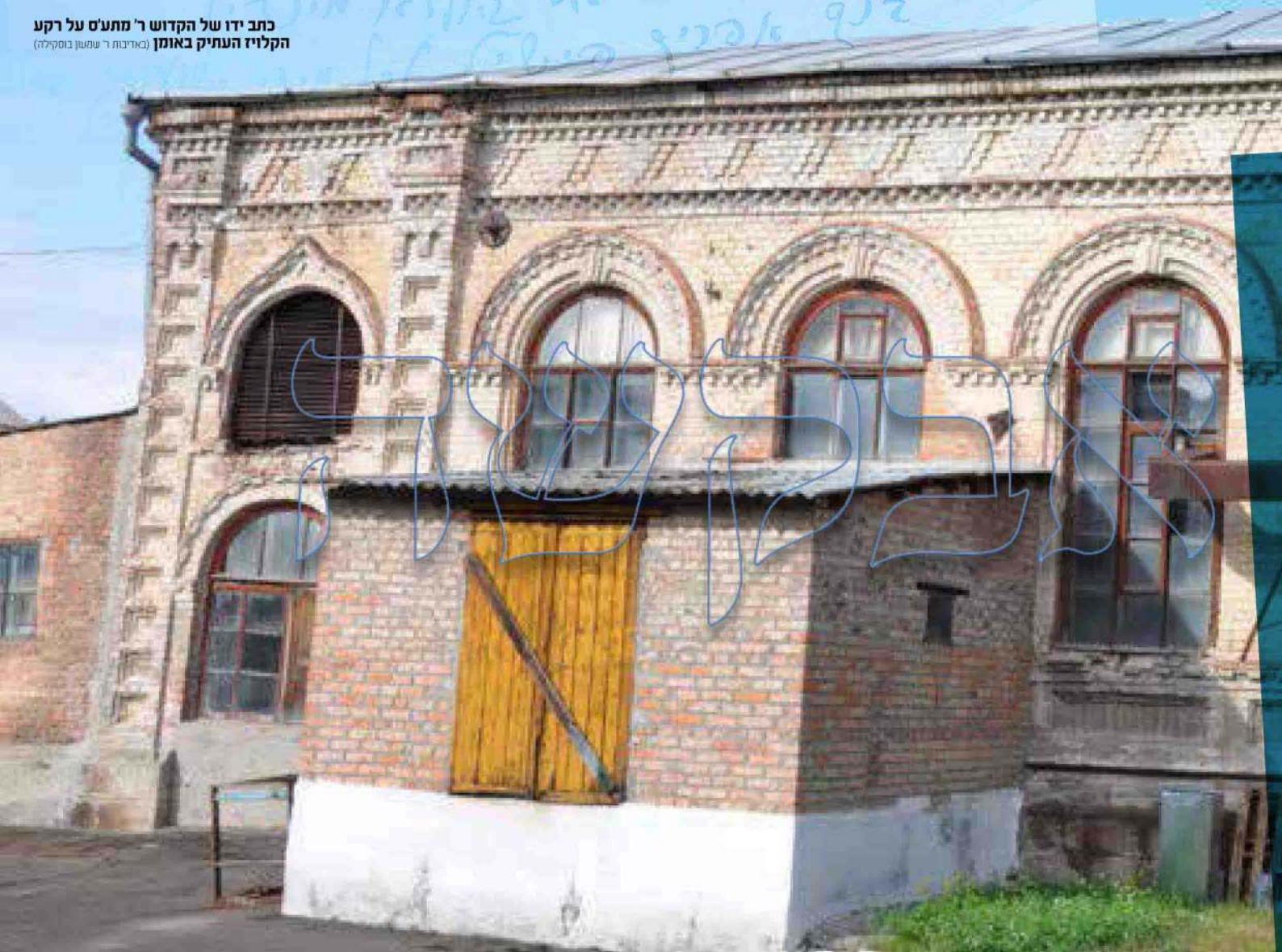

של נשמת רבי נחמן חופפת על כל פינות הקלויז, זורחת ומאירה בכל
בר שדולק... איך שרק נכנסים לקלויז, מקבלים מיד אהבה לכל יהודי"

האלף אני לוסה אזלו עה אלף סי פה גש
גשגז אצבנה אצס סי זאד אגרה אין אנו
אנסוס אורה באולטון גס סיין אלף טאנץ קרוס
חוד על הצעה סי אלוה אלוה אלוה ימין
זפרוט דמדינות רוסיה אונק באול ישרה
ז'אמורי חול זן אורג זפרוט דמדינות רוסיה
על מתה הכהן זן זיטה
ז'ניק אלף ז'ה בולחה מורה
ז'נף אפניץ פילוס אלוה

כתב ידו של הקדוש ר' מתעס על רקע
הקלויז העתיק באומן (באדיבות ר' שמעון בוסקילה)

אבן פתח

שנכנס רבי מת'עס לביתו של הדיין הוורשאי הרב פינחס מנחם זינגר בעל 'מגדים חדשים' על הש"ס, הוא לא פסע אלא רקד; ניכר היה עליו כי היטלטל והתייגע בדרכים זמן רב, אך פניו צהלו משמחה. תקופה ארוכה ישב רבי מת'עס באומן שברוסיה, לכן כעת עם שובו לוורשא מיהר לבית ידידו הדיין אותו לא ראה זמן רב. "הוא חזר עם מלבושים מרופטים, עם ערדליים הפוכים ולחיים נפולות, אבל העיניים שלו האירו" - יתאר לימים הסופר יצחק שבביט בנו של הרב זינגר, שהיה אז נער צעיר, "הוא לא נכנס-הלך אלינו, אלא נכנס-רקד (ער איז נישט אריינגעקומען צו אונז, נאר אריינגעטאנצט). אבא שאל אותו איך הלך לו באומאן, ומאטעס דיבר ושר ורקד, 'זה גן עדן! זה גן עדן!' הוא בכל פעם מחדש נאחז התלהבות והעובדות קלחו ממנו:

"הקלויז עומד על הציון של הרבי, מרגישים את ההארה של נשמת רבי נחמן, היא חופפת על כל הפינות, היא זורחת ומאירה בכל גר שדולק, יושבים שם, מתפללים, לומדים את הספרים של הרבי, שרים, רוקדים, וכך עוברים להם הימים, השבועות והחודשים. איך שרק נכנסים לקלויז, מקבלים מיד אהבה לכל יהודי, לכל ילד ונער. מוכנים לנשק כל אחד ואחד. 'ולא פוחדים?' - שאלתי. 'לפחד מהרבי?! הרשעים בחייהם הם מתים, והצדיקים אחרי מותם הם חיים. הרבי חי! הוא חי! הוא סובב והולך ממש בקלויז, הוא מדבר אלינו, הוא אומר תורה... יום אחד באומאן שווה יותר מכל התענוגים של העולם!..."

מהאריות אשר גברו לעשות רצון קונם, היה החסיד הגדול רבי מתתיהו הכהן בזשעסקי, המכונה 'ר' מת'עס'. גאון ובקי עצום במכמני התורה, עד שרבה של אומן בא ללבן עמו דברים שהתקשה לעמוד עליהם, אך תמיד נהג בפשטות וישרות. האמת של הרבי היתה נר לרגליו וכל העת חיפש בתורותיו הקדושים, אחר "פנימיות כוונת תורתו הקדושה שזהו בחי' הצדיק בעצמו" (ליקוטי הלכות, שלוחין ה'), עד שהיה יכול לבלות לילה שלם עם 'תורה' אחת בציון רבינו הקדוש מבלי להרגיש בזמן החולף.

מסע ארוך עשה ר' מת'עס עד שקבע עצמו בהיכלו של הנחל נובע. אביו ר' נחום בזשעסקי, מחסידי ראדזימין בוורשא היה, מנעוריו היה לבו של ר' מתתיהו בוער להשם 'יתברך, בגודל אהבתו לתורה הקדושה היה הוגה בה יומם ולילה. בפולין דאז לא היה שכיח המושג 'ישיבה', הבחורים למדו בשטיבל המקומי כשאברכים צורבים ניצבים עליהם לכוונם בלימודם. אולם כשמת'עס הצעיר שומע על הישיבות הגדולות בליטא, אליהן נוהרים טובי המוחות מפולין, גומלת בו ההחלטה לגלות למקום תורה.

בישיבת 'החפץ חיים'

וכך, למרות שבא מבית חסידי, נוטל הוא מעט מטלטליו ונוסע לראדין שבפלך וילנא ומצטרף לישיבתו הנודעת של הגאון הקדוש רבי ישראל

מאיר הכהן. שם, בראדין, שקד על תלמודו באופן יוצא מגדר הרגיל, שמונה עשרה שעות ביממה! כשמלבד שלוש תפילות ביום, טבילת מקווה, אכילה בזריזות ושעות שינה מועטות - כל שאר הזמן מוקדש כליל ללימוד התורה בעיון.

גם בראדין שנודעה בשקדניה שנקראו 'פרושים', נהגו ראשי הישיבה והבחורים לצאת לעת ערב לטיול קצר ליער, לשאוף אוויר צח. אך לא כן מתתיהו, חבל לו לטייל בזמן שיכול הוא לצלול עוד ועוד במעמקי הראשונים והאחרונים, במימי התורה שאין להם סוף. החפץ חיים חשש מאוד לבריאותו. "מת'עס", אמר לו לא אחת, "זה יותר מדי, לא תוכל להחזיק מעמד, אתה צריך לשמור על עצמך!", אך הוא באהבתו העצומה לתורה לא יכל להיפרד ממנה אפילו לזמן מועט. רבי ישראל

היה אצלו כבן בית. רבי מנדל'ה מראדזימין

מאיר הכהן שהתפעל משקידתו הנדירה ומהיראת שמים שלו, רחש לו כבוד רב שלא נעלם מעיני שאר תלמידי הישיבה.

אך באחד הימים כך בפתע פתאום, החליט מת'עס לעזוב את הישיבה בראדין ולעבור לישיבה אחרת. הסיבה לכך היתה, כפי שגילה לימים; שקשה היה לו לסבול את הכבוד הרב שהחפץ חיים מרעיף עליו.

בטרם נסע לדרכו, נכנס מת'עס למעונו של החפץ חיים לטיול ברכת פרידה, לימים סיפר על רחמנותו של רבי ישראל מאיר והשתתפותו בצער הזולת, בעודם משוחחים נכנס יהודי והחל שופך מר נפשו לפני החפץ חיים כשהוא מבקש את ברכתו, הרב ברכו מכל לבו ולאחר שהיהודי הלך לו, נאנח החפץ חיים אנהה עמוקה ואמר למת'עס: "די וועלט איז פיל מיט צרות" (העולם מלא בצרות)... מילים אלו נחקקו עמוקות בלבו של העלם ועתידות ללוות אותו ימים רבים; אכן העולם מלא יגונות, והמסקנה היא: אשרי מי שעמלו בתורה אשר רק היא סם החיים והמרפא לנפש.

כשפנה מת'עס לצאת, קם החפץ חיים והחזיק במזוודתו כדי תעזור לו. "אל תטרחו" מחה הבחור, אבל רבי ישראל מאיר התעלם מדבריו וליווה אותו כברת דרך כשהוא סוחב את מזוודתו עד למקום ממנו יוצאות העגלות ונפרד ממנו לשלום כשהוא מאחל לו הצלחה בתורה ויראת שמים.

גם בישיבה החדשה שאליה בא, הכירו בו עד מהרה כלמדן ומתמיד עצום, וכשבאחד הימים הגיע לישיבה יהודי מהעירייה לאונצ'ין שבמחוז וורשא, ר' הירשל דז'ארגובסקי (שוייגער) שמו, ופנה אל ראש הישיבה וביקש "חפץ אני לחתן לבתי את הבחור הטוב ביותר בישיבה", שידך לו ראש

אחת שאלתי מאת ה' העירייה לאונצ'ין בה נר מתתיהו לאחר נישואיו, כפי שנראית כיום

מודעה שפרסמו חסידי ברסלב
בכתב-עת בוורשא על פטירת
חברם ר' יצחק גרשון בזשנסקי

תקופה לא קלה היתה עבורו. אילו רק ידע חותנו איזה יהלום נדיר נפל בחלקו, כי אז לא מפסיק היה להודות ולהלל לה' יתברך, אלא שהחנות, עם שיהודי כשר והגון היה, לא ירד לסוף דעתו ולרוחב לבבו.

באחד הימים, כשסאת הביזיונות הוגדשה, ברח ר' מתתיהו אל בית המדרש, אל הגמרא הקדושה מחמד נפשו, הוא ניסה לשקוע בלימודו, אך דברי חותנו דקרו את לבו כמדקרות חרב. בהיותו עדין נפש לא הורגל ליחס שכזה, הוא פרץ בבכי מר ומפיו יצאו המילים "אביי, הצילני, רבא, הצילני..." וכה התחנן ברוב צערו מהאמוראים הקדושים שיעמדו לעזרתו.

ראה ה' בעונוי ושמע לשוועתו. כשנדע לרבי מנדלה מראדזימין כי מקורבו חביבו נרדף על ידי חותנו, קרא אליו את ר' הירשל והוכיחו: "היתכן? לרדוף חתן שהוא אוצר כלי חמדה כזה?! הנח לו, ראוי הוא לכל הכבוד שבעולם, מיחידי סגולה הוא, תורה לשמה הוא לומד!"

מאז, לא הפריע לו יותר חותנו בדרכו. ראה ר' הירשל שראש ישיבה הוא כבר לא יהיה, הלך ושכר לו חנות שממנה יפרנס את ביתו. ישב ר' מתתיהו בחנות כשספריו פתוחים לפניו ומכר לקונים תוך כדי עיון במעמקי הסוגיא... מנעוריו התנהג בקדושה ושמר על עינוי מכל משמר, לכן לא הביט אל הנכנס, אלא הורה לו ליטול את שחפץ הוא ולהניח את הכסף על השולחן.

פעם ארע ונדמה לו שאשה נכנסת לחנות, הפך פניו אל הקיר והמתין. זמן רב חלף וה"קונה" עדיין מפשפשת במצרכים... חלפה למעלה משעה וכיוון שעדיין שמע חיטוטים לא רצה להפוך את פניו. בהשגחה פרטית נכנסה אשתו מרת לאה לחנות ונדהמה למראה עיניה; עז עומדת ואוכלת מכל טוב החנות באין מפריע, ובעלה פניו אל הקיר והוא לומד בספר...

היתה תקופה מסוימת שר' מתתיהו נסע ללמוד יחד עם בחירי תלמידי החפץ חיים בעיר אישישוק, שם התלקטה חבורת צורבים שעסקו רק בתורה ללא שום שייכות לענייני העולם הזה.

כשראה ר' הירשל שחתנו לא יצלח לענייני העולם הזה, ולא ממון ולא כבוד לו, חפץ שיתן גט לבתו, אך זוגתו של ר' מתתיהו, עם שקשה היה לה אורח חיים זה, לא רצתה לקבל גט ממנו, בהכירה במעלותיו.

שהיה מרגיש בעצמו איזה חיסרון...

"והיה לומד ומתפלל תמיד, רק שהיה מרגיש בעצמו שחסר לו איזה חיסרון, ואינו יודע מהו, ולא היה מרגיש טעם בלימודו ובתפילתו..." (סיפורי מעשיות, רב ובן יחיד) ביום מן הימים מתגלגל לידיו של ר' מתתיהו ספר

אצלו ואף משמש כ'חוזר' על תורותיו, בהיותו תפסן מהיר ובעל זיכרון חד. אצל רבי מנדלה מראדזימין ראה מהי תפילה בבחינת 'כל עצמותי תאמרנה', הוא היה מוחה כף אל כף בעת תפילתו, רוקע ברגליו ומרים קולו כקול שאגת ארי, עד שיראה ופחד נפלו על כל שומעיו.

ר' הירשל, שלקח את ר' מתתיהו לחתן בגלל גאונותו, קיווה כי יתלקטו סביבו בני עשירים ממיטב בחורי העיירה וסביבותיה, חתנו יהיה להם ל'ראש ישיבה' וכך יזכה לשני שולחנות. ברם ר' מת'עס רוח אחרת היתה בו, לא גדולה ולא עשירות ביקשה נפשו, הוא קיבץ סביבו את כל בני העניים שקצרה יד אבותיהם מלשכור עבורם מלמד, ישב עמם ושיגן להם תורה מבוקר עד ערב, בלי ליטול מהם פרוטה. סיפוק רב היה לו כשהנערים הבינו היטב צורתא דשמעתא ולבו שמח בשמחתם ובשמחת הוריהם.

אולם החותן היה מאוכזב מהענין, ואף הוכיחו בכל עת מצאו: "לקחתך לחתן בתור למדן, ואתה מבלה זמןך עם כל ה'שלעפערס' בני העניים!?" ור' מתתיהו סופג את העלבונות, ומבליג. אותה

זאם תזכה לעשות מהתורה תפילה - זה עולה על הכל.
ר' יעקב זאב ברזסקי בן אחיו של ר' מתתיהו

הישיבה בו במקום את ר' מת'עס.

בעיירה לאונצ'ין

היה זה בשנות התר"ס. לאחר נישואיו עבר ר' מתתיהו להתגורר בלאונצ'ין. בבית המדרש שבעיירה הקטנה שעל גדות נהר הויסלה, ישב והגה בתורה הקדושה משוש לבו, כשאינו משמנה מלבד לדברים הכרחיים. מעת לעת נוסע הוא לראדזימין הסמוכה, אל רבו רבי אהרן מנחם מנדל, המחבבו עד מאוד. ר' מתתיהו הינו כבן-בית

"הוא חזר עם מלבושים מרופטים, עם ערדלים הפוכים, ולחיים נפולות. אבל העיניים שלו האירו. הוא לא נכנס-הלך אלינו, אלא נכנס-רקד. אבא שאל אותו איך הלך לו באומאן, ומאטעס דיבר ושר ורקד, 'ס'איז גן עדן! ס'איז גן עדן!'"

לארץ הקודש דרך היבשה. הרי הקאווקאז

שבתוך מעוף צרות ורדיפות כאלו, יהיה כה מלא באמונה עד שבכוחו לכתוב ולחזק ידי אחרים בעבודת הבורא!?

החל לחקור על המחבר, עד שהתברר לו כי תלמידו של מוהר"ן מברסלב הינו. אף נודע לו כי בפולין מצויים 'חסידי אומאן' ההולכים בדרכו של רבי נחמן. ההשגחה הפגישה בינו ובין החסיד הנלהב רבי יצחק ברייטר שהביאו לפני ולפנים וגילה לפניו את האוצר של יראת שמים, בלבו של ר' מתתיהו נדלקה אש שלהבת קודש והוא דבק בעוז ברבינו ובדרכו הקדושה. אחיו ר' איטשע (יצחק גרשון), גיסו ובן דודו ר' מנחם ברזסקי מלודז', ועוד מבני המשפחה, נעשו גם הם חסידי ברסלב נלהבים, ואף אביו ר' נחום התקרר ונסע לאומן.

לימים, כשיבקש רבי יצחק ברייטר את השתדלותו של ר' יעקב זאב בן ר' יצחק גרשון, בהשגת אשרות-עלייה עבורו לארץ ישראל, זכיר לו עובדה זו: "כי תהילה לאל הייתי אני השליח הראשון אשר נתקרבותי אל רבינו ז"ל זה יותר מעשרים שנים ותהילה לאל נתקרבו על ידי הרבה נפשות, גם אביך ז"ל גם דודך ר' מתתיהו הכהן מאומן נתקרבו על ידי תל"ח..."

מיום התקרבותו, התלהב רבי מתתיהו בלהב אש קודש בעבודת ה' יתברך ובתורתו יהגה יומם ולילה, כשהיא מתובלת בהרבה התבודדות ושיחה בינו לבין קונו. רבי מנדלה מראדזימין המשיך לחבבו גם לאחר התקרבותו, ואף את חסידי ברסלב בכלל. נסע ר' מת'עס לאומן ואת כל אשר עם לבבו השיח על ציונו של הרבי, ומאז נעשה בריה חדשה ואור של שמחה ניצת בעיניו.

אחרי שחזר לפולין, נכסף להעתיק מגוריו לאומן ולעבוד את הבורא סמוך לציון רבינו. הפרוטה נעדרה מכיסו ודמי הנסיעה לרוסיה, לו ולבני ביתו, יקרים היו עבורו, אך הוא לא עזב את הרצונות והכיסופים, עד שזכה לכך, וזאת בזמן שמעטים עשו דרכם מפולין לרוסיה, עקב מלחמת העולם הראשונה והפרעות שהתחוללו אז.

"הוא כל כך הרבה זמן חיפש..."

הסופר יצחק בשביס - בנו של הרב פינחס מנחם זינגר רבה של לאונצ'ין ולימים דיין ובורר נודע בוורשא - מתאר את ר' מת'עס שהיה מבאי בית אביו, בפרק ה'בטלנים' בספרו (הדברים מובאים בתרגום מיידיש):

"...אורח קבוע היה אצלנו מאטעס. את מאטעס זה הכרתי עוד מלאונצ'ין, העיירה שעל נהר הוויסל, היכן שנולדתי. הוא היה שם חתן אצל הירשל שווייגער. הוא היה נוהג לבוא לראדזימין לרבי. מאטעס היה קטן-קומה, רחב-גרם, עם פאות ארוכות, ועם פנים ששרויות היו עליהן הרבה טוב-לב והרבה 'בטלנות'. כמו אבא שלי, מילדותו היה מאטעס חדור בידישקייט, הוא רק דיבר מרביים, צדיקים. חמיו, הירשל שווייגער, רצה לעשות אותו לסוחר, אבל מאטעס לא התאים למסחר וגם לא היה לו זמן לכך, משום שהוא התפלל שחרית שלוש

בלתי מוכר, בשער התנוסס השם 'עלים לתרופה' - לעורר את האדם לעבודת הבורא, דפדף הוא לתחילת הספר והנה מכתב קודש משנת תקצ"ו (במהדורה הראשונה, ברדיטשוב תרנ"ו), סודרו המכתבים כך שמכתב זה הוא הראשון). בו משתף הכותב את בנו ברדיפות הקשות העוברות עליו; "ובוודאי כבר שמעת מה שעבר עלי בלאדיזין..." ובסוגריים נכתב: "כי לן אז לינת לילה בלאדיזין, וסבבו המתנגדים הבית אשר התאכסן שם והתחילו לזרוק אבנים אשר היו בסכנה כל מי שהיה בבית... אך בתוך כך בא צרה אחרת... היינו שבא הפקיד דשם שנקרא בלשוננו זאסאדאטיל ולקח אותו לשביה, ועל ידי זה ניצול מהריגה והחזיק אותו לערך מעת לעת, ובנס ניצול מהשביה"

ר' מתתיהו ממשיך וקורא: "...הנה באמצע הכתיבה הגיע הפקודה מהפאליציע (המשטרה) לנסוע מיד לנעמרוב, ובוודאי הכל חסדי ה' ונפלאותיו והנני מוכן לנסוע תיכף..." וכותב האיגרת ממשיך וכותב בנקיות וישוב הדעת שאין כדוגמתן: "חזק ואמץ בני חביבי וראה והבן כי הכל הבל הבלים... זכור היטב שאין לאדם בעולמו כי אם אותו היום וכו' היום אם בקולו תשמעו..."

הוא השתומם כולו; היתכן?! הנמצא כזה? אדם

הגיע לאומן קצין רוסי. חכם אהרן גבריאלוב

החיה עצמו במכתביו. ר' שמואל הורביץ לאחר חזרתו מאומן (באידיבות נג')

שעות על השעון. לאכול - הוא אכל לחם עם בצל, ומיד לאחר מכן התיישב ללמוד. מאטעס פשוט לא היה מסוגל להבין איך אפשר להתעסק במשהו אחר מלבד יידישקייט, יש כל הרבה ללמוד! יש כל כך הרבה תפילות, כל כך הרבה ספרים חסידיים, כל כך הרבה מדרגות להתרומם אליהן, כל כך הרבה כוחות הטומאה חפצים להוריד את האדם לשאול תחתיה, וחייבים לנהל נגדם מלחמה. בכך, איך אפשר להתעסק עם חנות, בהמות, מוצרי חלב, ועוד כאלו דברי חולין?

"הירשל שווייגער רצה גט, אבל בתו, לאה, לא רצתה להתגרש. כמדומה שכבר היו להם כמה ילדים. היא ישבה בבית אביה בלאונצ'ין, ומאטעס התגלגל בוורשא.

"ביום מן הימים מאטעס נעשה אומאנער חסיד. הוא כל כך הרבה זמן חיפש את הצדיק האמיתי, עד שהוא מצא את ה'אומאנער חסידות'. היו הרבה רביים, אבל רבי נחמן היה הגדול מכולם. ישנם הרבה ספרי חסידות, אבל אינם יכולים להשתוות לליקוטי מוהר"ן, לליקוטי תפילות, לליקוטי הלכות, למעשיות של רבי נחמן, שכל אחד מהם מלא ברזין דרזין. מאטעס שיקע עצמו בתוך החסידות האומאנית בכל נפשו ומאודו (האט זיך מיט לייב-און-לעבן אריינגעווארפן אין דעם אומאנער חסידות). הוא נכנס ובא אצלנו, ובלי אומר ודברים נעמד לרקוד ולמחוא כפיים, כשתוך כדי הוא מכה באצבעותיו וקרא את מילותיו של רבי נחמן: - קיין יאוש איז גארנישט פאראן!... - מיין פייערל וועט טלעין ביז משיח וועט קומען!

"הרבי חי! הוא חי!
הוא סובב והולך
ממש בקלויז, הוא
מדבר אלינו, הוא
אומר תורה... יום
אחד באומאן שווה
יותר מכל התענוגים
של העולם!... אילו
נותנים לי את הרכוש
של רוטשילד, כדי
שלא אסע לרבי,
הייתי צוחק..."

ונער. מוכנים לנשק כל אחד ואחד. אם יש לאכול
- אוכלים, ואם אין - צמים. לישון - אכן ישנים
בקלויז, לנוכח הקבר של הרבי.

" - 'ולא פוחדים?' - שאלתי. 'לפחוד מהרבי?!
שוטה! הרשעים בחייהם הם מתים, והצדיקים אחרי
מותם הם חיים. הרבי חי! הוא חי! הוא סובב והולך
ממש בקלויז, הוא מדבר אלינו, הוא אומר תורה...
יום אחד באומאן שווה יותר מכל התענוגים של
העולם!... לו נותנים לי את כל רכושו של רוטשילד,
כדי שלא אסע לרבי, הייתי צוחק.

"מאטעס חזר אמנם אל המשפחה, אבל הירשל
שווייגער הגיע לדרוש עבור בתו גט. היא הגיעה
יחד אתו, ובכתה. ... מסיבה כלשהי הוא נשאר
תקוע בפולין. הוא עזב לאומאן רק בעת המהפכה
הבולשביקית, הוא הבריח דרך גבולות, פלוגות
צבא, כנופיות פורעים, פוגרומים, והגיע לאומאן. מה
ארע עמו שם, איני יודע. שמעתי שבמשך תקופה
הבולשביקים לא התנכלו לקלויז שעל הבית-עולם
באומאן, אבל אחר כך הם החריבו הכל. הוא כנראה
הגיע לקצו אי-שם במחנה ריכוז או בבית סוהר
בולשביקי" (יצחק באשעוויס, 'מייני טאָטנס בית-
דין-שטוב', עמ' 249. אולי בהשפעת ר' מת'עס, או
שבדרך אחרת, אחיו של יצחק בשביס, משה זינגר,
נעשה חסיד ברסלב בלב ובנפש)

ישיבת החפץ חיים בראדין

אבל העיניים שלו האירו. הוא לא נכנס-הלך אלינו,
אלא נכנס-רקד (ער איז נישט אריינגעקומען צו
אונז, נאר אריינגעטאנצט), אבא שאל אותו איך
הלך לו באומאן, ומאטעס דיבר ושר ורקד. 'ס'איז
גן עדן! גן עדן! הוא בכל פעם מחדש נאחז
התלהבות והעובדות קלחו ממנו:

"הרבי'נס קלויז עומד על הציון של ר' נחמן,
מרגישים את ההארה של נשמת ר' נחמן, היא
חופפת על כל הפינות, היא זורחת ומאירה בכל
נר שדולק, יושבים שם, מתפללים, לומדים את
הספרים של הרבי, שרים, ורקדים, וכך עוברים להם
הימים, השבועות והחודשים. איך שרק נכנסים
לקלויז, מקבלים מיד אהבה לכל יהודי, לכל ילד

"למאטעס היתה משאלה אחת - לנסוע לאומאן
ולשבת שם שנים בקלויז שבנו על קברו של
הרבי. אמת, מאטעס היה כהן, ולכהן אסור ללכת
לבית-עולם, אבל הרי כתוב 'קברי צדיקים אינן
מטמאים'. אבל כדי להגיע לאומאן צריכים על
הוצאות, ומאטעס רצה גם לקחת אתו את אשתו
ואת הילדים, שגם הם יהיו קרובים לקבר של הרבי.
אבל הירשל שווייגער לא רצה שבתו ונכדיו יתגלגלו
אי-שם ברוסיה, ומהיכן הם יחיו שם?

"מאטעס חסך כסף להוצאות הדרך, ונסע
לאומאן, לא כדי להישאר, רק בינתיים לבדוק. הוא
רוחק לשם חודשים ארוכים. הוא חזר עם מלבושים
מרופטים, עם ערדליים הפוכים, ולחיים נפולות.

באומן בצילו של הרבי

כשרבי מתתיהו הגיע לאומן, היה זה לקראת
ראש השנה תרע"ו, בעיצומה של מלחמת העולם
הראשונה. הוא שכר לו דירה ברחוב באזילבסקיא
בקרבת הקלויז והיה ספון בו רוב שעות היממה.
אנשי האמת והאמונה שבאומן הרגישו ברום ערכו,
כי לימודו היה בהתפשטות הגשמיות ובדיקות

הוזה בזכותכם

עבר בזכותכם

lea-hofman.com

בית אבקשה הוקם בחורף תשע"ז
מתוך רצון עז ואמונה בצורך לשמר את
רוחו הקדושה של רבינו הנחל נובע מקור
חכמה בטהרתה ויפיה על פי דרכו
הקדושה של מוהרנ"ת התלמיד
הנאמן ללא שינוי,
הצעד הראשון היה ביסוס גליון
חודשי שיהווה שופר שיעביר מסר
נקי וטהור ללא פניות.

אבקשה
למען ההווה ולמען העתיד

עתגד...

עזים רצוננו וכיסופינו

מודים אנו להשי"ת על שזיכנו להיות חלק בהזרחת אורו הזך של רבינו הק' במשך קרוב ל-3 שנים נשתף במעט את קוראינו בשאיפתנו לעתיד בהידור שם הצדיק ראשית, פרויקט השיעורים - הרחבת אזור הפעילות וגיוון מגידי השיעורים. שנית, רעיונות מיוחדים שיתנו חיזוק לכל מבקש ה' מעבר לשיעורים גרידא, ועוד ... עינינו נשואות למי שהביאנו עד הלום שיעוד יזכנו...

"אם אתן שנת לעיני לעפעפי
תנומה, עד אמצא מקום לה'".

בשותפות
100 ש' לחודש
תניח אבן נצחית
בבניין בית
אבקשה

עם הזמן השתבח הגיליון כיון ישן וצבר תאוצה, התגובות הנלהבות מהציבור גילו כי אבקשה הפך לשופר מרכזי וחיוני מאוד על כלל חסידי ברסלב בארץ ובתפוצות. אז הובן הצורך החיוני בגישה ישירה לדור חסידי ברסלב החדש הן בגיל הצעיר והמתבגר והן בחדשים מקרוב באו, חיבור בלתי אמצעי זה נוצר על ידי פרויקט קול הנער, ופרויקט השיעורים הארצי, שהם רק התחלתו של החזון העתידי שאי"ה יורחב ויביא בשורה של ממש במהותה של ברסלב הנצחית.

חייג עכשיו - 02-5396363
אשריך שזכית!

“כי זה כל כוונת בעל השדה, לרמוז לסתום עיניו מחיזו דהאי עלמא”

מכתב התחזקות נעים ונורא מרבי מתתיהו הכהן הי"ד

נעתק ע"י החסיד ר' ישראל דוב אודסר ז"ל

ב"ה יום ד' ער"ח אלול לסדר 'למען יאריך ימים הוא ובניו' 'לעמוד לשרת בשם ה' הוא ובניו' וגו' פה אומאן יע"א

ה' השוכן בציון ישפיע שפע חיים וברכה ששון ושמחה וכל טוב בגשמיות וברוחניות, ויאיר מאור הגנוז הוא אור הצדיק על כל אנ"ש ובפרט לשאר בשרי האברך המופלג בתורה ויראה, כש"ת מו"ה ר' יעקב זאב נ"י עם כל בני ביתו יחי' תהילה לאל החיים והשלום אתנו, יתן השי"ת לבשר ולהתבשר בשורות טובות מכם בכלל כל ישראל. הנה מכתבך אתמול קיבלתי ובוודאי מאד לבי דוי עליך מה שעובר, אמנם אני מוצא הרחבה כי רואה אני מרחוק כי השי"ת והצדיק אמת רוצה בעבודתך ומשעשע בך, כידוע בתורה ע"ה חלק א' 'דומה' וגו' כי ההתרחקות תכלית ההתקרבות, וביותר בתורה ס"ה 'ויאמר בועז אל רות' עיין שם היטב היטב בעיון, וגם התפילה, כי מאד נחוץ לעיין שם ולחדש מוחו בה ועיקר שמבאר שם כי אין שום רע בעולם כלל, ואם זוכה להתחזק בתפילה ע"י היסורים שאין בהם ביטול תפילה, אז דייקא נזכה להרגיש אור התכלית האמיתי גם בזה העולם ולהרגיש מתיקות הדביקות פאר תיבות התפילה, אשר מזה בעצמו זוכה ליכנס באמת לתוך השדה הקדושה ונשמתו נשקה מאור חידושי התורה הקדושה, כמבואר שם, שהם מכביין צמאון הנפש שמהם היסורים. עיין שם היטב כי נחוץ.

כי זה כל כוונת בעל השדה, לרמוז לסתום עיניו מחיזו דהאי עלמא, ואם זוכה לעבור לשלום ע"י תפילה ותחנונים, ועיקר ע"י שמבטל את עצמו, כמבואר בהשיחות 'אז עס איז גאר שלעכט, איז מען זיך מבטל' [=שיחות הר"ן] רעט: כשכבר רע מאד, יבטל את עצמו) כאילו איננו בזה העולם כלל, ודי לחכימא, אז דייקא נתמלא בקשתו ברוחניות וגשמיות, כי משם בעצמו, מהשדה הקדושה, נשפע ונתגדל כל צרכו בגשמיות ורוחניות וד"ל.

ועיקר הכל שלא יתפחד, כי השי"ת טוב לכל תמיד ורוצה בטובתינו, ויזכור בכמה והרבה נסים והצלחות עשה עמו מעודו, ועדיין חסדו לא תמנו איך שהוא, כידוע בהלכות ובמכתבים כמה צריכין לחזק לחפש ההרחבות והנקודות טובות, ובפרט בהלכות פריקה טעינה הל' ד', על התורה 'ימי חנוכה', וכמעט כל היהדות להתחזק בעבודת השי"ת תלוי בזה, עפ"י דעת רבינו הקדוש. הן אמת, בעת היסורים קשה מאד, עם כל זה צריכין מאד להתחזק להכניס המרירות שיש על לבו בתוך דיבורי תפילה והתבודדות בישוב הדעת, ובוודאי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, כי עיקר [=ההעקבה נפסקה כאן, חבל על דאבדין, והודו לה' על הפליטה הנשארת]

סגור מאז שנת תרצ"ו. הקלוז העתיק באומן בו התפללו ר' מתע'ס ושאר אנ"ש, כפי שהוא נראה היום (באדיבות ר' שמעון בוסקילה הי"ד)

סחב את מזודתו. רבי ישראל מאיר הכהן מראדין 'החפץ חיים'

ברסלב, קיבצו עבורו צדקה לפרנסת ביתו, כי עני מרוד היה. בתוך כך שוחח עמו אחד מבני המקום ושפך לבו לפניו כי בביתו שוררה עניות קשה - על אתר הוציא רבי מתתיהו את כל הסכום שניתן לו ומסרו לידי. הלה נדהם כולו: "לא לכך התכוונתי כששוחחתי אתך", אך רבי מתתיהו לא וויתר עד שאותו עני לקח מידי את הכסף.

תורה בגעגועים

יושב רבי מתתיהו בקלוז באומן, כולו רצוף אהבה לתורה הקדושה, לחברותא לקח לו את ר' לייבל צרטנר, שאף הוא בא מפולין עם משפחתו והתיישב כאן. בלילה יוצא היה רבי לייבל אל היער ומקיים את עצת 'הנעור בלילה', ובשעות היום ישב עם רבי מתע'ס ויחדיו היו צוללים בים התלמוד והפוסקים, ראשונים ואחרונים, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. הם למדו באהבת הבורא, אהבת התורה ואהבת חברים. "מי שראה אותם יושבים ולומדים יחד", אמרו אנ"ש, "נמאסו עליו כל תאוות העולם הזה"

ולפי שהיתה תורתו תורה לשמה, מעולם לא אבה ליהנות מכתרה. החסיד ר' ישראל קרסינסקי, שהיה אומר שיעור בגמרא בעיר קרימנטשוק, סיפר: "פעם אחת היתה לי

“הוא היה בלודז’ בחורף בזמן ששני הבחורים הגיעו בחזרה מאומן, והם נשבעו לפניו שהם שמעו שאחי מתתי הלך לאדם גדול ומוסמך מאומן, ששולח את יהודי אוקראינה לארץ ישראל, מתתי רצה לתת לו במתנה את כל החלק עולם הבא שלו, שרק שיעלה אותו ואת בני ביתו ואת בנו לארץ ישראל, הוא רצה לעשות אתו 'כתב' אצל הרב של אומאן, על החלק עולם הבא”

הבורא. רבי אברהם ב"ר נחמן חזן, שהכירו עוד מנסיעותיו לפולין, היה קם מלפניו כל אימת שנכנס רבי מתתיהו לשמוע דברותיו.

טוב לבו וענוותנותו של רבי מתע'ס מופלאים היו. לא פעם כשהבחין לפני קריאת התורה כי כהן נוסף נמצא בבית הכנסת, מיד חמק החוצה ולא חזר עד שהלה קיבל עליית כהן.

פעם כשהגיע לעיר אחת בה גרו חסידי

העיירה ראדזימין כיום

קושיה חמורה באיזה תוספות, הלכתי עמה אל כל התלמידי חכמים בעיר ואף לא אחד מהם יישב אותה. כשהגעתי לאומן, ניגשתי אל רבי מת'עס והצגתי בפניו את הקושיה, והוא תרץ את התוספות כהרף עין! יצאתי מהכלים מרוב התפעלות, אז אמר לי רבי מת'עס: 'נישט דאס האט דער רבי געמיינט!' (לא לזה רבינו התכוון!) העיקר הוא עבודת ה', קדושה וטהרה ויראת שמים! והלך לדרכו..."

עובדה זו שמע רבי נחמן בורשטיין מרבי ישראל, כשהתגורר בזקנותו בארץ ישראל. ורבי לוי יצחק בנדר, שבמשך כחצי יובל זכה לגור בשכונת לרבי מתתיהו באומן, מוסיף בערגה:

"ר' מת'עס, איש קדוש היה, איי! התורה שלו, התורה שלו, וה'לשמה' שלו, נורא, נורא! עם כזה מין דביקות לה' יתברך, בלי שום שייכות לעולם הזה, להנאות של העולם, ממש כמו מלאך. כל כך קידש את הגוף, שלא ה' לגמרי שום שייכות שיה' לו גאווה! מי שלא ידע איזה משהו - ר' מתתיהו מיד ענה לו, בהכל, בארבעה חלקי שולחן ערוך, טור, שאלות ותשובות, הכל הכל. רק מה? אחר כך הוא עשה את זה כל כך ללא כלום, 'זה לא כלום, הענין של הרבי הוא רק לצעוק לה' יתברך! והלך הלאה... אל תעשה עסק... ר' מת'עס היה למדן עצום, אילו אחד אחר היה יודע כך ללמוד - היה מרעיף את העולם. הוא למד ולמד בשביל ה' יתברך, עם כזו דביקות, עם געגוע לה' יתברך..." (טעם זקנים קונטרס ד')

עוד מספר רבי לוי יצחק:

"ראיתי איך מת'עס ישב ולמד ט"ז עם ש"ך, ישב בכזו מין דביקות לה' יתברך... כזה למדן עצום היה, הרבה רבנים לא הגיעו לבקיאיות שלו בט"ז וש"ך, פרי מגדים ועוד. הוא למד, לא התפלפל יותר מדי בקטע אחד, רק ישב ולמד, למד... הוא היה הולך אנה ואנה בבית המדרש, דבוק בה' יתברך, דבוק בתורה, דבוק בתפילה, המוח שוטט..."

"אדם כזה יש לו ברכה בלימוד, המוח חריף וגם 'מכוון אל האמת' - והיו לו באמת סברות ישרות, לא סברות של שקר - עוזר לו ה' יתברך! והגוף נהיה באמת גוף קדוש, 'גוף קדוש מגן עדן', זה הכוח של הרבי!... רק להביט בו, כבר ראו שזה הוא

יהודי של 'עלמא דאת'..."

"היו פעמים שהוא דיבר בציבור, אבל בעיקר עם אנשים היה מדבר. בעל מחדש עצום היה, ודיבר נוראות בגדולתו של הרבי. פעם, בחורף, בעת הקור הגדול ביותר, יצאנו מבית המדרש מתפילת מעריב, הוא עיכב אותי והתחיל לדבר חידושים, אני מרגיש שאני הולך וקופא, ממש איני יכול להחזיק מעמד מחוץ לבית המדרש, באמצע השבוע היה זה, ומת'עס מדבר חידושים... אני איני יכול להחזיק מעמד, הקור עצום ממש... אני אומר: 'מת'עס, אני לא יכול' - והוא מדבר חידושים! - - -

"מת'עס שם, אצל הרבי, 'אבן יקרה!' א 'דומיט!' - 'דימאנט!'... היהודי הזה, היה לו כזה מין ביטול לענין של הרבי, וכזה מין הרגשה בענין של הרבי!" (שם ל"ה)

פעם התקשה המרא דאתרא בעיר אומן רבי שלום מלמד, מחסידי סקווירא, בסוגיה סבוכה בקידוש החודש, ולמרות למדנותו העצומה (אמרו שמאה ואחת פעמים סיים את הש"ס) לא הצליח לעמוד על הדבר. ידע הוא שבקלויז של הברסלבר יושב יהודי גאון ולמדן ורבי מאת'עס שמו, אך איך אפשר להיכנס לשם? הרי קהל עדתו לא יסלחו לו על כך. חיכה הרב ימים אחדים, שמא בינתיים תתברר לו הסוגיה, אך הדברים נותרו קשים כגידין. אזר עוז ושם פעמיו לקלויז, ניגש אל רבי מתתיהו ושטח לפניו את קושייתו, רבי מת'עס, כאילו למד זה עתה את הסוגיה, השיב כלאחר יד תשובה ששפכה על הדברים אור חדש. הרב נדהם מתשובתו ויצא מלפניו שמח וטוב לב. כשנודע הדבר לראשי המתנגדים עשו מכך רעש גדול ורבים

באו לפני הרב במחאה נמרצת. ענה להם הרב "מה אעשה ואין לי כאן בעיר גדול בתורה כמוהו, ללבן עמו את שאלותיי?..."

עם הליקוטי מוהר"ן בציון

דביקותו ברבינו הקדוש היתה עצומה, הרבה מאוד שהה בציון הקדוש, מתבודד מופלג היה ואת רוב התבודדותו עשה באלו הד' אמות הקדושות, שבאותם ימים יכול היה להיות ריק מאדם הרבה פעמים. באחת משיחותיו מספר רבי לוי יצחק: "מת'עס זה, יכל ללכת לרבי אל הציון בתחילת הלילה לאחר מעריב, כשהוא לוקח עמו ליקוטי מוהר"ן, ובמשך כל הלילה להתעמק בתורה אחת, לאחר ה'השתטחות' היה מתעמק בתורה אחת במשך לילה שלם... לקחת ליקוטי מוהר"ן ולהעמיק בתורה אחת אצל הרבי על הציון! שם זה 'אמת', שם זה 'תורת אמת'..." (טעם זקנים ל"ה)

פעם, בחורף הקפוא, שמע אחד מאנ"ש איך ר' מת'עס גוער ביצרו וצועק: "עזוב אותי לנפשי והסתלק ממני!... ואם אינך עובדני - אשכב על השלג עד שאקפא למוות!" וכך חזר וצעק שוב ושוב.

ר' שבתי טראוויצקי, יליד אומן שהיגר לסאן-פרנציסקו ולימים עלה ארצה, כתב ברגש:

"ר' מתתיהו הכהן, היה גאון ממש, לא ביטל זמנו, למד יומם ולילה. היו לו שני ילדים, פישל ודבורה'לה שלא יכלה לחיות יותר משמונה שנים. אמי ע"ה היתה נותנת לי מדי שבוע כסף כדי לסדר מאכלים עבורם. ביתו היה חדר קר וקטן שחלונותיו מכוסים

"ואם זוכין להוציא הרצונות בדיבורים מה טוב, כי זה עיקר דרך רביה"ק, כיסופין עם דיבורים"

מכתב קודש מרבי מתתיהו הכהן מאומן הי"ד ששיגר לארץ הק' לבן אחיו החסיד ר' יעקב זאב ברוסקי ז"ל

ב"ה אור ליום ב' תרומה תרץ פה אומאן יע"א
אור חיים אמתיים ונצחיים ורב טוב בגשמיו
וברוחניות יושפע לבן אחי האברך המופלג בתו'
מתושבי אה"ק מו"ה יעקב זאב הכהן נ"י עם ב"ב.

תהילה לקל החיים והשלום אתנו כולנו, יתן השי"ד להשמיע בשורות טובות מכם בכלל כל ישראל מכתבך קבלתי, והנה ה' שמואל' נ"י כעת פה אומאן ועל ראש השנה ה' עולם² בינוני, מחמת חתימו הגבול: ואודות התחזקות, הנה כעת פה צריכי התחזקות גדול מאד עד אין שיעור, ועיקר לחזק או עצמו ליתן הודאה לשעבר על כל פרט ברוחניו וגשמיות, ועל ידי זה יכולין לצעוק על להבא, היינ כפי שהזהיר אותנו רביה"ק לילך עם התורה אזמרה ותלמוד היטב התורה 'מי חנוכה' עם ההלכות, ועיני כל פנים בכל יום להתבודד לכל הפחות שעה אחר היטב, ואי יי' לך כח לחזק את עצמך ולהיות בשמחה ולחטוף טוב בתורה ותפלה ובמעשים טובים, ובפרט השי"ת עזר לך הרבה שזכית להיות בארץ הקודש בכל פרט עד היום: ואם תזכה לעשות מהתורה תפלה זה עולה על הכל: מהתורה הנ"ל וד"ל:

והנה חבירו של גיסי אברהם³ נ"י ה' אהרן מיכאלאוויטש⁴ אכל אצלי פסח, ואם יוכל לשלוח לי איזה השפעה, מה טוב, כי צריכין פה רחמים מרובים. גם גיסי הנ"ל ביקש ממנו שיכתוב לו מכתב על אדרעסא⁵ שלו הכתובה מעבר לך, מה הנשמע אצלו בפרטות בגשמיות ורוחניות, ואפשר יוכל לעשות לו טובה שיוכל לבוא לארץ הקודש עם בני ביתו:

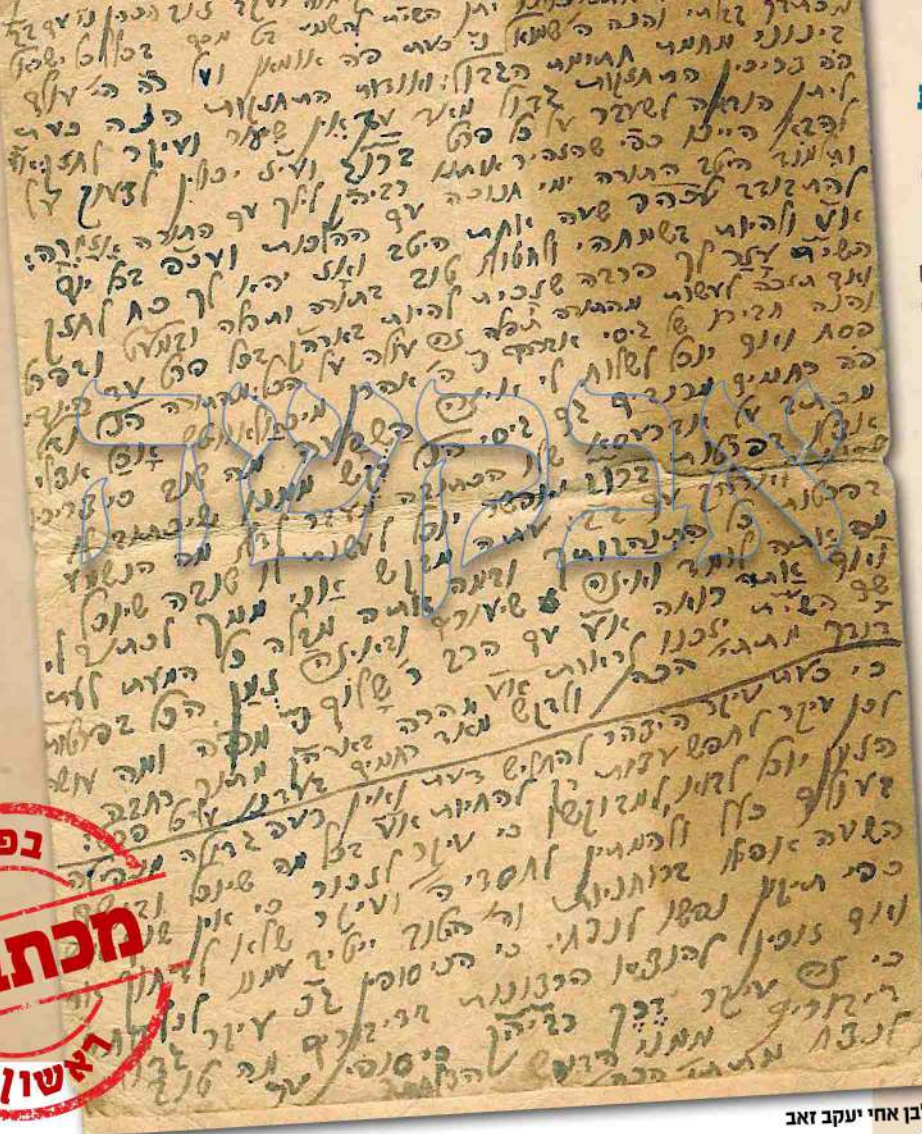
עתה מבקש אני ממך לכתוב לי בפרטות כל התנהגותך ובמה אתה מבלה כל המעת לעת, מה אתה לומד ואיזה שיעורים ובאיזה זמן, הכל בפרטות. ואם אתה רואה את עצמך עם הרב ר' שלום⁶ נ"י מפה, ומה עושה שם. השי"ת יזכנו לראות את עצמנו מהרה בארץ הקודש מתוך [ה]רחבה.

דורך מתת' הכהן

ולבקש מאד רחמים בעדנו על כל פרט: כי כעת עיקר היצר הרע להחליש דעת, ואין רעה גדולה מנפילה. לכן עיקר לחפש עצות רק להחיות את עצמו בכל מה שיוכל ובמשך הזמן יוכל לבוא למבוקשו, כי עיקר לזכור כי אין שום יאוש בעולם כלל ולהמתין לחסדי ה' ועיקר שלא לדחוק את השעה אפילו ברוחניות, וה' הטוב ייטיב עמנו לכל אחד כפי תיקון נפשו לנצח. כי הכיסופין גם כן עיקר גדול ואם זוכין להוציא הרצונות בדיבורים מה טוב, כי זה עיקר דרך רבינו הקדוש, כיסופין עם דיבורים.

ממני הדורש הצלחתך לנצח, מתת' הכהן

- 1 ר' שמואל הורביץ ז"ל
- 2 ציבור
- 3 ר' אברהם דז'ארגובסקי ז"ל
- 4 ר' אהרן גבריאלוב ז"ל המכונה 'חכם אהרן' מקאוקאז
- 5 כתובת
- 6 הרב ר' שלום מלמד אב"ד באומן ובסוף ימיו בירושלים

"ואם אתם מטייל א"ע מעיר לעיר בארץ הקודש, היינו לצפת או לחברון וכדומה על המקומות הקדושים, שעל ידי זה יכולין לבוא להתחדשות על ידי התבודדות וכיסופין בין העשבים חוץ לעיר"

מכתב רווי געגועים לארץ הקודש מרבי מתתיהו לבן אחיו ר' יעקב זאב ... גם אבקש מאד לידע היטב איך מתנהגים הקיבוץ שם בכל העניינים, בלימוד ובתפילה ובכל הענייני עבודת ה', הן מה שנוגע ליחידים, הן לרבים, [הן] ביום הן בלילה, הן בחול, הן בשבת קודש, ובפרט בראש השנה, והן בענייני פרנסת כל אחד ואם הם טרודים תמיד או ממעטין בעסק, ומתי הם עוסקים בתורה תפילה ואם ביחד, ואם משיחים ביחד מענין ההתחדשות, לחפש עצות איך לחדש את עצמו שלא להתיישן חס ושלום, הן בענין קדושת ארץ הקודש והן בענין אור רבינו הקדוש. אבקש מאד להשיב לי על הכל בפרטות באר היטב.

ואם אתם מטייל א"ע מעיר לעיר בארץ הקודש, היינו לצפת או לחברון וכדומה על המקומות הקדושים, שעל ידי זה יכולין לבוא להתחדשות על ידי התבודדות וכיסופין בין העשבים חוץ לעיר כמובן. וגם לזה הטעם אני רוצה לבוא מהרה לשם, כי פה קשה מאוד לזכות לזה, כי בעיר אחרת אין לנו מה לנסוע, ואפילו באומאן גם כן אין שום מקום קדוש חוץ על הציון הקדוש, כי אור של חוץ לארץ מזיק מאוד, בפרט במדינת רוסיא. אמנם בארץ ישראל בכל ד' אמות הוא בן עולם הבא ובפרט במקומות קדושים וד"ל.

מתת' הכהן בן גיטיל,
ד' מרים לאה בת גאלדא מינדיל, בנם אפרים פישיל, לכל מיני ישועות בכלל ישראל.

Telegrams: -Rabbinat, Jerusalem- תלמידי: -

Te. 219 תלפון 219

בית ירושלים כ"ט לחמש או"ר הרצ"ב.

לכבוד

מנהל מחלקת העלייה,

י ר ר ש ל פ.
בנין עפ"אל,

ג.מ.ג.

הרב פתחיה ברוסקי שאומצין שליך קרוב אשר ברובות המולדיות

הוא רב מובהק, בודאי יהי למעלה לכבודו והודות בא"י הוא יתפרנס מה בכבוד ולא יגול למשא על הצבור.

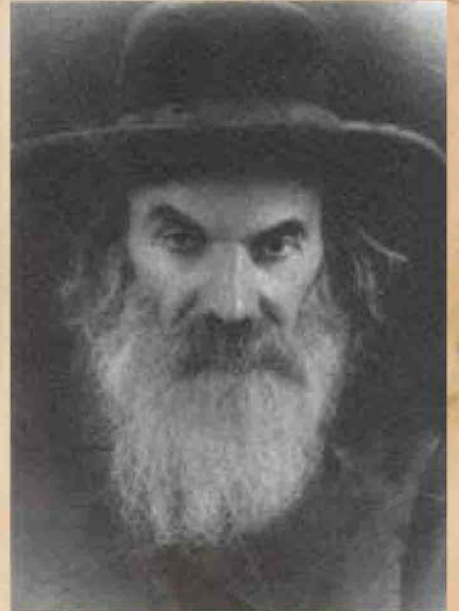
ביותר בחור דתי נלהט מאד מחגרת הברוסקיים היינו אסירי תורה לכבודו בהואילנו לספר איתנו המולדות הרבוסקים אשר על המדף להרב הנ"ל ולבניאביתו;

בן 53 שנה
כה 40 שנה
כה 6 שנה
בן 2 שנה

הוא
אשתו לאה
כהם יהודיה
בנם יודל נחום

קרובים אין לו בארץ עד כמה שירופ לבו.
רצ"ש כתב ערכה בלוייה הצהרה על כשרותה המולדיות של הרב ברוסקי ובני-ביתו.

בכבוד רב
הרכנות הראשית לא"י
האוצר הכללי:

כתב המלצה עבורו לעלייה ארצה. רבי שלמה מזויעהל

פירוט שמות ר' מתתיהו ובני ביתו

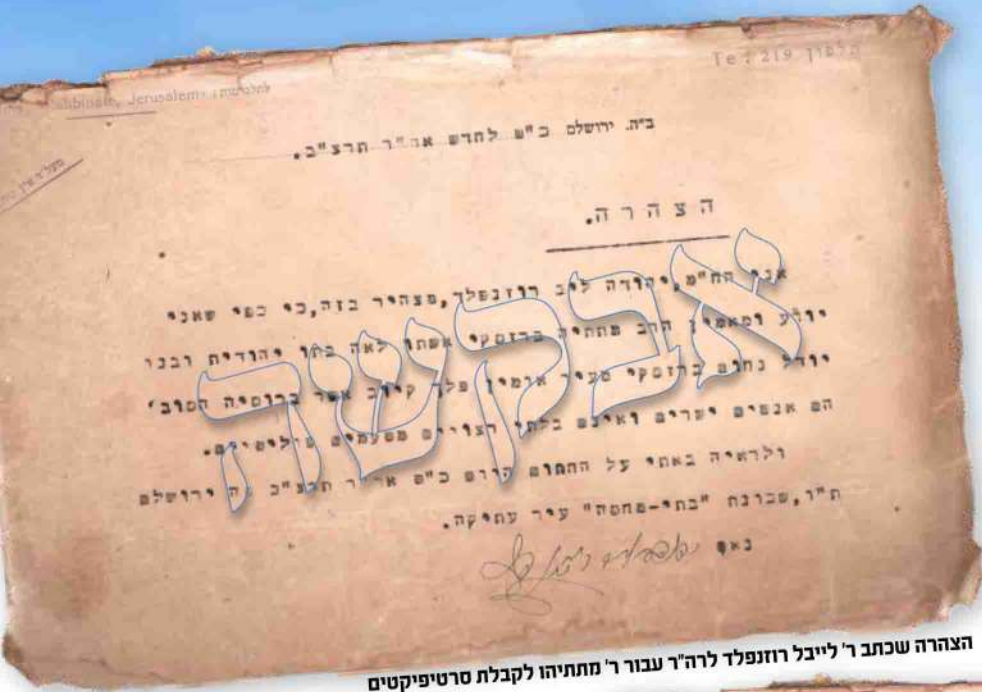

נחלץ לעזרתו. ר' לייבל רזנפלד-פרומפולר

כתב הערכות של ישיבת חיי עולם

הצהרה שכתב ר' ליבל רוזנפלד לרה"ר עבור ר' מתתיהו לקבלת סרטיפיקטים

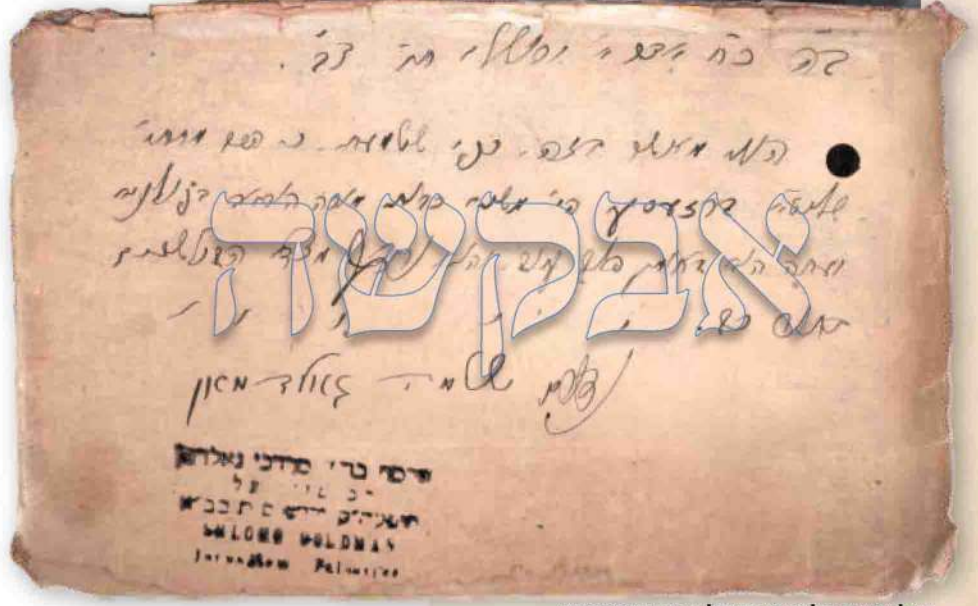
ויותר, "מה הפירוש אתה תיקח? הרי הוא נתן את זה לי. לא. על תורה אני לא מקבל כסף!" והחזיר לרב את היתרה...

שלא להצטרך לבריות

עניי שבעניינים היה רבי מתתיהו, עד שכשנולד לו בנו, לא היה בידו לערוך סעודת ברית, וכדי לכסות את ההוצאות נמכר כיבוד הסנדקאות, ור' חיים וואדאוואז, שבעל אמצעים היה, קנה את המצווה. עם כל זאת, עשה כל טעדי שלא לקבל כסף מאנשים שבסביבתם הוא חי, על פי דברי רבינו הקדוש בתורה ס"ו "על ידי שיש לו פרנסה ואינו נצרך לבריות, זוכה לאמת". גם כשנאלץ להתפרנס מהצדקה, הקפיד לקבל מאנשים רחוקים, לבל יהיה לו ניסיון של להחניף להם ולהחליף את האמת בשביל כמה פרוטות. עד כדי כך נזהר בזה, שכשמאן הוא נתן לו פעם סכום גדול בערב ראש השנה, החזיר לו על אתר את הכסף. ראתה זוגתו בכך וכיוון שעניות עצומה שררה בביתם, אמרה לאותו נותן: "תתנו לי, אני לא אזרוק..." מאז ידעו שאם רוצים לתת כסף לרבי מת'עס, צריך למסרו לבני ביתו...

אולם פעם אחת הוא חרג מהרגלו. היה זה בחורף הקשה כשאשתו חלתה מאוד ובכיסו לא היו הפרוטות כדי לקנות עצים להסיק את התנור ולגרש את הכפור הנורא. בליל שבת, לאחר התפילה, פנה אל הציבור בבית המדרש ואמר "זוגתי שוכבת חולה, הקור בביתנו בלתי נסבל, אנא מכם בואו לעזרתה". מיד התעוררו אנ'ש ודאגו להעבירים לבית מוסק היטב. ולאחר שבת, כשכמה מאנ'ש נתנו לו סכומים נאים, הסכים לקחת מתוך שסבר שאין זה בשביל התורה, אלא להציל את אשתו ולמעשה הוא לוקח עבורה.

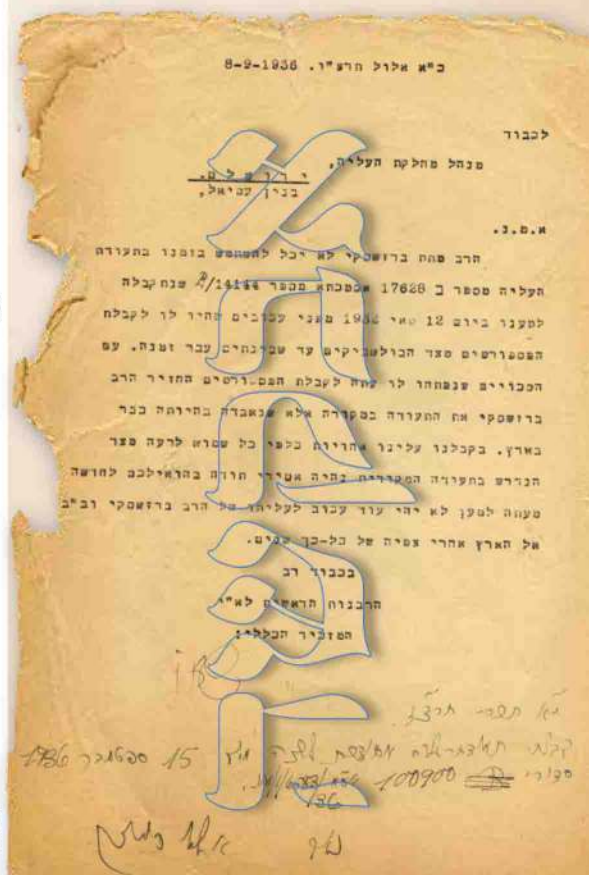
את האמת לא אבה להחליף גם בעבור כל הון שבעולם. נוהג היה למחוא כפיים הרבה בתפילה, בחזקה ובקול שהדהד מקצה בית הכנסת ועד קצהו. היו כמה נגיידים שמחאת הכפיים שלו הפריעה להם והם פנו אליו ואמרו לו שילבש

המלצת רבי שלמה מזויעה עבור רבי מתתיהו

קרח. כשנזכרים בכל זאת, עובר רעד... מרוב העניות היה בקלויז בקושי סט שלם אחד של ש"ס גמרא..." (בתרגום ללשה"ק, התפרסם בירחון 'מבועי הנחל' בפרק על רבי מתתיהו, מאת הרב נתן אנשין, ותשו"ח לו)

למרות שעני מרוד היה, לא רצה לקבל כסף בגין תורתו. החסיד ר' משה שמואל לוי"ה (מראשוני המקורבים מפולין שהתיישבו באומן) סיפר שכשהוא ורבי מתתיהו עשו דרכם יחד בכיוון ארץ ישראל (דרך היבשה, כמסופר להלן), בהיותם בבוכרה אספו צדקה מיהודים בשביל המסע, הם נכנסו אל ביתו של 'חכם' (רב) אחד שהכירו, שמקורב היה לרבינו ושהה תקופה באומן, סיפרו לו שהם נוסעים לארץ ישראל וביקשו את עזרתו. נתן הרב לר' משה שמואל נתינה קטנה, ואילו לרבי מתתיהו סכום גדול. "מדוע נתת לי יותר מאשר לך?" שאל, "אתם הרי תלמיד חכם", ענה הרב. רבי מתתיהו נדרך במקומו; "על תורה איני מקבל כסף!", אדהכי, לחש לו ר' משה שמואל "אני אקח את היתרה..." אך רבי מתתיהו לא

מתתיהו, גיסו של אברהם. הבחור אברהם, שזה זמן רב נכסף לבית המדרש, פשט מעליו את מדי הצבא, ישב בקלויז ובמשך כל היום למד גמרא עם תוספות, כשהוא לן וסועד בבית גיסו. ביום מן הימים עלה בלב רבי מת'עס הרעיון לשדך את גיסו הלמדן עם בתו החסודה של רבי געצ'י, מגדולי החסידים. רבי געצ'י, שראה את גודל התמדתו של הנער, הסכים לשידוך והוא קם והיה.

ערגה תמידית שכנה בליבות החסידים באומן אל הארץ הקדושה. רגילים היו לחזור על שיחתו הקדושה של הרבי "כשרוצים לבוא לארץ ישראל צריכין לילך רגלי, כי ה' יתברך אמר לאברהם 'לך מארצך וממולדתך וכו' אל הארץ - לך דייקא, שצריכין לילך רגלי ממש כדי לזכות לבוא לארץ ישראל...". (ימי מוהרנ"ת ב, מט). אהרן, הקצין לשעבר, שמע את הדברים וקיבלם בתמימות ובאמונת חכמים, ומכיוון שידע פרק בחבלי ארץ, גמלה בו ההחלטה לצאת לדרך לארץ הקדושה בנתיבי היבשה, הוא הציע לחברו אברהם דז'ארגובסקי שיצטרף אליו, אבל החותן רבי געצ'י סירב שבתו תצא לדרך רווית הסכנות, שכן מלחמת העולם הראשונה טרם הסתיימה.

אהרן גבריאלוב השתתף בחתונת ידידו אברהם, שהוקדמה לליל בדיקת-חמץ היות ורבי געצ'י חולה היה מאוד, ובחג הפסח סעד אהרן בבית רבי מת'עס וסעד אצלו.

צריכין לרחמים הגדולים, בפרט כעת באחרית הימים, ואין בכוחנו להמשיך הרחמים, לכן בוודאי צריכין להשתדל לקיים 'טוב ה' לכל ורחמיו וכו' היינו שרחמי השי"ת יתמשך על כל הברואים, וכל הברואים ירחמו אחד על חברו ויהי שלום ביניהם... ובפרט בענין הקיבוץ אנ"ש הכשרים, אשר כל השנה כל נקודה טובה של כל אחד נע ונד ע"י מסירת נפש ועתה נתלקט ביחד, בוודאי מאיר מזה אור גדול בכל ישראל. לכן מוטל לחזק הענין הזה ולהסתכל רק על הטוב, אפשר יגרום שיתקרב גאולתינו..." (מכתב מיום ח' אלול תרצ"ד, נדפס בכרוז שהו"ל ר' יצחק מאיר קורמן, ר"ה תש"י)

געועים לארץ ישראל

בחורף תרע"ח, סוף מלחמת העולם הראשונה, הגיעו לאומן שני אנשים גבוהי-קומה לבושים במדי הצבא הרוסי, סיפורם היה מפעים; האחד, אהרן גבריאלוב, היה יהודי שנחטף מבית הוריו בטביליסי שבגרוזיה וגויס לצבא הצאר, שם במשך הזמן הפך לקצין, והשני, אברהם דז'ארגובסקי שמו, נלקח אף הוא מבית הוריו בפולין שהיתה אז תחת שלטון הצאר, ונשלח להילחם בשורות הצבא הרוסי, תחת פיקודו של אהרן... השניים נפגשו במחנה צבאי בקאוווקאז, ואברהם שמקורב היה מעט לברסלב, השפיע על הקצין וקירבו בחזרה ליהדות. שניהם ערקו משורות הצבא והגיעו לאומן, כשהם שמים פעמיהם אל ביתו של רבי

כפפות על ידיו וכך יוכל למחוא כפיו בלי להרעיש. ענה להם רבי מתתיהו בתמימות "הרבי אומר 'מחאת כפיים בתפילה' (ליקו"מ מה, מז), התיקון של מחאת כפיים הוא בלי כפפות!"

יום אחד ניגש אליו אחד מאותם נגידי כשהוא מושיט לו סכום כסף מכובד ואגב כך מבקש ממנו "...ובמטותא, אל תמחה כפיים בתפילה כל כך חזק..." רבי מתתיהו היה נחרץ בתשובתו, כשהוא מניח לפניו בחזרה את הכסף על השולחן: "לא. איני מסכים. אל תאמר לי איך למחוא כפיים!" תגובתו זו היתה שלא כדרכו, שכן תדיר היה דיבורו בנחת עם הבריות ומעולם לא שמעוהו מרים קולו על איש.

ניסיונות רבים עבר. ערב פסח באחת השנים, בתו דבור'לה שוכבת חולה, מפרפרת בין חיים למוות. רבי מת'עס בקלויז, מתפלל תפילת ליל החג, בסיום התפילה הוא עושה דרכו לביתו מלווה באורח, בחור מפולין, כשהוא מגיע אל הבית, מבשרים לו את הבשורה הנוראה כי הילדה כבר אינה בין החיים. ר' מת'עס ניגש אל השולחן והחל לערוך את הסדר כאילו לא ארע מאומה, סיפר הבחור שסעד אצלו, גרשון העניך, "הוא אמר חידושים נשגבים כששמחה ורוגע שורים על פניו וכולו בחירות המוחין, וכך הוא היה במשך כל הסדר כולו" ממחלוקת ברח כמפני האש. באחד ממכתביו לחסידים בפולין בעת שנתלעלו ביניהם חילוקי דעות, כתב להם: "לאחי ורעי מרועה הק' אחד המיוחד... היות כי ימי הרחמים ממשמשים וכולנו

תורה ותפילה בדביקות הבורא. הקלויז באומן בו עבד ר' מתתיהו את ה' (באריבות ר' שמעון בוסקיליה)

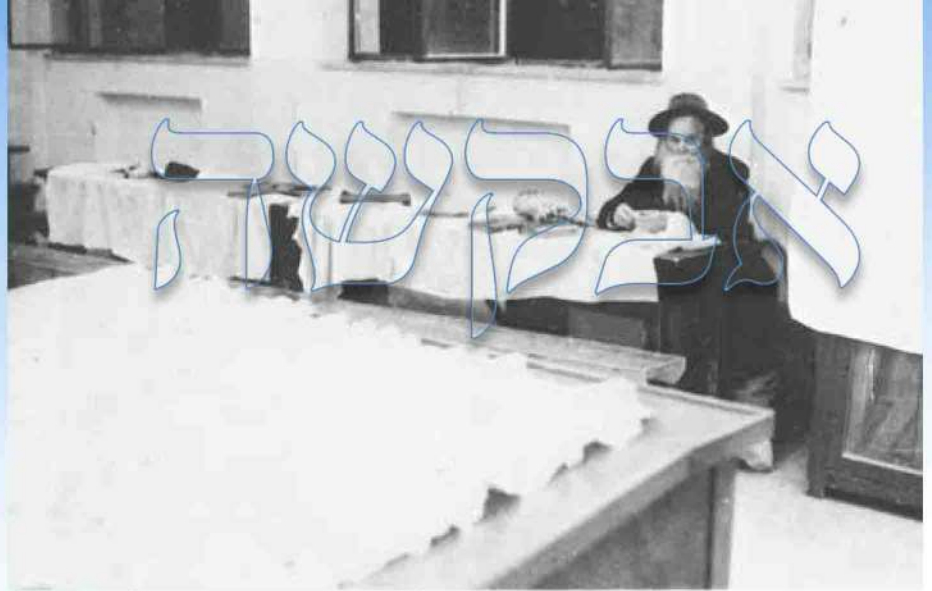

"פעם אחת היתה לי קושיה חמורה באיזה 'תוספות', הלכתי אל כל הרבנים והתלמידי חכמים בעיר ואף אחד מהם לא הצליח ליישב את קושייתי. כשהגעתי לאומן, הצגתי בפני רבי מת'עס את קושייתי, והוא יישב לי את הקושיא כהרף עין! יצאתי מהכלים מרוב התפעלות, אז אמר לי רבי מת'עס: 'לא לזה רבינו התכוון!' והלך לדרכו..."

הספר שהדליק את הניצוץ הראשון. 'עלים לתרופה' דפוס ראשון ברדיטשוב תרנ"ו

נשאר באומן והיה עד להריגת יהודי העיר ע"י הגרמנים. ר' דניאל גזייסקי גר הצדק, בערוב ימיו בירושלים

אספו צדקה אצל היהודים המקומיים, כשכחונתם לעבור את הגבול לפרס, חודשים ארוכים שהו בדרכים. אלא שבהגיעם אל גבול פרס, נוכחו לראות כי השמירה הדוקה ומסוכן לנסות לעבור לצד השני, והם חזרו על עקבותיהם לאומן.

עובדה נוראה מספר אחיו ר' יצחק גרשון במכתבו לבנו ר' יעקב זאב: "...בניצוץ [=אפטר] נשבע לי בשבת הזו, שהוא היה בלודז' בחורף בזמן ששני הבחורים הגיעו בחזרה מאומן, והם נשבעו לפניו שהם שמעו שאחי מתתי' הלך לאדם גדול ומוסמך מאומן, ששולח יהודים מאוקראינה לארץ ישראל, מתתי' רצה לתת לו במתנה את כל החלק עולם הבא שלו, ובלבד שיעלה אותו ואת בני ביתו ואת בנו לארץ ישראל, הוא רצה לעשות אתו 'כתב' אצל הרב של אומאן, על החלק עולם הבא, הוא ענה לו שהוא צריך ליישב עצמו..." (יום ב' פ' לכפר על נפשותיכם תרפ"ג, בכת"י, בתרגום ללשה"ק)

"ברוך ה' זכית יותר ממני" - כותב הוא לאחיינו ר' יעקב זאב ברזסקי - "כי זכית לשכון בארצנו הקדושה אשר הבטיחו חכמינו ז"ל 'מההלך בה אפילו ד' אמות מובטח' וכו' ואתה ב"ה זכית להיות שוכן שם בקביעות ולטעת שם עץ פרי לדורות עולמים ב"ה, ומה גם להיוודע מהדעת האמיתית של רבינו הקדוש ולעסוק בהם במקום קדוש ומסוגל לזה וד"ל, לכן אהובי יקירי חזק מאד בחלקך איך שהוא, כי אני מתבייש את עצמי ממך במדרגתי כנגדך..." (שא"י ק"ד)

כשהראה ר' יעקב זאב את המכתב לחבריו, אמר בהתפעמות נפש: "דודי גאון וקדוש כזה, שאינו מבטל רגע אחד מתורה ותפילה, ואני בחור צעיר ופשוט, והוא כותב לי 'אני מתבייש במדרגתי כנגדך'..."

לא יחל דברו

החסיד ר' אליהו חיים רוזין מיווד היה מאוד עם רבי מתתיהו. שניהם הגיעו באותו פרק זמן לאומן, ולימים התחברו יחד בלימוד ושיחת חברים. לא פעם ראה בעיניו כיצד מאמר פיו של רבי מתתיהו מתקבל בשמים, על דרך שאמרו צדיקים "לא יחל דברו" - מי ששומר על קדושת פיו "ככל היוצא מפיו יעשה" - דיבורו מתקיים.

לעשות, אמרתי לו לעשות תשובה, וכי יש משתו אחר לעשות?!". כעבור זמן מועט עלתה נשמתו הטהורה של רבי געצ'י ממרומים. היה זה ביום שביעי של פסח. בשנים הבאות, כשהורגש חסרונו מאוד, כדי למלא את החסר החל רבי מתע'ס ללמוד לפעמים בקלויז בפני הציבור.

לאחר חג הפסח, יצא אהרן גבריאלוב לדרכו... עברו שבועות וחודשים, שנתיים חלפו עברו להן, והנה לאומן מגיעה השמועה כי נמצא הוא בארץ ישראל, לאחר שהגניב את הגבול מהרי הקאווקאז לפרס, צעד ברגל והצטרף לעגלות מזדמנות וכך עבר מפרס לעיראק, משם המשיך בדרכו עד שהגיע לארץ בסביבות תחום העיר טבריה, שנתיים מהיום בו יצא למסעו.

הידיעה הלהיבה את אנ"ש. הכיסופים לארץ האמונה, יחד עם המצב שנוצר מאז עלייתם של הקומוניסטים רודפי הדת לשלטון, הביאו אותם לנסות לעשות אף הם מעשה. אם בצורה המקובלת דרך הים, לא ניתן לצאת מברית-המועצות - בגלל הסגר שהטילו הקומוניסטים על יושבי מדינתם - ינסו דרך היבשה.

כך עשו ר' הירש לייב ליפל ור' לייבל צרטנר, כשלאחר חגי תשרי יצאו לדרך, נדדו שבועות וחודשים עד לקצה ברית-המועצות, מכתתים רגליהם ונוסעים בעגלות חולפות בין הכפרים בהרי הקאווקאז, כשפניהם מועדות אל הגבול הפרסי, משם אמרו להמשיך לטורקיה, לסוריה ולארץ ישראל. יהודי המקום אירחו אותם בחום, ולא פעם עלה בידם לקרב כמה מהם לדעת רבינו, כמו רבי גבריאל מקולאשי שבגרוזיה, יהודי תלמיד חכם שבהשפעת ר' הירש לייב נסע לאומן והתגורר בה במשך כמה שנים, ולימים עלה ארצה והתגורר בהרריה.

כמה וכמה פעמים ערכו מסעות כאלו, אלא שכשהגיע מועד התקבצות באומן, ובפרט אם מדובר היה בראש השנה, תקפום געגועים עצומים שלא יכלו לעמוד בפניהם והם חזרו על עקבותיהם.

רבי מתע'ס זכר היטב את אותו קצין יהודי, אהרן גבריאלוב, שהתארח בביתו, הוא התמלא קנאה טהורה בו על שזכה לעלות לאדמת הקודש, והחליט ללכת בעקבותיו. לחברותא למסע לקח לו את ר' משה שמואל לויך, יחד נסעו עד לבוכרה, שם

חלפו ימים מספר והנה נודע לרבי מתע'ס כי מצבו של רבי געצ'י התדרדר, הוא מיהר לביתו לבקרו. הדיבור כבר נאסר על רבי געצ'י, שבגלל מצב ריאותיו כשרק התחיל לדבר יצא ממנו דם. למראהו, שאל רבי געצ'י בשארית כוחותיו: "ר' מתע'ס וואס טוהט מען? וואס טוהט מען?" (ר' מתתיהו, מה עושים? מה עושים?), "עושים תשובה", ענה רבי מתתיהו. מיד הפשיל רבי געצ'י בתמימות את הטלית-קטן שלו על ראשו והתכסה בה, והחל להתוודות. העירו הנוכחים לרבי מתתיהו על תשובתו, והוא השיב: "הוא שאל מה

חיים החל לחזור לפניו החיבור של רבי מתתיהו, הסובבים הבחינו בעליל כיצד משעה לשעה הוא הולך ומבריא, למעלה מדרך הטבע.

באותו יום התקיימה ההלוויה שיצאה לדרכה לעבר בית החיים שבפאתי העיר, ולתדהמת הכל בראש המלווים צעד בנה הגדול רבי מתתיהו, שקם על רגליו בריא ושלם ומחלתו חלפה ועברה ללא שוב.

זכה רבי מתתיהו לעוד כמה שנים טובות, בהן עשה נחת רוח לה' יתברך ולאמו המנוחה שבגן-עדן. (לדברי הרבנית גלבך תחי', היתה הצדקת גיטל ככת מאה שנה בפטירתה).

מכתבים בוערים בגחלי אש

באמצעות קשר המכתבים עם בן אחיו ר' יעקב זאב שבארץ הקודש, התוודע רבי מתתיהו להתנגדות העזה ממנה סובלים אנ"ש דרי הארץ, ובפרט ר' שמואל הורביץ שזה לא מכבר נתקרב. השיב רבי מתתיהו לבני החבורה אגרות מלאי אמונה ודעת שהשיבו את נפשם, כפי שמספר ר' שמואל: "וכן כתבו אז מכתבים עבורי לאומן לדודו של חברי יעקב זאב, שהוא ממש צדיק תמים ושמו ר' מתתיהו נ"י, וביקשו שכל אנשי שלומנו יעוררו רחמים על ציון רבינו הקדוש עבורי, ור' מתתיהו השיב כמה מכתבים מלאים התעוררות והתחזקות בעבודת ה' בלי שיעור, וכתב לנו שהוא וכל אנשי שלומנו מעוררים רחמים על הציון הקדוש עבורנו... ומה מאוד הייתי מחיה את עצמי במכתבים של אומן, ובפרט של ר' מתתיהו נ"י שהייתי מתעורר מהם מאד, כי הם ממש כמו ספר מוסר נורא" (ימי שמואל פרק קנ"ו)

באחד ממכתביו הנלכדים, משנת תרפ"ה, כותב להם רבי מתתיהו:

"כי גם עלי עבר הרבה הרבה מאוד מעת ישיבתי פה, וכל חיותי ונחמתי שזכיתי להתקרב להצדיק

מת'עס, מרת גיטל, באומן. באותו זמן השתוללה מגיפה קשה באזור שהפילה חיתתה על הכל, עד שכמעט ולא היה בית שלא נפגע במגיפה. ידי אנשי החברה-קדישא מלאו עבודה ר"ל, הנספים במגפה הקשה היו מכל החוגים והגילאים. באחד הימים נודע כי רבי מתתיהו, העובד ה' הצדיק, נדבק אף הוא במגיפה. מצבו הלך והחמיר, כל הניסיונות להקל עליו עלו בתוהו, גופו הלך ונחלש עד שנראה היה כי הוא קרוב למיתה יותר מאשר לחיים. המחלה שיתקה את גופו ומנעה ממנו אפילו את האפשרות לרדת ממיטתו.

אמו המסורה לא ידעה את נפשה מצער בראותה כיצד בנה מחמד נפשה הולך וקמל מול עיניה ואין לאל ידיה להועיל, מה לא עשתה הצדקנית למען בנה, תפילות רבות שפכה למענו, אך נראה היה כי נגזרה הגזרה.

משראתה הצדקנית גיטל שכך הם פני הדברים, אזרה עוז ועלתה שוב לציון רבינו הקדוש והחלה לבכות בכי תמרורים ששבר את לב כל השומעים, ומתוך עומק צערה פנתה אל רבינו וזעקה בקול בוכים:

"רבי! אני אשה זקנה, כבר חיתנתי את כל הילדים שחנני השם יתברך, חיי אינם חשובים כל כך כמו חייו של בני החסיד רבי מתתיהו, שצעיר לימים הוא עדיין, יש לו בבית אשה וילדים קטנים הזקוקים לו!"

ומתוך סערת רוחה ביקשה: "אם נגזרה הגזירה, ברצוני שהיא תחול עלי ועל צווארי, שאני אלך לעולמי במקום בני מתתיהו והוא יבריא וישאר בחיים - - -"

נשקה לציון הקדוש, חזרה לביתה, עלתה על יצועה וקראה קריאת שמע בכוונה מתוך ישוב דעת, ועוד באותו לילה פשטה השמועה: מרת גיטל אמו הצדקנית של רבי מת'עס נפטרה לבית עולמה!

ובה בעת התרחש הפלא הגדול, גוון של

היה זה לאחר שכבר שיכל ר' אליהו חיים כמה ילדים ל"ע בקטנותם, חלתה בתו בת השנתיים ומצבה הורע והידרדר עד שנראה היה כי שבקה חיים וכבר כיסו אותה בסדין. הייתה זו שעת בין הערביים, יושב האב השכול בביתו שבור ורצוף, לפתע נכנס ר' מת'עס לבית עם עוד אחד מאנ"ש לברר על תמיכה כלשהי האמורה להגיע עבורו, הוא פנה אל ר' אליהו חיים בברכת שלום, אך לא זכה למענה. מלווהו שקלט את המצב, אמר לו "ר' מת'עס! בחדר הסמוך מבכים ילדה קטנה שהלכה לעולמה!"... ברגע ששמע את הדברים, זינק ר' מת'עס ממקומו, כשבדרכו הוא שובר מבלי משים את אחד מחפצי הבית - תפס בידי ר' אליהו חיים, וזעק "אומר אני לך שהילדה תחיה, היא תחיה ותחיה בריאה! האם אתה כבר שמח?"

אך סיים את דבריו ומהחדר הסמוך נשמע קול בכייה של הילדה. אביה, ר' אליהו חיים רץ נרגש כולו, הסיר את הסדין מעל פניה, ולא האמין למראה עיניו: הפעוטה פקחה את עיניה! תוך ימים ספורים הבריאה, היא עלתה ארצה והקימה דורות ישרים מבורכים.

שוב מעשה בר' אליהו חיים עצמו שחלה אנושות והרגיש כי אלו הם רגעי האחרונים, לפתע נכנס רבי מת'עס לביתו, נתן לו ידו והקימו, מאותו רגע הלך והחלים עד שזכר לא נותר ממחלתו.

הבן יקיר לי

מעשה נורא סיפר החסיד רבי יעקב זאב ברזסקי, אחיינו רבי מתתיהו:

בערוב ימיה, התגוררה אמו הצדקת של רבי

"בכל לילה היינו הולכים אתו להתבודדות בגן סופיה. בתוך הגן יש עץ גדול, לידו ר' מת'עס התבודד. היה כזה אור סביבו, שלא ראיתי בן אדם אלא אור. כשחזרנו מגן סופיה הוא הלך להתפלל אצל בערלה ברסלבר, שבמרתף ביתו התקיימו מנייני תפילות מאז שהקלויז נסגר"

קבר ר' יצחק גרשון אחיו של ר' מתתיהו ולצדו עוד אחד מאנ"ש - בבית העלמין בוורשא

קרבו לאור האורות. החסיד הנלהב רבי יצחק ברייטר הי"ד מוורשא (באדיבות הרב אברהם רויזן ומכון 'גני הנחל')

האמיתי ולטעום מעט דמעט מתורתו הקדושה וזה כל תקוותי לנצח, כי כעת בגלות המר הזה מי שרוצה להתקרב מעט להאמת האמיתי, מוכרח לסבול הרבה הרבה... וכל אלו שרצו להתקרב להאמת האמיתי הזה, אם לא ה' להם המתנה ומצפים לישועת השי"ת - לא ה' זכו למה שזכו.

"...והנה זה ג' שנים שבאים מפולין על ראש השנה הק' במסירת נפש ממש, נפשות יקרות מאוד, כי רואין בחוש כי אור רביה"ק יותר מה שנתקרב לקץ הגאולה, נתגלה אורו הק', כי כל עיקר תיקונים של רביה"ק היה על אחרית הימים האלה. אשרי מי שיתחזק ומתין... והעיקר שלא להתפחד, כי ה' עמנו תמיד ובוודאי כאשר התחיל לעזור כן יגמור בוודאי, ותעיינו הרבה בהמכתבים עלים לתרופה ובמכתבי מוהרנ"ת, גם בימי מוהרנ"ת חלק ראשון מה שעבר עליו בתחילת התקרבותו.

"והנה תיכף שהגיע המכתב שלכם לידי הודעתי כל זה לאנ"ש והלכתי תיכף על הציון הק' והי' שם הרבה מאנ"ש, יותר ממנין, וסיפרתי הכל מהמכתב לפנייהם ולהרבה נתתי כל המכתב וקראו וביקשו רחמים על הציון הקדוש... ועיקר הדבר שלא תפחדו מקול מצהלות הסוסים וכו' וקול הקרנות, כי סוף פחד ופח יבוא עליהם, כי כבר קיבל רביה"ק על עצמו שינצח ויגמור הכל לשלום...

"ועיקר לקבל על עצמו ללמוד בכל יום ספרי רביה"ק לעובדא למעשה ולשמור עת ההתבודדות ועיקר בחצות כידוע ואז יתורץ לכם הכל על נכון, כי עיקר הכל, שצריכין התחדשות תמיד, בפרט לאור גדול כזה שאסור להיות זקן, ולזה עובר מה שעובר כדי להתחדש בתפילה וצעקה ועל ידי זה מולידין המוחין וזוכין לאור הדעת וד"ל, ובוודאי צריכין לחזק הרצון והכיסופין לרביה"ק ולהוציאם בפה ועי"ז עושים כלים לקבל אור רביה"ק, ועיקר ע"י חצות והתבודדות, וידוע מה שהזהיר רביה"ק לילך עם התורה אזמרה..." (מוצ"ש בראשית תרפ"ה; שארית ישראל, מכתב קיג)

הוא כל כך חי את תורתו של רבינו ומוהרנ"ת והלך בהם, ששאב מהם נהרות של נחמה

והתחזקות, וכה הוא מעודד את ר' שמואל:

"...אחי חזק והתחזק ולא תפול כלל משום דבר ושמח בחלקך שזכית ע"י חסד לאברהם וד"ל להיות בארץ הקודש, ועתה זכית להיוודע מאור האמת הנצחי הזה, ולא לחינם עובר עליך מה שעובר, עיין תורה ט' תיקונים (לק"א סי' כ') כי מי שרוצה להמשיך ביאורי התורה מהנשמה הק' הזו - מוכרח לסבול מרירות כדי שיזכה לדיבורים חמים כגחלי אש ועי"ז יזכה לניצחון המלחמה שירגיש הביאורי התורה, מתיקות התורות והעב' של הצדיק האמת, ויתורץ אצלו הקשיות והמרירות וד"ל, ובלי זה אי אפשר. אמנם חזק על כל פנים להרבות בהתבודדות וליקוטי תפילות ותהלים, דייקא על ידי המחלוקת ותקרב באמת, ואז אשרי חלקך בזה ובבא...

"ועיקר בכל יום עכ"פ שעה התבודדות מעומקא דלבא ואם ביכלתך להרבות - ינוח דעתך, ואם תוכל לילך בכל יום או פעמים חוץ לעיר בין העשבים והאילנות - אז עולמך תראה בחיך..."

"לכן אהובי יקירי, תלך עם התורה ט' תיקונים להרבות רחמים ולא תדחוק השעה, עיין ליקוטי הלכות חו"מ הלכות גזלה הלכה ה', שמבאר שם היטב איך איש הישראלי הרוצה לגשת לקודש לדרך האמת להתחדשות התורה ולחדש את עצמו במידת אריכת אפיים, עיין תורה קנ"ה, היטב תפלה פ"ד, להתקרב להצדיק האמת לדבק נשמתו בנשמה הק' שיזכה להמשיך ביאורי התורה ולחדש חידושים אמיתיים בהתורה... ואז טעום מתיקות אור הצדיק של תורתו הק'... גם אני הייתי רוצה במנוחה, אמנם בזה העולם אין קביעות מנוחה, רק ילכו מחיל וכו' רק עיקר ד"ט שכמו לסבול 'אשרי הגבר אשר תיסרנו ל' ומתורתך וכו' ועי"ז ישיר שיר חדש לשיר של ע"ב נימין דא חסד..." (יום ג' מ' למב"י תרפ"ה; שארית ישראל, קטז)

מגודל חביבות מכתביו, הם עברו מיד ליד בין אנ"ש בארץ הקודש שהעתיקום למשמרת.

ולא מבטן מלאה דיבר, שכן חי בעניות מופלגת בל תתואר, כפי שמספר רבי יצחק ברייטר מוורשא לר' יעקב זאב:

"בא אחר סוכות איש אחד מפולין אשר ישב באומין שנה תמימה, והוא האברך יצחק מפאביניץ אצל לאדז, וסיפר איך שיושבים שם כמו עשרים אנשים מפולין ויותר ועוסקים בעבודת ה' במסירות נפש כזה אשר לא נשמע אף בימים הקודמים וגם סיפר מדורך ר' מתתיהו הכהן נ"י איך שהוא עוסק בעבודת השם במסירת נפש עצום ובדחקות כזה אשר אי אפשר לשער" (שארית יצחק, ד' מקץ מ"ד יבמות תרפ"ו ורשה)

בשנת תרפ"ט כשהגיע ר' שמואל לאומן לאחר אינסוף כיסופים ותפילות ותוך שבירת מניעות עצומות, קיבל רבי מתתיהו את פניו בשמחה גדולה: "ולפנות ערב בא על הציון הקדוש ר' מתתיהו אחי ר' יצחק גרשון ברזבסקי, ולקח אותי לקלויז ושמח איתי, וביקשתיו לילך אתי לר' שמשון ברסקי, והלכנו ונתתי לו שלום והבאתי לו דרישת שלום מבנו ר' נתן מלובלין. ור' שמשון שאל אותי אם כבר קיבלתי שכר נסיעתי בזה שהייתי על הציון הקדוש, וסיפר מר' מיכלי נכד מוהרנ"ת שהיה אומר שעד אמצע התפילה שאחר היו"ד קפיטל, זה שכר

הנסיעה, והשאר הוא עודף, ואמר לו ר' מתתיהו עלי 'אבל הוא צריך שכר גדול על הנסיעה כזו...' (ימי שמואל, פרק קצז)

לימים יכתוב ר' שמואל בשבחו כפי שראה בעיניו: "הכרתי א' מאנ"ש באומין מהמופלגים, הרה"ח ר' מתתיהו ברזבסקי הכהן, שהי' הולך עם התורות כנ"ל, וזכה לשמירת הברית בתכלית..." (מכתבי שמואל א, פג)

תחת אימי הקומוניזם

בתחילת ימי שלטון הבולשביקים, זכו אנ"ש באומן לשקט יחסי ובזמן שבמקומות אחרים נרדפו היהודים שומרי המצוות, כאן כמו 'שכחו' השלטונות מהם והתעלמו מקיומם. אולם אט אט הלכו והצרו את צעדיהם ואנשי שלומנו ובתוכם רבי מתתיהו, הרגישו בטבעת ההולכת ומתהדקת סביבם והשתוקקו להיחלץ מבית האסורים הענק ששמו ברית-המועצות ולעלות לארץ הקדושה. אלא שהארץ נתונה היתה בידי האנגלים שהערימו קשיים רבים על היהודים החפצים לעלות להתאבק בעפרה.

געגועיו העזים של רבי מת'עס לארץ קדשנו לא ידעו מנוח. שוב ושוב הריץ מכתבים ירושלימה וביקש מאנ"ש שיפעלו בשבילו, באותה עת רצה גם ר' שמואל הורביץ לשוב ארצה, אך הגבולות חתומים היו בפניו ורבי מת'עס ברוב טוב לבנו קורא אליהם לפעול קודם כל בשבילו: "כי האברך מו"ה וכו' בא לפה עוד על ראש השנה ועתה נכסוף לארה"ק כמעט בכלות הנפש ממש ובפרט כי הוא נע ונד, לכן מן היושר להשתדל עם כל אנ"ש בכל כוחם בכל האפשרות עבורו לשלוח לו פאדרינג למען יוכל לבוא לזמן היותר קרוב לארה"ק והוא פדיון נפש ממש והוא קודם אפילו ממני כמובן...אכפול עוד הפעם לעורר רחמים עבור האברך הנ"ל כי הוא חיוב גדול מאד באמת, כי ממש הוא בכלל לא תעמוד על דם רעך" (שארית ישראל קיז)

מי שהתמסר אז בכל מאודו להעלאת אנ"ש ארצה, היה החסיד ר' לייבל רוזנפלד-פרומפולר מירושלים, והוא נחלץ מיד למשימה הקדושה לטובת רבי מתתיהו ומשפחתו, כשהוא מתדפק על דלתות רבנים ובעל סמכויות. בהצרה למחלקת העלייה, כתב "אני החתום מטה, יהודה ליב רוזנפלד, מצהיר בזה כי כפי שאני יודע ומאמין, הרב מתתיהו ברזבסקי, אשתו לאה, בתו יהודית ובנו יודל נחום ברזבסקי מעיר אומין פלך קיוב אשר ברוסיה הסובייטית, הם אנשים ישרים ואינם בלתי רציים מטעמים פוליטיים..."

לאחר מכן בא ר' לייבל בדברים עם הרבנים בירושלים, ובהמלצתם למנהל מחלקת העלייה, מכ"ט אדר ב' תרצ"ב, הם כתבו על רבי מת'עס: "הוא רב מובהק, בואו יהי לתועלת לעניני היהדות בארץ ישראל, הוא יתפרנס פה בכבוד ולא יפול למשא על הציבור. בהיותו בתור דתי, נלחץ מאוד מתגרת הבולשביקים. היינו אסירי תודה לכבודו בהואילו לסדר שיתנו הרשיונות הדרושים לבוא אל הארץ להרב הנ"ל ולבני ביתו. הוא בן 53 שנה, אשתו לאה בת 43 שנה, בתם יהודית בת 6 שנה, בנם יודל נחום בן 3 שנה..."

יום אחד ניגש אליו
אחד מאותם נגידים
כשהוא מושיט לו
סכום כסף מכובד ואגב
כך מבקש ממנו "...
ובמטותא, אל תמחה
כפיים בתפילה כל כך
חזק..." רבי מתתיהו,
היה נחרץ בתשובתו,
כשהוא מניח לפניו
בחזרה את הכסף על
השולחן: "לא, איני
מסכים, אל תאמר לי
איך למחוא כפיים!"

תורתו עיקר ומלאכתו עראי. החסיד ר' יצחק גרשון בזשסקי מוורשא אחיו של ר' מתתיהו

ממשיך להתפלל.

בחשוון תרצ"ו נאסרו רבי לוי יצחק בנדר ורבי אליהו חיים רוזין, כשהם מואשמים כי קיבלו כספים מחוץ למדינה וחילקו אותם לאנשים, דבר שנאסר על ידי השלטון הקומוניסטי. בבית הסוהר הם עברו חקירות קשות.

ברשומות זיכרונותיו, מספר ר' אליהו חיים על אחת החקירות שבה הביאו חוקריו את רבי מת'עס, והצליחו בערמה לחלץ מפיו עדות נגדו כי חילק כספי צדקה שקיבל מחוץ לתחומי רוסיה:

"דבר נפלא מאוד קרה בזמן האחרון בבית הסוהר; החוקר שלי ימ"ש, אמר לי שיש לו עדים שיגידו לי בפניי שאני הייתי עסקן ציבורי והייתי מחלק להם כל הזמן כסף, שאצלם זה היה דבר רע עד למאוד, ואמרו לי שאני הייתי המשפיע שהשפעת חסידות לאחרים ומחלק להם כסף בעד זאת, וזה היפך דעתם. וכן עשו, והעמידו עדים בפניי ממש, שאמרו זאת, שאני נתתי להם כסף וכו' והעדים חתמו על זה.

"ולבסוף העמידו כנגדי איש צדיק ותמים, הרב ר' מתתיהו ברזסקי זצ"ל. אבל לפני זאת קראו את הצדיק הזה בייחוד, ושאלו אותו 'אתה יודע מפני מה רוזין אסור בבית הסוהר?' ואמר שלא יודע. ואמרו לו, כפי שיוודעים שמר רוזין זה, קיבל כסף הרבה מכמה מדינות כדי לחלק לעניים, ולבסוף לא נתן. על כן אנחנו רוצים לברר, כפי שמר רוזין אמר שנתן לך כל הזמן הרבה תמיכה, אם זה אמת...

והוא היה איש תמים באמת, על כן אמר שבוודאי זה אמת! וחתם על כך... ולכן, כשהעמידוהו לנגד, כבר לא היה יכול לשנות, כפי שכבר חתם על זאת.

"וכל זה היה בלילה, בערך קודם חצות נגמרה חקירה זאת. בזמן שעמדתי כבר שיוליכו אותי לבית הסוהר, והצדיק הזה עמד כבר ללכת הביתה, והחוקר שלי דיבר עם אחד מאנשיהם ולא השגיח עלי שלא לדבר אתו משום שכבר היה לאחר החקירה, שאלתי להצדיק הזה: 'ר' מתתיהו, זהו?' (ובלשון אשכנז: 'ר' מתתיהו, דאס איז דאס?), שבאמת כל הזמן היה לי ידידות גדולה עמו. וכשראה ששגג בזה, בגלל שפיתו אותו בערמתם, מכיוון שאני אמרתי שזה שקר, לכן שאלתי אותו

מתוך צרה 'זהו'?

"ואמר לי בזה הלשון: 'מען ווייסט גאר נישט, עס קען זיין אז דאס איז אהכנה צו ארץ ישראל' - 'אין אנו יודעים כלום, יתכן שזו הכנה לארץ ישראל...!', האמת אגיד, הגם שהכרתי את הצדיק הזה שהיה בעל מופת ממש, שאני בעצמי ראיתי זאת, אבל כפי הייאוש שלי, הדיבורים שלו לא שימחו אותי... בכל אופן, הוא הלך הביתה, ואותי הוליכו לבית הסוהר. וזה היה ממש כמה ימים קודם הישועה שלנו, והדיבורים שלו היו נבואה ממש. ונתקיים אצלי מה שמוכא בספר המידות (ישועה אות ט'): 'קודם שעושה הקדוש ברוך הוא נס לאדם, האדם הזה הוא נופל לרעה, והכול לפי גודל הנס'..."

"משרת נאמן כל ימי חייו"

היה זה נס גלוי. בסיון תרצ"ו, לאחר ששוחרר באורח פלא מבית הסוהר בקייב בו ישב כשמעליו מרחף גזר דין מוות, קיבל ר' אליהו חיים במפתיע את כל המסמכים הדרושים והצליח להגיע עם משפחתו לארץ הקודש.

באותם ימים נסגר הקלוז' באומן בצו השלטונות, ורבי מתתיהו הרגיש יותר מאי פעם את דחיפות עלייתו ארצה. בז' באלול כתב לר' אליהו חיים היושב בירושלים: "הנה נוראות נפלאתי על מה שאינו מתבונן עבורי להטיב להשתדל שאבוא עם פליטתי לארץ הקודש מהרה, כי זה ה' עולה אצלי על הכל", והוא מוסיף מילים נוראות "הנה אני מוכן ממש להיות משרת נאמן כל ימי חי עבור מי שישתדל עבורי, רק שלא אצא מגדר תורה הקדושה, אפילו ללמוד שעה אחת ביום והשאר לעסוק במה שהוא, כי הרחמנות גדול על פליטתי הנשארת. לכן אם מעלת כבודו יכתוב לי תשובה שנתן עבורי הוייזע שלי בבירור, אז אשתדל בזה בכל כוחי בעהש"ת עבור מעות פאספארטין"

ר' אליהו חיים התעורר מאוד מהזעקה הנשמעת בין השיטין, ונכנס לעובי הקורה להשיג עבור רבי מתתיהו ובני ביתו אשרות עליה בפעם שניה, כשהוא מפעיל לשם כך את הרבנים בארץ. יומיים לפני ראש השנה תרצ"ז, התבשר ר' אליהו חיים כי התקבלו עבורם אשרות חדשות. את הבשורה המשמחת מיהר לשגר במכתב לאומן.

רבי מתתיהו העני והאביון החל מקבץ פרוטה לפרוטה להוצאות ההפלגה. גם מהחסידים בפולין ביקש עזרה, כפי שמספר ר' אהרן לייב ציגלמן מוורשא: "מר' מתת' נ"י הכהן קיבלתי גלוי שכבר השיג דרישה ורשיון לנסוע לארץ ישראל ומבקש מאד לרחם עליו ועל בני ביתו לשלוח להם על הוצאות הנסיעה (אבל אין עם מי לדבר) וגם הוא כותב שעל ראש השנה השכירו בית למקום התפילה וברוך ה' היו מקורבים חדשים. ובעל שחרית ה' ר' נתן בר' אברהם סופר נ"י ובעל מוסף ר' לוי יצחק נ"י..." (ח' כסלו תרצ"ז, בכת"י)

בסערה השמימה

אין אתנו יודע עד מה והדבר מסתרי נסתרותיו, כך גזרה חכמתו יתברך, ורבי מתתיהו וחבריו נבחרו לעולות תמימות על קדושת השם.

לצרוור המסמכים צורפה המלצה מאת רבי שלמה גולדמאן, הוא הרה"ק רבי שלמ'קה זויעהלער, אותה ניסח ר' לייבל: "הנני מאשר בזה כפי ששמעתי, כי הרב מתת' שליט"א ברזעסקי ה' משנים רבות מורה הוראה בפולניא, ועתה הוא באומן פלך קיוב, והוא נרדף מצד הבולשביקים בתור בר..."

אחד מהחוקים הרבים והמשונים שחוקק שלטון המנדט היה, שמי שרוצה להיכנס לארץ עליו להמציא ערבות על סך מאה לירות. ר' לייבל דאג גם לזאת וארגן כתב-ערבות ממוסדות 'חיי עולם' המצהיר "שבבוא הנה הרב מתת' ברזסקי ואשתו לאה ושני ילדיו אשר בעיר אומין רוסיה, ובזמן מן הזמנים יפלו למשא על הציבור באופן שהרבנות הראשית לא"י בהתאם להתחייבותה תצטרך לשלם להממשלה הסך מאה לא", או חלק מזה, אז עלינו לסלק כל זאת להרבנות הראשית לא"י עם ההוצאות בלי כל דיחוי..."

השתדלנות והמאמצים הרבים נשאו פרי וכעבור חודשיים התקבלו הסרטיפיקטים עבור משפחת בזשעסקי באומן. ר' מת'עס פנה מיד אל משרד החוץ הסובייטי להנפקת פספורטים, אלא שמשום מה הם התעכבו מלהגיע שבועות ארוכים.

במשך הזמן שחלף, פג תוקפן של אשרות העליה. צערו של רבי מתתיהו היה עצום; אחרי כל ההשתדלויות ירד הכל לטמיון! אך הוא התחזק באמונה, חזר ללמוד ולהתפלל בקלוז' ובציון רבינו וקיווה לרחמי ה'. ביתניים, בשנים הבאות עלו ארצה עם בני משפחותיהם: רבי אברהם שטרנהארץ, רבי הירש לייב וגיסו רבי משה מטשנסטכוב, ועוד בודדים מאנ"ש. ורבי מתתיהו ממשיך להתגעגע,

באביב תר"ץ, ניתכה גזירה קשה על אנ"ש באומן. סוכני הנקוו.ד. ערכו פשיטות לילות על בתי החסידים ושמונה עשר צדיקים ותמימים נלקחו למאסר. אחרי סגירת הקלוזי, היה זה שלב נוסף בתכנית הודונית של שלטונות הרשע למגר לגמרי כל זכר יהדות באומן. למאסרים אלו, קדמה תעמולה ממושכת נגד חסידי ברסלב, בכתב העת היידיש-סובייטי 'דער עמעס' (אוי "ל"אמת" שכזו) שיצא באוקראינה למחרת יום כיפור תרצ"ח, נכתב: "היהירות החוצפנית של חסידי בראסלאב גדלה, הם שולחים את ילדיהם לבית הספר ומנהלים שם תעמולה הרסנית נגד בית הספר. ביום הכיפורים שעבר, הם אף משכו הרבה תלמידים אל תוך הקלוזי שלהם..."

הידיעה הגיעה לארץ ישראל ולפולין, וכל אנ"ש הרגישו כי עת צרה היא אשר כמוה לא נהיתה. "קיבלתי בחול המועד פסח מכתב מן ר' אלי חיים ראזין" - כותב רבי יצחק ברייטר - "כי נתפסו יותר מן שבעה-עשרה אנשים באומן ובתוכם מתת' הכהן ואברהם אבא ועקיבא ועוד ועוד פנחס יהושע, ומעורר להתפלל בעדם כי פירש שמותם ושם אמותיהם וגם לקבץ מעות מאנ"ש מפולין לשלוח ארצה ישראל, ומשם ישולח המעות שמה לנשותיהם להחיות נפשם וגם שיוכלו ליתן לבעליהם אוכל להתפסות...", והוא מוסיף מילים נוראות: "כל אנ"ש מדוכאים מאד מהבשורה הזאת של אומן, האם קפץ לנצח חסדו ומה דורשין מן השמים ממנו, חבל חבל מה עושין אם בארזים... ה' הושיעה אמן" (כ"ה ניסן תרצ"ץ, 'שארית יצחק' במהדורה החדשה, הוצאת משך הנחל).

את אותו לילה נורא בו נאסר רבי מתתיהו, זוכרת אחייניתו הרבנית שרה גלבך תח" לאיוו"ט (המכנה אותו בפשטות 'מת'עס') כמו היה אך אתמול:

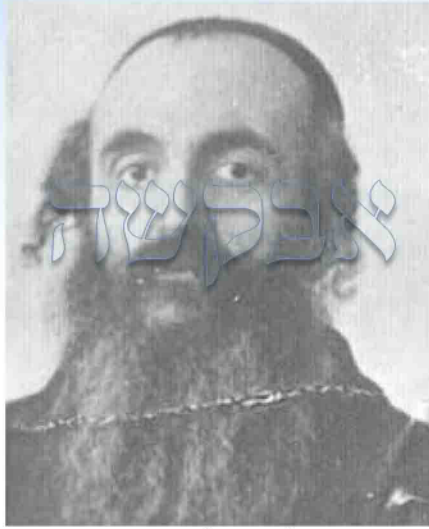
"גרנו כולנו ברחוב בזילובסקי ליד הקלוזי; ר' מת'עס, ר' הירש לייב, ר' ברוך געצ'יס, ר' שמשון, ר' לוי יצחק, ר' אליהו חיים, ר' משה טשנסטכובר... היינו כולנו שכנים. דודי מת'עס היה אדם קדוש, נמוך קומה, פנים עגולות מחויכות, מצח בוהק. אשתו, דודתי לאה, היתה צדקת וצנועה כזו... שמלתה הגיעה עד לרצפה ממש. שלושה ילדים היו להם, הגדול פישל, אחריה יהודית שהיתה בת גילי, והקטן נחום. לפישל, שהתגורר בכפר קטן בשם ריזניוקה ושימש שם כשוחט, לא היו ילדים, לאשתו קראו גם כן לאה וכדי להבדילה מחמותה קראו לה לייקע. פישל היה עדין נפש. לא דיבר הרבה. כשבאתי לביתם, היה אומר: 'נו... רבינ'ס אייניקל (נכדת הרבי), תברכי אותי...'

"בביתנו היה תנור, וסיר החמין שלהם היה אצלנו, ובכל שבת הייתי מביאה את הסיר לביתם, אז ראיתי את שולחן השבת שלהם, איך מת'עס שר ומזמר ואומר דברי תורה. הוא ישב בקלוזי ולמד, יום ולילה למד!

"בכל ערב אני ובת דודתי יהודית הלכנו עם מת'עס להתבודדות בגן סופיה. כדי שלא להסתבך עם השלטונות, הוא תמיד אמר שאם ישאלו אותי לאן אנו הולכים, אענה שאני סובלת מאסטמה

מלחמה. הימים היו אזיון קטן סמוך ליד אשכנז מיט א נעוילע. בהמת, מילכיסק, און נאך אונזיגע וואכענדיגע וואכן ?
הירושל שווייגער האט געוואלט א נאך אכער די סאכטע זייגע. לאה האט זיך נישט געוואלט נאך. זי האט, דוכט זיך, שוין געהאט א פאר קינדער-לער אור, לאה איז געווען ביים פאטן איז לשאנסט'ן איז פאסטע האט זיך געוואלנט'ן איז ווארשע.
מיט אסאל איז פאסטע געווארן און אויסגער חסיד.
ער האט אזוי לאנג געווינט דעם אמת'ן צוויי. ביז ער האט געווען דעם אויסגער חסידות, מיטגען געווען א סך רבי'ס, אבער ר' נחום איז געווען דער גרעסטער. מיטגען דעם א סך חסיד'ישע ספרים, אבער זי פאר גען זיך נישט פארטלייגן צום ליטווי מור"ן, צום ליטווי תפילה, צום ליטווי הלכות, און צו ר' נחום'ס משיחות, וואס יעדן פון זיי איז פול

ביום מן הימים מאטעס נהיה אומאנער חסיד. זכרונותיו של הסופר יצחק בשביס

סיפר בערגה איך ר' מתתיהו למד תורה בדביקות הבורא יתברך. רבי לוי יצחק בנדר בזמן עלייתו ארצה

דודי לוקח אותי לשאוף אוויר צח. בגן סופיה, בפנים, היה עץ גדול, לידו מת'עס נעמד והתבודד, בעוד אנחנו ניצבות ממרחק. היה כזה אור סביבו, שלא ראיתי אדם, אלא אור!"

וכאן אנו מגיעים לאותו לילה איום: "לפני שחזרנו הביתה בפעם אחרונה, הוא אמר לי שאשתה מים מהברזיה בגן סופיה, למרות שמעולם לא אמר לי זאת. וכשעניתי שאיני צמאה, אמר לי 'זה עוד יעמוד לך'. כשחזרנו לעיר, הוא הלך להתפלל אצל בערלה ברסלבר (ר' דוב הכהן לינדוואסר, מאנ"ש פולין שהתגורר באומן), שבמרתף ביתו התקיימו מנייני תפילה מאז שהקלוזי נסגר. חלף זמן מה, ולפתע הפרו את השקט דפיקות בדלת ביתנו. יהודית עמדה שם מבוהלת עד אימה ואמרה 'לקחו את אבא...'

"באותו לילה לקחו גם את יענקלה זיטומיר וברוך - בחור זקן. שלושתם נלקחו לבית הסוהר באומן. כולנו חרדנו לגורלם ולא ידענו מה נעשה עמם. מכיוון שהמזון שניתן לאסירים היה טרף, ביקשו ממני שאלך לשם להביא להם אוכל, והייתי מביאה את דברי המזון לשומרים בבית הסוהר כדי שימסרו להם. פעם אחת כשבאתי לשם, הצצתי פנימה וראיתי את דודי מת'עס, ואז הוא אמר לי מילים ספורות: 'העינייים כאן נוראים, מעמידים אותי על מסמרים, אני לא אעבור את זה...'

"ביום השלישי למאסרם, כשהגעתי עם האוכל עבורם - מסרו לי השוטרים את בגדיהם של שלושת הקדושים האלו - - -

כשהבאתי לדודתי לאה את בגדיו, היא סירבה להאמין. הכאב היה גדול מנשוא. לא מזמן מצאו את קברו של יענקלה זיטומיר בבית הקברות הנכרי באומן, לדעתי גם מת'עס נמצא שם".

כבן שישים היה רבי מתתיהו בעלותו בסערה

השמימה, זך וטהור בכל מיני טהרה.

"כשנודע לאבי (ר' אברהם ד'ארגובסקי) ולדודי ברוך געצ'יס על תפיסת חבריהם, הבינו שעליהם לברוח על נפשם", ממשיכה הרבנית גלבך, "ללא שהיות הם נמלטו לעיר קרימנטשוק. כעבור כמה זמן, משסברו לתומם כי העניינים נרגעו, חזרו ברכבת לאומן, אך ברדתם הבחינו בהרבה שוטרים העומדים ברציף כמו ממתנים הם להם. אבי נשא את רגליו ונמלט חיש מהמקום. דודי ברוך התרחק בריצה לכיוון ביתו, אבל הם רצו אחריו ותפסו אותו ולקחוהו לבית הסוהר. הפעם האחרונה שבה ראיתי אותו, היתה כשהלכתי בערב פסח להכין שמן לכל ימי החג, כשעברתי ליד הכלא הבחנתי בטנדר חונה, ולפתע נגלה לעיני מראה נורא; שוטרים מצוים על דודי ברוך לעלות לתוכו, הוא מסרב לעלות, והם מכים אותו בקתות רוביהם. באותו רגע התחלתי לצעוק בקול לא לי: 'זה הודו שלי! אל תכו אותו!', אבל לקחו אותי הצידה והרחיקו אותי מהמקום"

לאחר מכן, נדדה משפחת ד'ארגובסקי לקרימנטשוק, וממנה לסטלינגרד - שם נסתלק האב ר' אברהם לעולמו בג' באייר תש"ה. באותן שנים הגיעו הגרמנים ימ"ש לאומן ואת אשר הותירו בה הרוסים הארורים, החריבו אשמדאים אלו עד היסוד. "כשהסתיימה המלחמה שמענו שאומן חזרה לידי הרוסים ושבו אליה. היחיד שנשאר היה דניאל הגר, הוא סיפר לנו שהנאצים ימ"ש הרגו את כל היהודים, את משפחתו שלו ואת כולם, בתוכם דודתי לאה וילדיה. כולם היו בקבר אחים גדול ביער ליד הכניסה לאומן. עצמותיהם של הקדושים מוטלים היו בבזיון, ואנחנו קברנו אותם בכבוד הראוי ככל שייכולנו"

"...זהו בחי' עשרה הרוגי מלכות וכל הקדושים שטבחום ומכרום לעבדים, אבל כל מה שמתגברים בגניבתם וערמתם עד השורש ח"ו בטביחה ומכירה בבחינת 'האומרים ערו עד היסוד בה' 'כי אמרו לנו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל' וכו', אבל אמת ה' לעולם, כי לא יועיל להם, כי גדולי מובחרי הצדיקים עומדים כנגדם תמיד ומגלים ומאירים אמיתת האמת בעולם בשכל אמיתי כזה ואם התגברו עוד יותר עד שנוגע פגם הגניבה בנקודת הצדיק בעצמו שהוא תכלית שורש העליון של ישראל, אז יהיו מוכרחים להוציא מקרבם עוד יותר, עד שיצטרכו להוציא כל עצמות חיותם מבטנם וקרבם, ואיך שנמצא בהם עוד איזה חיות, איזה ניצוץ ונפש מהקדושה, הכל יצטרכו להחזיר" (ליקוטי הלכות, גנבה ה, ט)

אותם צוררים סברו כי צלחה מזימתם להכרית ולהכחיד את עצם הטוב, ולא ידעו שעתידיים לעמוד רבי-רבבות יהודים סמוך לציון רבינו הקדוש באומן ולשאוג מקצה העולם ועד קצהו: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד" - - -

מקורות עיקריים: יקרא דחיי; 'האריות שבחבורה' מאמר מאת הרב נתן אנשיך - מבועי הנחל ל"ט; שיח שרפי קודש; גליוני 'טעם זקנים'; 'הרה"ח ר' יוסף שמעון ברזעסקי; הרבנית גלבך תח"י; מכתבי אנ"ש ברוסיה ופולין שבספריית מכון שוקן. תודות להר"ר ישראל מאיר גבירץ.

"נכנסים לחצר מבעד לשני שערי עץ, עוברים כמה מטרים מתחת לכיפת צמחים עבותה, ומיד נמצאים במקום הנכסף כל כך בלבות החסידים מאז ומעולם"

צבא הפנים

ההתרגשות העצומה שאחזה בהמוני משתתפי הנסיעה לאומן אינה ניתנה כמעט לתיאור; **השמחה והתרוממות הנפש** שהקיפה את כל באי הקיבוץ מקטן ועד גדול נסקו עד לשחקים; **רוח הטהרה וההתחדשות** שהביאה בכנפיה נסכה חיות והפיחה התלהבות אש קודש **בהתקרבות לרבי והרועה הגדול תקוות הדורות** | בסידרת כתבות שפירסם הרה"ח ר' נתן אנשין הי"ו בכתב עת לאחר הנסיעה ההמונית הראשונה לאומן **לראש השנה תש"ן עם קריסת מסך הברזל**, שרטט קווים מרטיטים והעביר רשמים והתנוצצות מרגשי קודש שאפפו את כלל הנוסעים החרוטים על נימי לבם לנצח נצחים | **ובכן צדיקים יראו וישמחו**

”

זועקים

ללא מעצורים,

רוקדים

עד קצה גבול היכולת

”

אין שומעים מה הוא אומר. הוא שולף "תיקון הכללי", מכסה בו את פניו ומתחיל להתנועע בחזקה. כשהוא מסיים, עיניו אדומות כהלכה.

בית נמוך קומה, צבוע חצוי צהוב וחציו לבן. מספר מדריגות בחזית, הגויה בעלת המחצית הצהובה, עומדת ליד הפתח כזקנה ורגילה בקולות וברקים שעל פתחה ועל חלונותיה...

שכנתה בעלת המחצית הלבנה של הבית, העניקה השנה מאור לשטח הציון הקדוש, הרשתה לפרוס יריעות נילון ענקיות מעל, ואף להתפרס על חלק גדול מהגינה הקדמית ולסלול אספלט. העץ הענק שהאהיל עד היום על הציון ועל בית הקברות שהיה קיים כאן פעם ומנע בעד כהנים מלהשתטח על ציון הרבי - נגזם. כל זאת בהעדרה של בעלת החלק הצהוב שלא היתה מרשה זאת.

נכנסים שם לחצר מבעד לשני שערי עץ פתוחים

שמחה פורצת גבולות. הריקודים במוצאי ר"ה

התארגנות של הרגע האחרון. אולם הסעודות

לרווחה, עוברים כמה מטרים מתחת לכיפת צמחים עבותה, ומיד נמצאים במקום הנכסף כל כך בלבנות החסידים מאז ומעולם. כמה מאמצים היו צריכים לעשות בשבעים השנים האחרונות כדי להיות כאן אף באמצע השנה, ולו לרגע אחד, ואילו עתה, זו הפעם הראשונה בהיסטוריה הסובייטית, זורמים הגנה אנשים וטף בהמונים, ללא כל הגבלה. עומדים ומתפללים על הציון הקדוש כמה שלבם חפץ, יום ולילה מלא הציון אנשים, כאן עורכים תיקון חצות ו"התבודדות", כאן רוקדים בשירה מהדהדת למרחוק, לעיני גויים משתאים.

הדרך מן ה"זאווה" (בית החרושת העזוב ששימש לאכסניה) וממלון "אומן", לציון, אינה שובתת, הנהגים לוקחים 2-3 רובלים עבור הדרך, וידיהם מלאות עבודה.

שבא אדמו"ר רבי נחמן מברסלב זיע"א וגילה אותם כתיקון לכל, בא תלמידו רבי נתן והוסיף עליהן תפילה שאין כמוה לביטוי שברון לב על העוונות ועידוד לעתיד נקי יותר.

"...וייחד שני עדים כשרים על זה, שכשיסתלק, כשיבואו על קברו ויתנו פרוטה לצדקה (בעבורו) ויאמרו אלו העשרה קפיטיל תהלים... אז יניח עצמו לאורך ולרוחב (ביטוי באידיש לעשיית כל מאמץ אפשרי) ובואי יושיע לזה האדם..."

בפעמים אחרות דיבר על "גודל יקרת ראש השנה שלו" (שם של פרק ב"חיי מוהר"ן"), "ענה ואמר: הראש השנה שלי הוא חידוש גדול... השם יתברך נתן לי זאת במתנה שאני יודע מהו ראש השנה... ואמר, שכל עסקו הוא ראש השנה, והפליג אז מאד מאד (בהזרה) להיות אצלו בראש השנה... כל האנשים המקורבים אלי... איש לא יעדר". גם אמר, "שיכולין אז אנשים לקבל תיקונים מה שבכל השנה לא היה באפשר שיהיה להם תיקון בשום אופן" (חיי"מ שם).

כולם נקבצו באו לך

באו גם חסידים מארצות הברית, מאנגליה, מבלגיה ומצרפת. באו גם מחסידויות אחרות. בסך הכל 925 חסידים כ"י, באו עניים מרודים שאין להם לשבת, אספו פרוטה לפרוטה כדי להיות אצל הרבי בראש השנה.

ואיזה רבי? מפני מאה ושמונים שנה בקירוב, נפטר בסוכות תקע"א, אך נותר חי וקיים בלב חסידיו עד עולם. באים חסידים שלא הכירו אפילו את תלמידי תלמידי תלמידי, ומדברים אליו מעל קברו בבכי ובדמעות שליש.

מגיע ר' נפתלי דובינסקי בן השמונים, שזוכר את אומן החסידית בתפארתה, ואינו יכול לדבר מרוב התרגשות. עוד בשער הוא פורץ בקולות ויללות משונים, ודמעותיו קולחות ללא הרף מעל זקנו הלבן כשלג.

מגיע בחור צעיר מבני ברק, ותיכף מתחיל למצמץ בעיניו ולומר: "רבי, רבי, רבי, רבי..." ויותר

שם זועקים ללא מעצורים; שם רוקדים עד קצה גבול היכולת; שם הלב פתוח לכל טוב ונאצל; שם מחליטים על פתיחת דף חדש בחיים; שם אוהבים איש את רעהו כאחים; רצים אל הציון הקדוש של הרבי כאל חיק אבא, אומרים "תיקון הכללי" עם התפילה שלאחריה באריכות גדולה ובדביקות אמיתית; שם ישנים מספר שעות בלילה משום שחבל על הזמן; שם לא יכולים לחלק חמין משום שאי אפשר לעצור את המחול הסוער שפרץ מאליו לאחר הדגים...

שם יש התפרצות של רגשות שלא באו לידי ביטוי מעולם, שהרי כאן הרבי, כאן הוא אותו אב רחום שכה הטיב לקרבנו לעבודת ה' בעצותיו ובתורתו, שכה הבין לרוחנו בתהיותנו הרבות, כאן הוא ממש...

וכשלב יהודי נפתח, כלום יש מעצור לרגשות הפורצות מנשמתו?! "כי אור הלביות הלב של איש הישראלי... הוא עד אין סוף, היינו אין סוף ואין תכלית לתשוקתו" (ליקוטי מוהר"ן ח"א מ"ט) ו"אלמלא כנפי ריאה דנשבי על לבא, הוי לבא אוקיד כל גופא" (זהר פנחס ר"ח ע"ב) - - -

כמו בחלום מעולם אחר, אתה פתאום מוצא את עצמך בחור צעיר, מלא חשק וחיות. כל האבק שהצטבר על הנשמה סר באחת, ואתה מתחיל לבכות כמו ילד קטן ומתוודה אפילו על עוונות כאלה שהיו אצלך טאבו, שפחדת אפילו לטפל בהן, ואילו פה הנך מדבר עליהן בשפת אמך ומספר עליהן בפרוטרוט למרות הכל.

אברך אחד עומד ומתחנן, חוזר והתחנן לפני אביו שבשמים: "ותתן לי כח להתגבר כל יצרי, ותתן לי כח...", כשבכל פעם הנעימה היא יותר עמוקה ויותר עמוקה, עד שהיא כבר מרעידה את עמקי הנפש, והאברך עובר למילים הבאות באותה תפילה שלאחר "תיקון הכללי" - אותן עשרת פרקי תהילים שכמה וכמה צדיקים ביקשו למוצאם, עד

הפקרת הגוף בשביל רוחניות. ר' ישראל בער אודסר בציון ער"ה תש"ן

הגיע לכאן בימי הקומוניסטים. ר' מיכל דורפמן

הרה"ח רבי מיכל דורפמן שליט"א שהגיע לפני 19 שנה מרוסיה, גילה כושר אירגון והכרעה למופת. האברכים החשובים ר' משה בריינס, ר' אברהם יארבלום, ר' ישראל הירש, ר' אהרן וינשטוק ועוד רבים, עבדו ללא לואות כדי להתוות תכניות ברורות של נסיעה, הכנת אוכל, תפילות ואיכסון.

באומן עצמה רבו המתנדבים לעבודה, קבוצה ראשונה יצאה עוד שבועיים קודם, ביניהם האברכים החשובים ר' נחמן רוזנפלד שעזב חנות נעליים בערב חג ובית עם ילדים קטנים, ור' ישראל מאיר גבאי מההוגים הראשיים של תכניות המסע הכמעט לירח...

קבוצה שניה יצאה כמה ימים לפני ראש השנה, בראשות שניים מזקני החסידים, הרה"ח ר' משה בורשטיין והרה"ח מיכאל דורפמן, ועמם אברכים, ביניהם: ר' אליעזר גלנט המדבר רוסיית הרוטה וידיו מתאימות לכל מלאכת עבודה, ר' מאיר הרשקוביץ, ר' אברהם בהרה"צ ר"ש שפירא, ר' דוד בורשטיין, ר' אברהם שמעון בורשטיין, ר' אברהם יארבלום, ר' נחמן בר"ר נתן בר"ש שפירא ועוד.

"ביום רביעי בבוקר (ערב ערבו של ראש השנה) עוד לא היה כלום" - מספר אחד האברכים המתנדבים - "היה רק מסוייד באולמות התפילה והאוכל, ואולם וחצי עם מיטות מסודרות (כ-300 מיטות). יום קודם התחילו לחפור את המקווה בחצר, הגיעו עד מים (כשני מטר עומק) ומיד החלו הרתכים הערלים למסגר ריבוע ברזל מסביב, מדריגות ומעקות".

כשהגיע כותב הטורים ביום רביעי בצהריים, עדיין יצקו ביטון מסביב למקווה, הערלים צבעו את מסגרת הברזל, הקימו מחיצת בד. ובערב ראש השנה הובאה מיכלית מים רותחים - מקווה חם באומן תחת כיפת השמים.

כמו כן נראה עדיין בשעת בואנו הנגר האוקראיני באולם בית הכנסת כשהוא מתקין ספסלים. את ארון הקודש והבימה כבר גמר. טנק נגרר במשאית, לנטילת ידים, עמדם בין המבנים (בגלל ההפסקות הממושכות במים). רק לקראת ערב יום חמישי הוקמה סוללת קערות וברזים, וחובר אליהם טנק המים הנייד.

רתכים בנו כיריים ענקיות מברזל כבד כמתאים לרוסים; ערלים הועמדו לקילוף תפוחי אדמה (קרטוצ'קה...), הובאו דגים טריים מהנהרות הסמוכים, והבישולים התנהלו במלוא הקיטור.

כריכים במיונז, בסרדינים, בריבה או בשוקולד, עמדו לצד דודי פלסטיק ענקיים מוברזים מלאי מים ממותקים לרשות הבאים, והפעילים רצו הלך ושוב תוך מאבק עם הזמן הכל כך קצר שעמד לרשותם.

בכיה והשתפכות הנפש עד כלות

"יקח לי חדשיים עד שאני אתאושש מהחלום הזה" - שח לנו בעל תשובה אחד מהרבה בעלי התשובה שגדשו את הציון ואת בית המדרש הגדול דחסידי ברסלב באומן. לכותב הטורים נדמה שיקח לו הרבה יותר זמן להתאושש מן ההלם

ההכנות בעיצומם

באי וודאות גמורה התכוננו לכך חסידי ברסלב במשך כל הקיץ. בשנה שעברה עשו זאת, באופן לא רשמי ובכל מיני תחבולות, כ-250 חסידים שהצטופפו לתפילה בפרוזדורי בית המלון. הפעם, לקראת בואם של המונים, הופעלו קשרים רשמיים לחלוטין, נוסד בית מדרש ענק, ליד אכסניה ענקית בבית חרושת עזוב לאביזרי מתכת.

בתחילת קיץ תשמ"ט היה עדיין ספק רב אם הסובייטים יתנו לחזור על אותה הצגה. ראש העיר אומן זעם קשות על האורחים הבלתי קרואים דאשתקד, וההרגשה היתה כי הסיכויים לראש השנה תש"נ קלושים.

הגישושים החלו בערך בחודש אב, קשרים מכיוונים שונים הופעלו עם ממשלת ברית המועצות, כשבראש מפעילי הקשרים עומדים ר' אברהם המכונה אבי כץ, ור' בנימין המכונה בני זאבי.

במקביל רקם החסיד ר' אריה, המכונה לייבל, ברגר, מארה"ב, קשרים מיוחדים עם מר לָפֶל, סוחר יהודי אמיד מקנדה יוצא בריה"מ, שנחלץ לרעיון ושכר את בית המלון באומן ואת בית החרושת העזוב שהוכשר לתפילה ואש"ל.

עד ימים ספורים לפני ראש השנה, טרם הגיעו הוויזות, אך הודות לפעילותם הנמרצת של האברכים הנ"ל ושל האברכים ר' ערן הוכברג, ר' אהרן וינשטוק, ר' ישראל מאיר גבאי ור' נחמן רוזנפלד, הגיעו כל הוויזות ביום שני בשבוע שחל בו ראש השנה.

דיונים אין ספור התנהלו במשרדי ישיבת "אור הנעלם" דחסידי ברסלב בירושלים על דרך ההתארגנות, על האוכל ועל הלינות, על הסדרים השונים ועל המשמעת.

שם יש התפרצות של רגשות שלא באו לידי ביטוי מעולם, שהרי כאן הרבי, כאן הוא אותו אב רחום שכה הטיב לקרבנו לעבודת ה' בעצותיו ובתורותיו, שכה הבין לרוחנו בתהיותנו הרבות

הוא אינו נרגע, אינו מסוגל להתחיל "מכתם לדוד שמרני א-ל כי חסיתי בך".

הוא פונה לצדדין, מבעד לעיניו הדומעות ראה אורות של נרות, אנשים כבר אוחזים ב"על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו" ואילו הוא עדיין יושב ובוכה ובוכה ובוכה בלי סוף.

על מה הוא בוכה? - אמת, יש לו, כמו לכל אדם, גם משאלות לב חומריות, אבל כאן בושים להתפלל עליהן, ליד הרבי שכה ההביל את העולם ורומם את "התכלית" אין מציגים דרישות גשמיות. הוא אכן בא הנה עם רשימה גדולה של דרישות רוחניות; הוי כמה מאושר היה אם לבו היה נפתח יותר בתורה ובתפילה, אם היה יכול לשמור על קדושת המחשבה מהיום והלאה, אם היה יכול... "אבל מי אני, שפל אנשים, הוי, רק אני יודע מי אני..." והדמעות קולחות.

שעה ומחצה רצופות התרוצצו המחשבות וקלחו הדמעות - ועדיין הוא ב"מכתם לדוד". משראה שאין קץ לבכי ולהתרגשות העוטפת את כל העצמות, פנה והלך לו.

"עשה עמנו כרצונך, כבר היינו אצל הרבי בראש השנה" - - -

פעם, באומן שמלפני שבעים שנה, היה פחד יום הדין איום ונורא, ה"עובדים" ב"קלויז" של ברסלב יראים היו לפצוח פה בראש השנה, הללו שהיו מרעישים כל השנה בתפילתם, בקולותיהם ואנחותיהם ובמחיאיות כפיהם הנלהבות, שקטו לפתע מפני ה' כי בא לשפוט את הארץ, לא שמעו את ר' געצע ולא את ר' ברוך געצע'ס, לא את ר' מאטעס ולא את יענקל זיטאמירער, אף לא את ר' ישראל כהן, אבל שמעו את הנהימות הרועדות של האריות האלה, כשמוע הד קול מאותו תור ענק של בני מרון העוברים בסך לפני מלכו של עולם.

באומן של היום קרה ההיפך, מי שבמשך כל השנה שקט על שמריו ולא הורגל ב"תפילה בכח" כל עיקר, זעק בקול גדול מפחד יום הדין, מחא כפיים בהתלהבות והשמיע אנחות וגניחות, בכיות ויללות. הכל צעקו בכל כוחותיהם, רבים בכו ב"אהבת עולם אהבתנו" ביום ראשון של ראש השנה באותו בית מדרש ענק שב"זאווד". ילדים קטנים שראו את אבותיהם בוכים, בכו עמם יחדיו - והמחזה היה נורא ונשגב: "חמלה גדולה ויתרה... בעבור שמך הגדול... כן תחננו ותלמדנו אבינו אב הרחמן..." האח! איזו משמעות חדשה ננסכה למילים האלו בראש השנה הזה! כאן בכו הכתלים, וקורות התקרה השמיעו גניחות של ממש, משל גם הם קיבלו לבבות והתחננו לתת בהם בינה להבין ולהשכיל, לשמוע, ללמוד וללמד.

וכי מה הבדל יש כאן בין בני אדם לכותל ותקרה כאשר כולם בטלים בביטול היש ממש, לאמור: "ריבונו של עולם עשה עמנו כרצונך, כבר היינו אצל הרבי בראש השנה" - - -

כאן התגמד האני וכל התאוות שוב לא יכלו להתקבל על הדעת. מי שלא ראה כיצד הולכים פה בבוקרו של ראש השנה, בתנאי קור אוקראיני

ניצחון על הצורים. באולם התפילות

אנ"ש בער"ה בציון

יכול יותר.

"יותר מאוחר תלך" - קורא לעומתו ר' ישראל הירש, מי שניצח על המלאכה בכשרון ובלהט קודש מהחל ועד כלה - "צריכים אותך עדיין, עוד קצת".

והעוד קצת הזה נמשך ונמשך עד בוש, והנשמה בינתיים מפרפרת: לרבי, לרבי, ערב ראש השנה, גיוואלד...

סוף סוף, מספר שעות לפני התקדש החג, הגיע א. ט. לציון הקדוש, חיש מהר חטף חוברת "תיקון הכללי" ורצה להתחיל לומר את עשרת המזמורים הקדושים והנשגבים ("וטעם הדבר מה שבחר באלו העשרה קאפיטל דוקא, זה עמוק עמוק מי ימצאנו, עין לא ראתה וכו', כי הוא מפלאי פלאות גדול נוראות השגותיו הקדושים ז"ל, אשר לא יכלם כל רעיון וכו'" - אבד"ק טשעהרין), אבל בכי נוראי חונק את גרונו, שטף עצום של דמעות מתפרץ בבת אחת, והוא אינו יכול להתחיל.

"נהה" - הוא חושב - 'עוד מעט ואירגע', אבל

הרוחני הזה, מן ההתרגשות העמוקה, מן השמחה המיוחדת במינה, משיחות החסידים הרשמיות והבלתי רשמיות, ומן השיחות הרבות שניהל עם יהודי אוקראינה.

מאז הפציע שחר בוקרו של ערב ראש השנה באומן, התכונן א. ט. לערוך את השתטחות חייו; מאי משמע? - הוא ישפוך לא רק את כל לבבו, אלא את כל מלאי דמעותיו, עד התמצית; הוא ירעיד את כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, לא יותר נימא על בשרו שלא יתבע ממנה לשוב בתשובה שלימה, אחת ולתמיד.

אבל ההמונים שהגיעו הנה בני אדם הם, חייבים להכין להם פת שחרית, צריכים בחורים טובים כמו א. ט. שיעזרו במטבח להכין כריכים, אין ברירה אחרת.

נו מילא, אפשר גם ללכת לציון הקדוש מאוחר יותר, עוד היום גדול. אבל הלב הרי כלה ונמס כדונג להיות מיד באותו יום גדול על ציון הרבי!

"...להתנדב לעבודת הקודש" - מכריז ר' אברהם יארבלום ה"בעל מוסף" ברמקול - "לא פחות חשובה מן ההשתטחות".

ועבודה מושכת עבודה, כבר צהריים והבישולים אינם נגמרים, "האם לכך נוצרת?", חושב א. ט., "האם לכך באתי לאומן?!", הכל כבר היו על הציון שפכו לבם כמים; צא וראה, הם כבר אנשים אחרים "ראש השנה'איים", ספוגים מראש עד עקב בהרהורי תשובה, שטופי פנים בדמעות, הו אינו

ניסופים של שנים. ר' שמואל צציק בציון ער"ה תש"ן

נחלי דמעוה. ר' נפתלי דובינסקי

שנים כה רבות
נראה לך מקום
גניזתו כה מופלג,
והביקור שם כה
בלתי מציאותי,
כאילו היה בעולם
אחר, מעבר
לנהר סמבטיון,
מחוץ לכל השגה
אפשרית...
ועתה הנך כאן
--- פשוט כאן,
במקום הנכסף כל
--- כך

דחסידי ברסלב בירושלים, הרה"ח ר' מיכל דורפמן שליט"א, שהיה עד לסיפור הבא:

באחד מראשי השנה של שנות התש"כ ביקשו קומץ חסידי ברסלב מברית המועצות להשתטח על ציון הרבי זצוק"ל בערב ראש השנה, אך הגוייה, הדיירת הנוכחית בחזית הבית שלידי הציון הקדוש, לא הרשתה להכנס לחצר. הזדעק עליה החסידי ר' איציק'ל גולדברג, המתגורר כיום בבת-ים, בדברים בוטים.

לא עבר זמן רב ובתה של הגוייה יצאה מדעתה ואושפזה בבית חולים לחולי רוח בקייב, והקול יצא באומן בין הגויים, כי החסידים הבאים לכאן כישפוח... לשנה הבאה, כאשר באו חסידי ברסלב להשתטח שוב על ציון הרבי, היתה הצרה כפולה ומכופלת, כל הסביבה דיברה עליהם כעל מכשפים, והמצב היה חמור. ניגש ר' מיכל אל הגוייה ואמר לה: "אם תרשי לנו הפעם להכנס לחצר הציון, נתפלל עבור בתך ותתרפא". הסכימה הגוייה.

בלב כבד נכנסו החסידים אל הציון וערכו תפילה מיוחדת עבור הבת. לאחר התפילה החל ר' מיכל מדבר אל הרבי ואומר: "רבי! אנו אנשיך ברוסיה ואוקראינה, חיותנו האחת והיחידה היא ציון הקדוש, מקום גניזתך הנשגב אשר גם יהודים בארץ ישראל מקנאים בנו בגינו, והנה עתה העלילו עלינו עלילה שפילה המונעת מאתנו גם את מקום חיינו זה, אנא, התחנן נא לפני אבינו שבשמים, שירפא את החולנית פלונית בת אלמונית ויסור הזעם מעלינו". ובהוסיפו נימה של ניצוח הוסיף: "הרי לקדוש ברוך הוא כל כך הרבה גויים, ומה אם בעולמו תהיה עוד גייה אחת?".

לא חלפה שנה, לקראת פורים, הגיעה בקשה מארה"ב להתפלל עבור כ"ק אדמו"ר מסאטמר זצ"ל, על הציון הקדוש. ר' מיכל נסע לאומן, ומה הופתע כאשר יצאה הגוייה לקראתו בשמחה גדולה והזמינתו לביתה להתכבד במשקה ובמזונות - הבת החולנית הבריאה כליל ואף התחנתה לא מכבר. באותו יום היה ר' מיכל שרוי בתענית, כי כך נהג מדי עלותו לציון הרבי, והודות לכך עלה בידו להתחמק מן הכיבוד הלא כשר שהוגש לו.

מי האמין, אותם שליטים על איזור אומן שהתנגדו רק לפני שנה בכל תוקף לבואם של חסידי ברסלב, נהפך לבם בקרבם והחלו להבין היטב כי גם אנו גם הם נצא נשכרים מן העליה לציון הקדוש.

המקומון "אומנסקה זורי" (הזריחה של אומן), יצא במאמר אוהד ביותר המתאר את אירוחם של חסידי ברסלב כעיסקה משתלמת לשני הצדדים.

תחת הכותרת "על החסידים" הקדיש העיתון רבע מעמודו הראשון. כותב המאמר, פקיד בכיר בעיריית אומן, הסביר לקוראים, כי כאן במקום הקדוש לחסידים, קבור "רבינן נחמן" נינו של "רבינן ישראל" מייסד תנועה ביהדות, החסידות, שאחד מיסודותיה היא ההשתטחות על קברי צדיקים. בתקופת הסתיו מתחילה השנה החדשה היהודית, ואלה הנאמנים לרבינן נחמן נוהגים להתפלל אז על קברו.

"עד היום" - כתב העיתון האומני - "היה המקום

מובהק, לטבול במים קרים כקרח תחת כיפת השמים, או מי שלא ראה כיצד ר' ישראל בער בגיל שנות התשעים מיטלטל מאוטובוסים למטוסים ולמכוניות ולכסאות גלגלים, לא הבין משמעותה של הפקרת הגוף עבור רוחניות, עבור הראש השנה של הרבי.

ר' לוזר מנדל, שק עצמות, כחוש עד להחריד וכפוף מאוד מרוב זקנה, התמסר עד טיפת כח אחרונה לנסיעה, להשתטחות על הציון הקדוש ולתפילות הממושכות, לא החסיר דבר; וכי מה הוא צריך? - אפילו קב חרובין לא, שני ביסקויטים מהווים מאכלו מאז הכרנוהו בשטיבל הברסלבי הדל בקטמון לפני שלושים שנה בקירוב.

ומי שהיה אצלי ראוי לו לשמוח מאד

גשר ונהר מהסיפורים, נתח מובהק של עיירה מזרח אירופאית, מים זורמים לאט, ובתווך גושי עצים עבים ישנים נושנים תומכים בגשר. המקום: קצה רחוב שלום עליכם (!), בו התאכסנו והתפללו המוני החסידים. הרחוב השקט הזה במקצוע דרומית של העיר אומן, לא ראה מימיו מעמד נורא הוד שכזה, מאות רבות של חסידים יוצאים בריקוד סוער לאחר תשליך, ריקוד שלא יכול להיות סוער ממנו.

עומדים מרותקים המון גויים מסביב ונסחפים על כרחם בגלי השמחה. אותם אוקראינים נבערים מול אותו עם נצח, בו טבחו לא מכבר ללא רחם, ליד אותו נהר שהואדם לפני ארבעים שנה מדם רבבות יהודי אומן, עומדים מחושמלים מגילויי השמחה הנדירים של זה העם הנבחר שירקוד וירקוד על במתי ההיסטוריה עד ביאת גואל.

...ו"חסידים ברינה, ברינה יגילו, וחסידים ברינה, ברינה יגילו" מהדהדת השירה הסוחפת ליד הנהר, מבין הגויים מבצבצות זוגות עיניים של יהודים מאושרים החוגגים את נצחון המיעוט שכמעט ושכח את ייחודו, לולא באו עתה המוני חסידי ברסלב והזכירו-הרעידו את הנקודה היהודית שעוד חיה וקיימת בקרבם.

ספרו בגויים כבודו

בהפתעה גמורה נחת עלי סיפורו של קשיש יהודי מקומי בשם שמחה מ. (שם משפחתו לא הוזכר בכתבה מפחד הסובייטים, וחבל שהשם המלא לא נרשם בזמנו) תושב אומן מדורי דורות: "התגוררתי בסמוך לקבר רבי נחמן מיום שנולדתי עד גיל 23 כאשר שונאינו הציתו את ביתנו. כשחסידי ברסלב שולחו לסיביר והאהל מעל הקבר נהרס כליל, ביקש גוי להתנקם באותו מקום קדוש, ובנה שם ביתן לשימוש בזוי ביותר. עד מהרה יצא האיש מדעתו, וכל הגויים מסביב דיברו כי הדבר אירע לו בעקבות הפגיעה בכבוד הצדיק". ניסיתי לאמת את הסיפור, שאלתי: "מה היה שמו של אותו גוי" והוא ענה לי: "מי זוכר כבר, הוא כבר צומח בחזרה מהאדמה...".

כשסיפרתי זאת לחסידים, הזכירו לי את סיפורו של יושב ראש הנהלת הישיבה ובית המדרש

הנה אני כאן, במקום הכל כך נכסף

"יש נפשות חלושות מאד שהם בבחינת ביצים, ועליהם עיקר התגברות הסטרא אחרא, קליפת עמלק, כמו שנאמר: 'ויזנב בך כל הנחשלים אחריו'... ואלו הנפשות, כשזוכין לבוא לצדיקי אמת ולהתחיל להתתקן, בודאי צריכין שיעבור עליהם יגיעות ויסורים ומרירות הרבה מאד בגוף ונפש וממוון, בכמה וכמה בחינות שונות" ("משיבת נפש" נ"ח).

כך הרגשנו בבואנו לציון הקדוש של הרבי: נשמה חלשה הצריכה עתה להתחיל להתתקן, והקשיים כה רבים בדרך לתיקון: יגיעות, יסורים ומרירות הרבה.

אך - שמחה כה רבה יחד עם זאת, שהתיקון התחיל.

מיד עם הכניסה לחצר הקבר, עם ההתגלות הראשונה של הקהל הרציני כל כך העומד ומשתפך על נפשו, פגע בלבנו מין ברק, רעם פתאומי: הוי ריבונו של עולם, הנה אני כאן, במקום הכל כך נכסף, הכל כך קדוש, ואני הרי זקוק לישועות כה גדולות, געוואלד!

התרגשות שכזאת לא ניתן לביים, אך היא

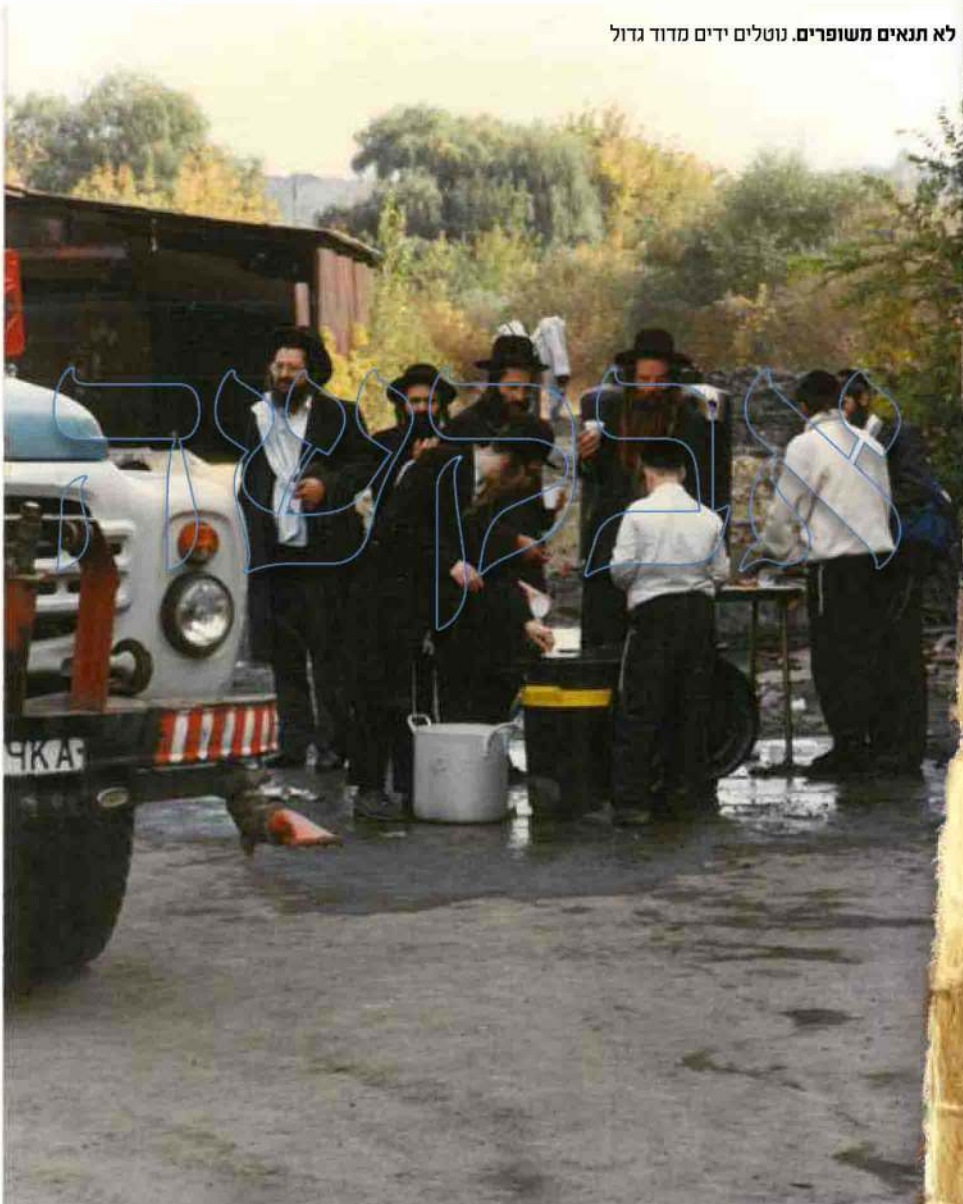

בלב הומה: סליחות בליל זכור ברית

סגור לתיירות, מאחר והאיזור הוא איזור מגורים. לאחרונה מתפתחת תיירות חסידית רבת היקף בעירונו, ועלינו להכין את התשתית לכך. באנו בדברים עם חברה אוקראינית-קנדית, בנוגע להכשרת בית המלון שלנו לצרכיהם הדתיים של החסידים, כאשר בתמורה לכך תקבל עירונו תרופות, ציוד לרפואת שניים ומכשירים רפואיים לבית החולים".

תודת כותב הטורים נתונה לרב הפעלים ר' מיכאל קוריץ מראשי אגודת שמ"ד (שומרי מצוות יוצאי רוסיה), שהואיל לתרגם לנו את דברי המקומון.

לא תנאים משופרים. נוטלים ידים מדוד גדול

מי שלא ראה
כיצד ר' ישראל
בער בגיל
שנות התשעים
מיטלטל
מאוטובוסים
למטוסים
ולמכוניות
ולכסאות
גלגלים, לא הבין
משמעותה של
הפקרת הגוף
עבור רוחניות,
עבור הראש
השנה של הרבי

מקום גניזתו של הרבי, ואין צורך להיות בעל הרגשה רוחנית כדי לחוש בהתרגשות העוטפת לב ונפש בעת ההשתטחות.

אבל מניין בכל זאת הוודאות כי אותה פיסת ביטון ליד קיר הבית היתה אי פעם לפני מלחמת העולם השנייה ריצפת האוהל? על כך יש לנו את עדותו המפורטת של הרה"ח ר' מיכל דורפמן שליט"א בכתב ידו באידיש ותורגם על ידינו. בנוסף, שמע כותב הטורים בראש השנה זה באומן את עדותו של ר' יואל ש. (שטראקס), חסיד ברסלב המתגורר כיום בחרקוב, ואת עדותו של שמחה מ. הנ"ל תושב אומן, בה נולד וגדל בסמוך ונראה לציון, שחזר והצהיר בפנינו ובפני עוד אברכים שהתגודדו סביבו, כי כאן ורק כאן הוא המקום המדויק של הציון הקדוש.

אך מפליא היה לראות את המומחה הידוע לגילוי קברי ישראל, דודי ר' שמעון (ב"ר שמואל מאיר) אנשין, עומד על גבי הציון כשמכשיר מגלה חללים באדמה בידו, והוא מראה לר' מיכל, כיצד בדיוק באותו קו ריבוע שציינו לאחרונה האברך המוכשר ר' בנימין קנפלמכר על סמך העדויות, מראה המכשיר על סיומו של חלל מרובע במעמקים; שני ברזילים, דמויי כף סופית הפוכה, נסגרים כמספריים, שעה שר' שמעון עומד עמם על מקום הקבר, ונפתחים לרווחה בו ברגע שהוא חוצה את הקוים, "משל היה לר' בנימין רוח הקודש", אמר לנו ר' שמעון.

ואסע למקום שאסע...

מטוס "טארום" רומני טרנטה-דה-לוקס הסיע אותנו באותו לילה שבין חמישי לרביעי לפני ראש השנה. היתה זו טיסה מספר 2 שהסיעה את טובי החסידים, כאלה שניתן לומר שיש להם השגה משמעותית בתיקוני ראש השנה אצל הרבי, הללו המתיקו סוד ביניהם ונמנמו חליפות. הבלתי צפוי העיקר במקצת, איש לא ידע באיזו מידה תצא התוכנית השאפתנית לפועל, ואם בכלל... החום והרעש החזק במטוס המיושן והשעות הקטנות של הלילה, נתנו את אותותיהם, וכשנחננו בקייב ומשב רוח אוקראיני קריר הקביל את פנינו, השתפרה קמעא ההרגשה. אך עדיין היה פחד הדלפקים המחמירים על צווארינו - לעבור "מעבר יבוק" זה, כלום מילתא זוטרתא היא?! כאשר על כל חריגה קטנה ברישומים או בהתנהגות אתה עלול להיעצר ולהישלח חזרה הביתה.

כאן על פתחה של ברית המועצות המיתולוגית שידעה עריצות רבה למדי; כאן במקום שהיווה פעם עבור היהודי פתחו של גיהנום ממש, מסך הברזל האימנטי - עומדים עתה בחורי ישיבה, אברכי משי וחסידים קשישים, בשורה, וממתנינים לחריצת הדין, אישור הכניסה לרבי...

אני מגיע לפקיד ירוק העיניים וחמור הסבר, הוא מודדני מכף רגל ועד ראש דרך הראי הממוקם מעל ראשי, הוא מעיין בוויזה ובדרכון לסירוגין, מעיין וחוזר ומעיין, מתבוננן היטב בעיני אם אני הוא באמת... משהו שלא כשורה... הוא מבקשני להמתין בחוץ - - -

ההמתנה היתה ארוכה כגלות. מתברר שחסר

אושר בל יתואר. למרות התנאים הירודים

שעות רצופות בכה על הציון הקדוש באחד הלילות כשהמקום כמעט ריק.

רבים מהנוסעים עצמם תוהים: מה פשר הבכי הזה העוטף את המשתטחים על ציונו של הרבי רבי נחמן זי"ע? "בכיות פורצות מכל הנוכחים" - מתאר ביומן מסע "העליה" ידידנו הסופר ר' בצלאל פרידמן את העליה לאומן של קבוצת חסידים מארץ ישראל בשנה שעברה - "בכיות שלדעת הכל לא ראו ולא טעמו מעודם. נפרצו הגדרות והגבולות, כולם בוכים ובוכים, אי אפשר להתחיל בעשרת המזמורים, רק בוכים ללא הרף - - - וכך נמשך הבכי המוזר הלזה שאף אחד לא הבינו ולא השיגו, לערך שעה שלימה, עד שהצלחנו להתחיל באמירת המזמורים כפי רצון קדשו וציוויו של רבינו הקדוש השוכן פה."

"כעבור ימים" - ממשיך לספר ידידנו - "החלו בני החבורה לשחזר לעצמם את הרגעים הראשונים בציון ולהבין את פשר הבכי, ולא יכולו. אמנם הכל חשו והבינו כי דבר נעלה קרה עמם שטלטלם שטלטה עזה והוציאם מרגבי עפר החולין בו היו שקועים עד בואם הנה, אבל עדיין לא נחה דעתם, עד שבא אחד מהמיוחדים שבחבורה, ר' נתן צבי קעניג, והקריא לפנינו מה שהעיד הרה"ק בעל ה'תולדות' אודות רגעי הראשונים להתקרבותו לבעש"ט, וזה התאים להפליא למצבנו אנו: 'בשעת התפילה (הראשונה עם הבעש"ט) - כותב ה'תולדות' - בכיתי בכיה גדולה שלא בכיתי מימי, והבנתי שלא משלי היתה זאת הבכיה' (שבחי בעש"ט). ואכן לא משלנו היתה הבכיה, שכאמור אין אנו מבינים מהותה."

"ועכשיו אנו כבר באוטובוס לקייב" - רשם ר' בצלאל תוך כדי מסע - "הכל משיבים עתה לבם בארוחת בוקר, ההרגשה היא של סעודת הודיה המשותפת לכל, והשמחה והעליצות היא ללא גבול. תוך כדי אכילה מפטיר ר' נתן צבי: 'תמיד יש כאלו השואלים למקור הקביעה כי הציון הוא במקום זה; לי יש תשובה בשבילם: הציון הוא בדיוק במקום זה, ללא כחל ושרק... הכל מבינים כוונתו...'"

אכן, השראה שלא מעלמא הדין חופפת על

באה תמיד לאחר הקדמות, וככל שהקדמות ארוכות יותר, משמעותיות יותר, גורליות יותר, כן ההתרגשות עמוקה יותר.

שנים כה רבות אתה הוגה בדברי הרבי המופתיים, הרעיוניים כל כך, המזדהים כל כך עם נפשך החלושה, עם כל מיני הגלים והנחשולים המציפים אותך, עם כל ההתפתלויות הפסיכולוגיות האפשריות בעניני אמונה ובעניני השקפה, בעניני לימוד ובעניני שמחה, במצבי כשלון ובמצבי הצלחה, במצבים אפורים ובכל מיני מצבי ביניים; שנים כה רבות עיצב הרבי את אישיותך, טיפח בך זיקה לכל מיני ערכים שלא חלמת להכירם, הרים אותך מאשפתות ממש בעצתו ובתושתיו, גילה לך מי אתה לגנאי ולשבח, דבריו האירו אל מול פניך בכל מצב, דמות דיוקנו נראית לך בעת נסיון ובעת בזיון, מין בית מרקחת פלאים הכין לך לכל חולי ומכאוב. כמה מגרה את דמיונך אישיותו הכבירה מאז ומקדם! הלא דרך שיעור קומתו הנשגבה קיבלת איזשהו מושג מרחוק-רחוק מה גדול ה'!

שנים כה רבות נראה לך מקום גניזתו כה מופלג, והביקור שם כה בלתי מציאותי, כאילו היה בעולם אחר, מעבר לנהר סמבטיון, מחוץ לכל השגה אפשרית.

שנים כה רבות חלמת חלומות זהב כי אי פעם תזכה להשתטח על קבר הרבי זי"ע שכה הפליג במעלת הזוכה לך, בהבטיחו שיתאמץ בכל כוחותיו להוציא משאול תחתית, מזוהמת העוונות, ומי פילל שתזכה לך בערב ראש השנה, בביום בו אין ערוך לתיקונים הנעשים על ידו למשתטחים. ועתה הנך כאן - - - פשוט כאן, במקום הנכסף כל כך - - -

הסוד הכמוס של הבכי המופלא

כל אחד וסיפורו. אברך ירושלמי שבא לכאן, אולי בלי כל אותן הקדמות ארוכות, התייפח על ציון הרבי במין התייפחות שלא טעמה מימיו. שש

תקוות הנפשות. השתטחות על הציון ער"ה תש"ן

מגיע ר' נפתלי
דובינסקי בן
השמונים,
שזוכר את
אומן החסידית
בתפארתה,
ואינו יכול לדבר
מרוב התרגשות.
עוד בשער הוא
פורץ בקולות
ויללות משונים,
ודמעותיו קולחות
ללא הרף מעל
זקנו הלבן כשלג

והמורדות, מרכיבים את השטח, אך בלי אותם בניני
אבן יפים שבירושלים, במקומם עומדים שיכונים
ענקיים אפורים (לדאבוננו על שטח בית החיים
הישן שאיננו עוד) המאכלסים מאה משפחות ויותר
כל אחד, לצד בתים קטנים כפריים דו-משפחתיים,
עשויים לבנים קטנות צבעוניות ומוקפים גדרות עץ
נמוכות וצמחיה עבותה. הטעם המודולורי המעצב
אצלנו כל בית ומכונית או צעצוע, אינו שולט
בבריה"מ, המכוניות נראות בדרך כלל כ"סוסיתא"
או משהו דמוי פיאט, והצעצועים - ככלים כבדים.

אבל למי יש פנאי להתבונן בשטויות, הכל אצים-
רצים-נפעמים ובנשימה אחת לציון הקדוש. אף
כי עייפים מאוד, מניחים את החבילות באכסניה,
מטעינים את חבילת הצרות, הרוחניות בפרט,
והולכים לזעוק על הציון הקדוש, לבקש רחמים
ולהנצל אחת ולתמיד מעצת היצר הרע האורב
תדיר וחפץ לאמלל אותנו לנצח ח"ו.

...ויעלו בנגב ויבוא עד חברון - ויבואו מבעי
ליה! אמר רבא, מלמד שפירש כלב מעצת מרגלים
והלך ונשתטח על קברי אבות; אמר להן: 'אבותי,
בקשו עלי רחמים שאנצל מעצת מרגלים" (סוטה
ל"ד ע"ב).

כבחייהם כן במותם של הצדיקים שופע שפע
קודש בקרבנם והתפילה במחיצתם רצויה ביותר,
צא וראה מה כותב רבינו ניסים ב"דרשות הר"ן"
שלו: "בהמצאם לנביאים וחסידים בדורות, יהיה
השפע שופע עליהם, ובאמצעותם אפשר שיהיה
שופע על כל הנמוכים מבני דורם וכל שכן לאותם
שהם מתקרבים אליהם ומשתתפים עמהם. ולא
בחייהם בלבד, גם אחרי מותם, מקומות קברותיהן
ראויים להמצא השפע שם בצד מן הצדדים, כי
עצמותיהם אשר כבר היו כלים לחול עליהם השפע
האלוקי, עדיין נשאר בהם מן המעלה והכבוד
שיסיפק לכיוצא בזה. ומפני זה אמרו רז"ל, שראוי
להשתטח על קברי צדיקים ולהתפלל שם, כי
התפילה במקום ההוא תהיה רצויה יותר, להמצא
שם גופות אשר עליהם כבר השפע האלוקי" (מתוך

פרט כלשהו בוויזה הצהובה ועלי להמתין.
כל זה נודע לי על ידי רמזים, שכן הפקיד יודע
רק רוסית, אך לפתע הופיע מתרגם אנגלי שהודיע
לי כי זהו "ביג פרובלם" (בעיה גדולה). מארגן
הנסיעה שהינו כבר בעל נסיון עשיר בבעיות כגון
אלה, עוד מ לפני תקופת הגלאסנוסט (פתיחות)
והפרסטרויקה (בנין מחדש) של גורבאצ'וב
(המנהיג הסובייטי האחרון ששלט אז עדיין).
פוסק כי הם חייבים לתקן לי על אתר את הויזה.
כשהוא עבר את הדלפק פנימה מצא כיד ה' הטובה
עליו את הדרך לפקידות הגבוהה, ומקץ שעתיים
כבר הייתי בפנים. כאן נגלה לעיני קהל גדול של
חסידים מתפלל שחרית; עומד להם אנשים אחוזים
שרעפים ואומרים 'אז ישיר' בשמחה עצומה.

בחוף עמדו הכן אוטובוסים ללא הגבלה, ומי
ססיים את תפילתו עלה ונסע ישירות לרבי...
לאומן... הדרך היתה מרגשת במיוחד: הנה הולך
חלום בן שנים להתגשם... לא היה כבר כח לעיין
בספר לאחר לילה ארוך כל כך, והנוסעים דיברו
'דיבורים' כפי שקוראים לזה בברסלב, לא היו
מעצורים, דיברו על האהבה הגדולה לרבי "שהציל
אותנו", מישהו אמר שרק הודות לאהבה כבירה זו
שרוחשים לרבי נפרץ מסך הברזל; "כי עזה כמוות
אהבה".

היתה קבוצה שהסיעה את האוטובוס קודם-כל
למרכז העיר קייב, כדי לחפש אחר מקווה. כשמצאו
את גבאי בית הכנסת המרכזי, הפצירו בו לאתר
את המפתחות ולפתוח. עומד לו החסיד הישיש
מירושלים ר' נפתלי דובינסקי, יליד זוועהיל, שאת
מחצית ימי חייו עשה באומן, ומבקש גם הוא להכנס
למקווה הקר כקרח, על אף חולשתו העצומה, אך
בנו ר' יעקב מעכב בעדו: "אבא, דיך שאתה מסתכל
על המקווה...". קבוצה זאת זכתה ובאה מטוהרת
יותר לציון הקדוש.

לאומן הגענו בצהרי יום חמישי, עיר בעלת
מראה טופוגרפי, כמו למשל שכונת גבעת שאול,
שהישן והחדש, הבנוי והמרחבים, העליות

קונטרס "דרכי ציון" שחיבר ידידנו ר' אברהם שמעון בורשטיין לכבוד ראש השנה (דנא).

שמחה סוחפת בנמל התעופה

נמל התעופה קייב לא ראה מימיו מעמד כל כך מרומם כפי שראה בחזור, במוצאי צום גדליה. פקידים סובייטים שרצינות תהומית מהווה עצם אישיותם, לא עצרו כח מלהסחף בשמחתם של חסידי ברסלב החוזרים זה עתה מאומן, תיירים מכל הארצות ועובדי נמל - כולם עמדו פעורי פה לנוכח השמחה הגדולה שנוצרה באולם הגדול מאותו רגע בו פשטה הידיעה כי המטוסים ימריאו במרחק זמן ניכרים, החל מ...שתיים בלילה.

בחור אחד שלף אורגנית שהביא עמו מהבית, אברך אחד הרכיב את הקלרינט שלו, שני בעלי תשובה הוציאו גיטרות, ושניים אחרים - צמד

מברסלב צוק"ל (חיי מוהר"ן קכ"ו; ת"ג). מעבר איטי מורט עצבים של קבוצות קבוצות דרך הדלפקים לאולמות ההמתנה למטוסים, והקהל עייף מן הצום. לקראת השעה שלש לפנות בוקר מודיעים ברמקולי אולם הנוסעים (פעם ראשונה בהיסטוריה: בעברית...) כי המעבר נעצר, משום שהמטוסים מבוקרסט לא הצליחו להגיע בגלל תנאי מזג האוויר.

הכל כמעט ונשברו, אך כאן התערב אחד המקורבים - שעל בטחונו בה' והנפלאות שעשה עם מידה זו ניתן למלאות דפים - עם הגיטרה שלו, והחל שר את שירו המקפיץ: "רק לסמוך על ה' ולא להתבלבל... היה הכי טוב, עכשיו הכי טוב, יהיה רק הכי טוב, רק הכי טוב..."

מצב הרוח התרומם באחת, והריקודים הרקיעו שחקים. אברך נלהב הלחין שיר על הפסוק: "ופדוי ה' ישוּבוּן ובאו ציון ברינה". לאמור: עוד נשוב לציון הרבי.

לקראת עלות השחר רעם השיר "כי לה' המלוכה"

חסידים ברינה יגילו. הריקודים במוצאי ר"ה

כשעל כל דיחוי כזה באה תגובה ב"ריקודים והמוחאת כף" הממתיקים דינים (ליקוטי מוהר"ן ח"א י).

קבוצת תיירים ערביים מסודאן עמדה ביצע וחרקה שיניים למול היהוד החוגג... הם החלו לשיר "שירי נגד" לאומניים ולפתע הנחיתו בקבוק עראק מלא לתוך הקהל. בדרך נס לא נפגע איש.

בית תפילה יקרא לכל העמים...

ר' שלום צ'פאשווילי, החייט המאה-שערימי הידוע, שח לנו: "עוד בהיותי בגרוזיה, בקוטיסי, ידעתי את חסידות ברסלב, למדתיה מפיו שאר בשרי חכם דוד צ'פאשווילי שגדל באומן על ברכיו של נכד רבי נחמן מברסלב. הלה היה ניעור בלילה ועורך תיקון חצות והתבודדות, הוגה בתורה ובחסידות ועושה נפשות לברסלב. בהשפעתו נסעתי גם אני לאומן. כאשר באתי לציון, ראיתי מישהו בעל חזות אוקראינית עומד ושוטף את ריצפת הציון ומנסקה לסירוגין. שאלתי: "יהודי אתה?" והוא ענה לי: "לאו". "אם כן, מה לך אצל קברו של הצדיק?", שאלתי, ענה לי הגוי: "כל בקשה שאני מבקש במקום קדוש זה, אני נענה; לא היו לבני ילדים במשך חמש עשרה שנים, התפללתי כאן על כך והתברכתי בילדים; היה לי חולה בבית, התפללתי כאן והוא נרפא". וכך הלך ומנה צרות רבות ורעות שמצאוהו, ובזכות תפילתו על הציון יצא מצרותיו". כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים...

"מכל הדברים צועק כבוד השי"ת" - אמר פעם רבינו הק' ז"ע - "כי מלא כל הארץ כבודו. ואפילו מסיפורי הגויים צועק גם כן כבוד השי"ת, כמו שכתוב: 'ספרו בגויים כבודו' (שיחות הר"ן נ"ב). מספר ידידנו ר' צבי חשין, כי גוי בשם סרגיי, אינטליגנטי ופחות מגושם מכל האחרים, "התוודה" בפניו לפני שנתיים, כי מאמין הוא בא-ל אחד, למרות שטיפת המוח המאסיבית בכפירה בברייה"מ. הוא התענין באישיותו של רבי נחמן מברסלב. במעט האנגלית שבידו הצליח ידידנו להעביר לו נקודות מרכזיות בדרכו של הרבי הגדול השוכן פה אומן. באותה הזדמנות סיפר הגוי כי טרם נולדו לו ילדים, "הדבר כרוך בטיפול רפואי מסויים" - אמר והוסיף ברצינות - "כשאחליט להתחיל בטיפול, אלך להתפלל על קברו של רבי נחמן". השנה חיפש גוי זה את ר' צבי במשך שעות, עד שמצאו במלון 'אומן'. הוא בא בלוויית תינוק כבן שנה והצביע עליו בשמחה: "דיס איז ראביי נחמנ'ס בייבי" (זה תינוקו של - להבדיל אין סוף הבדלות - רבי נחמן)...

פריצת כל הגדרות והמכשולות שהציבו השלטונות בדרך לאומן במשך שנים רבות, ההתגברות המוצלחת על הרשויות השונות שהתנגדו לתיירות יהודית בכל תוקף, כניעתם של דיירי המקום לביקורים ההמוניים תחת חלונות ביתם השליו, מהווים מוקד להשתאות רבתי בקרב תושבי אומן הנכרים; מישהו מהם התבטא על חסידי ברסלב: "יש להם מנהיג חי שעושה מה שהוא רוצה" - - -

ולאחר מכן: "יודע כל פעול כי אתה פעלתו" - שירי אמונה שפרצו את המעברים כבמטה קסם. שוב החלו קבוצות לעבור ולהמריא. אך מאות חסידים עדיין כאן, רבים מעיינים בספרים, אומרים תהילים, מארגנים מניינים לסליחות, הנה כבר מתעטפים רבים בטליתות, מניחים תפילין בכל פינה. "כאן שטיבלך" אומר מישהו.

בשש לפנות בוקר כבר היו האולמות כמעט ריקים, לאחר שעה ניתן היה לראות את המחזות הללו בבוקרסט, רומניה: ריקודי הורה סוערים, בצד לומדים ומתפללים.

במשך כל שעות היום ועד לשעה אחת וחצי בלילה, נדחו הטיסות שוב ושוב ב"שעתיים בלבד"

כנס

התשוקה היוקדת
להשתטח על הציון
הקדוש בתקופה
שנחסמה הגישה
אליו **הניבו בלב כלל**
החסידים המקושרים
בכל נימי נשמתם
לאור האורות
גלים של כיסופים
וגעגועים, והפיקו
מסעות רצופי אהבה
ומסירות ללא מיצרים
וגבולות, כזה הוא אחד
מאותם סיפורי מופת
שהתרחש באישון
לילה בשנות עריצות
שלטון הקומוניסטי,
בה מנסים ארבעה
חסידי ברסלב להבקיע
את דרכם לאומן
בדרך לא דרך תחת
מרדף משטרתי עוצר
נשימה | מ. אומינער
מגולל את זכרונותיו
הנלבבים מלאי הערגה
והרגש של הרה"ח **ר'**
אביש דיקשטיין הי"ו
מנסיעתו הראשונה
לאומן - תמוז תשמ"ג

ופנים

בצל האימה

הרה"ח ר' אביש
דיקשטיין שליט"א

שעת לילה מאוחרת, רחובותיה השוממים של קייב, ותריסי בתיה המוגפים הטיבו להביע את אירת הנכאים בה התברכה רוסיא האדירה וגרורותיה הנתונים למדרס תחת המגף הקומוניסטי.

אורות עמומים נראו ממרחק היו אלו אורותיה של מונית מיושנת שנסעה במהירות כשהיא מקפצת על המהמורות הרבות המסמלות את דרכיה של אוקראינה. מרחוק נראו אלומות האור המקפצות כרועדות מפני הבאות, רעדה שהיטיבה לשקף את פרפורי הלב של חמשת הנוסעים שבמונית, עליהם נמנה הנהג האוקראיני שפחז עליו יצרו להסתכן ולעבור על החוק תמורת זוג מכנסי ג'ינס חדשים שערכם הרב בשוק השחור העבירוהו על דעתו.

מלבדו הצטופפו ברכב ארבעה תיירים מגודלי זקן שנטפלו אליו בהפצרות ופיתויים על מנת שיהין להסיע אותם באישון לילה מרחק שלוש שעות נסיעה עד לאומן שם ברצונם לשהות שעה ושתיים ולסוב על עקבותיהם טרם יעלה השחר וקייב תתעורר לעוד יום אפור של עמידה בתור עבור מצרכי יסוד בסיסיים, ונסינות נואשים לגנוב מעט מרכוש הממשלה.

פרפורי לב בדרך לאומן

את המתח השורר במונית הקטנה ניתן היה לחתוך בסכין.

זה עתה הצליחו להמלט ממרדף משטרתי ממושך בו שיחקו את תפקיד העכבר הנמלט כשהנהג מנווט את רכבו קרוב לשעה במהירות מסחררת במבוך סמטאות מיושנות בפרברי קייב הגדולה, רק עתה הרשה לעצמו לנשום לרווחה כשהצליח לנער את הניידת המשטרית שדלקה בעקבותיו. הנוסעים עדיין נתונים במתח האיום, ראשם מעורפל מהנסיעה המסחררת בצל הפנסים הכחולים המטילים אימה.

הם מנסים לרמוז לנהג כי המשטרה כבר ממילא רשמה את מספר הרכב ומוטב היה אילו היה מעבירים לרכב אחר, אך הלה שבעיני רוחו כבר מכר את הג'ינס לאחד משוחרי החופש המוכן לשלם כל מחיר עבור פריט לבוש זה שמביא אתו את אירת החופש שמעבר למסך הברזל, לא הסכים לוותר בנקל על הרווח המצופה, וכיוון את חרטום המונית לכביש קייב אודסה החוצה בדרכו את העיר המיוחלת - אומן.

בשום אופן לא הצליח הגוי המגושם להבין מה מביא את האנשים המוזרים שברכבו לשלם טבין ותקילין עבור נסיעה הזויה זו. בדיוק כשם שלא הצליח לנחש מה מתכוננים ברנשים אלו לעולל באותה שעה לילית בה חפצים הם לשהות באומן.

מה שבטוח הוא שבידם סחורה משובחת ומוטב שתיפול לידיו בהקדם, ושרק לא יחזרו בהם

ארבע אמות קדושות. ציון רבינו לפני הקמת המצבה

מרעיונותיהם המוזרים.

ארבעת חסידי ברסלב שישבו ברכב היו שקועים במחשבותיהם. שלושה מהם הלא הם האחים ר' מאיר ור' דוד קרליבך מבני ברק ועמם ר' משה בן אלעזר אף הוא מאברכי כולל ברסלב שבבני ברק היו מוכנים לכל מאמץ אפשרי כדי להביע את הכרת הטוב לחבר הרביעי שבחבורה שבזכותו הגיעו עד הלום כשהוא לא חוסך טרחה כדי להשיג עבורם את כל הדרוש לנסיעה. החל מויזת כניסה לרוסיה דרך ויזות מעבר בגרמניה המזרחית ופולין שכנתה שתיהן חלק בלתי נפרד מפאזל המדינות המרכיבות את הפסיפס האימתני של הגוש הקומוניסטי המאיים, וכלה ברכישה מוקדמת של כרטיסי נסיעה ברכבת החוצה את אירופה מבלגיה דרך הולנד שכנתה ועד לקייב האדומה.

כשלעצמם זכו כבר אתמול בלילה להיות באומן ולהגשים את משאת נפשם לומר את התיקון הכללי ולהפריש פרוטה לצדקה אצל רבינו הקדוש הנהר המטהר מכל הכתמים עתה לאחר שזכו למה שרבים וטובים לא זכו נגולה אבן כבידה מליבם. מאמינים הם בכוחו של הצדיק ובכל דיבור שיצא מפיו, ובטוחים הם בתיקונם

הנצחי המובטח. לפני עיניהם מתנוססים באותיות של זהב דבריו המחזקים של מוהרנ"ת שכתב לבנו בהושענא רבא האחרון לחייו הטהורים "אל תירא ואל תפחד ואל תחת כלל, כי לא יעזוב ה' אותך לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי. כי הנה זה יצא לפנינו ואמר בפירוש קודם הסתלקות לעילא ולעילא: "אז איך גיי פאר איך, וואס האט איר צו זארגען" [כשאני הולך לפניכם מה יש לכם לדאוג]. לא עוד לימוד ותפילה וקיום מצוות מתוך פחד תמידי שמא יגרום החטא ובמוקש אחד שיטמון הייצר לרגלי אאבד חלילה את עולמי.

יש ויש להם על מי לסמוך, יש מי שיצא ללחום עבור תיקון נשמות ישראל וערב הוא על כל אחד מהחוסים בצילו לתקנו ולהביאו לתכליתו.

אחת שאלתי להשתטח על הציון

ובכל זאת יצאו לדרך החתחתים כדי לשוב ולפקוד את אותם ארבע אמות קדושים אשר עיני כל ישראל נשואות אליהם, ואלפי

לבבות הומים לשם.

ורצונם עז לזכות אף את הרביעי שבחבורה שזה עתה הצליח בכוחות על אנושיים להצטרף אליהם ונפשו בשאלתו לזכות אף הוא לחון את עפר הציון הק'.

הרביעי שבחבורה הלא הוא ר' אביש דיקשטיין הי"ו שגירם של אנ"ש באנטוורפן שבבלגיה. עסקן נמרץ העומד לשירות אנ"ש הנוסעים לאומן. עיניו מביטות נכחם בתחינה אילמת וליבו מפרפר בקרבו בתקוה מהולה בחשש. הלא מחרתיים עומדת לפקוע הויזה. זוהי ההזדמנות היחידה לזכות להגשים את חלומו. היצליח הנהג להביאם בשלום אל אותה קרן רחובות נכספת אשר את שמה שב ושינן עשרות פעמים. נוסעים ברחוב פושקינא וברוסית: 'אוליצא פושקינא' עד הסוף, פונים ימינה למורד 'אוליצא בילינסקי' ועוצרים מיד בשער הוילה הראשונה שמימין הדרך, ממהרים לפלוש לחצר מניחים מתנה יקרה על אדן החלון עבור בעלת הבית כדי שתשכח להזמין את המשטרה עד שיספיק לומר את עשרת המזמורים, ולחטוף להתפלל כמה שיספיק, ומכאן והלאה כבר לא איכפת לו כלום, שתזמין משטרה וצבא וק.ג.ב. וכל שאר מרעין בישי. האוצר בידו, ההבטחה באמתתו, ועתידו מובטח לפניו בספרן של צדיקים.

המנורה הכחולה שצצה כמו מתוך האדמה באחד מעיקולי הדרך קטעה את מחשבותיהם והחזירה אותם למציאות האפילה. השוטרים שסימנו לנהג לעצור לא הותירו מקום לבריחה. כאן לא קייב ואין כאן רשת סמטאות סבוכה שניתן לתמרן בהם. אין מנוס מלהישמע להוראה.

הנהג נאנח עמוקות על הגינס ההולך ומתרחק מהישג ידו ופתח את החלון לשוטר חמור הסבר. ניירות בבקשה! נשמעה הדרישה המוכרת. הנהג הגיש את ניירותיו ומסר את התנצלות הנוסעים ששכחו בטעות את המסמכים הנדרשים בחדרם שבמלון בקייב.

התרגיל לא עבד וההוראה החד משמעית לא איחרה. סוב על עקבותיך והחזירם למלון.

ישבו ארבעת החסידיים מכונסים בתוך עצמם כשהם הולכים ומתרחקים ממחוז חפצם וניסו לנחש האם ביקורת גרתית היתה זאת שלכדה אותם בעיצומו של מסע, או מארב מתוכנן ומתואם עם משטרת קייב ממנה הצליחו להמלט. מה שבטוח שהניסיון לא צלח. רק אחד מהם לא יתיימש. היו לו מספיק הזדמנויות להתיימש במהלך הנסיעה וכיון שהוא בחר לחתור ליעד נגד כל הגיון, אין לו שום סיבה להתיימש עכשיו. והלא כך אמר מוהרנ"ת הק', כשאחד רוצה לנסוע לצדיק ומוציא את כיסופיו בפה מקבל הוא סיוע מנשמת הצדיק על מנת שיוכל למלאות את מבוקשו. ומכיון שנשמתו הקדושה של הנחל נובע מקור חכמה מתלווה אלי לסייעני מה לו שוטר

ומה לו ויזות. אחת היא שאלתו ובקשתו להשתח על ציונו הק' ולומר שם את התיקון הכללי, עבור משאלת לב זו נתן את כל הון ביתו, והותיר את אשתו ובניו בידיים ריקות כמעט בלי פרוטה לנשמתם כמאמר רז"ל "אין התורה מתקיימת אלא במי שמשחיר פניו על בניו כעורב".

עשרות שעות נסע ברכבות מגוי אל גוי ומממלכה אל עם אחר ועוד לא נתן שינה לעיניו ומנוחה לעצמותיו, ועכשיו מבקש הייצר לייאשו? מתוך מחשבות אלו מצא את עצמו שוב במרכזה של קייב. הם ביקשו מהנהג שיורידם הרחק מהמלון כדי שלא יגלו הממונים שהם נסעו ללא רשות. עדיין לא למדו פרק על הקומוניסטים ורשת המעקב הצפופה שברשותם וכשיצאו מהמונית לא העלו בדעתם ששני הסטודנטים הנחמדים שדורשים בשלום ומכבדים אותם בסיגריה אינם אלא חלק מאותה רשת ריגול ומעקב. ודאי שלא העלו בדעתם כי בעוד שעה קלה עתידיים הם לפגוש באותם ברנשים במדיהם הרשמיים, מהיכן

**באותה שעה היתה
התקוה להגיע לאומן
הולכת ומתרחקת
מעני רוחי, כשאני
תקוע בברלין עם
צרוותי בידי בבוקרו
של יום שישי לאחר
שנסעתי כל הלילה
ברכבת. אלא שחבירי
למסע הרעיפו עלי
דברי חיזוק בשעה
שנפרדו ממני, חזק
ואמץ אביש! אל תרפה
מהרצון! תתחזק
לשבור את המניעות
וניפגש בקרוב בקייב!**

אתם באים? נזרקה השאלה לכיוונם באנגלית. מבלגיה מיהר ר' אביש לענות כשבו בזמן יתר בני החבורה שאין השפה האנגלית מובנת להם אצים לדרכם. הם ביקשו להתלוות אליו למלון כשהם מציעים לו לקחתו לבית הכנסת.

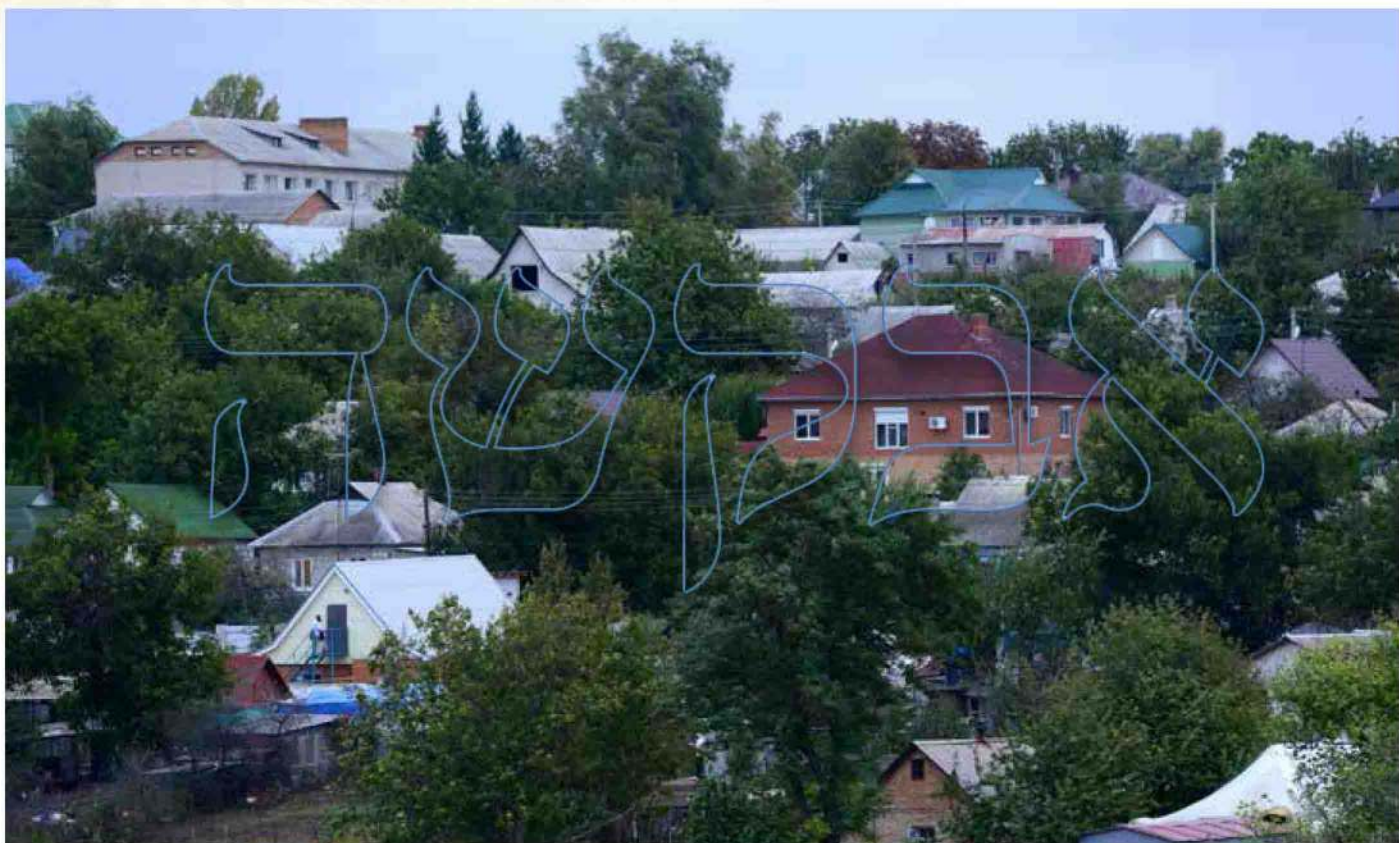
הוא הסביר להם שהוא מאוד מותש ועבר לילה קשה ביותר וידה להם מאוד אם יניחוהו לנפשו. ובקשר לבית הכנסת אינו מעוניין לבקר בו כדי לא להפגש עם מקומיים ולהמנע מקשרים לא רצויים. הברנשים חייכו לעצמם ונפרדו ממנו, כשהוא משרך את רגליו לעבר המלון.

חקירות מתישות

ביקש ר' אביש לתת שינה לעיניו ולחלץ את עצמותיו קפץ עליו רוגזה של המשטרה החשאית. מיד בכניסה למלון פגש את חביריו למסע כשהם חיורים כסיד. מה קורה שאל אותם, הם עדכנו אותו כי שני חוקרים ממתנינים לו ומיהרו להזהירו שבחקירה לא יודה בשום אופן שהם ניסו לנסוע לאומן כדי שלא יחתימו בדרכונם ויזה שחורה. במשרד מיוחד לחקירות שהיה במלון כחלק בלתי נפרד מהשירות האדיב המתנינו לו שני חוקרים במדי המשטרה החשאית, שבמקרה היו אותם סטודנטים נחמדים שנטפלו אליו ברחוב.

ר' אביש ניסה לפנות אליהם באנגלית ולנסות להבין מה פשר התחפושת הזו ביום של חול, אלא

עיר הענועים. העיר אומן

שרויים בצום הלכו והתקדמו במהירות לאומן משאת נפשם ולציון הקדוש מחוז חפצם.

ר' אביש יושב ליד הנהג ומעביר לנגד עיניו את קורות השבוע האחרון. השנה שנת תשמ"ג רוסיא סגורה ומסוגרת וסוגרת במסך הברזל את הדרך הנכספת לציון רבינו הקדוש, המסך הוא אמנם מסך ברזל אבל כנראה שדמעות חזקים מברזל. מפלים של דמעות טהורות, דמעותיהם של ר' שמואל שפירא ור' שמואל צ'צ'יק ועוד אלפי חסידים ואנשי מעשה טהורים שלא טעמו טעם חטא, ונפשם בשאלתם לזכות להבטחתו הנצחיית של רבינו הק', לאט לאט נתגלו סדקים במסך הברזל המרושע, זה התחיל בבודדים והמשיך בקבוצות. קשרים נקשרו ודרכים נפתחו, כל מי שהחזיק בידו דרכון של מדינה זרה היה רשאי להגיש בקונסוליא הרוסית בקשה לויזה לביקור קצר בקייב. קייב אמרנו אבל לא אומן. אף באודסה אפשר לבקר אך לא באומן. מדוע לא? תלוי את מי תשאלו. יש שתלו זאת בשדה התעופה הצבאי שבפאתי העיר שגרם לרשויות להרחיק את התיירים מהאזור מחשש ריגול, ויש שתלו זאת בהזנחה ששררה בעיר ובתשתיות הירודות שלה מה שגרם להוריד את אומן ממפת התיירות המקומית.

אולם אותם חסידים יקרים שאומן היתה חלום חייהם, כר' שמואל שפירא שהיה רושם במחברתו כל פסוק בתורה ראשי תיבות או סופי תיבות שלו רומזים לאומן כמו: "...ואתנו אחוזת נחלתינו מעבר לירדן", ובלילות החורף הארוכים בשעת חצות לילה בשעה שרחל מבכה על בניה היה קולו הומה כיונה אצל אבני הכותל המערבי

מה עכשיו? נדרכו החוקרים, מה עסק לך באומן? הרי אמרת שלא ניסית לנסוע לשם?

אכן לא ניסיתי, אבל נזכרתי עכשיו שהיה לי דוד שנהרג באומן והייתי מאוד רוצה לבקר בעיר הזו. אני מוכן לשלם לכם בנדיבות על הסיוע שלכם להגשת ויזה לאומן.

מחר בבוקר תגיש בקשה רשמית ונראה מה אפשר לעשות, סיכמו את הפגישה ביניהם.

ויהי למחרת הוא יום שני לשבוע, היום האחרון לפני פגיעת תוקפה של הויזה. הבקשה הוגשה כשהיא מלווה בתפילות ומזמורי תהלים כשהדמעות יתרו על התיבות, והנס אירע.

מהמזכירות התקבלה הודעה עבורם כי ממתין עבורם רכב של האינטוריסט להסיעם לאומן ועליהם לשלם על הויזה, לשמע הבשורה המפתיעה, יצאו ארבעת התיירים בריקוד סוער כשהגויים שסביבם אף הם נדבקים בשמחה הלוהטת.

למקוה המקומי סירב הנהג להסיע אותם כי זה לא רשום בהזמנה, ובלית ברירה יצאו לדרכם בלי מקוה. אלא שעל אם הדרך כשחלפו ליד נהר גדול החל ר' אביש להרעיק תשבחות על רוסיא ונהרותיה. הנהג שנהנה לשמוע את שבחיה של ארצו, נענה להם לעצור ולתת להם שהות לבחון את הנהר מקרוב.

שהות קצרה זו הספיקה להם לטבול ברזיזות ולהסיר מפיותיהם את העלים ששיטו על פני המים לפני ששבו למונית והסבירו לנהג כי רחצו את פניהם במימיה הטהורים של אוקראינה.

אותו היום שבעה עשר בתמוז היה, וכשהם

שהם ענו לו יבשות כי כרגע הם בתפקיד וחובה עליהם לדבר ברוסית, אולם הם יעמידו לרשותו מתורגמן, אם כך תביאו מתורגמן דובר צרפתית שזוהי השפה הנוחה לי דרש ר' אביש. לקח להם זמן למצוא רוסי דובר צרפתית ולפתוח בחקירה שהתנהלה בערך שעתיים, ידוע לך שאסור לכם לפי החוק לנסוע לאומן ללא ויזה מיוחדת? ידוע. מדוע א"כ ניסיתם לנסוע באורח בלתי חוקי? לא ניסינו לנסוע לאומן. אבל הנהג כבר הודה שביקשתם לנסוע לאומן? הטיחו בפניו כשהם מגישים לו דף לחתימה, בה הוא מודה שביקש לנסוע לאומן. אם אתם כל כך בטוחים שניסינו לנסוע לאומן תחתמו אתם על המסמך. אני לא חותם על דברים שאינם נכונים השיב להם ר' אביש בנחרצות.

אם כן להיכן נסעתם באישון לילה? ביקשנו מהנהג שיראה לנו את קייב היפה, אני לא מכיר כאן את הכבישים ואין לי מושג באיזו דרך הוא בחר לנסוע, באה התשובה. החקירה התמשכה והפכה ליגעה. לאחר ויכוח ממושך ומייגע הצליחו החוקרים לחלץ ממנו חתימה כי הוא יודע שאסור לנסוע לאומן בלי ויזה ובמקרה של עבירה על החוק אף השגרירות של בלגיה לא תוכל לסייע לו. לפתע נצנץ רעיון נועז במוחו של ר' אביש. הרי מובטחים אנו מרבינו הק' כי מי שאינו מביט על המניעות העומדים בדרכו זוכה שהמניעות עצמם יתהפכו לו לטובה ויסייעו בידו.

ויזה לאומן נגד כל הסיכויים

לפתע פנה אל השניים ישירות וביקש מהם שמא בידיכם לסדר לנו ויזה לאומן?

עמדה בדרכו, בן יחיד היה להוריו שניהם איבדו את משפחתם בשואה, דוד היה לאביו שהיה מתגורר באומן ונמנה על אותם שרפי קודש שעבדו את ה' בקלויז שבאומן, דוד זה נהרג ע"י הק.ג.ב. כשניסה להמלט מידם בדרכו לסיביר [ראה מסגרת נפרדת], רוסיא וכל מה ששייך אליה היה מעלה צמרמורת בגיוסם של הוריו, וזה מה שמנע מר' אביש לקום ולעשות מעשה.

אלא שהפעם הזאת עודו מסדר כרטיסים וויזות לאחים קרליבך ולר' משה בן אלעזר הציגה בפניו זוגתו את השאלה המתבקשת, מה לך להתמסר כ"כ עבור הויזות הללו, אם ברסלבר אתה מדוע אתה בעצמך אינך נוסע לאומן?

באוזניו של ר' אביש נשמעה שאלה זו כפתקא משמיא. הגיעה השעה להצטרף בעצמי לנסיעה. וממחשבה למעשה קם והצטרף לנסיעה זו, כשלעצמו עדיין לא סידר את כל הניירת הדרושה רק את הויזה לרוסיא שבאה ביחד עם כרטיסי שהות במלון בקייב הספיק לסדר. וכך - שח לנו ר' אביש - יצאנו לדרכינו ברכבת שיצאה את בלגיה בואכה הולנד דרך גרמניה המערבית ומשם לחלקה המזרחי שהיה שייך באותם שנים לגוש הקומוניסטי עד לפולין הסמוכה לאוקראינה. אלא שבעוד ושאר חברי הקבוצה שסידרתי עבורם הכל מראש נסעו לבטח דרכם, הורידו אותי מהרכבת ביום שישי בבוקר בגבול שבין מערב למזרח

שמים.

ר' יעקב עורר את לבו לנצל את הדרכון הבלגי שברשותו ולנסוע לציון הקדוש בהקדם האפשרי. דבר זה היה ידוע לר' פייבל לבל שהיה מגיע מדי פעם למסור שיעורים עמוקים בליקוטי מוהר"ן בכלל ברסלב שבבני ברק, שיעורים שר' אביש היה בהם משתתף קבוע.

וכשהגיעו אנ"ש לארה"ב לטכס עצה ולחפש דרכים כיצד להגיע לאומן, הפנה אותם ר' פייבל למיודענו ר' אביש באנטוורפן, והוא אכן נרתם בכל מאוודו לסייע לדבר מצוה.

שאלה כפתקא משמיא

במשך הזמן זכו עוד ועוד אברכים מאנ"ש לחון את עפר הציון הקדוש בהשתדלותו הנמרצת ואילו הוא עצמו עדיין לא זכה לכך נתקיים בו הפסוק "שמוני נוטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי".

ומדוע לא קם ונסע עד היום, מניעה גדולה

ההיגיון אמר לוותר
ולשוב על עקבותי, אך
המחשבה כי אני נמצא
במרחק של חצי יממה
נסיעה מהציון הק'
לא נתנה לי לשוב על
עקבותי. אלך ואנסה
אמרתי לעצמי כשאני
מתחזק בדיבור של
רבינו הק' במעשה
מאבידת בת מלך
שהשני למלך אמר
לעצמו "אלך ואנסה",
והיו מניחים אותו ולא
עכבוהו כלל"

כשהוא משתפך בניגונו המיוחד "בשערי ציון... בשערי ציון... בשערי ציון... נעוף כיונים", באותה שעה דבוק היה כולו באותו יעד נכסף, והומה מליבו את אותם תיבות משך שעה ארוכה. משל ממתין הוא שתיענה תפלתו ויורשה לו לפרוש כנף כיונה ולהצפין בדרכו לאותה חצר נכספת.

אלו ידעו בבירור את התשובה. וכי מפריע לסטרא אחרא שיבקרו חסידים בקייב ובאודסה. הלא את אומן חפץ הבעל דבר להעלים ולהסתיר, בדיוק כשם שלא הערים מחלוקת ובזיונות על שום חצר חסידית אחרת. למרות כל מנהג ולבוש משונה אחר שיחזיקו בו. "אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה..." זוהי אומן והתיקון הכללי, זהו הבעל תפלה ודרכו הקדושה שהיא עיקר כלי זיינו של משיח ועל ידה ייצאו ישראל מהגלות.

עליו ועל נשמתו הכריז הס.מ. כי "אם זה יבא לעולם, מה לי לעשות עוד ועל מה בראתני" (מעשה ז' מזבוב ועכביש).

היו אנ"ש מבקשים ויזה לקייב ומשם חומקים בהסתר כגנבי לילה הישר לחיקו של רבינו הקדוש הממתין להם ומבקש את קרבנם.

שגירים של אנ"ש באנטוורפן

באותה תקופה התגורר כאמור ר' אביש דיקשטיין באנטוורפן שבבלגיה ושימש כשגריר של ברסלב. קדמו לכך שנות נעוריו בהם בילה בין אנ"ש בירושלים ובני ברק. זכה לשמוע את זקני אנ"ש ולהתאבק בעפר רגליהם, אשה של ברסלב שגחלים לוחשות משלה לחשו זה מכבר בליבו ועברו אליו בירושה מבית אביו [ראה מסגרת נפרדת] הלכו והתלהטו באישם של ענקי רוח אלו עד כי הפכו לשלהבת, זה מה שהביא אותו לשמש את חסידי ברסלב בדרכם לרבינו הק' בכל כוחו ומרצו ללא שום תמורה ושכר.

ידוע ידע ר' אביש כי אין הפרוטה מצויה בידם של אנ"ש ואף עבור הוצאות נמנע מלבקש. ומכיון שאף הוא לא התברך בממון הרבה, היה עושה את דרכו עד לקונסוליא הרוסית שבקצה העיר כשהוא רכוב על אופניו, שם רקם קשרים עם כל הפקידים שכבר הכירו את היהודי המזוקן ואופניו, והיה מסדר ויזות לכל מי שביקש את עזרתו.

וכיצד הגיעו אנ"ש לכתובתו של ר' אביש?

כתובת זו נמסרה להם ע"י אחד מחשובי אנ"ש שבארה"ב הרה"ח ר' פייבל בר' יונה לבל ז"ל ומעשה שהיה כך היה. ר' אביש התקרב לרבינו הק' בשיעוריו של הרה"ח ר' נתן ליברמנט שליט"א, בהמלצתו הכיר את הרה"ח ר' יעקב תפילינסקי זצ"ל אברך יקר מאנ"ש שכולו געגועים וכיסופים לאוצרו הטוב של הנחל הנובע האוצר של יראת

הי"ד שחצה את הגבול הפולני/רוסי במסירות נפש של ממש בדרכו לאומן, וכיון שהתחילו השוטרים לירות לעברם והיו מבני החבורה שהכריזו כי התורה אומרת "וחי בהם" ומיהרו לטוב על עקבותם, עמד ר' בערל ופירש כך את הפסוק "וחי בהם" ועיקר החיות הוא מהצדיק הבה ארוץ אליו כל עוד נשמתי באפי. בן שמונה עשרה שנה היה אז ר' בערל, חפץ ה' בידו הצליח הוא רץ בשארית כוחותיו, נחלץ מהסכנה והגיע לאומן שם זכה להסתופף שנים ארוכות בצילו של רבינו הק' ואנשיו, שם אף נשא אשה והקים את ביתו, עד שעלה על מוקדה בידיהם המרצחות של הקומוניסטים.

כשהלב נקרע מגעגועים

אף אני הולך לזכות לחיים של ממש, חיים שעתידם מובטח ע"י הצדיק האמת שהבטיח לי קח תחת חסותו את כל המסתופפים בצל ציונו הקדוש. ההתרגשות הלכה וגאתה עם כל ק"מ שהרכב גמע, והנה הרכב עוצר ע"י שער העץ החום, החברים שכבר היו כאן לפני יומיים הראו לי את הדרך.

והנה אני עומד לפני אותם ארבע אמות קדושות, מרצפות פשוטות עליהם רשמו אנ"ש בלורד שחור "ציון רבינו הקדוש הנחל נובע מקור חכמה זיע"א". למראה הפשטות וההזנחה בה קיבלה החצר העתיקה את פני לעומת הפאר וההדר השוררים בחצרות האדמור"ם השונים בהיכלם ביקרתי בשנות נעורי במסעי לחיפוש הדרך העולה בית א-ל, עלו בליבי דבריו של החכם מכל אדם "שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל".

שעה אחת הואילה רוסיא האדירה להעניק לו לר' אביש במחיצת רבו. שעה של חסד. שעה שעתידה להותיר בו חותם לזמן ממושך. מה ניתן להספיק בשעה אחת, באותה שעה הרגיש ר' אביש כמי שהכניסוהו לאוצר המלך לשעה אחת לבחור מה שחפץ. הוא מיהר להפריש צדקה ולומר את התיקון הכללי, לאחר מכן שלף את הדף שהכין ובו רשימת שמות ומשאלות לב, התפלל והתוודה ביקש והפציר, קרא שוב ושוב את עשרת המזמורים עד שהשעה באה לסיומה המהיר כשהמלווים מאיצים בהם לשוב לרכבם.

רק נעקר הרכב מהמקום, המפגש המפעים עם הצדיק בא אל קיצו, ור' אביש פורץ בככי. הלב נקרע מרוב געגועים, רבוש"ע היכן הייתי ומתי אזכה שוב להיות כאן, שמא יתירו לי מחר לשוב ולהפרד טרם אשוב לביתי ניסה ר' אביש את מזלו. אך הנס לא חזר על עצמו.

ר' אביש שב לביתו כשליבו עולה על גדותיו אך כיסיו בהם תחב את כל ממונו עבור הוצאות הנסיעה ריקים לגמרי. בהשגחה פרטית הוצעה לו מיד עבודה מסוימת שהתמורה שהוא קיבל עבורה היה הסכום המדויק שעלתה לו הנסיעה לאומן. אף האברכים הליטאים שהתפללו עמו באותו בית כנסת הבחינו בשינוי העצום שחל בו ובשמחה הפנימית האופפת אותו, וכשהחלו להגיע ידיעות כי הממשל הקומוניסטי מתחיל להתמוסס ומתחת לשטח הולך ומתפוגג הפחד והטרור ששררו שם במשך שבעים שנה, שאלוהו חבריו הליטאים לומדי הכולל מה עשית לרוסים בביקורך באומן? ■

תחת שמירה הדוקה. בית מלון בקייב

גרמניה מחוסר ויזת שהייה בפולין.

באותה שעה היתה הנסיעה לאומן והתקוה להגיע לשם הולכת ומתרחקת מעיני רוחי, כשאני תקוע בברלין עם צרורותי בידי בבוקרו של יום שישי לאחר שנסעתי כל הלילה ברכבת. אלא שחברי למסע הרעיפו עלי דברי חיזוק בשעה שנפרדו ממני, חזק ואמץ אביש! אל תרפה מהרצון! תתחזק לשבור את המניעות וניפגש בקרוב בקייב! כהנה וכהנה הרבו עלי דברי חיזוק כדרכם של אנ"ש ההולכים לאורו של רבינו הק'. דיבורים אלו הפיחו בי רוח חיים ונטעו בי את העקשנות והרצון להמשיך בדרכי למרות הכל.

שלושה ימים של טלטולים קשים מנשוא עברו עלי, חום אימים שרר בברלין באותו יום של שלהי קיטא. נגררתי עם צרורותי בידי לאורכה ולרוחבה של ברלין, מבית הכנסת הרפורמי לבית הכנסת האורתודוקסי ומשם לשגרירות פולין, וחזרה.

את השבת ערכתי בדירת ההקדש של הקהילה, ורק במוצאי שבת המשכתי את דרכי עם הויזה המיוחלת לפולין, שם נאלצתי להתרוצץ בגפי ברחובות ורשה עם זקני ופיאותי שמשכו תשומת לב מרובה עד שאוטובוסים נעצרו לחזות בי. כשהויזה שבידי לשהייה בקייב עומדת לפוג בעוד יומיים.

"אלך ואנסה"

ההיגיון אמר לוותר ולשוב על עקבותי, אך המחשבה כי אני נמצא במרחק של חצי יממה נסיעה מהציון הק' לא נתנה לי לשוב על עקבותי. אלך ואנסה אמרתי לעצמי כשאני מתחזק דיבור של רבינו הק' במעשה מאבידת בת מלך שהשני למלך אמר לעצמו "אלך ואנסה", "והיו מניחים אותו ולא עכבוהו כלל".

ר' אביש נזכר כיצד עיכבו את הרכבת בגבול אוקראינה, הגביהו כל קרון והחליפו את המערכת שתתאים לקוי הרכבת שבתוך רוסיא אשר נבנו בכוונה באופן כזה שלא תוכל רכבת זרה לפלוש לתוכם.

נזכרתי אז במעשה מרב וכן יחיד כיצד עשה הבעל דבר הכל כדי למנוע אותם מהנסיעה לצדיק, אחד מתעלוליו היה שנשברו האקסן (ידות העגלה), הנה שברו גם לרכבת את האקסן חשבתי בליבי, אך אני לא ישוב על טעותו של אותו בן, כל עוד נשמתי באפי אחתור להגיע אל הצדיק.

והנה אני יושב במונית רשמית באישור והשגחת האינטוריסט (משרד התיירות הרשמי), זה עתה טבלתי בסילודין בנהר לקראת הפגישה המיוחדת עם הצדיק יסוד עולם, ומרגע לרגע הולך החלום והופך למציאות.

נזכרתי בסיפור העובר במשפחתי על דוד אביו הלא הוא הרה"ח ר' זאב דוב (בערל) לינדוואסער

An aerial photograph of a city, likely London, showing a mix of historic and modern architecture. The title 'הגתלת' is written in large, bold, blue Hebrew characters across the center of the image. Below the title, there is a paragraph of text in Hebrew, followed by a smaller line of text at the bottom.

הגתלת

עיניו הצופיות של קורא הדורות משגיחות על התקרבות נפש יקרה מגזע החסידים הוותיקים, ולאחר מסע חיפוש ונדודים בחצרות שונות **מוצא את שאהבה ובקשה נפשו אצל האילן הגדול והקדוש** שבצילו יחסיון כל דרי ארעא, כשהוא סוחף אחריו **את מיטב החברים מבקשי ה' בישיבה המעטירה** | ראשי פרקים מסיפור חייו המפעים והתקרבותו המופלאה של הרה"ח

ר' אביש דיקשטיין הי"ו

כ שאנו מבקשים לראיין חסיד ברסלב מבוגר כמו ר' אביש דיקשטיין הי"ו אנו נזכרים בשיחתו של רבינו הק' המזבאת בחיי מוהר"ן (תקל"ח): "אמר

על אנשי שלומינו שקשה להם שירימו את עצמן להנהיג ברבנות והתנשאות מחמת שהכנסתי בהם אמת הרבה יותר מדאי".

ומדוע אנו נזכרים במאמר זה, כי תגובתם הטבעית של אנ"ש היקרים היא בריחה מכל מה שמדיף ריח של פרסום אישי, וכל מה שמסתעף מזה. מחבבים הם את העבודה האישית בפינתם הנסתרת בלי לחפש תשומת לב והערכה מהסביבה, שכן חסידות ברסלב עומדת על עמוד אחד ואמת שמו. חברי המערכת העוסקים במלאכת הקודש לדובב את אותם אנשי מעלה שיספרו לדור אחרון ממה שראו ושמעו וספגו בבית מדרשו של רבינו הק' בבחי' "שאל אביך ויגדך זקינך ויאמרו לך", עבודה רבה עומדת לפניהם לשכנע את אותם צנועים בעוצם התועלת הנצמחת לבחורים ונערים כשהם מתבשמים באותם עובדות מופלאות, והחזיקו העצום שמקבלים מקורבים חדשים המתמודדים מול מניעות קשים מכל הצדדים כשהם מתוודעים לקשיים שהיו מנת חלקם של זקני אנ"ש בדרכם אל האוצר הנכסף שהביאם לחיים של עושר רוחני שלא יסולה בפז. ורק למטרה זו הסכים ר' אביש לשתף אותנו בזכרונותיו ולהוליך אותנו למחוזות ילדותו ולערש נעוריו.

הרה"ח ר' אביש דיקשטיין שליט"א נולד למעלה משבעים שנה בבריסל בירת בלגיה. אביו גלה לעיר זו בצעירותו יחד עם הוריו שעקרו מורשה בירת פולין שהתבוססה בעניותה לחפש את מזלם בעיר זו. שנות ילדותו המוקדמות עברו עליו בבית ספר נוכרי בו אולצו הוריו לשולחו לפי החוק, נקל לתאר כי אותו בית ספר לא היה חממה של יראת שמים ולא נועד לגדל חסידי ברסלב. ובכל זאת היה הילד אביש מרבה להתבודד בינו לבין קונו ולהתפלל על עתידו. עדיין זכור לו כיצד השתתפה כל הכיתה במשחק תיאטרוני ואילו הוא יצא למסדרון אטם את אזניו ושקע בתפלת מנחה טרם תשקע השמש.

בצל השפעת הסבא

הוא אף נלחם עם סביבתו לגדל פיאות כיהודי, וכשהספר היהודי שכח להותיר את פיאותיו עבר להסתפר אצל ספר גוי שעשה כפי שנצטוו, מה שגרם לספר היהודי להתנצל לפניו ולחדול להתנכל לפיאותיו. מניין שאב הילד הבודד - בן יחיד להוריו

העמלים קשות לפרנסתם, את עוז הרוח ואת גבורת הנפש לדבוק בדרך התורה והאמונה. את התשובה לשאלה ניתן למצוא באחד מרחובותיה הסואנים של ורשה הבירה. באחת החנויות הפתוחות לרחוב ההומה בכרכרות ועגלות נוסעים, לצד רוכלים המכריזים על סחורתם, נראים בחורי חמד שמצחיה חסידית מעטרת את ראשם ושתי פיאות ארוכות מתנפנות בצדיהם, כשהם נבלעים בפתח החנות ומשתהים בה שעה ארוכה ביותר. מהי הסחורה הנמכרת בחנות זו ומדוע לוקח שעה ארוכה לסיים את הקניה.

חנות זו שייכת למשפחת לינדוואסער המונה שלושה אחים, העיסוק הרשמי שלהם הוא מכירת נעליים מכל הסוגים והגדלים. אלא שבעורפה של החנות חדר לפנים מחדר שם מתנהלים העסקים הגדולים, בראש שולחן עץ מהוקצע נראית דמותו המאירה של אבי המשפחה הרה"ח ר' אברהם ישעיה לינדוואסער זצ"ל תלמידו של בעל ה"אבני נזר" מסוכטשוב ובעצמו גאון גדול. דמות מאותם דמויות השייכות לורשה של מעלה בה עסקו טובי המוחות בקנין הש"ס ומפרשיו בחריפות הפולנית האופיינית, עשרים שעות ביממה היה ר' אברהם ישעי' שוקד על תלמודו והיה חדרו הישן שספרים מעטרים את קירותיו כאי של קדושה בתוך ים החולין המסמל את השוק.

ומה מעשיהם של בחורי חמד במחיצת זקן ת"ח זה. סחורה יקרה שמורה באמתחת הזקן, סחורה שכל הממלא את אמתחתו ממנה זוכה לדברים הרבה, הוא הליקוטי מוהר"ן הקדוש אליו נתוודע הזקן לאחר הסתלקות רבו ה"אבני נזר", כשנפנה לבקש מורה דרך להתעלות בתורה ויראת שמים, ובחסידי שמים זכה לגלות את האוצר של יראת שמים הגנוז בין דפי הליקוטי מוהר"ן ושזור בין בתרי תורותיו.

כיון שגילה ר' אברהם ישעיה את אורו של רבינו הקדוש ותורותיו, נתוודע אף לאנשיו ההולכים לרגלו והסתפח לשיטתו של חסידי ברסלב בה קבעו את עבודתם ענקי רוח כר' יצחק ברייטער וחביריו לצד יהודים פשוטים עמילי יום, הצד השווה בין כל באי השטיבל הוא שליבם לב בשר ובשעה שהם משוחחים עם קונם אנחתם קרובה ודמעתם מצויה, ואילו בשאר שעות היממה נשמתם מתלהטת בשמחת יהדותם שמחה שאינם מצליחים להסתירה ולשלוט עליה, אלא פורצת היא לסירוגין וגורמת להם לצאת במחול, ר' אברהם ישעיה מצא בשיטתו זה ובאנשיו את שאהבה נפשו, ותדבק נפשו ברבינו הק' ותורותיו, והיה מוזיל זהב מכיסו עבור הדפסת הספרים.

התמונה היקרה. דמותו של הסבא ר' אברהם ישעיהו לינדוואסער

**היין ההונגרי שטעם
סבו המשיך להלום
בעורקיו, ואחר שראה
והתפעל מכל מה
שראה ושמע בחצרות
השונות, הלך שבי
אחר זקני חסידי
ברסלב ופשיטותם,
שפלותם ותמימותם,
ליבם הכוסף
ועיניהם הצוהלות**

קשרים של אהבה

קוים לדמותו המאירה של הרה"ח ר' אברהם ישעיה הכהן לינדוואסער זצ"ל מורשה.

והשיאם למשפחות שהיו אדוקים בתורה ובמצוות, אחד מבניו - דודו של ר' אביש לקח לאשה אחת מיצאי לוד' שבפולין שאף משפחתה עקרה לבלגיה.

לאחר שנולדו להם מספר ילדים החליטה זוגתו לבקר בפולין ארץ הולדתה ולפגוש בקרובי המשפחה האהובים. מסר לה בעלה את כתובת סבו ר' אברהם ישעיה בורשה, על מנת למסור לו דרישת שלום מהנכדים המתגעגעים.

האשה איתרה את הכתובת בורשה, וביום מן הימים התדפקה על פתח ביתו של הסב וביקשה לראות את סבו של בעלה.

תלמידיו ששהו בביתו הפנו אותה לחדרו הפרטי שם ישב אצל השולחן כשגמרא גדולה פתוחה לפניו. עמדה האשה ליד הפתח והמתינה בסבלנות שיפסיק את לימודו לרגע ויתפנה אליהם. כשהתפנה הסב פנה אליהם ושאל מי אתם?

אני אשת נכדך ר' יעקב דיקשטיין מבריסל השיבה מיידית, וילדה זו שאוחזת בידי היא בתנו. ציפתה האשה לאותות התרגשות ושמחה על פניו.

אלא שאותו צדיק שאהבת בוראו מילאה את כל ישותו לקח את קשרי ציצייתו והושיטם לנגד עיניה המשתאות של הילדה הקטנה כשהוא בוחן אותה, מה הם חוטים אלו? ציציית! השיבה הקטנה. זאת מנין לך? המשיך לשאול, לאבא יש ציציית ויש לו גם טלית גדולה ותפילין אותם הוא נוטל כל בוקר בדרכו לבית הכנסת.

כיון ששמע בשורה טובה זו כי נכדיו דבוקים בתורה ובמצוות, מיד אורו עיניו ושלח לקרוא לזוגתו שתכבד את האורחים החשובים כשהוא מכריז באוזניה באושר, כי הנכדים בחוץ לארץ (כך כינו בפולין את ארצות המערב) עדיין יודעים מה זה ציציית ותפילין.

לסיום נזכר ר' אביש כיצד היה נוכח בשעה שאחת מבני משפחתו שהתמודדה בניסיונות קשים, נתקלה בתמונת הסב ר' ישעיה ופרצה בבכי סוער כשהיא מסבירה את עצמה כי מבטו של הסב תובע ממנה להחזיק מעמד בכל מצב.

ואכן זכה אותו זקן שילכו צאצאיו בדרך התורה הקדושה לתפארת נשמתו הטהורה.

בהעלותנו לזכרון נצח את דמותו של אותו גאון וחסיד שדבק ברבינו הקדוש ברמ"ח איבריו ושם"ה גידיו הרה"ח ר' אברהם ישעיה הכהן לינדוואסער זצ"ל מורשה, וכדי לקבל מושג באהבת ה' יתברך שיקדה בכל נימי נפשו, אהבה שהאפילה על כל אהבה אחרת שיש בעולם כולל על אהבת אב לבן.

נציג לפני הקוראים עובדא אחת השמורה עם הבלח"ט נינו ר' אביש דיקשטיין הי"ו עובדא המהוה את דרישת השלום האחרונה שקיבלו צאצאיו בבלגיה מהסב הגדול ומשמשת עבורם כצוואתו לדורות.

כאמור לקח ר' אברהם ישעיה לחתן לבתו את סבו של ר' אביש הרה"ח ר' שמואל נפתלי דיקשטיין זצ"ל שהיה נמנה על שומעי לקחו בתורת רבינו הקדוש.

שנים מספר לאחר נישואיו לבתו עקר החתן עם משפחתו לבלגיה למטרת פרנסה. באותם שנים הקיפה תופעה זו את כל ארצות המזרח הנחשלות, מאות אלפי יהודים עקרו מפולין ומליטא מרוסיה ומהונגריה, והתיישבו בארה"ב ובקנדה, בלונדון ובבלגיה. שם קיוו להתבסס בפרנסתם ולגאול את ילדיהם מהעניות המשוועת שהיתה מנת חלקם. דא עקא שרובם של אותם מהגרים איבדו את ילדיהם וצאצאיהם בכל אותם מדברות רוחניים בה נחתו, בהיעדר תלמודי תורה ומוסדות חינוך, וללא דמויותיהם של זקני הדור הקודם שקישרו אותם לשלשלת הזהב של היהדות הצרופה, ולדאבון לב ידו מהדרך כל אחד להיכן שירד ויש שנטמעו לגמרי בגויי הארץ ונאבדו מתוך הקהל. שמועות קשות הגיעו לעיירות על מצבם הרוחני המידרדר של אותם מהגרים, וגרמו צער רב להורים הזקנים, שלא העלו בחלומותיהם השחורים ביותר כי יוצאי חלציהם ימכרו את יהדותם תמורת חופן דולרים עלוב.

כיון שעקרו בתו וחתנו של ר' אברהם ישעיה לבלגיה, היה אותו זקן מצטער שמא חס ושלום לא יחזיקו באמונתם, והיה מרבה לשפוך דמעות לפני קונו שינצור את נפש עולליו מפני רוחות הזעף הנושבות.

בינתיים חלפו שנים על גבי שנים, הקשר עם הנכדים היה רופף, ר' שמואל נפתלי שאף הוא טעם טעמה של ברסלב הצליח להחדיד בבניו מדה גדושה של אמונה ויראת שמים,

והיה כל מבקש ה' מקרב בחורי החמד החסידיים שהתהלכו בורשה נכנסים בלאט לאותו חדר מקודש של הזקן שבחבורה ושותים בצמא את שיעוריו העמוקים בליקוטי מוהר"ן עד שהאירה נשמתם באור הגנוז הטמון באותם תורות נוראות הוד, אורו של משיח, אור הגאולה הקרובה.

בין אותם בחורים נמנה אף סבו של ר' אביש, ר' שמואל נפתלי דיקשטיין זצ"ל. נפשו נמשכה אל דרכה של ברסלב ולימים לקחו ר' אברהם ישעיה לחתן לבתו. ימים קשים פקדו את פולין שבין שתי מלחמות העולם, מצב הפרנסה הקשה גרם לו לחתן לעזוב את פולין ולנדוד לבלגיה, תחילה באנטוורפן ואח"כ בבריסל הבירה בה הקים וניהל מפעל משלו. העיר בריסל היתה מדבר שממה בכל הנוגע לחינוך הבנים, לתוך מצב זה נולד ר' אביש דיקשטיין שליט"א ומשם פילס את דרכו בחיים.

הדמות שהקרינה יראה וכיסופים

את הסבא הגאון ר' אברהם ישעיה לינדוואסער הכיר מתמונתו שהיתה תלויה בחדרו של הסב ר' שמואל נפתלי אותו הספיק להכיר בשנות ילדותו המוקדמות, רגיל היה לעלות לחדרו של הסב שהיה בקומה השניה של בית הוריו ולהשתעשע עמו. מעל הקיר ניבטה אליו דמותו של הסב הצדיק כשהוא נועץ בו מבט מלא משמעות. מי הוא זקן זה שאל הילד בן הארבע, זהו סבא ישעיה השיבוהו, שנמצא כבר בגן עדן ליד הריבונו של עולם.

תמונה זו של הסב השרתה על הילד יראת שמים וכיסופים לה' יתברך, והיה נוהג בכל עת מצוא להתבודד בחדר עם תמונת הסב ולבקשו בתמימות ילדותית שיזכירו לטובה אצל השי"ת הנמצא אי שם בקרבנו.

בהיותו בן ארבע נפרד ממנו סבו ר' שמואל נפתלי ז"ל שבחר לעלות לארץ ישראל ולהטמן בעפרה, שנתיים התגורר הסב בא"י ונסתלק לעולמו בשנת תשי"א.

בן שש היה אביש הקטן כשקיבל את הבשורה על פטירת סבו האהוב, ילד קטן בתוך עיר של גויים ובבית ספר של גויים, אך אותו מבט של הסב לא מש מנגד עיניו ובכל כוח החזיק בתורה ובמצוות עד שזכה לעלות בשנות בחרותו לארץ ישראל ללמוד בישיבה.

למרות שבבית אביו נותרה גחלת של ברסלב, אף את זמירות השבת היו שרים בניגוני ברסלב שעברו במשפחה מדור לדור, בכל זאת פנה אביש הבחור לבקש לו רבי ומדריך בדרך החסידות בין החצירות השונות הנטועות בירושלם ובני ברק, הוא ידע מברסלב מעט מאוד וניסה לשלב בין עצותיו של רבינו הקדוש להדרכתו של אדמו"ר חי, כך מצא את עצמו בחדרו של אחד מזקני האדמו"רים כשהוא שואל אודות וידוי דברים לפני הצדיק, הלה נעץ בו עיניו בחומרה וחקר אותו מנין לקח את המושג הזה, התחמק הנער והשיב כי מצא דף קרוע של אחד מספרי החסידות ושם מופיע ענין זה. אל תביט בספרים אלו הזהירו המפורסם.

מתברר כי היין ההונגרי שטעם סבו המשיך להלום בעורקיו, ואחר שראה והתפעל מכל מה

הרה"ח ר' מרדכי טורץ ז"ל שיצא לגייס כספים עבור התלמוד תורה ולאחר שנתתי לו נתינה יפה רקדנו יחדיו בשמחה עצומה שמחת התקרבותנו לצדיק".

בעיניים נוצצות מעלה ר' אביש לנגד עיניו את דמויותיהם המאירות של זקני אנ"ש. "זכיתי להתלוות לר' אלחנן ספקטור זצ"ל בדרכו לכותל המערבי, איזה חן של קדושה היה נסוך על פניו הטהורות, ובאיזה שפלות היה מדבר אל בחור הצעיר ממנו בחמישים שנה. איזו אריכות אפים היה לו לר' לוי יצחק בנדר זצ"ל כשלא פעם היו צעירים שהפריעו במהלך שיעורו בסיפורי

שראה ושמע בחצרות השונות, הלך שבי אחר זקני חסידי ברסלב ופשיטותם, שפלותם ותמימותם, ליבם הכוסף ועיניהם הצוהלות.

בחברת החסידים הנלבבים

ר' אביש נזכר בגעגועים באותם דמויות הוד שקיבלו את פניו בבתי המדרש של אנ"ש בירושלים ובני ברק באהבת החברים העזה ששררה ביניהם. "זכורני" מעלה הוא מזכורנו, "כיצד הייתי פוגש באחד מאנ"ש והיינו מברכים זה על זה ברכת שהחיינו בשם ומלכות. זכורני כשהתארח בביתי

פרחי כהונה

זצ"ל היו העסקנים הממונים לגייס צדקה ופת לחם עבור אותם עובדי ה' המסולאים בפז, והממשל הקומוניסטי על כל בלשיו ושוטריו כאילו לא שמע מהם. הגיעו הדברים לידי כך, שבכל מקום שהיה נתפס יהודי בעבירה על החוק האוסר יהדות, היה מצהיר כי ברסלבי הוא והיה משתחרר, משל הסכם חתום קיים בין הסטרא אחרא ונציגה סטאלין, לבין כנסת ישראל ורבינו הקדוש רעיא מהימנא כי לא נוגעים באנשיו.

מי שחזה מראש את הדברים ברוח קדשו היה הגה"ק ר' אברהם בר' נחמן שהסתלק לבית עולמו מיד בתחילת שלטון הרשע הקומוניסטי, הישמרו לכם מפני שנת צר"ת זההיר את אנ"ש קודם הסתלקותו. ואכן עד שנה זו היה הקלוז הקדוש של מוהרנ"ת פתוח והתקיימו בו מנייני תפילה בשבת ובחול ובין כתליו הסתופפו אותם אריות שבחבורה עליהם נמנה ר' בערל הכהן לינדוואסער הי"ד. בשנת תרצ"ו נסגר הקלוז למגינת לב יראי ה' (ולא הושב לבעליו עד היום הזה) והחלה עניבת החנק להתהדק סביב הקהילה הברסלבית הנועזת.

ר' לוי יצחק ור' אליהו חיים הושלכו לכלא ורק בנס גלוי ניצלו מעונש מות ונמלטו על נפשם. באחד הימים פשטו מלאכי החבלה על בתי אנ"ש והשליכו למאסר עשרים ושבעה מטובי הקהלה, צדיקים וחסידים שעונו בחקירות וגורשו בסופו של דבר לסיביר, בודדים מתוכם הצליחו לחזור מארץ הגזירה, ומהם נודע כי ר' בערל לינדוואסער הי"ד קפץ מחלון הרכבת באחד מעיקולי הדרך בהם האטה הרכבת ונורה במקום על ידי השוטרים שליוו את השיירה. לא ארכו הימים ואף אחיו שנותר בפולין עלה על מוקדה ביד המרצחים הנאצים.

וישובו האחים הקדושים להיפגש במקום שזכו אליו לחיות חיי נצח במעלות קדושים וטהורים כוזהר הרקיע מזהירים בצילו של חי החיים. ת.נ.צ.ב.ה.

לרוסיא ששלטה אז על מרחבי אוקראינה. וכדי להגיע לאומן היה צורך להבריח את הגבול, היו אנ"ש שוהים בעיירת הגבול ויוצרים קשרים עם מבריחי גבול מקצועיים, ובאחד הלילות היו יוצאים באישון לילה ואפילה וחוצים בשקט את הגבול טרם יבחינו בהם השוטרים המפטרלים באזור, באחד מחודשי אלול הצטרפו שני האחים לבית לינדוואסער לחבורה הנועזת.

ויהי בחצי הלילה עודם בגבול פולין, הבחינו בהם השוטרים מרחוק ופתחו ביריות לעברם. פנה ר' יוסף אריה לאחיו וטענה בפיו, הרי נאמר בתורה "וחי בהם" ומה לנו ליפול חלל בכדורי השוטרים, ואילו אחיו ר' זאב דוב אף הוא השיב אמריו, כיון שנאמר "וחי בהם" הרי צריך לעשות כל מה שבידי כדי להגיע לצדיק שהוא מקור חיותנו. נפרדו האחים האהובים מתוך פסוק זה. ר' יוסף שב לבית אביו בורשה, ואילו ר' זאב דוב המשיך לרוץ אל מעבר לגבול, יצא בשלום מטווח הסכנה והגיע לאומן [כידוע: לאחר שנהרג אחד הבחורים בחציית הגבול, נאסר הדבר ע"י גדולי משפיעי אנ"ש משום פיקוח נפש שדוחה כל מצוה שבתורה]. את הדרך בחזרה לבית לא עשה מעולם מחשש סכנה, נשא אשה באומן והקים בה את ביתו, ר' לוי יצחק זצ"ל שהכירו באומן היה מספר על עבודת ה' שלו.

עשרים שנה החזיקו חסידי ברסלב את חיי הקהלה באומן מתוך חירוף נפש ועוז רוח, שנים רבות לאחר שנכחד כל סממן של יהדות מכל רחבי רוסיא וגרורותיה ובמקרה הטוב ירד למחתרת, המשיכו אותם שרפים שהסתופפו בצל הציון הקדוש בעבודת ה' ובקיום התורה והמצוות בריש גלי כאילו כלום לא אירע.

בעוד כל אזרח רוסי חויב על פי החוק לעבוד ולתרום את חלקו לתוצר הממשלתי, המשיכו להלך באומן עשרות אברכים שאין להם בעולמם אלא תורה ועבודת ה' קימת חצות והליכה לשדה בלילות. ר' לוי יצחק בנדר ור' אליהו חיים רוזין

שני בנים היו לו לר' אברהם ישעיה הכהן לינדוואסער זצ"ל. הם האחים הקדושים ר' יוסף אריה ור' זאב דוב לינדוואסער שניהם עובדי ה' הדבוקים בדרכו של רבינו הקדוש. שניהם עלו לקרבן אשה לה, האחד נספה עם כל משפחתו ככבשני אושוויץ והשני נורה ונהרג בידי המרצחים הקומוניסטים בדרכו לסיביר וכל משפחתו נפלו חלל בידי הנאצים הארורים שכבשו את אומן והוציאו להורג את עשרות אלפי תושביה היהודים.

לעילוי נשמתם הטהורה נציג עובדא ששמע ר' אביש דיקשטיין הי"ו מפי ר' יוסף ערליך זצ"ל מאנ"ש שעלו ארצה מגולת פולין והיו בפיו עובדות וסיפורים מעבודתם של אנ"ש בורשה. וכך סיפר ר' יוסף:

מהלך הייתי בשוק של ורשה, משני צידי הרחוב עמדו דוכנים גדושים סחורה בעלי הדוכנים עמדו והכריזו בקולי קולות על מרכולתם, הרעש וההמולה ששררו בשוק אינם ניתנים לתיאור, לפתע אני שומע מאחורי אחד הדוכנים צעקות מוכרות, רבונו של עולם...! רבונו של עולם...! מי הוא זה שמציע למכירה את הרבוש"ע חשבתי בלבי מה הם פשר זעקות אלו בתוך המולת השוק, ניגשתי לבדוק ומצאתי את עצמי עומד לפני דוכן המכירות של האחים הצדיקים לבית לינדוואסער, לפניו נערמו קופסאות נעליים המיועדות למכירה, ואילו אחד האחים הלך להביא סחורה נוספת מהמחסן, הערים הנער על ידי טורים גבוהים של קופסאות נעליים שהסתירו אותו מעין רואה, כיון שמצא את עצמו לבד עם השי"ת חשקה נפשו להתבודד מעט ולשפוף שיחו לפני קונו, אלו היו הצעקות שנבלעו בתוך בליל הקולות הרועש. כאלו היו האחים לינדוואסער. ויהי בהתקרב ראש השנה נתעוררו רבים וטובים לעשות את דרכם לאומן לקיבוץ הק', באותה תקופה שלאחר מלחמת העולם הראשונה כבר נסגר הגבול בין פולין

בריטל בירת בלגיה עיר הולדתו

עד היום הזה הם ויוצאי חלציהם, כדי למנוע עינא בישא הייתי מארגן זוגות זוגות של בחורים שילכו לר' נתן כל זוג בפני עצמו, עד שרוב רובם של תלמידי הישיבה השתתפו בשיעורים אלו. במקביל לפעילותו של הרה"ח ר' אברהם מרדכי פלברבוים זצ"ל שנסתלק לבית עולמו בימים אלו, אשר קירב קבוצה שלימה של בחורים מפונוביז' לשיעוריו של ר' נתן ליברמנש שליט"א. מצב זה לא נמשך זמן רב, כי הדברים נודעו איך שהוא להנהלת הישיבה נערכו אסיפות ונקטו בחקירות עד שעלו עלי, ומיהרו לגרש אותי מהישיבה ולהזהיר את כל התלמידים לא להיות עמי במגע. גורל זה היה אף מנת חלקם של המקורבים החדשים מפונוביז', וכנראה היתה זו הוראה מגבוה לכל הישיבות.

ניסיתי להתווכח עם ההנהלה אך מהר מאוד למדתי על בשרי כי אכן האמת מאירה באור יקרות אך יש מי שאור זה מפחיד אותו שמו ימעט כבודו ומעמדו בעטיה של האמת, ואז הוא מסוגל לעשות הכל כדי להסתיר אמת זו המאיימת עליו ועל כבודו. בסופו של דבר נכנסתי לישיבת ברסלב ואחר נישואי חזרתי לאנטוורפן שבבלגיה שם התגוררתי עשרים ושבע שנים כשאני משתדל לסייע לאנ"ש בכל ליבי.

ר' אביש דיקשטיין שליט"א מתגורר היום בירושלים, ומשמש כדוגמא של חסיד ברסלב המסרב להזדקן. מערכת אבקשה מודה לו על הזמן שהקדיש למען קוראי הגליון ומברכים אותו בברכת "עוד יובון בשיבה..." ושיזכה להיכתב ולהיחתם בספרן של צדיקים. ■

מאמר זה מוקדש לרפואת בתו אלישבע פסיה בת הדסה - לרפואה שלמה בקרוב!

לא עזרו הביזיונות והמכות שספגתי, קיימתי בנפשי "אחזתיו ולא ארפנו". התלהבתי מאוד מהאמת של ברסלב

ולחזות באמירת הקינות שלהם כשהם מתמוגגים בבכי, הוא התכוין ללעוג להם, אולם בכיים של אותם טהורי לב כבש את ליבי, ובמיוחד כשהגיעה שעת חצות היום והם קמו מהארץ ויצאו בריקוד כשהם שרים "כי ניחם ה' ציון וגו'" ועיניהם זולגות דמעות של געגועים לנחמת ציון ובנין ירושלם. החלטתי שאני נשאר שם.

קירוב הנפשות לאילן הגדול

לא עזרו לבני משפחתי הביזיונות והמכות שספגתי, קיימתי בנפשי "אחזתיו ולא ארפנו". התלהבתי מאוד מהאמת של ברסלב, מדקדוק ההלכה, מהתמימות והפשטות. עד כאן דברי אותו זקן.

ר' אביש ממשיך להתרפק על זכרונותיו מתקופת התקרבותו: "למדתי בבני ברק בישיבת 'אוהל יעקב' והתחלתי לקרב את חבירי ולשכנעם ללכת לשיעוריו של ר' נתן ליברמנש, עוד ועוד בחורים מישיבתי הציצו ונפגעו וכבר נשאר חסידי ברסלב

מעשיות וליקוטי מוהר"ן והוא לא הקפיד עליהם והמשיך לקרבם, ולבסוף יצאו מהם דורות ישרים של אברכים יקרים עובדי ה'.

זכיתי להתארך בביתו של ר' יעקב תפילינסקי זצ"ל שנסתלק בקיצור ימים, כיצד היה חי את דרכו של רבינו הק' בכל יישותו, 'אזמרה' היה נר לרגליו, ובהתאם לכך לא היה שייך לדבר בקרבתו מלה רעה על אף יהודי.

זכורני את חביבות המצוות שהיה לו כיצד רץ להכין לאביו כוס תה מתוך חיבת המצוה, הוא גם היה זה שהלהיב את ליבי להגיע לציון רבינו הק'.

יש לציון במיוחד את האהבת חברים העצומה ששררה בין אנ"ש. למרות חילוקי דעות שונים שנתגלעו במשך השנים בפרט בענין קיבוץ ר"ה, כשחלק מאנ"ש היו מתקבצים במירון וחלקם בירושלים, למרות זאת היו אנ"ש נוהגים כבוד זה בזה. אני כשלעצמי הייתי מתפלל בקיבוץ בירושלים, ועוד מונח בעצמותי ה'אדון עולם' שהיה אומר הרה"ח ר' אברהם מרדכי פלברבוים זצ"ל אצל הבימה במתיקות עצומה שהיתה יריית הפתיחה לעבודת היום.

היה לי מקום ישיבה קבוע בבית המדרש שבירושלם כשמצד אחד ישב לידי ר' שמואל שפירא ומהצד השני ר' שמחה בונם קלושינער זצ"ל ממנו שמעתי את סיפור התקרבותו הנפלא, גדלתי בורשה במשפחה של חסידי גור פתח הזקן בסיפורו, בחסידות זו לא נודעה מעולם התנגדות מיוחדת לברסלב, ישבתי עם נערים בני גילי ועסקנו בתורה בשיטבל השכונתי, בתשעה באב לאחר שסיימנו לומר במהירות את הקינות הציע אחד הבחורים ללכת לבית מדרשם של חסידי ברסלב

על חומותיך אומן הפקדתי

לבבות בווערים

הם יצאו לדרך כשבליבם תקווה גדולה, הפער בין קדושת הציון לבין מה שקורה ברחובות שמסביב הציק להם נוראות, לא אחת תהו כיצד יתכן שציבור כה גדול המונה עשרות אלפי איש אינו יכול לייצר סדרים אחרים מרוממים וגבוהים יותר, אולם כמו רבים אחרים היו הם אחוזים במין רפיון ידיים ובסוג של השלמה עם המצב, עד שראו את כתבת הענק שהתפרסמה בערב ראש השנה ב'אבקשה' לפני שנתיים. ליבם הזדהה מאוד עם כל מילה שנאמרה שם, הפעם יצאו מביתם שמחים וטובי לב בהיותם בטוחים שסוף סוף הגיע העניין לתיקונו, הנה הוקם לו ארגון מפואר 'חומותיך אומן' בראשיו עומדים יהודים חדורי שליחות ועמוסי מסירות, הפעם- ידעו- יהיה זה אומן אחר, יהיו אלו רחובות

במלאות שנתיים להקמת ארגון "חומותיך אומן", אשר החברים בו מחרפים נפשם למען כבוד הצדיק ושוקדים יומם ולילה על שמירת ציביון הקיבוץ הקדוש באומן בראש השנה למען רבבות המתקבצים, ישבנו לשיח מרתק ומעורר עם הרוח החיה והעומד בראש הארגון הרה"ח ר' נתן בורשטיין שליט"א יחד עם המנהל המסור הר"ר יוסף רוכמן הי"ו והמזכיר הנמרץ הר"ר משה ישראל לוי הי"ו, המספרים על הפעילות רצופת האתגרים של הארגון שהתייצב על דרך המלך, ועל המהפך בתודעת הציבור והשינויים האדירים שחולל סביב משכן הציון הקדוש | שומרים הפקד לעירך

בברסלב, ממש חשתי קטן על יד אותם עסקנים חשובים שמניעים מאחורי הקלעים כל דבר טוב שקורה בברסלב. מכיוון שהרקע שלי הוא ניהול פרויקטים, ישבתי בצד עם עט ודפי פוליו והעליתי על הכתב את כל הבעיות שהועלו, הרשימה הייתה ארוכה רבה וכבדה ואני כותב וכותב, והרשימה הולכת ומתארכת, כשהגיע שלב הסיכום הבנתי שה'עוילם' הולך להתפזר בעוד מס' דקות ושבעצם חלק ניכר מהבעיות והשאלות הכבדות שהועלו במשך כשעתיים הולכות להישאר ללא מענה. חשבתי לעצמי שכדאי שבסיומה של הישיבה החשובה הזו תיווצר חלוקת עבודה לצוותים, ראשי קבוצות, תתי צוותים, משימות מוגדרות, תאריך יעד לפגישה הבאה כפי המקובל בכל פרויקט שמקימים אולם כאן היה ברור לכל הנוכחים שהשותפים לכינוס הזה אשר היו כולם אנשי מעש וחזון, אין עיתותיהם בידיהם, וכולם ברוך ה' עסוקים למעלה ראש בהתחייבויות השוטפות שלהם.

הבטתי בעיניים שואלות בר' נתן בורשטיין (למרות שלא דיברתי איתו ואף לא הכרתי אותו מעולם לפני הפגישה הזו) והוא קלט את מבטי, וביקש ממני לסכם את האסיפה, הקראתי רשימה שכללה 18 (!) משימות ופרויקטים שעלו מתוך הדיון והאסיפה ננעלה. כמה מהנוכחים באסיפה מיד אמרו לי שראוי שאקח את ריכוז הפרוייקט על עצמי. באותו הרגע זה היה נראה לי רחוק ממני מאד, אך הם אמרו לי ש"צריך מישהו שיכול לנהל את העניין, ואנחנו טרודים מאד בעניינים ציבוריים בוערים נוספים, אולי כדאי שתחשוב על זה".

כשליבי מהורהר אני חוזר למקום מגורי, למחרת סיפרתי על ענין הפגישה לידידי ר' משה ישראל לוי, אשר גם הוא כמוני אברך מן השורה. ר' משה גדל בישיבות ליטאיות וליבו לב ברסלבאי חם הבוער לעניני רבינו, שוחחנו והבנו שאם רוצים להרים את הדבר העצום הזה צריכים לקבל החלטה שמפנים לפרוייקט הזה זמן, כח, ומשאבים, אחרת זה עשוי להפוך לעוד רעיון טוב וחשוב שנגנז בליבות הכואבים של העסקנים עקב דחק העיסוקים השונים הממלאים את זמנם. לאחר ליל שימורים בו הפכתי בדעתי לכאן ולכאן החלטתי שאני קופץ למים, בעידודו של ר' נתן.

נסעתי למירון ל- 3 ימים וישבתי להכין תוכנית שנתית, כזו שמכינים לפני הקמת כל עסק, עם יעדים ומטרות, עם אבני דרך, שלבי ביצוע, תוכנית תקציבית ותוכנית כח אדם, הכל לפרטי פרטים כמו שראוי להתייחס לעניין כה נשגב...

... יצאנו לדרך.

אמרתי לר' משה ישראל, שכבר רכשנו ניסיון

ובעיקר רצופה במסירות יוצאת דופן שלא על מנת לקבל פרס, השיחה כובשת בפשטותה ומפעימה בגילויי המסירות של אברכים מן השורה שאכפת להם מהילדים שלי ושלך ומקדושת המחנה כולו.

ישבנו לשיחה עם יו"ר ונשיא הארגון הר"ה ר' נתן בורשטיין שליט"א ויחד עימו מנהל הארגון הר"ר יוסף רוכמן הי"ו ומזכיר הארגון הר"ר משה ישראל לוי הי"ו שניהם תושבי העיר עמנואל שהצטרפו לארגון בשלב מאוחר יותר. אנו נותנים את רשות הדיבור לר' יוסף רוכמן שיספר לנו דברים כהוויתם כיצד הצטרף לליגיונו של מלך.

פנים חדשות באו לכאן!

ר' יוסף רוכמן: "למעשה על הארגון הקדוש הזה קראתי בגליון אבקשה לפני כשנתיים בערב ראש השנה תשע"ח, אז יצאו הפרסומים על ארגון 'חומותייך אומן' ששם לו למטרה לטפל בקדושת המחנה ב- 3 נושאים מרכזיים: 1. הפסקת התופעה של מוכרות בדוכנים / מוכרות סימים וכדו'. 2. החלפת המלצריות במלצרים בכל בתי המלון של אנ"ש לפחות בימי ראש השנה הקדושים. 3. כשרות המאכלים בבתי המלון ובמסעדות, כמו גם במתחמי הכנסת אורחים למיניהם.

כשקראתי את הדברים שמחתי מאוד כמו כל אחד מאנ"ש שנוסע לרבינו וברצונו להתהלך מהקלויז לציון ביישוב הדעת בלי בעיות של שמירת העיניים, אולם לצערי הגדול ראיתי שרוב הדברים עדיין צריכים טיפול רציני. אמנם לאחר מעשה שמעתי שהיו פעולות חשובות שנעשו על ידי קומץ אברכים יקרים, אולם כאדם מן השורה שלא היה מודע להם ובוודאי ביחס להיקף הפרצות כנראה שזו היתה טיפה מן הים ולא חשתי בכל שינוי ועם תחושות אלו חזרתי לארץ. כעבור כחודשיים פגשתי את אחד מפעילי הארגון המסורים ר' יעקב בר נוי, שידידו רב לו גם ב'איחוד' באומן, שאלתיו מדוע לא הצליחו להרים את הפרוייקט הזה למעשה ברמה גבוהה כראוי ונדרש בחצר רבינו הקדוש? ר' יעקב ענה לי 'תשמע תבוא אתה תיכנס לעניינים ותעשה מה שאתה יכול, רוב חברי הארגון טרודים בצרכי ציבור ובהתחייבויות קודמות שנטלו על עצמם ומה שבכוון לעשות עשה!' 'אתה יודע מה' אומר לי ר' יעקב, 'יש כינוס רציני של חומותייך אומן מחר ב'שול' הגדול בירושלים אליו יופיעו דמויות מרכזיות מאנ"ש, מחנכים, מנהלים, משפיעים ועסקנים, תגיע גם אתה לשם ותראה מה אתה יכול לתרום.

ביום המיועד הופעתי בכינוס החשוב הזה של 'חומותייך אומן', היו שם כ- 30 איש ראויים וטובים, ממובילי העסקנות הציבורית

נקיים האפופים בקדושה וטהרה - - -

תאור זה מתאים ודאי לרחשי הלב של אלפי קוראי "אבקשה" אשר ראו את הכתבה המפעימה על יסודו של ארגון "חומותייך אומן" לפני כשנתיים, וכך גם הייתה תחושתו של ר' יוסף רוכמן מנהל ארגון 'חומותייך אומן' ברצונו לתאר מדוע בחר להתנדב לארגון הקדוש הזה אשר בימים אלו מלאו שנתיים להקמתו, וכמו בכל דבר שבקדושה הדורש חיזוק תמידי, שמחנו לשמוע על התפתחותו והתבססותו, שכן בין ההצהרות וההירתמות הראשונית לבין הקמת גוף ממוסד מקצועי ומאורגן תמיד רבה הדרך, ורבים הם הפרוייקטים והרעיונות הנולדים בקול רעש גדול ונופחים את נשמתם אט אט בקול דממה דקה... לאור זאת התכנסנו שוב עם ראשי הארגון המיוחד והקדוש הזה לשיחה חשובה מרתקת ומלאת חידושים

ערב ראש השנה תש"פ

איגרת לנוסע

ברסלב'ר חסיד!

שנה שלימה התכוננת, במשך זמן רב התפללת והתגעגעת, כסף רב שפכת, ולא לחינם... הנסיעה לרבינו הקדוש שווה כל הון שבעולם!

ובכן, הרגע הגדול הגיע! כרטיס הטיסה בידך... והינך מתכוון ברטט לקראת הנסיעה הק'.

אך דא עקא - יש לזכור כי הנסיעה כוללת מעבר והימצאות בכמה וכמה מקומות אשר בלשון המעטה אין רוח חכמים נוחה עמהם, ועל מנת להימנע מנזקים רוחניים ח"ו, יש להיות מודע לסכנות ואף לתכנן את דרכי ההתמודדות עם מצבים מסוכנים רוחנית.

להלן מספר נקודות חשובות, עליהם יש לתת את תשומת הלב, למען נוכל להגיע לאומן - לציון רבינו הק' - מוכנים ומתוכננים ולא חלילה מופתעים וחבולים!...

שדה התעופה:

• האווירה הכללית השוררת במקום היא של קלות דעת ופריצות. על כן יש להתייחס לשהייה בשדה התעופה כאל מקום שורץ סכנות רוחניות, בעיקר מכשולי ראייה חמורים, ולכן יש להיערך ולהתכונן לכך בהתאם:

• בשעת הבידוק והתשאול הביטחוני יש להעדיף לעשות זאת מול מתשאל גבר. במקרה שנאלצים לעשות זאת מול אישה, יש להקפיד לא להביט בפניה. לצורך הזיהוי המתבקש ניתן להרים את המבט ולהסתכל לצדדים בלבד.

• ראוי מאוד להקפיד לא להעביר לאישה דבר מיד ליד, ולכן יש להקפיד על כך גם בשדה התעופה. גם אם אין מקום מסודר להניח עליו את הדרכון, ניתן למצוא פיתרונות אחרים כגון על המזוודה וכו'.

• בזמן ההמתנה לביקורת הדרכונים, הן בארץ והן באוקראינה, ראוי להעדיף ולהמתין ל-'מחתיים דרכונים' גבר דווקא ולא אישה, אף אם התור אליו ארוך יותר.

• חנויות הדיוטי-פרי הינם מקום בעייתי אשר בו מכשולים חמורים מאוד, הן מצד הפרסומות, הנוסעים, המוכרים והן מצד האווירה הכללית השוררת במקום, ברור כי ראוי להימנע מלהסתובב שם. קיים בית כנסת באזור הדיוטי-פרי, שם ניתן להמתין באין מפריע עד זמן העלייה למטוס.

הדרך לאומן:

• גם כאשר יוצאים משדה התעופה באוקראינה עדיין לא נגמרה מלחמת הקדושה, וצריך לנקוט זהירות יתירה בשמירת העיניים לכל אורך הדרך.

הגענו לאומן:

• בשנים האחרונות נוצרה תופעה קשה וכאובה - אך מגיעים האוטובוסים אל תחנת ההורדה וכבר נעמדים עשרות גויים וגויות מקומיים המנסים לשווק את מרכולתם. ע"פ תקנת הרבנים ובראשם זקני אנ"ש שליט"א אין לבוא עם הנשים במשא ומתן בשום אופן. הערבובייה הנוראה הזו יכולה להעלים כלעומת שבאה אם רק נפסיק לפרנס את אותן מוכרות מקומיות.

• גן סופיה הינו מקום בעייתי מאוד והסכנה שם רבה, הן מבחינה רוחנית והן מבחינה גשמית. כל שנה מחדש מתקבלות עדויות רבות על אנטישמיות גדולה השוררת במקום.

• דבר מבוך אשר מתרחב וגודל משנה לשנה הוא האוהלים הרבים של "הכנסת אורחים", יש לדעת כי בהרבה מהמקומות הללו אין אפילו גוף כשרות מינימאלי המשגיח על המקום. לפני שנכנסים יש לברר היטב האם יש תעודת הכשר מוסמכת על המאכלים. הגיעו לפתיחו ידיעות מחרידות על בעיות כשרות קשות במקומות שאין עליהם השגחה כלל.

• באומן, כמו בכל מקום אחר בחו"ל ישנם בעיות כשרות מהחמורות ביותר, על כן יש להקפיד לסעוד רק במקומות בהם יש השגחת כשרות מהודרת. גם

בקניית מוצרי מזון מחנויות מכולת יש להיזהר. פעמים רבות נמצאו בעיות חמורות של תערובת בשר טריפה, יין נסך, בשר בחלב ומאכלות אסורים למיניהם - אף במוצרים הנראים לכאורה כתמימים.

• רבים מהאוכלים בדירות מבשלים בעצמם את כל סעודות החג, ועל מנת להקל על טורח העבודה שוכרים עובדת גויה מקומית בפרוטות. יש לדעת כי פעמים רבות ההפסד והמכשול הרוחני שנוצר הינו עצום ונורא מאוד מול הנוחות הסמלית שיש מכך.

• בדוכנים רבים ברחבי אומן נמכרים בגדים, מעילים וכובעים למיניהם. יש להיזהר מאוד מהימצאות שעטנז באותם בגדים! הנתונים מראים כי רוב בגדי החורף הנמכרים במזרח אירופה עשויים להכיל שעטנז.

• כלל הרבנים ובראשם זקני אנ"ש שליט"א כבר יצאו בקריאת וזעקת קודש בדבר האיסור החמור לקנות בזמן הקיבוץ מדוכנים המעסיקים נשים. ב"ה עקב ערנות ומחאת הציבור חלה הטבה משמעותית בדבר, אולם עדיין ארוכה הדרך... על-כן יש להימנע לגמרי ואף לזרז אחרים להימנע מקנייה בדוכנים המעסיקים נשים.

"אחלי, שאזכה לראות אור בהירות הדרך אשר אתם נוסעים עליו אליי"

בעבודה משותפת בצרכי ציבור בעמנואל, ושכדאי שהוא יהיה מעתה מזכיר הארגון. יש לנו קבוצה יפה של אנשים ועסקנים מובילים שנוכל להיעזר בכל אחד מהם

לצורך נקודתי כזה או אחר, וכולם בוודאי יירתמו בשמחה, האחד יסייע לנו בגרפיקה והשני בקשריו עם עיריית אומן, זה ירכז את פעילות המתנדבים ואחר יסייע בהפצה, ובוודאי אם אנחנו נרכז את העניין, הכוחות האדירים של כל הקבוצה החשובה הזאת יוכלו לצאת אל הפועל בעניין החשוב של קדושת המחנה באומן.

עלינו נפלה חובת היום ---

בחסד ה' בשנה וחצי האחרונות מיסדנו את הארגון, כשר' נתן משמש גם כמכריע וכמברר עם גדולי אנ"ש בסוגיות שונות הדורשות הכרעה, וברוך ה' כל הדלתות בברסלב נפתחות בפניו, לא אחת אמרו לי אברכים מאנ"ש שלבקשותיו של ר' נתן אי אפשר לסרב שכן הוא ידוע אצל אנ"ש כאיש של 'לשם שמים', ר' נתן בורשטיין מחיך בענווה ומפטיר 'בשלב כלשהו ניגשתי להגה"ח ר' משה קרמר שליט"א ואמרתי לו שקשה עלינו מאד המשימה הזו, וענה ואמר לי "אינני יודע למה רבינו בחר בכם, אבל זו המציאות שרבינו בחר בכם, רואים את זה בחוש, ואינכם יכולים להתחמק מזה".

מהפך בשבוע אחד

לקראת חודש תמוז אשתקד אמר לי ר' נתן ש "הגיע הזמן לפעול בשטח. עשינו הרבה תכניות והכנות, עכשיו הזמן לנסוע לאומן ולפעול שם לקראת ראש השנה. יש הרבה מה לעשות כהכנה לקיבוץ ראש השנה הבא, נהיה שם ונעשה ביחד מה שאפשר".

אני יכול לומר שאמנם לבני הקטן שהצטרף אלינו למסעו לא הייתה כל כך נסיעה רגועה עם אבא, כי הוא נאלץ לכתת את רגליו יחד עמי כל היום מפגישה לפגישה כשרק מידי פעם מצא לעצמו איזו נדנדה.. אבל זה היה שווה, כי אז נזרעו הזרעים לכל השינויים לטובה שחלו בראש השנה אשתקד.

'פלאי פלאים מה שאנחנו הספקנו באותו שבוע, לא יאומן', סח לנו ר' נתן בורשטיין, 'זו היתה נסיעה שהיה בה מה שנקרא רב הכמות וגם רב האיכות, נפגשנו עם סגן ראש עיריית אומן מר קלצ'קו, שקיבל אותנו בסבר פנים יפות באופן מיוחד והבטיח לסייע בכל הניתן, (אגב אורחא מציין ר' יוסף שמי שהכניס אותם לפגישה אמר להם 'הכבוד שהוא נותן לכם זה ממש מופת של רבינו, הוא ממש מוריד בפניכם את הכובע ומדבר אתכם בכבוד רב'. זה ממש כנראה משום שאנו שלוחא דרבנן ושלוחים של רבינו), חשוב לחזור על המשפט שהוא אמר "אם אתם לא תיקנו מנשים ואם בדוכנים שלכם לא יעסיקו נשים הם יפסיקו לבוא, אין לי ספק כי החסידים וודאי ישמעו לרבותיהם ולא יקנו ובכך תיפטר הבעיה לגמרי", סגן ראש העיר אומן הוסיף והסביר לנו כי הוא חייב להיות כפוף לחוק ואינו יכול להדיר את הנשים מהמרחב, אולם הדבר יקרה באופן טבעי, "אם לא יקנו מנשים השנה לא תהיה לכם עבודה בשנה שלאחריה", ראש העיר אף הסכים לתת מכתב מטעם 'חומותיך אומן' לכל גורם שחפץ היה לקבל אישור מהעירייה להצבת דוכן, המכתב שנכתב בשפה המקומית פונה לבעלי הדוכנים בלשון אדיבה ומכבדת, מודה להם על האירוח שלנו באומן, ומבקש מהם לכבד את רגשות הציבור ולהעמיד מוכרים גברים בלבד מה שגם יגביר אצלם את ההכנסות. העירייה אכן הפיצה את המכתב לבעלי הדוכנים והדבר עבר בשלום באופן יחסי.

ר' יוסף ממשיך, "באותו שבוע נפגשנו עם אדם בשם סרגיי שמפעיל את כל פרויקט מכירת ה'סימים' והסברנו לו שלטובת הביזנס שלו רצוי לו שיפעיל סוכנים ולא סוכנות, לפלא בעינינו שהוא הסכים בקלי קלות! ובכך כבר הסרנו בבת אחת חלק משמעותי מאוד מהבעיה, קרוב ל- 100 סוכנות שהוא הפעיל הוחלפו מיידית בסוכנים. זה המחיש לנו ממש את דברי חז"ל 'פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם', ממש מרגישים איך שרבינו פועל את שלו ואנו רק נדרשים לעשות פעולות קטנות, להביא את הלבנים והטיט כדי שצדיקו של עולם יבנה מהם בנינים נפלאים. במקביל עשינו סבב ענק בכל בתי המלון והעסקים, סיפרנו להם שאנחנו מארגון 'חומותיך אומן' וביקשנו

מהם שיתחילו להתארגן להביא עובדים ולא עובדות, היו כאלו שהתלוננו שהדבר יקשה עליהם מאוד אולם בחדס ה' הצלחנו להניע את הגלגל, וניתן לומר כי אכן בראש השנה אשתקד חזרה המציאות השפויה למחנה הקדושה, וכל אדם יכול היה לעבור מהציון לשיינר או לקלויז מבלי להיחשף למראות שאינם טהורים, ר' נתן בורשטיין מוסיף 'כל ניקיון של הרחוב ממראה לא טהור הוא 100 אחוזי הצלחה'.

אנו מבקשים לשמוע על הישגים נוספים שנעשו בימי ראש השנה הקדושים אשתקד, "הנפקנו וחילקנו קרוב ל- 100 אישורים מטעם 'חומותיך אומן' לכל דוכן שיש בו מוכר ולא מוכרת על מנת לעודד את הציבור לקנות ממנו דייקא, במקביל הפעלנו מתנדבים שפיקחו על כך בשטח בליווי מתורגמן לכל אורך השבוע הקדוש הזה, לשאלתנו האם לא היו לעיתים מקרים של גילויי איבה או שהיו בעלי דוכנים שלא התייחסו לנוהל אומר לנו ר' יוסף "פה ושם היו נסיונות להתנגדות מצד המקומיים שלא אהבו את הפעילות שלנו אולם בעקביות ובנחישות אדיבה הצלחנו ברוך ה' לגרום שינוי מבורך. פרסמנו מס' טלפון שבו ניתן היה להתלונן על בעלי דוכנים שמפרים את התחייבותם ומיד הקפצנו לשם מתנדבים שהעירו או לבעלי הדוכנים או לקונים לבל יקנו ממנו, כמו כן הדפסנו שלטים מאירי עיניים בעברית וברוסית בהם אנו מבקשים מנשים שלא להסתובב כלל ברחובות הקיבוץ הקדוש, והדבר בוודאי מפחית את הבעיה, ר' נתן מסכם בסיפוק "קיימנו את מאמר רבינו 'אם אתה מאמין שיכולים לקלקל תאמין שיכולים לתקן', כולם אמרו לי שאין סיכוי ואין מה לעשות וראה זה פלא במאמץ קטן נהיה מהפך", הוא מוסיף שחשוב להזכיר לטובה את המפעל האדיר של הכנסת האורחים של הנדיב הדגול ר' אליעזר שיינר אשר משרת נאמנה את רבבות המשתתפים בקיבוץ ור' לייזער קרליבך שמתפעל את כל הפרוייקט העצום הזה ונדרש להביא מאות עובדים, עושה מאמצים כבירים להביא רק מלצרים למטן קדושת הקיבוץ כשלצורך כך הוא מגייס עובדים אף הרחק מגבולות אומן לשם כך, וכן הבטיח לעשות ככל שניתן (אפילו עד כדי הצבת שומר במקום) על מנת למנוע את המכשלה הגדולה של נשים הניגשות לדוכני הקפה בערבובייה נוראה רח"ל.

הישג עצום נוסף הנזקק לפעילות הארגון, הוא הצבת בודקים בטחוניים גברים בדוכני הבידוק הביטחוני בשדה התעופה בארץ בימי הטיסות לאומן. ר' יוסף השתתף בשנה שעברה בפגישה הכנה של גורמים רבים בשדה התעופה לקראת הטסת

ר' נתן בורשטיין ור' יוסף רוכמן בפעילות באומן בימי הקיבוץ אשתקד

תעודת ההשגחה מוצבת בדוכן של תושב רוסי

הנשגב, כך ששמרו מאוד על קדושת הקיבוץ.

שיחת חיזוק בבית הרב טייכנר

ראשי הארגון משתפים אותנו בשיחה מעמיקה שערכו עם הרה"ח ר' שמעון טייכנר שליט"א בביתו, בשיחה ניזונו בכובד ראש שאלות רבות הקשורות לציביון הקיבוץ הקדוש ובמהלכה השמיע כמה וכמה דברי חיזוק והדרכה במעלת קדושת הקיבוץ הק', "הנסיעה לימי הקיבוץ אינה מוגדרת כנסיעה לחופש, אפילו לא חופש עם ערכים רבים" אמר לנו הרב טייכנר, "זוהי נסיעה שבה תלויים כל העולמות, העולמות הרחניים וכל נשמות ישראל. זו מתנה שרבינו הק' קיבל, להוציא לפועל את המלכת הקב"ה בדורות האחרונים כדי להביא את הגילוי של מלכות ה' בגאולה השלימה. מצד אחד רבינו בחר לשם כך את המקום הכי רחוק מהקדושה בעולם הלא היא העיר אומן, שם הוא רצה להיקבר על מנת ששם יבואו אנשיו בראש השנה ושם ימליכו את ה', וכל זה על מנת שמלכותו של הקב"ה תחדור לכל ה'עשרה כיתרין דמסאבותא' לכל עשרת המדרגות של הטומאה. רבינו אמר "מה אומר לכם אין דבר גדול מזה מלהיות אצלי על ראש השנה" משום שבאמת אין דבר גדול יותר מזה - להמליך את הקב"ה בעולם ואנחנו אלה שנבחרנו לשם כך מכל העולם. וזה קורה על ידי שאנחנו מגיעים לצינון בערב ר"ה, ומתפללים כולנו יחד בימי ר"ה בהתקשרות אליו ועל ידי כך אנו גורמים ופועלים את המלכת ה'.

"רבינו לא סתם בחר את המקום הכי נמוך בעולם, יש כאן כוונה מיוחדת להביא ולגלות את כבוד ה' אף במקומות הכי נמוכים. כאשר בונים בית אזי הדרך לבנות אותו מלמטה למעלה, קודם חופרים את היסודות ורק לאחר מכן בונים את הקירות עד שמגיעים לתקרה והגג, לעומת זאת תהליך

הרבנית הישישה שרה גלבך תחי' (נכדת רביה"ק) אשת הרה"ח ר' יצחק גלבך זצ"ל שהתגוררה כנערה באומן טרום פרוץ מלחמת העולם השנייה, היא אמרה לנו פעם שהיא כיהודיה מאנ"ש תושבת אומן לא העלתה בדעתה להסתובב ברחובות הקיבוץ בימים הקדושים הללו ולא יצאה מביתה כלל. ר' נתן מסיים "גם אשה שמוכרת להגיע לקיבוץ הק' כגון לסעוד בן משפחה חולה ואין לה כל דרך להימנע מכך שלא תצא מפתח ביתה כלל. כמו כן יש להמנע בכל מחיר מהעסקת עוזרת בית גויה לאותם שמבשלים בביתם, הדבר עשוי להוביל למכשלות רבים, ואכמ"ל".

ר' משה ישראל לוי מוסיף, הרה"ח ר' שמעון טייכנר שליט"א הגדיר זאת כך: "זה שאשה מקבלת לפתע התעוררות להגיע לרבינו, זה בסדר גמור. אבל כאשר הרגש הזה קורה דווקא לגבי הנסיעה לראש השנה - ה'הזמנה' הזאת מגיעה היישר מהיצר הרע! ואני אומר זאת באופן חד משמעי! עוד מזמן רבינו לא הגיעה שום אשה לקיבוץ בר"ה. הן כאשר הקיבוץ התקיים בברסלב והן באומן בשנה האחרונה לחיי רבינו. אצל הרב'ה 'הקדושה' הייתה ועודנה היסוד המרכזי ביותר. ולכן אם מגיע לאשה כזה רצון שתדע זהו יצר הרע רוחני, מין מלאך קדוש שבא לנסות אותה עם כל מיני רצונות 'טובים' כביכול, אבל זהו יצר הרע ממש שצריכים לשברו כמו יצר הרע לדבר עבירה. אין לאשה שום תיקון בכך שהיא מגיעה, ההיפך".

על מנת לחדד את השיח אנו מבקשים מראשי הארגון להסביר לציבור מה הבעיה שישנה בהגעת נשים לקיבוץ באומן? ור' נתן מסביר במתק שפתיו, "עצם הדבר שמתקבצים הרבה אנשים במקום אחד וישנה צפיפות גדולה זו כבר סיבה פשוטה וברורה מצד הצניעות שאין לנשים להימצא במקום, כמו כן יש לדעת שעוד מזמן רבינו הקיבוץ היה מיועד רק לגברים כשבחלל האוויר היתה יראה ופחד מקדושת היום

ההמונים לאוקראינה לימי ראש השנה. "אחרי שהסברנו להם היטב למה כל כך חשוב לנו שיציבו גברים דווקא, ועד כמה זה פוגע ברגשותינו שמציבים לפנינו נשים בבדיקת הביטחון, הודה לי מנהל הישיבה ואמר שזה חשוב מאד שהסברנו להם את העניין, עכשיו זה ברור להם יותר, ואף הבטיח להשתדל להציב גברים בתפקידים שמול הנוסע בימי טיסות הצי'ארטר. התוצאה אכן נראתה בשטח, כאשר הוצבו בעיקר גברים, ואלו אף ידעו לומר לנוסעים שהתעניינו בשינוי המבורך כי אין זו יד המקרה, אכן ניתנה "הוראה מגבוה" להתחשב ברגשות הנוסעים ולהציב גברים ככל הניתן. ללמדך כי גם עניינים הנראים כלא מציאותיים יכולים להפוך למציאות אם מניחים אותם על סדר היום ופועלים בס"ד בהסברה נכונה. כמובן שהרבה מאד תפילה הושקעה ומושקעת בהצלחת האירגון, שהרי זהו הסוד האמיתי של אנ"ש, לצאת לשדה ולבקש מאבא שיעזור לנו...".

כל כבודה פנימה

ר' נתן בורשטיין: "ישנה פירצה שהולכת ומתרחבת והיא הגעת מאות נשים יהודיות לימי הקיבוץ לאומן והדבר מחליש מאוד את המאבק מול המקומיים שלא מבינים מדוע ישנה אפליה, ושואלים מדוע לאשה יהודיה 'מותר' להסתובב בקיבוץ ולגויה אסור, וגם באופן הפשוט מקרר את קדושת המחנה, ר' יוסף מוסיף 'באחד הדוכנים פנינו לאשה מקומית שלא תמכור במקום ותקרא לבן משפחה שיחליפנה והיא אמרה בתמימותה האוקראינית 'מה אתם רוצים ממני אני יהודיה'... היא באמת חשבה שליהודיה מותר להיות כאן... ר' נתן ממשיך "אשה צריכה לדעת את האיסור שנכתב מקדמת דנא על ידי כל רבני ברסלב ללא יוצא מן הכלל שאין לנשים להגיע לאומן כלל לימי ראש השנה. עדות מדהימה שמענו מפי

בנייתה של קומת ומדרגת המלכות הינו הפוך לגמרי, שם מתחילים דווקא מלמעלה למטה, ולכן בדורות הראשונים גילוי מלכות ה' ונכוחתו וקדושתו היה במשכן ולאחר מכן בבית המקדש, אז גם היו את הנביאים ובעלי רוח הקודש. ומי שהצליח להעפיל אז ברוחניות זכה לגלות את כבוד ה' ברמה כל כך גבוהה שאי אפשר היום להשיגה. משום שאז התיקון היה לתקן את הקומה העליונה של השכינה. אט אט התחילה ירידת הדורות כך שהקב"ה מעוניין שנמליך אותו בקומות התחתונות. כעת בדור האחרון דור עיקבתא דמשיחא לקראת הגאולה הקב"ה רוצה לגלות מלכותו במקום הכי נמוך בשכבה התת קרקעית, כדי לגמור בשלמות את התיקון וכדי שמלך המשיח יוכל לבוא ולהשלים בנקל את קומת השכינה.

"יש לדעת שהזמן הזה של גילוי כבוד השם במקומות הכי נמוכים הוא זמן מסוכן מאוד משום שאז הסיטרא אחרא משתוללת במלוא עוזה, היא חשה כי ימיה ספורים והיא עושה הכול על מנת לחולל עוד הרס ועוד חורבן. ולכן הקב"ה שלח לנו את הצדיק האמת מצויד במתנות כל כך גדולות שלא ניתנו לאף אדם מעולם וזאת משום שגם שליחות מסוכנת כזאת עוד לא הייתה מעולם וצריך כל אדם להתגבר בכל עוז ולעבוד את ה' כראוי בימים הללו כי כל קומת השנה תלויה בזה.

לסיום אמר הרב טייכנר "לשם כך בדיוק פתחו את הארגון הזה, המטרה היא אחת: לשמור על הקדושה במקום כל כך גורלי לעולם כולו. בהפטירו כלפינו "אינני יודע איזו מצווה עשיתם שבשכרה נתנו לכם לעסוק בדבר הקדוש הזה שגדולתו מי ישורנה".

אם אין קמח...

ר' משה ישראל מוסיף: "חשוב שהציבור יידע, חומותייך אומן אינו ארגון מבוסס או מתוקצב, אנו אנשים פרטיים שהחלטנו להקדיש לנושא שבועות וחודשים ארוכים (כבר ממוצאי ראש השנה, בבחינת מאמר רביז"ל "תיכף כשחולף ועובר ראש השנה אני מטה אזני ושומע אם מכין בכותל לעורר לסליחות לשנה הבאה"), ואנו זקוקים לעזרת הציבור בסיוורים בדוכנים אם בהתנדבות ואם בשכר. יש להבין כי אנו מאוד מתקשים בגיוס כח אדם למשימות הללו מאחר ורוב הציבור אינו רוצה לעבוד ולטרוח בשבוע הזה, אנשים מגיעים לזמן קצר ורוצים לנצל את הזמן בציון הק', ועל כן אנו נאלצים לשלם שכר גבוה לסיירים, ראוי אכן לפנות לציבור מעל במה זו על מנת שיסייעו בידנו, זו חובת השעה המוטלת על כל אחד מי בממון ומי בטיחה. כשם שאנו כאברכי כולל איננו רואים סיכוי שנהיה

מספיק שעות בכולל מתמוז עד לאחר סוכות, כך אנו מבקשים מהציבור לשאת גם עמנו בעול הזה. איננו דורשים מאף אחד להתמסר לגמרי, אולם כל אחד יכול לסייע באחד מהאופנים הבאים: **1. לא לקנות מדוכנים בהם מוכרות נשים. 2. להתנדב לחומותייך אומן' באופן מסודר כך שנוכל לרשום אותו ברשימת הפעילים ולשבץ אותו לכמה שעות פעילות אם בחינם ואם בשכר. 3. לסייע לנו כלכלית.**

ר' יוסף רוכמן מסכם את הישגי הארגון עד כה: "למעשה בראש השנה אשתקד חל המהפך המבורך בו החזרנו את המצב לקדמותו כפי שהיה לפני כעשור וכעת נותר לראות האם זו הייתה התעוררות לשעה ותו לא או לקבע את הדבר ולהפכו לשגרה קבועה שעל פיה מתנהל ציביון הקיבוץ, בין הישגים שאותם מונה בפנינו ר' יוסף ראוי לציין את העובדה שבעקבות פעילות הארגון רובם המוחלט של בתי המלון מפעילים אך ורק מלצרים בימי ראש השנה וכן בשאר ימות השנה, כמו כן יש להזכיר את הכנס הגדול למדריכות הנשים ומובילות הקבוצות שנערך בהשתתפות הרה"ח ר' שמעון שפירא שליט"א הרה"ג ר' יצחק רוזנבלט שליט"א והרה"ח ר' שמעון טייכנר שליט"א, בכנס נכח גם הרה"ר הלל כהן הי", מחשובי העסקנים למען הציבור באוקראינה, וכן נכחו הרב נתן בן נון הי"ו וי"ר איחוד ברסלב ר' יעקב ברנוי הי"ו גבאי הציון בימי הקיבוץ. בכנס נקבעו כללים כיצד אמורה להיות התנהגות הקבוצות במקום קודש הקדשים, מבחינה הלכתית ורעיונית, את הכללים פרסמנו בט"ו באב זמן ההתקבצות הגדול ביותר של הנשים בציון, וקיבלנו תגובות חיוביות רבות מאוד מהנשים המתכנסות.

גן סופיה

ר' נתן בורשטיין מבקש לעורר על נושא ההליכה לגן סופיה, 'יש לדעת כי יצא לאחרונה מכתב מגדולי אנ"ש, ובו נאסר ללכת לגן סופיה היות ורבה המכשלה שם הן מבחינה רוחנית והן מחמת האנטישמיות הרבה המצויה בו שהביאה לא אחת לסיכון ממשי ליהודים שמטיילים בו, אין ספק כי אמרתו של רבינו הק' בעניין גן סופיה אינה באה במקום שיש בו סכנה ובוודאי לא במקום שיש בו מכשולות רוחניים והדבר פשוט.

כשרות המאכלים בעיר אומן

דבר נוסף ואחרון הנוגע עד ציפור הנפש הוא כשרות המאכלים באומן, צריכים לזכור את דברי רבינו הק' בחיי מוהר"ן (אות קצ"ה) שם

מתוארת שיחתו עם מוהר"ן אודות מצבה הרוחני של העיר אומן ואודות העובדה שהיא נחשבת כקצה גבול הקדושה, בשיחה זו התבטא רבינו אודות ההירות הנדרשת בענין כשרות המאכלים בעיר אומן ואמר **"רק בעניני חיצוניות הינו בעניני מאכלים על זה אנו צריכין נְשְׁמִיָה לְשֵׁלָא נְכַשְׁל חֶסֶ וְשְׁלוֹם, וְעַל זֶה צְרִיכִין לְשֵׁשֶׁם יִתְבָּרַךְ יְשָׁמֵר אֹתָנוּ וְצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵהֵשֶׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה שְׁיִשְׁמֵר אֹתָנוּ מִזֶּה".**

ר' נתן בורשטיין אומר לנו משפט חריף ומשנה תפיסה "יש לצאת מתוך הנחה כי כל מה שבאומן זה 'טרייף'! אין להכניס לפה שום דבר מבלי לברר את כשרותו באופן יסודי", יש לדעת כי באומן קשה הרבה יותר להשיג מצרכי יסוד כשרים מאשר בארץ ישראל, ובעל עסק ש'נתקע' בלי רסק עגבניות לדוגמא, עלול ללכת לקנות את המוצר במכולת המקומית, להתפעל מהכיתוב ע"ג המוצר "100% טבעי", מבלי לשים לב שבאוקראינית כתוב שהוא מכיל שומן מן החי רח"ל, ויש לצערי בתי הארחה ובתי מלון שעדיין מתנהלים מבחינת כשרות באופן חובבני ללא נהלים וכללי ברזל כפי שמתבקש מגוף גדול שמעסיק פועלים נכרים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם, וישנם אנשים שסומכים על בעל המלון ומניחים שמחמת היותו אדם חרדי מן הסתם הוא גם מבין בתפעול מטבח עם עשרות עובדים ומלצרים וספקים, זה לא צחוק! אני מכיר באופן אישי בעלי בתי הארחה באומן שאינם אוכלים מהאוכל של בית המלון שבבעלותם כי אינם סומכים על הכשרות... זהו דבר שלא יעלה על הדעת!

כל המתמצאים והנוגעים בדבר יכולים לספר סיפורים מסמרי שיער והצד השווה שבכולם שלא אוכלים בשום מקום בעולם ועל אחת כמה וכמה באומן ללא תעודת כשרות בתוקף מטעם גוף מוכר מוסמך ואחראי שיודע לתת מענה לכל הבעיות והמכשולות.

לסיכום אומרים לנו ראשי הארגון, כל אחד ואחד הוא שגריר של קדושה בתוך המקום הזה, אם אתם מבחינים בפירצה מסוימת אל תשאלו 'איפה ר' נתן בורשטיין'... 'איפה חומותייך'... אתם החומה! העירו והאירו לידידיכם בכל הנושאים הנ"ל, התנהגו בעצמכם כפי הנדרש, אנו 50 אלף איש!, אנו כח צרכני עצום!, אם לא נקנה מנשים הם ייעלמו כלעומת שבאו, ואם לא נקנה ממקום שאין לו תעודת כשרות - התעודה פשוט תגיע לשם.

ר' נתן מסיים בשירו הנעים של רבינו הק' -

"ואל תהיה כפיל הגדול וכגמל אשר אפילו אם ימשכנו העכבר בחוטמו לא יבעט בו וכל זה מחמת שטות שאין יודע מכוחו" - - -

אבות אבות

בלב העיירה הציורית **אקס לה בן** השוכנת לחופו המזרחי של אגם בורז'ה בדרום - מזרח צרפת מתקבצת לה חבורה קטנה של יהודים השבים זה עתה לצור מחצבתם

ובדרך הופכת להיות קבוצה מיוחדת ומאוחדת הדבקה עד כלות הנפש באורו של רבינו ועצותיו הקדושים | לקראת ימי ראש השנה הקדושים בהם אנו מתפללים לגילוי מלכותו ית' בכל העולם, ישבנו לשיחה מרתקת עם הרה"ח **ר' אלחנן**

לפק הי"ו, הרה"ח **ר' אהרן שישפורטיש** הי"ו, והרה"ח **ר' אליעזר בר-תורן** הי"ו | קדמה לכך שיחה עם הרה"ח **ר' אשר**

בנשעיה מראשוני החבורה המספר בערגה על הקשר האישי עם החסיד רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל שליווה אותם בראשית דרכם | **ויאתיו כל לעבדך**

שאלה להפכה

ב- אקס לה בן

התבודדות מעצימה. אקס לה בן

שם בין היערות
הקסומים ולקול
פכפוכם של המים
הזכים היו הללו
מעפילים לפסגות
נאדרות של תשובה
וכיסופין כשלאחר
מכן היו מתפזרים
להתרפק ולהתענג
על ה' בהתבודדות
מעצימה

שמרתי ימים רבים, ברצפט הוא רשם לי להניח תפילין, לשמור שבת, לאכול אוכל כשר, ולהתבודד כל יום חצי שעה שאגב זה היה הדבר הקשה ביותר עבורי מאחר וטרם זכיתי לאמונה.

"ראיתי" קבוצת אנשים לובשי שחור מתנועעת

באפולית הלילה בין העצים לאורו של ירח מלא בטבורו של החודש, לאחר זמן מה התלכדו הללו למעגל והחלו לרקד לאורה של הלבנה, ואלמלי אחזוני הללו בידיהם מימין ומשמאל, על אתר הייתי נמלט כמי שאחזו כישוף... "כך בתיאור מליצי זה בחר הצייר היקר מאנשי שלומינו הנמנה שנים רבות על לגיונו של מלך ר' אליעזר בר-תורן הי"ו לתאר לנו את חוויותיו הראשונות כאשר נטל חלק באחת היציאות הליליות להתבודדות בשונו אל צור מחצבתו, "הייתי צעיר צרפתי כבן 20 חסר כל ידע בסיסי ביהדות, לא היה לי שמץ של מושג מי אני ומאין באתי, וכל ימי ולילותי היו מוקדשים לאמנות ולציור, אמי שכן ינקה מבית הוריה קשר כלשהו ליהדות לא אהבה את מה שנהיה ממני, היא חשה שאני מנותק לגמרי כערער בערבה וללא כל שורשים והדבר הציק לה מאוד, יום אחד נקלעה לאחד משיעוריו של הרה"ח ר' ישראל יצחק בזאנסון שהיה אחת הדמויות הבולטות שפעלו בצרפת באותה תקופה ושטחה בפניו את מצוקתה בנוגע לבנה, הרב בזאנסון השיב 'תאמרו לו שהכרתם צייר מאושר.. מן הסתם ירצה להכירני'... "כך יצאתי אליו לפגישת היכרות כשאני נושא באמתחתי צרור ציורים ומתכנן לערוך מפגש אמנותי מעמיק..."

"כשמעתי ממנו לראשונה על תכלית ומהות, הדברים היו די זרים אצלי, ה'מצווה' הראשונה שלי היתה ההליכה לשדה יחד עם החבורה באותו לילה שתיארת, שזו כאמור הייתה בכלל פסגת התימהונות בעיניי, אולם היות וליבי נפתח והבנתי שיש כאן משהו טמיר ונעלם עם תענוג נפלא שאין לשערו הסכמתי לנסות... 'אתם יודעים מה פתח את ליבי? שואל ר' אליעזר, ועונה: 'לא תאמינו... זה היה הקוגל של שבת קודש'. אני זוכר את עצמי יושב בבית אחד מאנ"ש ואוכל קארטופל קוגל.. טעמתי בו טעם עילאי שלא טעמתי מעודי, נדהמתי, לא יכולתי לשאת זאת, כשכולי משתאה אני מסתכל בפני מארחי ושואל אותו בלהיטות 'מה יש בצלחת? והוא אומר לי זה בטטה.. קוגל תפוחי אדמה.. לא האמנתי! אמרתי לו לא יתכן שיש לקוגל תפוא'א כזה טעם! ואז פתאום הבליחה במוחי תובנה.. הרגשתי והבנתי שיש כאן משהו רוחני ושמימי שיכול ללבוש צורה וטעם גם בתוך דבר גשמי ופשוט, בהמשך הבנתי שזה 'הטעם של שבת'.. ואפשר לומר שזה היה האות לפתיחת הלב בכל העניינים מאותה נקודה ואילך. בהמשך הרב בזאנסון רכש עבורי תפילין, ורשם לי 'רצפט' - סדר יום ייחודי שהיה רשום אצלי על דף קטן אותו

ר' ישראל יצחק בזאנסון בלימוד עם ר' אשר בנשעיה בחצר הציון הק'

החליטה לשחרר מידיה את כל צפון מערב אפריקה ולהתכנס לתוך גבולותיה הטבעיים.

ר' אלחנן שאמנם אינו צרפתי במקורו אלא מגיע מהעיר ז'נבה שבשווייץ מגלה בקיאות בתולדות היהדות הצרפתית ומדגיש שהמידע הזה חשוב על מנת להבין מה קרה ליהודים באותה תקופה, "יש להבין כי כל אותם מאות אלפי יהודים שחיו בארצות המוסלמיות בצפון אפריקה תחת שלטון צרפתי היו הרבה יותר שמרניים ומסורתיים, היהדות לא הייתה זרה להם ובוודאי שלא הייתה התבוללות חלילה, אולם לאחר שארצות אלו קיבלו עצמאות והפכו להיות קיצוניות יותר ומוסלמיות יותר, רובם המוחלט של היהודים באותם המדינות שהייתה להם אזרחות צרפתית מתקופת השלטון הצרפתי בחרו לעבור לצרפת ומיעוטם הלכו לקנדה ולארץ ישראל, המעבר גרם לדור הצעיר נטישה מוחלטת של המסורת וחוסר הכירות מוחלט עם היהדות, התרבות הצרפתית משכה את לב הדור הצעיר בפרט, מה שגרם להם להיכנס לסחרור מסוכן ואף לסכנת התבוללות, 'ואנו יושבי השולחן הזה' מצביע ר' אלחנן עליו ועל סובביו 'אנו בני אותו הדור שלא ידע את יוסף בכלל'.

"באותה תקופה לאחר שנת תשכ"ז, כשהתגוררתי עדיין בז'נבה התחלתי להתעניין ביהדות באופן

המוסולאים בפז, התערותם המושלמת הן בדקדוק קלה בחמורה והן באורח חיים ובסגנון הלבוש, הינה אות ומופת לייחודיותם ורצינותם. כיום רובם מתגוררים בארץ ישראל כשחלקם הגדול תושבי ירושלים עיר הקודש וכולם זכו להקים משפחות שלימות לתפארת, ההולכים בדרך המסורה, ומהווים חלק חשוב ובלתי נפרד מקהילות ברסלב לענפיהם ברחבי הארץ.

המהפכה הצרפתית

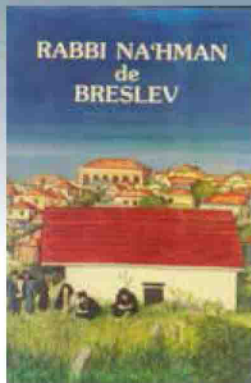
בפתחו של המפגש המיוחד שהתקיים בירושלים אנו חפצים להבין מעט את הרקע ואת הגיוון האנושי היהודי בצרפת של אותם ימים בהם הכל התחיל, ר' אלחנן לפק צולל איתנו מעט לאותה תקופה של שנות תש"ל אז היתה החבורה כולה בגילאי ה-20 לחייה, "ראשית יש לדעת כי צרפת באותם ימים שלטה בחלק ממדינות צפון אפריקה כמו אלג'יר תוניס ומרוקו, באותה תקופה אלג'יר נלחמה מול השלטון הצרפתי על מנת לקבל שלטון עצמאי ובשנת תשכ"ב אכן עלה הדבר בידו, השינוי שהתרחש באלג'יר בא בעקבות השינוי שהתרחש כמה שנים קודם לכן במרוקו ותוניס שגם נפרדו מצרפת בשנת תשט"ו, צרפת כנראה

פתחנו בתיאור זה כדי להבליט את היופי והייחודיות שהייתה בתוך קבוצתה המופלאה והנדירה של אנ"ש בעיירה 'אקס-לה-בן' בצרפת, קהילת ברסלב אקס-לה-בן פעלה כ-15 שנה מתוך אהבת חברים נדירה ושותפות מלאה והדדית, והיה בה מיזוג מיוחד בין אנשים שונים לחלוטין זה מזה באופיים ובסגנונם, היו שם אמנים בעלי נפש עשירה לצד אנשי שכל ובעלי מוח שהתמזגו יחד והיו שילוב מרענן שיש ללמוד ממנו פרק באהבת חברים וידידות כנה ואמיתית, כאשר על הפרק עומדים דברים העומדים ברומנו של עולם.

לשיחה זו הגיעו הרה"ח ר' אלחנן לפק והרה"ח ר' אהרן שיספורטיש יחד עם הרה"ח ר' אליעזר בר-תורן, עם הרה"ח ר' אשר בנשעיה רופא השיניים הידוע מאנ"ש נאלצנו לשוחח בנפרד שכן לא יכול היה להגיע לשיחה יחד עם כולם מאחר והוא נערך בתחילת הערב זמן בו אנשי שלומינו הכשרים הולכים לישון על מנת לקום בחצות הלילה...

חברי קהילת ברסלב אקס-לה-בן שעל פועלם נרחיב במהלך היריעה שלפנינו עלו לארץ הקודש לאחר שנות פעילות מבורכות, כאן הם בחרו שלא להמשיך את קיומה כקהילה כאן בארץ הקודש ופנו איש לדרכו, כאשר המאפיין הבולט בין כולם הוא התערות מושלמת בציבור החרדי ובקהילות אנ"ש

ושמעו הולך בכל המדינות. הספרים הנפלאים שהופצו באלפי עותקים

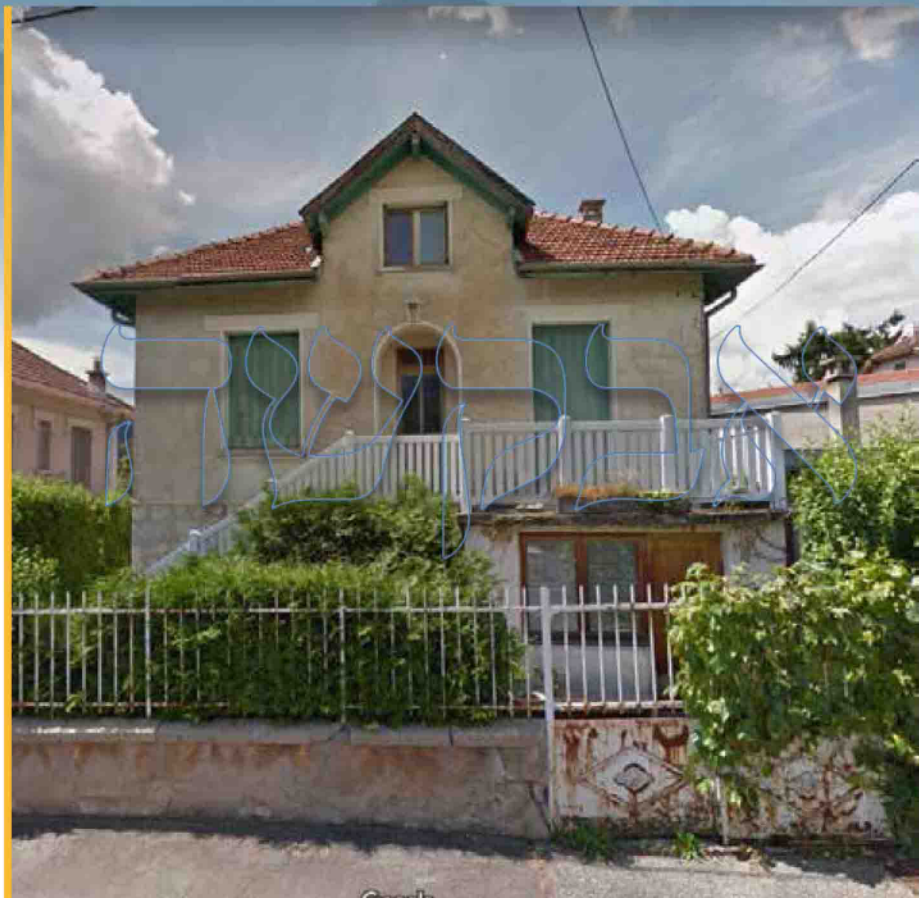
הגאון רבי חיים יצחק חייקין זצ"ל

"יש להבין כי מבחינת היהדות - צרפת שלאחר מלחמת העולם השנייה הייתה מדבר שממה, אמנם מבחינת ההשמדה הגשמית של העם היהודי מצבה של צרפת היה טוב יותר ביחס ליהודי פולין וגרמניה, אולם מבחינה רוחנית היא חרבה ושוממה, מי שהחל בה את המהפכה היה הגאון רבי חיים יצחק חייקין זצ"ל שפעל בצרפת כל ימי חייו עד שנסתלק לבית עולמו בשנת תשנ"ג, הרב חייקין בהיותו בן 21 נסע ללמוד תורה בישיבת ראדין, מפי רבו הגאון רבי ישראל מאיר הכהן זצ"ל, "החפץ חיים". לאחר פטירתו של החפץ חיים, הוא שהה בישיבת ראדין חמש שנים נוספות ולמד תורה מפי הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל. שם גם קיבל תעודת הסמכה לרבנות.

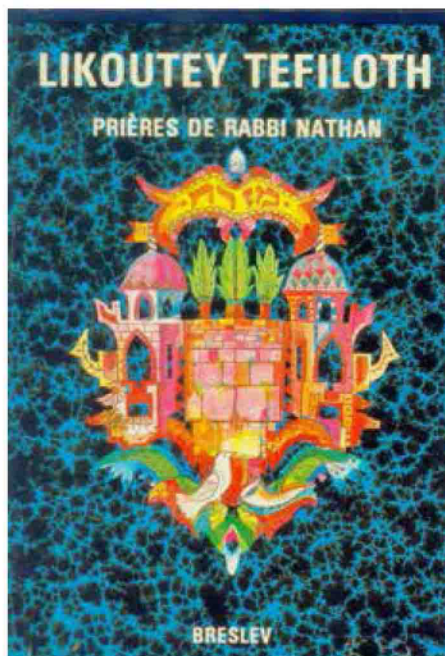
לבנו של הרב וסרמן היתה ישיבה בשטרסבורג בשם ישיבת "חכמי צרפת" ובשנת תר"ץ הציג לו הרב וסרמן לרשת את בנו שהיגר לארצות הברית, ולעמוד במקומו בראשות ישיבת "חכמי צרפת". עם פרוץ מלחמת העולם השנייה סגרה הישיבה את שעריה, והרב חייקין, שהיה אז עדיין ללא אזרחות צרפתית אולץ להתגייס לצבא הצרפתי. הוא איבד את אצבעו, ומאוחר יותר נפל בשבי הגרמנים. במחנה השבויים בגרמניה הוא ספג התעללויות אך הוסיף להקפיד על שמירת מצוות קלה כבחמורה. כל רכושו היו זוג תפילין וכרך של משניות, עליהם שמר במשך כל תקופת המלחמה.

את שליטתו המעולה בשפה הצרפתית על כל ניביה העממיים רכש בתקופת היותו בשבי יחד עם חיילי צבא צרפת, דבר שסייע לו מאוד לאחר המלחמה כאשר פתח מחדש את ישיבת חכמי צרפת באקס-לה-בן ועמד בראשה במשך כיוכל. את הישיבה פתח בבניין עתיק ויפה ששימש כבית הקייט של מלכת אנגליה כאשר היתה יוצאת לפוש באקס-לה-בן, הרב חייקין סייע לרבים מתלמידיו שנהפכו ליתומים, וקיבל לישיבה צעירים ניצולי שואה שהיו אסירים במחנות הריכוז בוכנוואלד ודכאו.

הישיבה שבראשה עמד היא ייחודית בגוף

תחילתה של מהפכה. הבית ששימש כביהכ"ס, ת"ת ומקוה לקהילת ברסלב אקס לה בן

הספר ליקוטי תפילות בצרפתית שהודפס ע"י החבורה

שטחי בעת לימודי באוניברסיטה אולם מה שבאמת פתח את עיני וליבי להבין שיש תכלית לכל הבריאה הזו היה נס גמור משמים, מאחר ובניגוד לחלק מחבריי שקיבלו מבית אבא מעט מסורת הרי שאצלי לא היו הדברים מוכרים בכלל, כמו כן ניתן לומר שגם לשיעוריו של הרב בזאנסון שהיה מגיע לז'נבה מעת לעת ומרתק את שומעי לקחו באופן בל יתואר היה חלק חשוב בתהליך הראשוני.

"לא היינו בעלי אמצעים בכלל, אולם בכח האחדות הנדירה שהיתה בינינו היה לנו הכל, ממקווה ועד בית כנסת, מספר תורה ועד תלמוד תורה פרטי לילדינו והכל באווירה מיוחדת ובמסירות אין קץ"

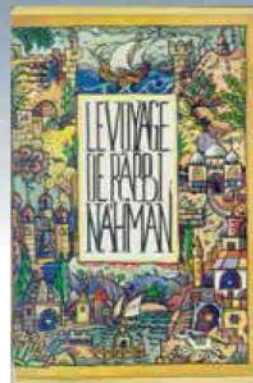

קירב את הרב בזאנסון לאורו של רבינו, הבנו כי לא ניתן להצביע על רגע מסוים שקירב אותו לרבינו, אולם כמו שבכל תהליך עמוק ומשמעותי אותו אנו עוברים ניתן לסמן ציוני דרך בתהליך, כן ראוי לציין שני אירועים ששמענו אודות תהליך ההתקרבות שלו, האירוע הראשון היה כאשר שהה לאחמ"כ בארה"ב, שם הכיר יהודי יקר מאנ"ש בשם ר' יצחק גרומן שהזמינו לביתו, ר' יצחק העניק לו את הספר 'ליקוטי תפילות' ואמר לו במילים היוצאות מהלב "זה משהו טוב תיקח לך את זה... זה טוב להיות ברסלב"ר... המילים הפשוטות והחמות נכנסו לליבו ופעלו חלק משמעותי בהתקרבות, עובדה נוספת ששמענו היא, שכאשר למד ב"שיבת חכמי צרפת" שבאקס-לה-בן, אחד הרמ"ם זיהה את נפשו השוקקת וסיפר לו מעט על ה'תיקון הכללי' וגם הכיר לו את תורת רבינו על קצה המזלג.

לאחר שהתקרב לרבינו החל הרב בזאנסון לתרגם

דגולה שפעלה לשם שמים".

בני החבורה נזכרים גם הם בצעדיהם הראשונים בעולם התשובה, ר' אליעזר בר-תורן מתאר כיצד הוזמן על ידי ר' אשר בנשעיה לליל הסדר ומחמת הכרת הטוב למארחיו הופיע בליל התקדש החג בפתח ביתם כשבידיו 2 בקבוקי בירה ענקיים ומשובחים... רק כשראה את החיזורון המתפשט על פני מארחו הבין שהמחווה אינה במקומה תוך שהוא מתבקש בעדינות להניחה מחוץ לבית... גם ר' אלחנן לפק משתף אותנו בדבר דומה, היה זה כאשר הוזמן לבית אחד מאנ"ש לסעודת ליל שבת קודש ומפני הכבוד הופיע כשבידיו זר פרחים ענק... "הצד השווה של חלק גדול מיהדות צרפת היה חוסר הידע הבסיסי בכל מה שקשור ליהדות, ומהמקום הזה זכינו ברוך ה' באופן ניסי להכיר את מי שאמר והיה העולם ואת צדיקיו" הוא מסיים בהתרגשות.

בשפה הצרפתית

הישיבות הליטאיות ואחוז ניכר מתלמידיהם בעלי תשובה ואט התגבשה לה קהילה של כ- 200 משפחות שחייה התנהלו סביב הישיבה, וסביבה הוקמו מוסדות חינוך לילדי הקהילה.

"אנו שחיפשונו משמעות והיה בנו רצון עז להכיר

מעלים זכרונות. מימין שמאל: ר' אלחנן לפק, ר' אליעזר בר-תורן, ר' אהרן שיפורטיש

את ספרי רבינו לצרפתית כמו גם לכתוב ספרים וספרונים בשפה הצרפתית, בין היתר כתב ספר שלם ובו גולל את קורות חייו רבינו הק' בצרפתית מדוברת, את ספרי רבינו המתורגמים כמו 'משיבת נפש' ו'סיפורי מעשיות' שתרגם לצרפתית מדוברת היה הרב בזאנסון מעטר מבחוץ בצירוי הייחודיים, הרב בזאנסון שידוע גם כצייר בעל שם החל לעסוק באמנות עוד בצעירותו, עיסוק שצבר תאוצה בד בבד עם התקרבותו ליהדות. גילוי השורשים בשלבי צעירותו היווה לו מקור מרכזי להשראה וצירוי החלו נושאים אופי ומשמעות יהודית וחסידית.

בהיותו בעל מחשבה הרב בזאנסון פישט והנגיש את שיטת לימוד הליקוטי מוהר"ן על פי הכללים אותם קבע ראב"ן, בספרו 'מסילת הקשרים' הוא פורט את שיטת הלימוד הזו לפרוטות ומנגיש אותה ללומד המצוי, יצוין כי בין יתר מפעלותיו הרב בזאנסון עומד גם כן מאחורי הפרויקט הענק של ספרי 'פאר הליקוטים' שנמצא בעיצומו, ספרים אלו

הרב ישראל יצחק בזאנסון

אי אפשר לכתוב על קהילת אקס-לה-בן מבלי לכתוב על מי שמסר את נפשו להקמה, ה"ה הרה"ח הרב ישראל יצחק בזאנסון המתגורר כיום בארץ הקודש ואשר קורות חייו ראויים לסקירה בפני עצמה, אולם כאן נביא בקצרה את קורות חייו הקשורות לקהילת אקס-לה-בן.

הרב בזאנסון נולד וגדל בצרפת, בגיל 15 חזר בתשובה ולמד בישיבה בלוצרן ובאנטוורפן. מאוחר יותר עלה לארץ ישראל, כאן הכיר בין היתר דמויות יהודיות בולטות כמו הרה"צ ר' עמרם בלוי זצ"ל שאת הקאפטן שלו קיבל ממנו במתנה, בארץ ישראל עבר תהליך ארוך של חיפוש וחתירה לאמת שכלל הכירות עמוקה עם הקהילות שבשכונת מאה שערים.

במהלך חיפושיו אחר הרובד העמוק יותר ביהדות זכה להכיר את תורת רבינו, כשביקשנו לברר מה

את היהדות, השתלבנו בתוך הישיבה הזו שממנה התפתחה לאחר מכן הקהילה הברסלבית של אקס-לה-בן אשר הרב חייקין בעינו הטובה איפשר ואף סייע לה להתפתח כמין קהילה בתוך קהילה".

ר' אלחנן שהצטרף לקהילת אקס-לה-בן רק בסוף דרכו ובהמשך חונן את ילדיו במוסדותיו של הרב חייקין מתאר מעט מזעיר את אישיותו הייחודית של הרב חייקין, "הוא היה איש מאוד לבבי וחם, תדיר היה סוטר על פני תלמידיו בחיבה ומאיר פניו לכל אחד באופן יוצא מן הכלל, זכורני, כאשר הגעתי לאקס-לה-בן לראשונה, כיצד הוא פונה לרב בזאנסון ואומר לו באופן חד משמעי 'הוא לא יוצא מפה בלי להניח תפילין' כשהוא טופח על שכמי בחיבה, הלהט שלו והחמימות שלו כבשו את ליבם של מאות תלמידיו ולא בכדי הצליח לה לעשות מהפכה בצרפת, גם עצם העובדה שהוא כרב ליטאי איפשר לנו לבנות כמין קהילה בתוך קהילה ועודד אותנו מאוד מצביעה על אישיות

לשיעוריו בז'נבה שבשווייץ מרחק 70 ק"מ משם, שיעורים שכאמור קרבו רבים לדרך היהדות וחלקם אף זכו להתקרב לרבנו.

ר' אהרן שישפורטיש מתאר את הפלא שהתרחש בעצם ייסודה של קהילת ברסלב באקס-לה-בן היינו עשרה אנשים ממש לא עשירים" הוא מתאר, "לא היינו בעלי אמצעים בכלל, אולם בכח האחדות הנדירה שהיתה בינינו היה לנו הכל, ממקווה ועד בית כנסת, מספר תורה ועד תלמוד תורה פרטי לילדינו והכל באווירה מיוחדת ובמסירות אין קץ, לעומת זאת כאשר אהבת החבירים התקררה מעט לא היה אפילו ממון לתשלום החשמל לבית המדרש. וזה המסר הכי חשוב שאנו רוצים להעביר מהתקופה היפה הזו - כמה ניתן להמשיך את אור הצדיק כשנמצאים באחדות".

"רכשנו בנין באופן פלאי למעלה מדרך הטבע" מספר ר' אהרן, "חלק מהכספים גייסנו אנחנו וחלק גייס הרב בזאנסון ממכירת הציורים שלו, בבניין זה פתחנו בית כנסת ומידי בוקר היינו מעירים האחד את חבריו כדי שיהיה לנו מנין של רבינו".

"הייתם קבוצה כל כך קטנה והיה לכם תלמוד תורה משלכם?" אנו תמהים, ור' אהרן מסביר, "כן, רצינו לתת לילדינו את החינוך הטוב ביותר, לא קימצנו בשום דבר, לצורך כך היינו מביאים מלמדים מומחים מארץ ישראל שהיינו משלמים להם הון רב מתוך רצון שהתלמוד תורה יתנהל על טהרת הקודש ללא כחל ושרק ושילדינו יקבלו את אותו החינוך של ילדי ירושלים, אפילו בני הקהילה הליטאית היו מתקנאים בנו והיו מתפעלים מהסייעתא דשמיא שליוותה אותנו ומהמקווה שלנו שהיה המהודר והגאה ביותר".

"ספרי רבינו בצרפת ניתן היה להשיג רק אצלינו, היינו מזמינים כמויות והיינו מפיצים לכל מקום, חלק מהספרים אף הודפסו באקס-לה-בן ועד

פורסים 'מפה' ייחודית סביב כל תורה ותורה, ועד כה יצאו לאור 3 כרכים העוסקים בתורות א-כז כשצוות של תלמידי חכמים מאנ"ש ממשיך לשקוד על העבודה בכרכים הבאים בהכוונתו ובעידודו.

כשהתקרב לרבינו הוא היה משומעי לקחו הקבועים של הרה"ח רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל והיה מתייעץ עימו על כל צעד ושעל. בשנת תשל"ו בעידוד ר' לוי יצחק הקים את בית מדרש והמרכז להפצת תורת רבינו באקס-לה-בן בצרפת. וסביב בית המדרש התגבשה לה קהילת בעלי תשובה אודותיה נסובה סקירה זו.

כששב לצרפת היה הרב בזאנסון נודד מעיר לעיר והיה מוסר שיעורים מאלפים בתורת רבינו הק', וחלקם אף היו נוסעים שעות ארוכות לאקס-לה-בן לשמוע את שיחותיו המאלפות, שם בין היערות הקסומים ולקול פכפוכם של המים הזכים היו הללו מעפילים לפסגות נאדרות של תשובה וכיסופין כשלאחר מכן היו מתפזרים להתרפק ולהתענג על ה' בהתבודדות מעצימה.

ספריו המפורסמים אותם כתב על מנת לחבר אל אורו של הצדיק אל יהודי צרפת תורגמו בהמשך לכמה שפות והופצו בקרוב למיליון עותקים.

כוחה של חבורה

סביב הרב בזאנסון שהחל להפיץ את תורת רבינו הק' באקס-לה-בן החלו להתאגד חבורת בעלי תשובה אשר אורו של רבינו הק' החל לזרוח בליבם, בין בני החבורה הזו המוכרים לכולנו היום בארץ ישראל ניתן למנות גם את הרה"ר אלי כהן והרה"ר אשר מנה ועוד, בהמשך לאחר כעשור עבר ר' אלחנן לפק להתגורר באקס-לה-בן והצטרף לתקופה קצרה לקהילת ברסלב אקס-לה-בן, את הרב בזאנסון הכיר ר' אלחנן כאשר היה מגיע

ר' אשר בנשעיה

"שבוע אחרי החתונה שלי בשנת תשל"ט נסענו לאומן כקבוצה ביחד עם הרב בזאנסון, זו היתה נסיעה באמצע השנה, על ראש השנה באומן עוד לא העזנו לחלום, הרב בזאנסון שכבר היה לפני זה באומן הלהיב את ליבינו מאוד לקראת הנסיעה הזו"

"היתה אמונה פשוטה ותמימה באוויר, החבורה הלכה בדרך של תמימות שאין לשערה, למשל היה יהודי בשם לואי לוי שהתקרב לרבינו אט אט דרך קהילתינו, אותו לואי היה במקצועו אח מרדים בחדרי ניתוח, והוא למד את הספר 'סיפורי מעשיות' בעל פה והיה ממלמל סיפורי מעשיות מתחת למסכת המנתחים אותה היה חובש על פניו בעבודתו... התמימות והפשיטות שהייתה מנת חלקם של המקו רבים הצרפתיים הייתה לפלא. "פעם כשעסקנו בתורה נ"ד שבה מדבר רבינו על כך שיש להתבונן ברמזים שהשי"ת מרמז לכל אחד בכל יום, היה אחד מקורב חדש בינינו איש תמים ופשוט, למחרת לפני שהלך לעבוד עמד ועלעל בכתב עת כלשהו ופתאום ניגש אליו איזה גוי ערל חטף לו את כתב העת מהיד וחירפו וגידפו, הלה לרגע רצה להשיב לגוי מנה אחת אפיים, אולם מיד תפס את עצמו 'הלא רבינו מלמדנו שה' מדבר עימך דרך הרמזים שבכל יום, אז מה בעצם ה' רוצה לומר לי? הוא התבונן בדבר ונזכר שזה תקופה ארוכה שאינו מצליח לקרוא בלשון הקודש ומתקשה מאוד להתפלל מתוך הסיודור או ללמוד מהספרים וזהו כנראה רמז משמים - כמו שצרפתית אתה כן קורא, גם לשון הקודש אתה יכול לקרוא, מיד בחר ללכת לבית הכנסת ולא למקום עבודתו שם ישב עד הערב לתרגל ולאמן את יכולת הקריאה שלו בלשון הקודש עד שבסופו של יום הצליח לשבר את הקושי... סיפורים כאלו ניתן לספר למאות, חיינו את ה', בשמחה, באהבת חברים, ובמסירות גדולה מאוד."

הנוטל עצה מן הזקנים

לשאלתנו מדוע הם בחרו לפתוח קהילה בצרפת ולא עלו כאחד לארץ ישראל משיבים לנו כולם שבכל שנה כאשר היו מגיעים לארץ ישראל לקיבוץ הגדול שבירושלים היו ניגשים להרה"ח רבי לוי יצחק בנדר ז"ל והיו שואלים בעצתו אם לעלות לארץ הקודש, "ר' לוי יצחק כל הזמן היה דוחה אותנו ואומר לנו שאנו צריכים עדיין להישאר שם, ייתכן שחש שאיננו בשלים מספיק או שחש באהבת חברים שלנו שם ובהפתחות הטובה שהמקום שם גורם לנו הן בתוך הקהילה עצמה והן מחמת שזכינו לקרב שם כמה וכמה נפשות יקרות", כך אומר לנו ר' אליעזר בר-תורן.

גם ר' אשר בנשעיה מספר דברים דומים על שיחותיו עם ר' לוי יצחק בעניין ארץ ישראל, "כל שנה כשהיינו באים היינו שואלים אם לעלות לארץ, הוא היה אומר שלא נעלה, משהו סיפר לי שהרה"ח ר' שמואל צ'צ'יק תמה על כך ואף שאל את ר' לוי יצחק מדוע הוא מורה לנו שלא לעלות? ר' לוי יצחק ענה לו: 'אני לא אומר שלא לעלות, אני סבור שבעבורם כרגע עדיף להישאר שם'. זכורני שבאחד הפעמים שפנית לר' לוי יצחק בנושא הוא ענה לי בשאלה 'וכי יש לך בית פה בארץ ישראל?'

לטיפול תרופתי שבקושי סייע לה, ערב אחד היא יושבת בביתה ורואה את הספר הזה שרכשה באקס-לה-בן, היא החלה לקרוא בו בשקיקה וכוחות חייה שבו אליה עד שכעבור תקופה קצרה לא נזקקה לטיפול תרופתי יותר.

"היתה לי נגריה באקס-לה-בן ופעם הגיע אלי סוכן שמכר מכוונות ייצור לנגריה, הוא ישב במשרדי והבחין באחד מהקונטרסים שחיבר הרב בזנסון, הוא עלעל בו מעט, התלהב וביקש ממני להשאילו, התחמקתי מאחר ולא ידעתי אם אפשר להביא כזה ספר לגוי... לאחר מכן התייעצתי עם אחד מרבני הישיבה שעלעל בספר ואמר לי שהדבר אפשרי, לאחר כשבוע הלה מופיע אצלי שוב ומבקש לקבלו בהשאלה, הוא כל כך התלהב ממנו עד שהחל להפיצו בקרב הנגרים ברחבי צרפת, יום אחד הגיע לכפר נידח שבו התגורר נגר יהודי שהיה בדיכאון עמוק בעקבות אסון שארע במשפחתו ולא רצה

היום ניתן למצוא ספרים שכתוב עליהם שהודפסו באקס-לה-בן, למשל את הספר 'ביאור הליקוטים' שאזל מהשוק באותה תקופה, הדפסנו שם, הרב בזנסון אסף את כולנו ואמר 'לא יתכן שאין כזה ספר בעולם, כולם חייבים להירתם מיד', כל אחד שם כסף מכיסו וכך מימנו את הדפסתו, ר' אליעזר בר-תורן מפטיר, 'רק לאחר זמן שמעתי שעשו את ההדפסה הזו, אני כבר הייתי בארץ ישראל והצטערתי מאוד שלא זכיתי שיהיה לי חלק בזה."

"אני למשל" אומר ר' אהרן שישפורטיש "חזרתי בתשובה לאחר שקראתי את הספר משיבת נפש בצרפתית, זה היה מדהים ופתח לי עולם מופלא של חירות ושמחה, לא אחת היו מגיעים לאקס-לה-בן אנשים שקראו את הספרים והיו מתעניינים ביהדות, הייתה אשה אחת משטרסבורג שקנתה את הספר משיבת נפש בצרפתית, כעבור תקופה היא נקלעה למצב נפשי קשה מאוד ונזקקה

מצרפת לאומן. החבורה בהשתטחות על הציון הק' בימי מסך הברזל

לשמוע שום דבר על יהדות הוא העניק לו את הקונטרס והלה ממש חזר לחיים ובא לאקס-לה-בן לבקש ספרים נוספים...

"עסקנו המון בהפצה זה היה חלק מעבודת ה' שלנו, השקענו בדבר הרבה משאבים ואנרגיה, בהמשך הר"ד אשר מנה החל להקליט את שיעורי התורה של הרב בזאנסון, ואת הקלטות הוא הפיץ ללא הרף וכך יכולנו לשמוע וגם להפיץ את דברי החיזוק הללו, ר' אהרן שישפורטיש ממשיך, "חשוב לציין כי הרב בזאנסון לא הסכים שנעשה ממנו שום חפצא ושום עניין מיוחד, תדיר היה חוזר על המשפט 'אני בסך הכל בן אדם וגם לי יש טעויות ואני ביחד איתכם מנסה לברר את האמת ולהפיץ את אורו של הרב'ה בעולם' כי באמת כל מטרתו הייתה רק להפיץ את אורו של הרבי בכל דרך ובכל הכח, והיתה לי יכולת מופלאה לגרום גם לנו לעבוד קשה ולהתמסר לענייני רבינו.

ילדי הת"ת של קהילת ברסלב באקס לה בן בציון הבעש"ט

—
"בשנה השניה
להתקרבותי לרבינו
נסענו לקיבוץ הק'
בירושלים, הייתה
לנו דלת פתוחה
אצל רבי לוי יצחק,
ולמרות ששמעתי
שהיו כאלו שהוא
היה ממעט בדברים
עימם, הרי שכלפינו
הוא היה מגלה מידה
רבה של סבלנות
ועונה על כל
השאלות"

לעיתים מזומנות, ניתן לומר כי האחדות והתמימות שהיו מאפיין בולט בקהילת אקס-לה-בן היו אבן שואבת לכל מי שנאלץ לכתת רגליו בחו"ל אם לצרכיו האישיים ואם לצורך מוסדותיו, אצלי למשל התארח לא אחת מנהלה של ישיבת ברסלב בני ברק הרה"ח ר' נחמן ברגשטיין שליט"א שהיה

בעיניי, ואמר לי: 'תזיהר! שיהיה לך אך ורק שלום בית!', תשתדל בכל כוחך על כך, תעשה מה שצריך, לא 'חצות', לא פרנסה, רק שיהיה לך שלום בית!'. פעם הגעתי אליו עם כל המשפחה, והוא נתן לילדים שלי לשתות 'פטל', הוא אמר להם לברך, ועד היום הם מתגאים בזה שקיבלו 'פטל' מר' לוי יצחק.

זכורני שפעם שאלנוהו מהו שיעור הזמן שאנו צריכים להקדיש לעבודת ה' שלנו? כמה זמן ללמוד ומה עם קימת חצות? והוא ענה כך: על 'חצות' הוא אמר, שלא נהיה ערים מחצות עד הבוקר אלא גישן שלוש שעות לפני חצות, נקום לשעתיים של חצות, ונחזור שוב לישון ארבע שעות, גם כששאלנו כמה זמן לעבוד? הוא חשב הרבה זמן, וענה, בין שלוש לארבע שעות. כך ענה תשובה מדויקת.

היות והיינו חדשים בעיניי עבודת ה' לא הכביד עלינו והורה לנו בתחילה ללמוד רק שעה, "חצי שעה לימודים אחרים, וחצי שעה ספרי רבינו" למי שקם חצות, ועושה התבודדות, וגם עובד.

ר' לוי יצחק לא ידע לא את שמי ולא את שם משפחתי, הוא היה קורא לי ה'רופא שיניים', ואף היה קורא לחברי על פי מקצועותיהם, עד היום כשאני עולה לקברו ביארצייט, אני אומר לו, ה'רופא שיניים' הגיע... מעניין לציין שפעם שאלתי אותו אם ללמוד להיות סופר סת"ם, והוא ממש הסתייג מכך, בנמקו זאת כך "בשיניים אם אתה טועה, לכל היותר קלקלת שן, אבל בהלכות כתיבת סת"ם יש כל מיני פרטים, וזו אחריות נוראה, ה' ישמור".

בית וועד לחכמים

ר' אלחנן לפק: "שלוחים רבים מאנ"ש אשר יצאו לחו"ל לאסוף צדקה היו פוקדים את בתינו

לא? אם כן איך תעלה לפה? אז גם הבנתי שאם יש לי כבר בית, או אפשרות לבית בארץ, זה כבר משהו אחר. מה שברור זה שר' לוי יצחק רצה שתמיד נהיה ביחד, שלא תתפרק החבורה, הוא אמר, שאצלנו הכי חשוב זה החביבות בינינו, זה מה שצריך לשמור. רק כעבור שנים בסוף ימיו כשאמר 'אפשר להכין את המזוודות' שמחנו והחלנו להתכונן לעליה לארץ הקודש".

בשיחתינו עם ר' אשר בנשעיה 'רופא השיניים' כפי שהיה רבי לוי יצחק מכנה אותו, מגולל באוזנינו ר' אשר סיפורים נפלאים אודות הקשר הייחודי שהיה בינם לבין רבי לוי יצחק, "בשנה השניה להתקרבותי לרבינו נסענו לקיבוץ הק' בירושלים, הייתה לנו דלת פתוחה אצלו ולמרות ששמעתי שהיו כאלו שר' לוי יצחק היה ממעט בדברים עימם, הרי שכלפינו הוא היה מגלה מידה רבה של סבלנות ועונה על כל השאלות, השיחה בינינו התנהלה על פי רוב באידיש על ידי הרב בזאנסון והוא היה מתרגם לנו, נוהגים היינו לעלות לביתו שברח' דבורה הנביאה, בכזו יראה... היינו שואלים אותו, והוא היה עונה על כל השאלות, וחותר, כך וכך, לא, פלא פלאים, לא היינו יוצאים עם שום ספק, יצוין שזו היתה הנהגה לא שגרתית אצלו שכן בברסלב נזהרו מלתת עצות לשני, אולם כנראה כיון שהיינו מקורבים חדשים ושאלותינו היו פשוטות והיו ברורות לר' לוי יצחק אז הוא הבין שנכון הדבר לחתוך את הספיקות עבורינו.

"הרבה פעמים הגענו עם המשפחות ועם הילדים לקיבוץ בירושלים, ר' לוי יצחק אהב מאד את העובדה שאנחנו באים עם המשפחה והילדים, שלא להשאיר אותם לבד בניכר בירח האיתנים, פעם בתוך הדיבורים שדיברתי אתו, ושוחחתי עימו על הנהגה מסוימת בבית, הוא פנה אלי פתאום, הביט

מתארח אצלנו לפרקים.

גם מר' אשר בנשעיהו אנו שומעים על שמות מוכרים מחשובי אנ"ש שהיו פוקדים את אקס-לה-בן מידי פעם, הלא המה הרה"ח ר' ישראל בער אודסר ז"ל שבנסיעותיו לצרפת הגיע גם לכאן ושוחח עם המקורבים כשהוא מלהיב את לבם בהתקשרות לרבינו ומחלק להם מספריו הקדושים, והרה"ח רבי אריה לייב שפירא ז"ל שהיה נוהג ללכת ליערות הקסומים להתבודד עם סל מלא ספרים. גם הרה"ח ר' מרדכי טורץ ז"ל שהיה מגיע לאסוף צדקה עבור מוסדות 'תורה תמימה' התארח אצלנו, כמו"כ הגיע אלינו הרה"ח רבי נתן ליברמנטש יבדלחט"א, ועוד רבים אחרים כמו הרה"ח ר' שלמה אהרן גוטליב והרה"ח ר' יצחק טשינגל, ועוד. יצוין כי עבודת הצדקה היתה חשובה בעינינו עד מאוד ולמרות שלא היינו אנשים אמידים השתדלנו לתת לכל אחד נתינה הגונה, חשובי אנשי שלומינו כשהיו מגיעים היו מוסרים שיעורים בספרי רבינו ומחלקם אף למדנו ניגונים רבים, הצד השווה שבכולם הוא שכל אחד מאנ"ש היה יכול להרגיש בן בית אצלנו כולם היו אוהבים ולכולם השתדלנו לסייע ככל יכולתנו.

עיר הגעועים

שנות פעילותה של קהילת ברסלב באקס-לה-בן היו גם שנות השיא של הנסיעות הבלתי רשמיות או החצי רשמיות לאומן, אמנם לאנ"ש בצרפת היה קל יותר להיכנס לרוסיה מעצם היותם בעלי אזרחות צרפתית ולא ישראלית, אולם עם כל זאת לא עלה הדבר בידם בקלות ופעמים רבות היו נאלצים להוליך שולל את השלטונות הרוסיים בכדי להגיע אל הנחר המטרה מכל הכתמים.

אולם פטור בלא כלום אי אפשר ולכן ביקשנו לשמוע מעט על חלקם במסעות הקודש הללו, בשיחה שקיימנו עם ר' אשר בנשעיהו שהיה מראשוני הנוסעים אומנה בקהילת ברסלב אקס-לה-בן סיפר לנו הלה כך: "שבוע אחרי החתונה שלי בשנת תשל"ט נסענו לאומן לקבוצה ביחד עם הרב בזאנסון, זו היתה נסיעה באמצע השנה, על ראש השנה באומן עוד לא העזנו לחלום, הרב בזאנסון שכבר היה לפני זה באומן הלהיב את ליבינו מאוד לקראת הנסיעה הזו, בפעם הראשונה שהוא נסע לאומן ליוויתי אותו עד לרכבת באקס-לה-בן כשבליבי תפילה מתי אזכה גם אנוכי לכל הטוב הזה..." עיניו של ר' אשר מצטעפות "איי, כמה תפילות התפללנו לפתוח את שערי הציון... מאות תפילות! היה מאד קשה לקבל ויזה למרות היותנו בעלי אזרחות צרפתית, וגם כשקבלנו ויזה היה זה רק לקייב, לא לאומן.

"הימים ימי שלטון הקומוניזם והוויזה שניתנה לנו כמובן לא אפשרה לנו לנסוע לאומן באופן

חוקי, היינו נתונים לפיקוח ה'אינטוריסט' - שירותי הריגול המיוחדים של 'אמא רוסיה' שפעלו במסווה של שירותי תיירות ודאגו שלא נצא מתחת ידיהם, בחסדי ה' קיבלנו ויזה תיירות לעשרה ימים, היינו 10 איש בקבוצה, ונכנסנו להתארח בבית המלון בקייב כשבכל חדר היינו שנים-שלושה, מידי ערב היו יוצאים שנים-שלושה אנשים מתוך קבוצתינו, עוצרים מונית ברחוב, ולאחר משא ומתן קצר בתעריף משולש ומרובע נוסעים אתו לאומן, מובן שהדרכים שרצו מחסומי משטרה, והנהג היה מתמרן ונוסע בדרכים עקיפות.

באחד הערבים כשהגיע תורי יצאתי לדרך עם אחד מבני החבורה, יצאנו לפני שהאינטוריסט נעלו את בית המלון כדרכם מידי ערב, עצרנו נהג מונית ומשהסכים לנסוע לאומן עלינו והתחבאנו מאחורה, באחד המחסומים השוטר בחן היטב את הרכב לאור אלומת פנסו ומשלא ראה שום דבר נתן לנו להמשיך, כשהגענו לשם שהינו שם שעה ארוכה, ובכיות עצומות אמרנו תיקון הכללי והתבודדות, לפנות בוקר חזרנו לקייב, ובבוקר כשפתחו את הבית מלון, נכנסנו כאילו לא קרה כלום, כעבור שעה נקראנו לקבלה... ונציג ה'אינטוריסט' שואל היכן הייתם בלילה? אמרנו, שהלכנו לאיזה פארק, היינו עייפים ונרדמנו שם ובבוקר חזרנו... ואז הוא מתבונן בנו ואומר: צדיק רבי נחמן... הבנו שהם יודעים, ואמרנו: כן היינו שם! ואז במבט תמה ותמים הוא שואל אותנו 'למה לא אמרתם לנו? היינו אנחנו מביאים אתכם... ברוך ה', הנסיעה עברה בשלום ושבנו לצרפת, ולאחר תקופה כשהגענו לראש השנה לירושלים סיפרנו לר' לוי יצחק על הנסיעה שלנו.

"כך זכינו לעשות כמה נסיעות באותה הצורה, ללא ויזה לאומן, ופעם אחת אף ארגנו קבוצה של נשים שנסעו גם בצורה הזו, ברוך ה' גם את הילדים לקחנו לפני גיל שבע, וכל הבנים שלי זכו להיות לפני גיל שבע באומן, עד שזכינו שכבר נפתחו השערים לגמרי."

סיפורים רבים ודומים אנו שומעים משאר בני החבורה הקדושה על הנסיעות הפלאיות לאומן על הייסורים בדרכים שאת כולם המתיקה מנגינת הלב שכל המייתה לזכות להגיע לתיקונה.

נסיעת האימה למעזיבז

ר' אליעזר בר-תורן: "במסגרת אחת הנסיעות לאומן זכינו להשתטח על קברו של אור שבעת הימים מרן הבעש"ט, אני זוכר היטב את אותה נסיעה שהייתה כרוכה במסירות נפש גדולה, היינו חייבים לנסוע באופן חשאי מאחר ובמעזיבז פעל מחנה צבאי גדול, והיו כמה מחסומים צבאיים בדרך, אותם היינו צריכים לעבור מבלי להתגלות, אולם לאחר שזכינו להיות על ציון רבינו הק' כספנו

מאוד להגיע גם למעזיבז, הצלחנו לשכנע 2 נהגי מוניות לקחת אותנו מעזיבז'ה תמורת סכום גבוה ויצאנו לדרכינו בלילה מושלג ולבן, ברכב אחד קטן היינו הר"ר אליהו קיוויתי ואנוכי וברכב השני נסעו הר"ר ישראל מאיר גבאי ועוד שניים, הנסיעה הייתה קשה ומפרכת, הרכב הקטן החליק שוב ושוב בשלג, אנו שכבנו מכוסים בשמיכות לכל נזווה והנהג גדול הממדים שראשו נתקע כל העת בגג המכונית החבוטה שלו לא פסק להגיר פלגי זיעה מרוב פחד, עברנו שני מחסומים צבאיים כשבכל פעם ליבנו מחסיר פעימה ולא התגלינו, במחסום השלישי עצרו את מכוניתו של ר' ישראל מאיר ועצרום על אתר ואנו בניסי ניסים לא התגלינו והגענו לציונו של אור שבעת הימים.

אני זוכר כיצד אנו יוצאים מהרכב ר' אליהו קיוויתי ואנוכי, טובעים בשלג הכבד כשמימינינו אך שלג לכל מלוא העין וכמה בתים מטים לנפול, לא ידענו אנה נפנה ונלך מאחר וסמכנו על כישוריו של ר' ישראל מאיר שימצא את המקום והלה כאמור נעצר בדרך, אולם לאחר כמה דקות התעשתנו ודפקנו על דלת אחד הבתים, אשה זקנה פתחה את הדלת ופקחה עיניים בבהלה בראותה אותנו באישון ליל, רק לאחר כמה דקות ארוכות הבינה את שאלתינו והצביעה לעבר בית החיים: 'בעל שם טוב' דא דא, מצבתו בלטה עומדת מעל הציונים האחרים, עדיין לא היה כל מבנה על הציון ורק המצבה הישנה בלטה על פני כל השטח בהתרגשות גדולה אמרנו תיקון הכללי והשתטחנו שם והזכרנו גם את שאר בני החבורה שלא זכו להגיע."

כאן המקום להזכיר את פעליו העצומים של הר"ר ישראל מאיר גבאי בנו של הרה"ח ר' מסעוד גבאי שהיה השו"ב של הקהילה היהודית באקס-לה-בן רבות בשנים ואשר לו מאות רבות של צאצאים מאנ"ש ההולכים בדרך ה'.

ר' ישראל מאיר גבאי אשר פעליו העצומים יודעים בתחום שיפוץ קברי הצדיקים סביב הגלובוס והינם מפעל חייו, זכה אף בצרפת להחיות ולשפץ את קברם של רש"י הק' ושל בעלי התוספות ואף להושיב ישיבה על קברם, תהי משכורתו שלימה מעם ה'.

החזיקו עצמכם יחד

לסיכום אומרים לנו שוב ושוב אנשי שיחינו "החידוש הכי גדול באקס-לה-בן היה, שלמרות שהיינו חבורת אנשים שונה בתכלית זה מזה, אולם היות וידענו לשים את השוני בצד ולהתאחד סביב דבר אחד משותף, הצלחנו להאיר את אורו של רבינו הן בתוכנו והן על סביבתנו הקרובה והרחוקה, ראינו בחוש כיצד מתקיים בנו ציווי של רבינו 'ק אתם החזיקו עצמכם ביחד אזי תהיו אנשים כשרים'."

שיר חדש ומקודש במעוז החולין

"שיר חדש" המהווה אי בודד של קדושה וטהרה מוחלטת בים של חולין. עד שלרגעים נדמה שאינך שרוי במרכזה של תל אביב אלא בשכונת 'מאה שערים' או ב'בתי אונגריין'...

כל ירא וחרד שנקלע לדרומה של העיר מתקשה להאמין למראה עיניו, לראות איך מסתובבים להם ילדי חמד מצויינים בחזותם בלבוש וחן יהודי אמיתי, פאות מסולסלות יורדות על לחייהם, אור השכינה שפוך על פניהם המזהירות, וקולם הערב והמתוק המתנגן בנעימה מופלאה בתורה ותפילה מדהדד למרחקים.

על טהרת הקודש

הכל החל לפני שנים מועטות, קבוצה של בעלי תשובה חברי קהילת 'שיר חדש', אותה הקים הרה"ח ר' ישראל יצחק באזנסון שליט"א שזכו להכיר את בוראם והתקרבו לדרך היהדות השורשית כשהם דבקים באור תורתו של רבינו הקדוש, חפצו להקים להם לתפארת תלמוד תורה איכותי, ברמה לימודית גבוהה, באיכות רוחנית מעולה ובאווירה טהורה ונקיה, וכל זאת על טהרת הקודש ללא תמיכה כלכלית ממקומות זרים.

הת"ת הוקם על ידי איש החינוך השוקד על חינוך ילדי ישראל ואשר יום ולילה לא ישבות למען הצלחת ושגשוג הת"ת, הרה"ר איתי בן ציון בכר שליט"א, איש חי רב פעלים המוסר נפשו וכל מאודו לכיוונו ולהחזקתו תמידין כסדרן.

ייחודו של הת"ת הוא ביחס האישי והחם הניתן לכל תלמיד תוך מתן דגש על מענה רגשי וליווי צמוד לכל בעיה וקושי באשר הם.

במסגרת היכרותנו המעמיקה עם קהילת ברסלב אקס לה בן בצרפת, ועם מפעלותיו של הרה"ח ר' ישראל יצחק באזנסון, ראינו לנכון לשוחח עם מנהל ת"ת 'שיר חדש' הרה"ר איתי בן ציון בכר הי"ו, ולהרחיב את הסקירה גם אל התלמוד תורה אותו הקים הרב בכר בשליחותו של הרב באזנסון עבור ילדי קהילת 'שיר חדש', זה כנגד זה עשה אלוקים והת"ת הייחודי הזה מצוי בליבה של העיר תל אביב מעוז החולין, ונותן מענה לילדי אנ"ש בתל אביב ולילדי בעלי התשובה שבאזור.

התלמוד תורה הנפלא והלא שגרתית הזה, המתנהל על 'טהרת הקודש', חווה פריחה חינוכית כשמחנכיו עושים עבודת קודש מדהימה, וממש בימים אלו עומד בפני פריצת דרך משמעותית עם הקמת 'קרן הבניין' למען הקמת מבנה גדול שיוכל להכיל את כל המתדפקים בשעריו ויכלול גם מרכז רוחני לקירוב רחוקים בליבה של עיר החולין | שיר חדש נשירה לאלוקינו - - -

'תלמוד תורה על טהרת הקודש' בליבה של תל אביב נשמע ממש כמו תרתי דסתרי, בלב ליבה של תל אביב, במעבה החושך של העיר הזו זורח ומתנוצץ אור זך ובהיר, תלמוד תורה

הדמיית בנין הת"ת שיוקם בעז"ה

פדיון נפש ייחודי

מנהלי הת"ת הגו רעיון נפלא
כיצד לזכות את הציבור
בשותפות בבניין הת"ת

ידוע ומפורסם ענין 'פדיון הנפש' בערב ראש השנה אודותיו ציווה רבינו הקדוש בשיחותיו הקדושות (שיחות הר"ן רי"ד) "בערב ראש השנה ראוי ליתן על פדיון", פדיון זה שסגולותיו עצומות להמתיק את כל הדינים ואשר ניתן בערבו של יום הדין, ראוי ליתנו לצדיק היודע לעשות פדיון ולהמתיק את כל העשרים וארבע בתי דינים, ורבינו הק' הוא זה שיודע לעשות פדיון, ונותנים אותו על דעת רבינו לענייני רבינו.

החידוש אותו הגו מנהלי ת"ת שיר חדש הוא 'פדיון נפש מיוחד הנעשה על ידי תינוקות של בית רבן בעצמם', פדיון נפש ייחודי זה זכה להסכמתם הנלהבת של הגה"ח רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א והרה"ח רבי שמעון שפירא שליט"א אשר ממליצים לקיים השנה את מנהג 'פדיון נפש' באמצעות תלמידי תלמוד התורה עם המנהל בציונו של ה'נחל נובע מקור חכמה'.

במסגרת 'פדיון הנפש' תלמידי התלמוד תורה השוהים באומן בראש השנה זה, מתכנסים יחד עם אנשי הצוות החינוכי והמנהל בציון רבינו הקדוש טרם התקדש החג ושם אומרים יחדיו את נוסח הפדיון המקובל ומזכירים כל שם ושם בפרטות על הציון להצלחה וברכה בכל הנצרך ולכל הישועות ולאחמ"כ אומרים 'תיקון הכללי' כדי שיזכו להיכתב בספרן של צדיקים.

הכנסות ה'פדיון נפש' מוקדשות לקרן הבניין ולתפעולו השוטף של הת"ת, למען תהיה תורת התינוקות שלא טעמו טעם חטא טהורה וזכה ויוכלו לשקוד על לימודם בנחת ובראוי.

הת"ת פותח שעריו לכל מבקש תוך כדי שמירה ועמידה על הנהגות ותקנות אנ"ש של שמירה עוד מבית התלמיד בכך שלא ייכנס אצלם שום כלי טכנולוגיה משחיתים וכדו'.

כמו כן מונהגת בת"ת רמה לימודית גבוהה ביותר, ונעשה שימוש בשיטות חינוכיות מהשורה הראשונה המביאות מידי שנה את הבחורים היקרים בוגרי הת"ת לסיים את שנות לימודיהם מתוך לימוד הגמרא בחשק וברצון, ובהיותם בחורים יראי שמים ובנויים זוכים הם להתקבל לשיבות הנבחרות.

המאמץ האדיר אותו משקיעה הנהלת הת"ת בכל בעיה חינוכית ולימודית הביא לתוצאות מעולות, כאשר באמתחתם ישנם סיפורים מדהימים על ילדים שנכשלו בכל מסגרת לימודית אחרת ואצלם התאוששו, האמונה בעצמם שבה אליהם והם חזרו למסלול של הצלחה.

כמו כן קיים ועד רוחני המפקח על כל עניני החינוך, וזן בכל שאלה שמתעוררת תוך כדי התייעצות עם הרבנים הגדולים הרה"ג ר' אברהם יהודה הלפרין רב ומו"צ דקהילת קוזניץ ופוסק דק"ק 'שיר חדש' וכן הרה"ג ר' סיני הלברשטאם שליט"א רב ואב"ד שיכון ג' ב"ב, שאף בוחן מעת לעת את התלמידים ומביע מחדש בכל פעם את גודל התפעלותו מהיקף ידיעותיהם בלימודם, וממידת הדרך ארץ ויראת השמים והחינוך הטהור שהושרש בהם.

בשיחה שקיימנו עם אנשי חינוך שערכו ביקור בתלמוד תורה שמענו התפעלות ניכרת מהמחזה המפעים הזה שנגלה לעיניהם, מדהים להיווכח כיצד מוסד קדוש בליבו של העיר החולין מתנהל בידי חסידים עובדי ה' שזכו להסתופף בחצרות בית ה', כשכל מגמתם היא אחת לקדש את שמו יתברך בעולמו.

הרחיבי מקום אהלך

את רוח הטהרה שהשפיע הת"ת על כל האזור אין לתאר ולשער כלל, שמעו הטוב מגיע עד למרחקים כשגם משאר הערים בת ים וחולון הסמוכים לתל אביב מתדפקים בעלי תשובה החפצים דווקא בחינוך חסידי טהור ושורשי, דא עקא שבליית ברירה נאלצת הנהלת הת"ת להשיב ריקם פני הורים רבים מחמת הצפיפות בכיתות וחוסר המקום.

אולם בהנהלת הת"ת לא אמרו נואש וכל העת לא חדלו לטכס עצה כיצד להרחיב את גבולות הקדושה, ובימים אלו נרכש בהון רב שטח פרטי גדול בסמיכות לת"ת שעליו יוקם בעז"ה בהקדם בנין לתפארת למען יהא מקום ראוי לקלוט את מאות התלמידים המתדפקים על שעריו.

לצורך כך הוקמה קרן הבניין אשר מטרתה להקים את בנין הקדושה מהר ככל האפשר, בנין אשר יהיה מקום קדוש להשראת השכינה ממש, אור ה' השוכן באור יקרות בתוך טומאת עיר החולין, עדי נזכה לראות בגלוי את ההבטחה האלוקית של "כי לא תשכח מפי זרעו".

אין ספק כי זכות גדולה היא לעמוד לימין התלמידים ולימין הת"ת הייחודי הזה ובכך לזכות להמתקת הדין ולהיחתם לשנה טובה ומתוקה בספרן של צדיקים.

בשורה מרנינה

להוגים בספר הקדוש

ליקוטי מוהר"ן

בשורה מכה גלים עם הופעת הכרך הראשון בסדרת "מים עמוקים", אוצר חידושי וביאוריו של הגה"ח רבי שמואל משה קרמר שליט"א בספה"ק "ליקוטי מוהר"ן" | חברי מכון 'מעינים בנחלים' בשיחה רוויית-גילויים על עבודת הקודש, בתוספת הצצה אל מאחורי הקלעים ודרכי הפעולה | מים עמוקים ידלם איש תבונה

המתחוללת לנגד עינינו. הנה כי כן עת בשורה היא לנו, עם הופעת הכרך הראשון בסדרת "מים עמוקים" – בה נקבצו ונסדרו יחדיו חידושי וביאוריו של רבי משה שליט"א בספה"ק ליקוטי מוהר"ן על תורות א' - י', הידועים ומפורסמים בפתיחת שערי העיון בפני הלומדים.

ספר זה המכה גלים בקרב חסידי ברסלב בכליות, ובפרט בקרב המעיינים והלומדים החשובים שיחי', יוצא לאור ברוב פאר והדר, מהווה בשורה של ממש לכל הרוצה להיכנס לשערי הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן והינו מתנה לכל לומד וכל מעיין לדלות מהמים עמוקים ולגלות את האוצרות הנשגבות הטמונים בכל תג אות ונקודה.

ישבנו אפוא לשיחה רוויית-גילויים עם חברי מכון "מעינים בנחלים" המתעסקים בקדשים במסירות אין קץ, להוציא לאור עולם כתביו של רבי משה שליט"א. קיבלנו הצצה חפזה אל מאחורי הקלעים מן הנעשה בין כותלי המכון. שמענו על התוכניות לעתיד, ויצאנו עם הרגשת התרוממות להתחדש ביתר שאת ללמוד בעיון בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן.

עם הצדיק. אשרינו שזכינו! לא זו בלבד, כיום מחלחלת ההבנה יותר ויותר כי לימוד העיון בליקוטי מוהר"ן הרי הוא ערובה איתנה המסייעת להינצל מכל אותם שועלים המנסים לחבל בכרמו של רבינו ונאחזים באילן הגדול ותולים בשמו בוקי סריקי, אשר כל מעיין הבקי בתורתו של רבינו זוכה להבחין מיד כי מדברי עצמם הם מדברים.

המשלח מעינים בנחלים

בין מחוללי המהפכה, בולט במיוחד הגה"ח רבי משה קרמר שליט"א, אשר מימי נעוריו לקח עצמו ללימוד 'ליקוטי מוהר"ן' בעיון, וזה לו כשישים שנה שהינו ניצב מעל כל במה וזועק בכל דרך אפשרית לאנשי שלומנו שיהגו בליקוטי מוהר"ן בעיון, כרצון רבינו הק', כי ממנו תוצאות חיים.

המבוגרים שבינינו עוד זוכרים כיצד קולו היה נשמע כערער בערבה. והנה, אט אט, נפרצה הדרך והגיעו הימים אשר יש בהם חפץ, כאשר אנו עדים למהפכה האדירה

מהפיכה של ממש מתחוללת בשנים האחרונות בכל הנוגע ללימוד בעיון בספרו הגדול של רבינו הק', ליקוטי מוהר"ן.

אם בשנים עברו מתי מעט בלבד העמיקו חקור בזה הספר – הרי שכיום אנשר דרא, ונוכחים אנו לראות חבורות חבורות, זקנים עם נערים, השוקדים על לימוד תורתו של רבינו בעמקות המחשבה, מתוך רצון לקיים את הוראת קדשו: "וְאָמַר שְׁטוֹב לְקַבֵּעַ נְשֵׁי שְׁעוּרִים לְלַמֵּד סִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, שְׁעוּר אֶחָד פְּשׁוּט לְלַמֵּד בְּמַהֲרֵי הַרְבֵּה מְאֹד כְּדִי שִׁיְהִי שְׁגוּר בְּעַל פֶּה, וְשְׁעוּר אֶחָד לְלַמֵּד בְּעִיּוֹן גְּדוֹל כִּי יֵשׁ עִמָּקוּם גְּדוֹל וְנִפְלָא בְּסִפְרֵי" (חיי מוהר"ן אות שמו).

לא צריך להרחיק לכת בכדי להבין עד כמה תופעה זו הינה מרנינת לב. לא חלפו שנים רבות מאז שמרבית הלומדים ניגשו אל הספר במטרה לינוק אל נשמתם רעיון מחזק או פנינת חן לדרך החיים. והנה כהיום אנשר דרא, רבים-רבים מעמיקים בלימוד התורות, דורשים בו כל קוץ ותג, ומתייגעים להבין דבר דיבור על אופנו, מתוך אמונת עוז כי הלימוד בעיון בהפנמת דעתו הקדושה של רבינו, זוהי הדרך הסלולה להתקשרות

חסידי ברסלב, ויודו כולם יחד, כל אחד בסגנונו הוא, כי שיעוריו של רבי משה האירו להם את הדרך.

למעלה משישים שנות יגיעה

■ **ממתי החל רבי משה לעלות את חידושיו על הכתב?**

האמת היא, שיש באמתחתנו מחברות משנת תשי"ח, שנת נישואיו. מאז ועד היום נוהג ר' משה, בכל עת שיושב והוגה בתלמודו, בכל מקצועות התורה הקדושה, מחברת מונחת לה לציודו ובה מעלה כל חידוש וביאור שנופל בדעתו.

כך מלאו להם במשך השנים עשרות עשרות מחברות, מלאות וגדושות בחידושים וביאורים, מרגליות ופנינים בתורת רבינו מוהר"ן זיע"א – הבאים לפי סדר לימודו, אם בליקוטי מוהר"ן או בשאר ספרי רבינו ותלמידיו, אם בשאר שיעורים בגמרא, הלכה וחומש רש"י, או זוהר הק' וכתבי האר"י ז"ל – שכולם מתחברים ונבללים בתורת רביה"ק.

מתוך הכתבים הללו זכינו להוציא לאור עתה את הספר החדש, הראשון בסדרת "מים עמוקים".

■ **לכאורה הרי חידושי מתבדרים כבר בבתי מדרשות זה רבות בשנים, ומה חידוש יש בהוצאת הספר הנוכחי?**

זוהי הפעם הראשונה שחידושי מכל השנים יורדים למכבש הדפוס ורואים אור עולם.

חידושים של שישים שנות עיון מעמיק, באופן סדור וברור, שיאירו את עיני הקורא באור יקרות ויעניקו לו בהירות נפלאה והרחבת אופקים בעמקות הנפלאה הגנוזה בכל תורה ומאמר של רביה"ק.

ניתן לחלק את החידושים לשלוש חלקים: חלק הביאורים – המסייעים להבנת הלומד להבין מקומות הקשים להבנה, אם מפאת חוסר ידע, כגון בנושאים קבליים וכו', אם מפאת עומק המושג וסגנון הכתיבה המיוחד של הספר.

חלק החידושים – שהתנוצצו והתחדשו לר' משה בדברי רבינו, או בדברי חז"ל המאירים באור יקרות על פי תורתו ומאמרו של רביה"ק.

חלק נוסף הוא מה שר' משה נוהג לכתוב, שאימתי יידע הלומד כי קנה אחיזת אמת בדברי רביה"ק, בשעה שכל המאמר הפך להיות אצלו כחטיבה אחת (כלומר, שדברי רבינו בתחילת המאמר, באמצעיתו ובסופו, כולם מכוונים אל נקודת מרכז יסודית).

היה עיקר נס חנוכה, היינו חנוכת הבית. במסירת שיעור זה חנך רבינו הק' למסור שיעורים מהיום והלאה".

ואכן מן המפורסמות היא, שקני אני"ש בדור הקודם סמכו ידיהם על שיעוריו. רבים המה הזוכרים כיצד רבי לוי יצחק, מעולם לא הפסיקו בעת אמירת השיעור בסעודה שלישית, באומרו: "ר' משה לומד היטב".

אף הרה"ח רבי נפתלי דובינסקי, אשר זכה להסתופף אצל חסידי ברסלב הישישים באומן, ישב בשיעוריו מידי יום ביומו וגומע בשקיקה את דיבוריו וביאוריו הבהירים, כשהוא מעיד בהתפעלות: "כך למדו אני"ש באומן ליקוטי מוהר"ן".

ואכן, שיעוריו הבהירים של רבי משה לפרש את תורתו של רביה"ק בחתירה בלתי-פוסקת להגיע לאמיתת כוונת רביה"ק, הפכו זה מכבר לנכס צאן ברזל, עבור כל הרוצה להיכנס לשערי הלימוד בספר ליקו"מ. יעידון אלפי המאזינים והשומעים, אשר לא מעט מהם כלל אינם נמנים על

מזקנים אתבונן

■ **שיעוריו של הגה"ח רבי משה שליט"א נמסרים זה רבות בשנים וכבר פקע שמם. האם ידוע לכם אימתי החל רבי משה למוסרם?**

היה זה בתחילת שנות תש"כ. בתקופת חניכותו של בית המדרש הגדול דחסידי ברסלב במאה שערים. ר' משה עמד אז בשנות העשרים, לאחר נישואיו. כאשר באחד הימים קרא לו האי חסידא רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל אל הדגל, וביקשו להתחיל למסור שיעורים בליקוטי מוהר"ן.

לאחר מסירת השיעור הראשון בתורה כ"א, מאמר 'בהעלותך את הנרות', ניגש אליו הגה"ח רבי אלחנן ספקטור זצ"ל, וביקש להמריצו להמשיך במסירת שיעורים תמידים כסדרן, באומרו לו: "זאת ה'תורה' עוסקת בענין קדושת שבעת הנרות שבהם

הגה"ח ר' משה קרמר בשיעור ליקוטי מוהר"ן בעיון בחברת אור הצדיק בירושלים

וביאוריו דברי חיזוק והתעוררות משיבי נפש. לעיתים בלשון קצרה ולעיתים ביתר הרחבה. אולם, כדרכו בספריו הקודמים, מציב ר' משה בראש הספר מאמר מיוחד כפתיחה לספר, הצריך לימוד בפני עצמו.

לומדים רבים מעידים כי למדו יותר מפעם אחת את הפתיחות של הספרים הקודמים – שכל כולן דברי התעוררות מתוקים וערבים בגודל מעלת סגולת הלימוד בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, הן בעיון והן בבקאות.

את פתיחת הספר החדש, הקדיש ר' משה לכתיבת כללים יסודיים ונחוצים להתוות דרך נכונה ללומדי העיון הצעירים והמתחילים, בהדגישו כי כותב זאת כיון שב"ה זכינו שיש התעוררות גדולה בקרב אנ"ש ללמוד וללמד את ספה"ק ליקו"מ בעיון, וכללי היסוד צריכים להיות מובנים היטב לכל צורב ולומד.

בין הרים יהלכון

■ נשמח לקבל הצצה אל מאחורי הקלעים של עבודת העריכה

באמתחתנו אצורים למעלה ממאה מחברות, בכת"י צפוף, מלא וגדוש מזן אל זן, אותם כתב הגה"ח רבי משה שליט"א בכל עת לימודו, מלאים שורות שורות של חידושים וביאורים, קושיות ותירוצים, יסודות והבנות, קישורים ופולפולים, מערכות ודרושים בספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן ובכל מקצועות התורה, נגלה ונסתר הלכה, חסידות ועוד.

ראשית העבודה היתה כמובן, להעתיק את כל החידושים מעשרות המחברות וכתבי היד, לקבצם אל מקום אחד. חודשים ארוכים נמשכה מלאכת ההעתיקה מתוך יגיעה עצומה. קלדנים זריזים הופקדו על המלאכה ובסיומה הובאו אלפי הדפים אל רבי משה שליט"א להגהה ראשונית. כאשר רבי משה כדרכו מוסיף עליהם כהנה וכהנה, אלפי הגהות והערות, הארות והוספות.

יוצאי דופן הינם הספרים 'מענים בנחלים' על תורה א' ותורה ג', בהם לא נגענו ולא שיבצנו את החידושים שבהם בספר זה, מכמה טעמים. מה גם שחלקם הגדול בנוי באופן של מערכות שלימות לקשר את כל דברי התורה מתחילה ועד סוף בקשר ומערכה אחת, מה שאין כן בספר 'מים עמוקים' שנסדרו באופן של פיסקא פיסקא.

התעוררות עצומה של פתיחה

■ האם מעבר לחידושים וביאורים, מכיל הספר גם מאמרי חיזוק והתעוררות?

אכן, רבי משה שוזר לאורך כל חידושו

שיעוריו הבהירים של רבי משה לפרש את תורותיו של רביה"ק בחתירה בלתי-פוסקת להגיע לאמיתת כוונת רביה"ק, הפכו זה מכבר לנכס צאן ברזל, עבור כל הרוצה להיכנס לשערי הלימוד בספר ליקו"מ

וזוהו בעצם תוכן הכלל הראשון, אותו מכנה רבי אברהם ב"ר נחמן, כהכלל "הראשי והעיקרי" (ראה הרחבה במסגרת).

זוהי למעשה הבשורה של הספר הנוכחי. הבאת כל הביאורים והחידושים של רבי משה שליט"א מקובצים לתוך ספר אחד, דיבור דבור על אופניו.

500 עמודים על עשר תורות!

■ ספר זה, לפי דבריהם, הינו בושם חדש שלא בא לעולם. במה שונה הוא משאר ספריו של רבי משה שיצאו עד היום?

אמנם לפני כמה שנים הוציא רבי משה ספר בשם 'מים עמוקים', אולם הקשר בין הספר הזה לקודמו הוא רק בשמו – שכן ספר זה הינה יצירת פאר חדשה שלא היתה דוגמתה.

הספר הקודם הכיל רק את חידושו וביאוריו של רבי משה שכבר נדפסו בעבר בקובצי 'מבועי הנחל' ו'מקור חכמה', ברם בספר הנוכחי פנים חדשות לגמרי באו לכאן, עם תוספת מרובה על הקיים מקובצים מכל כתביו של רבי משה שליט"א.

לשם המחשה: הספר החדש מונה כ-500 עמודים רק על עשרה תורות הראשונות בליקוטי מוהר"ן, לעומת הספר הקודם שהוא רק על כחמישים תורות...

ואכן יש לציין, כי כל החידושים שבספר הקודם משובצים במקומם בספר החדש. אך ספר זה שהינו הכרך הראשון מתוך כמה שיופיעו בעז"ה במשך הזמן [בתקווה למהר את הוצאתם לאור ככל האפשר], מכיל את החידושים רק עד תורה י', ומי שאיוותה לבו לראות וללמוד את החידושים על תורות אחרות, יוכל להסתפק לעת עתה בספר הקודם המכיל חידושים וביאורים על עוד כארבעים תורות.

הספר הקדוש ליקו"מ, ללמוד נכון הן באופן הפשוט וכמובן בדרך העיון הראוי.

עידוד מיוחד קיבלנו לאורך כל הדרך, בראותנו את הביקוש לספרים אלו ההולך וגובר בשנים האחרונות – הן בחנויות לממכר ספרי ברסלב, שלעדות המוכרים גם רבים שאינם נמנים על חסידי ברסלב נמנים בין הקונים, והן בדרישה הבלתי פוסקת המגיעה למכון מערי השדה ומישובים מרוחקים, המבקשים לשלוח להם עוד ועוד ספרים. מה שהעניק לנו הבנה בעומק מהפכת הלימוד בעיון בספרו של רביה"ק, והן על הצמא שיש בקרב הקהל לנועם המצוי בספריו של הגה"ח ר' משה שליט"א, הפותח שער ומקנה יסודות נחוצים לכל החפץ ללמוד ליקוטי מוהר"ן בעיון.

בתפילה על העתיד

■ **האם מלבד הוצאת כל ספרי סדרת 'מים עמוקים' יש בכוונת המכון להוציא ספרים נוספים?**

אכן, בד בבד עם הוצאת הכרכים הבאים של הספר 'מים עמוקים' והשלמת הסדרה על כל הליקו"מ, בכוונתנו להמשיך בפרוייקט הגדול בו התחלנו לאחרונה, לאסוף לסדר ולהביא לדפוס את אגרותיו של הגה"ח ר' משה שליט"א.

לא נאריך כעת, רק נספר כי על שולחנו מונח אוצר בלום של מכתבים, אותם כתב לפונים אליו במשך השנים, המלאים מזן אל זן בפנינים ומרגליות טובות, דיבורים מעוררים ומחזקים בנועם שיח בתורה ועבודת ה' בדרכו המיוחדת.

כן מתכווננים אנו לערוך ולהוציא לאור את השיחות שנשא ברבים במשך השנים, לפי סדרי המועדים והזמנים. וכן שיחותיו על ספר הק' סיפורי מעשיות, ועוד.

לצד זאת, עז חפצנו להוציא לאור עולם את הספר "אשד הנחלים" – שהינו אוצר בלום של מראי מקומות סימוכים והרחבות יקרות ונפלאות לדברי רבינו הק', מתוך שולי גליונות המהדורות הרבות של ספרי הליקוטי מוהר"ן המצויים בביתו, המלאים וגדושים בכתב ידו.

ידוע בקרב חסידי ברסלב, שכאשר נשאל רבי נפתלי, תלמידו המובהק של רבינו הק' וידידו וחברו של מוהר"ת זי"ע, מה שמע מאת רביה"ק בענין הגאולה. השיב: "זאת אוכל לגלות את אוזניכם, כי שמעתי מפיו הקדוש שכאשר יתפשט ספרי בעולם, אזי תדעו לצפות לפני משיח".

אשרי עינינו הזוכות לראות בהתפשטות האור הזה, אור הגאולה!

את הספר ניתן להשיג בחנויות ספרי ברסלב

**הפצה ראשית:
מכון מעינים בנחלים
052-7643910**

ספר זה המכה גלים בקרב חסידי ברסלב בכלליות, ובפרט בקרב המעיינים הולומדים החשובים שיחי, יוצא לאור ברוב פאר והדר, מהווה בשורה של ממש לכל הרוצה להיכנס לשערי הספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן

עם תום מלאכת ההעתקה, היו צריכים לסדר את החידושים לפי סדר התורות שבליקו"מ, כמו כן בכל תורה ותורה לפי סדרה ובניינה של התורה דיבור דבור על אופניו. שכן כאמור, החידושים נכתבו במחברות סמוך לחידושים וגם נפרסו על פני שנים רבות, כך שהיו מפוזרים אחת הנה ואחת הנה בלי סדר.

לאחר שלב ליקוט החומר וסידורו, נקראו אל הקודש אברכים מוכשרים בעלי שאר רוח, אשר ידיהם רב להם בתורות של רבינו הק' ובדרכי העיון וההעמקה, והמה ניגשו אל עבודת העריכה, למצוא ולציין את החידושים שנכפלו או שולשו בכמה מקומות למזגם ולצרפם יחד אל כפיפה אחת, למצות את נקודות החידוש שיש בכל אחת. גם עמלו לציין ולהוסיף אלפי מראי מקומות, הרחבות וציונים נחוצים, למען ירוץ הולמד והמעין בבירות ובהבנה.

מניעות ומכשולות רבו מספור נערמו במשך הזמן. ברם כמלאך האומר גדל, היו אלו זקני חשובי ומשפיעי אנ"ש שהיו מודעים לאוצר הבלום המונח על שולחן המכון ותמיד זרזונו השכם והערב שלא נרפה ידינו בשום אופן, בהדגשים שוב ושוב, כי ספריו של רבי משה המה ספרי יסוד כיצד ללמוד את

מה מקורו של המושג 'ח"י כללים' - ומתי השתרש בקרב אנ"ש?!

קרמר שליט"א והוא ניגש בדחילו ורחימו למלאכת העריכה. בעמל ויגיעה קיצר וחייד את לשון, ועמד על דקות ההבדלים שבין הגרסאות, כאשר בסופן עמדו על מניין י"ח. מני אז מודפסים הם בראש הרבה מהדורות הספר כח"י כללים ללימוד עיון בליקוטי מוהר"ן.

יש לציין כי אחד הכללים המובאים בהקדמה ל'ביאור הליקוטים' השמיט רבי משה לגמרי מתוך הח"י כללים והוא מפאת דברי רבי אברהם עצמו כי "כלל השלשה עשר הוא אשר חברתי בחיבור בפני עצמו ונקרא בשם אמונה בידיעה הרוחניית, ועדיין לא נדפס". כיון שלא זכינו שחיבור זה יודפס, ואין אנו יודעים מה היה בו, השמיטו.

אנקדוטה מעניינת מספרים לנו חברי מכון 'מעינים בנחלים', כי המושג ח"י כללים רווח כל כך, עד שבאחת המהדורות של הספר 'ביאור הליקוטים', תיקן המו"ל בגוף ההקדמה של ר' אברהם והפכם לח"י, בחשבו שזהו מיסודו של ר' אברהם.

זהו המקום לציין, כי בסוף הספר החדש מצורף קונטרס מיוחד "ביאור על הח"י כללים" בשפה ברורה ונעימה, אשר נערך בעידודו של הגה"ח ר' משה שליט"א בידי בנו הר"ר נתן דוב הי"ו.

בימינו, כל המבקש להיכנס ללמוד ליקוטי מוהר"ן בעיון, יודע כי קיימים ח"י כללים אותם התווה רבי אברהם ב"ר נחמן, אשר הינם אבני דרך לכל לומד ומעין. אך מעטים יודעים כי בהקדמת ההוצאה הראשונה של הספר 'ביאור הליקוטים', אותו הוציא ראבר"ן בחייו היה מספר הכללים ט"ז בלבד.

אלא שבמהדורה השניה, אותה הדפיס רבי שמואל הורביץ זצ"ל, נוספו כמה וכמה תוספות מתוך כתבי יד של רבי אברהם שהיו תחת ידו ומתוך העתקות של חברים, בנוסחאות שונות.

אמנם, הספר ביאור הליקוטים כולו נחשב אז לספר עמוק ובלתי מפוענח, כאמרתו הידועה של תלמידו רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל, בצווחו: "איה הביאור לביאור". כאומר, מי יאיר עינינו ללמוד ולהבין בזה הספר הק'. ודבר הכללים לא נודע כל כך בשער בת רבים.

בשנת תשכ"ח, לקראת הופעת הליקוטי מוהר"ן הראשון באותיות מרובעות [ולא באותיות כתב-רש"י כפי שהודפס עד אז], הוחלט להציב בראשו את הכללים ללימוד העיון בראש הספר הק' ליקוטי מוהר"ן.

המלאכה הוטלה על הגה"ח רבי משה

יְלֵד שְׁעֵשׂוּעִים

לְיֻלְדִים שֶׁל בְּרִסְלָב

מַה יִּכְנֶה הַכֹּל מִתְחִיל?

לְהַצְלִיחַ לְקוֹם בְּזָמַן!

"אָבָא שְׁלִי כָּבֵר אָמַר לִי זֹאת כְּמָה פְּעָמִים, וְכִמָּה שְׁנִסִּיתִי לְלַכֵּת לִישׁוֹן מְקֻדָּם, לֹא הִצְלַחְתִּי". אָמַר יְצַחֲק בְּשִׂפְהָ רָפָה.

"גַּם כְּדֵי לְלַכֵּת לִישׁוֹן מְקֻדָּם צָרִיךְ לִהְיוֹת עֵינָיו בְּרָאשׁוֹ, וְלִסְדֹר אֶת כָּל הַעֲנִינִים מִבְּעוֹד יוֹם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְמַשְׁכוּ אַחֵר כִּף עַד לְשָׁעוֹת הַמְּאַחֲרוֹת, וְיִפְרִיעוּ לָנוּ לְלַכֵּת לִישׁוֹן בְּזָמַן". - יַעֲזֵ לוֹ שׁוֹב הַמְּשָׁגִיחַ.

יְצַחֲק הוֹדָה לַמְּשָׁגִיחַ, וּפְנָה חֲזָרָה לְכַתְּמוֹ בְּהַחֲלָטָה נְחוּשָׁה כִּי הַחֵל מֵהַיּוֹם יִסְדֹר אֶת כָּל עֲנִינָיו בְּשָׁעָה מְקֻדָּמָת כִּי בְּזֶה תְּלֹדֵי הַשָּׁנָה בְּזָמַן, וְהַשָּׁנָה בְּזָמַן תִּגְרַם לוֹ לְקוֹם בְּזָמַן וְלִהְיוֹת לְבּוֹא לְחֻבְרַת תְּפִלָּה...

מֵאִיר נִגְשׁ בְּמִבּוּכָה לְרֹאשׁ הַחֲבוּרָה.

כְּבָר זְמַן רַב הוּא מִתְלַבֵּט בְּעֵינָיו שְׂאִינוֹ נוֹתֵן לוֹ מְנוּחָה.

לְאַחֲרָנָה הוּא מְרַגֵּשׁ שֶׁהוּא נִגּוּעַ בְּמִדַּת הַקְּנָאָה, וְכִמָּה שֶׁהוּא מְנוֹסָה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַמִּדָּה הַמְּגַנָּה הַזֹּאת הוּא לֹא מְצָלִיחַ.

בְּצֵר לוֹ הַחֲלִיט לְגִשֵּׁת אֶל הָרֹאשׁ חֲבוּרָה, אוֹלֵי יַעֲזוּ לוֹ עֲצָה כִּי־צַד לְהִתְרַחֵק מִמִּדָּה זוֹ.

הָרֹאשׁ חֲבוּרָה הַקְּשִׁיב לוֹ בְּתִשׁוּמַת לֵב, חֲשֵׁב קִמְעָא, וְאַחֵר כִּף אָמַר: "בְּפִסְרִים הַקְּדוּשִׁים כְּתוּב רַבְּבָה שֶׁהַסְּבָה לְקִנְיָה הִיא חֹסֵר אֲמוּנָה. אִם כֵּן הַדְּרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִקְּנָאָה הוּא לְהִתְחַזֵּק בְּאֲמוּנָה - שְׂאִין אָדָם נִגּוּעַ בְּמוֹכֵן לְחַבְרוֹ אֶפְלוֹ כְּמִלָּא נִימָה".

תְּחִלָּה שָׂמַח מֵאִיר בְּעֲצָה שֶׁקִּבֵּל, אָף אַחֵר שֶׁהִרְהַר מְעַט בְּמִשְׁמַעוֹת הַדְּבָרִים, רָאָה שֶׁהַדְּבָרִים אֵינָם פְּשׁוּטִים כָּל כָּף.

"גַּם לְהִתְחַזֵּק בְּאֲמוּנָה זוֹ עֲבוּדָה, וְגַם זֶה אֵינוֹ בֹּא בְּקִלּוֹת, וּבְכִרְטָא אִם אֵנִי נִגּוּעַ בְּמִדַּת הַקְּנָאָה יִקְשֶׁה עָלַי בְּיוֹתֵר לְהִגִּיעַ לְאֲמוּנָה, מֵאַחֵר שֶׁקְּנָאָה הִיא הַכּוֹף מֵאֲמוּנָה.

נִמְצָא שְׂאֵחָד תְּלֹדֵי בְּחַבְרוֹ וְכִי־צַד אֲדַע בְּמָה לְהִתְחַיֵּל?"

יְלֵדִים יְקָרִים!

אוֹלֵי לֹא הִבְחִנְתֶּם אָף גַּם רְאוּבֵן (בְּמַעֲשֵׂה הָרֹאשׁוֹן) וְגַם יְצַחֲק (בְּמַעֲשֵׂה הַשְּׁנִי) כְּמוֹ מֵאִיר רְאוּ שֶׁבְּעֲבוּדַת הַשֵּׁם יִשְׁנֶם כְּמָה וְכִמָּה דְּבָרִים שֶׁתְּלֹדִים זֶה בְּזֶה וְלִפְעָמִים לֹא יוֹדְעִים בְּמָה לְהִתְחַיֵּל קוֹדֵם, וְנִפְשָׁם בְּשִׂאֲלָתָם מֵהִי הָעֲצָה לָכֵף.

וְעַתָּה יְלֵדִים יְקָרִים!

אַתֶּם יוֹדְעִים מִי שׁוֹאֵל שְׂאֵלָה זוֹ?

מִוְרַנּוֹ רַבִּי נִתָּן בְּלִקְוֵטִי הַלְכוֹת (עֵרְלָה הַלְכָה ד')

וְהָא לְכֶם לְשׁוֹנוֹ הַזֶּהב שֶׁל מוֹהֲרַנְ"ת (שֵׁם אוֹת ה):

"כִּי בְּאֲמַת הַתְּחִלַּת הַתְּשׁוּבָה וְהַתְּקוּן קוּשָׁה וְכִבְדָּ מְאֹד, כִּי קוּשָׁה מְאֹד לִידַע וְלִמְצָא הָרֹאשׁ וְהַתְּחִלָּה. כִּי עַל פִּי רַב כָּל הַתְּקוּנִים וְהַעֲצוֹת כָּל אֶחָד תְּלֹדֵי בְּחַבְרוֹ וּמִחֲמַת זֶה קוּשָׁה לְמִצָּא הָרֹאשׁ וְהַתְּחִלָּה".

הַנֶּחֱם רוֹאִים שֶׁמוֹהֲרַנְ"ת כְּבָר שְׂאֵל שְׂאֵלָה זוֹ. דְּאָף שֶׁכְּבָר גָּלוּ לָנוּ

"יְלֵדִים חֲבִיבִים!" פְּנָה הַמְּלַמֵּד אֶל תְּלַמִּידוֹ הָאֲהוּבִים - "בְּעוֹד פְּחָדְשִׁים יַעֲרֹךְ הַמְּבַחֵן הַמְּסַכֵּם עַל כָּל פְּרָק "כִּי־צַד הַרְגֵל", וּמִבְּחֵן זֶה יִהְיֶה הַקּוֹבֵעַ לְקַבְּלָה לִישִׁיבָה קִטְנָה".

כָּל הַתְּלַמִּידִים הַקְּשִׁיבוּ בְּנִשְׁמִיחָה עֲצוּרָה. אֶפְשָׁר הִיָּה לְחַתּוֹךְ אֶת הַמִּתְחָב בְּסִפּוֹ.

הַמְּלַמֵּד שֶׁבִקֵּשׁ לְהַקְּל מְעַט אֶת הָאֲוִירָה הַכְּבֵדָה שֶׁהַשְּׂתַרְרָה, וְלַעֲוֹד אֶת הַתְּלַמִּידִים שֶׁהַחֲלוּ לְחַשֵּׁשׁ, אָמַר:

"אָבֵל יְלֵדִים! אֵל נָא תְּחַשְׁשׁוּ כָּל כָּף! יֵשׁ לִי עֲצָה נִפְלְאָה עֲבוּרְכֶם לְהַצְלִיחַ בְּמִבְּחֵינוּ!"

עֵינָיו כָּל הַיְלָדִים הִצְתוּ בְּסִקְרָנוֹת.

"מֵהִי הָעֲצָה?" - שְׂאֵלוֹ פֶּה אֶחָד.

"עֲצָה פְּשׁוּטָה מְאֹד, אָף יַעֲלֶה מְאֹד. וְהִיא לְחֹזֵר אַחֲרֵי כָּל שְׁעוֹר שֶׁלְּמַדְנוֹ, מִסְפַּר פְּעָמִים, עַד שֶׁיִּהְיֶה שְׂגוּר בְּפִיכֶם וְסוֹדוֹר בְּמַחְכֶּם".

"אָבֵל רַבִּי! עֲצָה זוֹ קוּשָׁה כָּל כָּף לִישְׁמָה, שֶׁהִרִי לֹא תִמִּיד אַחֲרֵי הַשְּׁעוֹר אֵנִי מִבִּין אֶת הַסְּגִיָּה עַל בְּרִיָּה. וְכִי־צַד אֶפְשָׁר לְחֹזֵר עַל דְּבָר שְׂאִינוֹ מוֹבֵן כָּל צְרֻכּוֹ?" - הַקְּשָׁה רְאוּבֵן.

"שְׂאֵלָה חֲשׁוּבָה שְׂאֵלָתִי! הַסְּפִים הַמְּלַמֵּד - "אָף גַּם לְזֹאת יֵשׁ לִי עֲצָה טוֹבָה".

"וְהִיא?" - נִדְרְכוּ כָּלָם.

"בְּעַת לְמוֹד הַסְּגִיָּה נָא הַקְּשִׁיבוּ כָּלְכֶם בְּמִלּוֹא הַרְצִינּוֹת מִהַתְּחִלָּה עַד הַסּוֹף, לְלֹא הַסְּחַת הַדַּעַת, וְאֵז תְּנַחְחוּ לְרֹאוֹת כִּי הַסְּגִיָּה בְּרוּרָה וְנִהְיֶדָה".

כָּל הַיְלָדִים הִנְהִינוּ בְּהַסְּקָמָה.

רְאוּבֵן נִיצַל אֶת הַדַּקּוֹת שְׁנוֹתָרוּ עַד לְהַפְּסָקָה, לְתַפְּלָה חִרִישִׁית:

"רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם! עֲזֹר לִי שְׂאֵקְשִׁיב הֵיטֵב בְּשְׁעוֹר, כִּי הִלּוֹא בְּזֶה תְּלֹדֵי הַבְּנֵת הַסּוּגִיָּא, וְכִשְׂאָבִין הֵיטֵב יִקַּל עָלַי לְחֹזֵר עַל תְּלַמּוּדִי, וְהִרִי הַהַצְּלָחָה בְּפִחִינָה תְּלֹדֵי בַחֲזָרוֹת, וְכָל הַקְּבָלָה לִישִׁיבָה קִטְנָה תְּלֹדֵי בְּפִחִינָה הַמְּכֻרַעַת הַזֹּאת..."

יְצַחֲק הִלֵּךְ בְּעֵינָיו מְשֻׁפְּלוֹת אֶל הַמְּשָׁגִיחַ.

שׁוֹב שָׁלַח הַמְּלַמֵּד אֶל הַמְּשָׁגִיחַ עֲקֵב הַעֲדוּתוֹ הַבְּקָר מִ'חֻבְרַת תְּפִלָּה".

"מִדּוּעַ זְכִיתִי לְבַקּוֹר מִמָּךְ?" שְׂאֵלוֹ הַמְּשָׁגִיחַ.

"אָה ... אָמ... הַתְּחִיל יְצַחֲק לְגַמְגֵם "בְּגִלְל שֶׁלֹּא הִיִּיתִי הַיּוֹם בְּחֻבְרַת תְּפִלָּה".

"נִדְרָמָה לִי שִׁזּוֹ לֹא הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה הַשְּׁבוּעַ". אָמַר הַמְּשָׁגִיחַ בְּתִרְעָמָת.

יְצַחֲק הִסְמִיק בְּמִבּוּכָה. וְהַמְּשָׁגִיחַ הִמְשִׁיף:

"אַתָּה צָרִיךְ לְקַחֵת אֶת עֲצָמְךָ בְּיָדִים, וְלְהִתְחַיֵּל לְקוֹם מְקֻדָּם!" הוֹכִיחוּ.

"אָבֵל הַמְּשָׁגִיחַ! אֵנִי כָּל כָּף רּוֹצֵה לְקוֹם מְקֻדָּם, וְאֵנִי לֹא מְצָלִיחַ. הַשָּׁנָה חֲזָקָה יוֹתֵר מִמְּנִי!" הִתְמַרְמַר יְצַחֲק.

"יְצַחֲק! אוֹלֵי אֵינוֹ יוֹדַע, אָבֵל הַיּוֹם מִתְחִיל מֵהַלִּילָה. אִם רּוֹצִים לְקוֹם מְקֻדָּם חֲבִיבִים לְהַקְּפִיד עַל שָׁנָה בְּשָׁעָה מְקֻדָּמָת. רַק כִּף תּוֹכֵל

לחכמי הנתיח שחיות כל הגוף עד צפרני הרגל, הכל נמשך מהמח ששם עקר משכן הנשמה המחיה את כל הגוף כל איבר ואיבר כפי חיותו. כמו כן ממש נקרא יום הקדוש והנורא הזה ראש השנה ראש דיקא דהינו שבו עקר המח והחיות של כל השנה כי בו מתחילין כל התקונים והוא מחיה את כל ימות השנה, כמו הראש שבאדם שמחיה כל הגוף ואין שום הרגשה וחיות בשום איבר בלא החיות הנמשך לו מהראש והמח כידוע. כמו כן אין חיות ותקון בכל ימות השנה כי אם על ידי ראש השנה "ראש" דיקא שמחיה את כל הקומה".

הנה גלה לנו מוהרנ"ת העצה לכל העצות וההתחלה לכל ההתחלות. והוא יום ראש השנה הקדוש ובפרט אם נמצא גם כן אצל מקום גניזת הצדיק "יסוד העולם" רבנו הקדוש זיע"א.

אך עדין שומה עלינו לדעת מהי עבודתנו ביום הקדוש הזה כדי שזוכה על ידה להכנס לשער הקדשה ונזכה באמת להתחיל מחדש בעבודתו יתברך.

ועל כן ילדים יקרים!

גיית (נקה) ספר ונפתח, ונראה מה מלמד אותנו מוהרנ"ת וזה לשונו:

"ועקר ההתחלה הוא מה שבראש השנה מתחילין הכל לצעק מעמק הלב להשם יתברך, בחינת ממעמקים קראתיה ה', וזאת ההתחלה נמשכת על כל השנה כלה, על כל מי שבא לשוב באיזה עת שהוא. שעקר התחלתו מבחינת ראש השנה, הינו מבחינת ממעמקים קראתיה הינו לצעק לה' יתברך מעמק הלב ממקום שהוא ואז יאיר לו ה' יתברך הדרך לתשובה ויאיר עיניו לידע מהיכן להתחיל לשוב אליו יתברך" (שם אות ז').

הראיתם ילדים יקרים! ברוסלברי חסידים!

מהי עבודתנו בימי ראש השנה הקדושים? והבמשך כל עשרת ימי תשובה יום הכפורים וכן במשך חג הסוכות והושענא רבא ושמחת תורה הבאים עלינו לטובה?

עבודה אחת היא לנו. לקבל על עצמנו להשקיע מח וזמן לנצל את תחלת וראשו של השנה הבאה עלינו לטובה. שבזה תלוי כל השנה כלה. ובפרט מי שזוכה להיות אז בראש השנה אצל ציון רבנו הקדוש "ראש" בני ישראל. שידע נאמנה שכל רגע ורגע שנמצאים שם יקר מפז ומפנינים באשר שכל רגע ורגע תלוי ועומד על כך המאזנים כל עתידו הרוחני והגשמי באשר שעומד הוא בזמן ובמקום "ראשי" אשר משם מתפצלים כל הדרכים.

ועל כן הבה ונצל את הימים הבאים לקראתנו לשלום, בלמוד התורה ביקור שאת, ובעבודת המדות ביקור עז. והעקר לקבל על עצמנו לא להניח את הרצון דקדושה, ולקבל על עצמנו לצעק תמיד אל ה' יתברך מעמקא דלבא על כל דבר וענין לזכות לכל העצות והדרכים הקדושות שגלו לנו רבותינו ז"ל וכלשון מוהרנ"ת:

"ועקר הפתח והדרך הוא לצעק תמיד מעמקא דלבא להשם יתברך יהיה אף שיהיה ולא יתאש עצמו מן הצעקה לעולם" (שם אות ט').

ועל ידי זה יאיר עלינו השם יתברך הדרך לתשובה שלמה ויאיר עינינו לידע תמיד מהיכן להתחיל לשוב אליו יתברך

אמן!

חז"ל הקדושים בכלל, ורבנו הקדוש בפרט שכל דבר ודבר ישנו עצות ודרכים להגיע אל הדבר ההוא, אף על פי כן הלא גם העצות האלו והדרכים הללו אין אנו יודעים אף לזכות להם פהגן. וכלשון מוהרנ"ת (בהמשך שם):

"אבל בעונותינו הרבים אבדה העצה מאתנו, כי גם העצה בעצמה קשה וכבד עלינו לקיים... ועל כן קשה וכבד למצא הראש וההתחלה. וכן הוא ברב העצות והתקונים שקשה וכבד למצא הראש וההתחלה מחמת שעל פי רב כלל אחד תלוי בחברו ואין יודעין מהיכן להתחיל".

ובכן ילדים יקרים! אנו צריכים למצא איזה עצה שיהיה הוא ההתחלה והראש לכל ההתחלות. כלומר איזה מפתח והתחלה שעל ידה נוכל לזכות בנקלה להיות עובדי השם באמת. לומדי תורה בעמקות, לקיים את המצוות בחיות, להתגבר על המדות רעות ולהתפלל אל השם בנעימות.

התדעו ילדים יקרים מהו העצה היעוצה להזה, המפתח לכל ההתחלות?

הנה העצה לכל העצות, והמפתח לכל ההתחלות גלה לנו רבנו ז"ל שהוא על ידי

"שלש ראשים" (דריי קעפ)!

הבנתם ילדים?

ונדי שלא!

אם כן הבה ונפתח את הספר הקדוש לקוטי מוהר"ן שחבר רבנו ז"ל ולדפדף בסוף הספר (בחלק שני תורה צ"ד) ולהתחיל ללמד לשון קדשו:

"שמעתי מפיו הקדוש שהיה כתוב אצלו תורה על ענין ראש השנה. שצריכין לנסע לצדיקים על ראש השנה והיה מבאר שם מענין שלשה ראשים שמתקבצין בראש השנה כשזוכין אז להיות אצל הצדיק. כי הצדיק הוא בחינת "ראש" כי הוא "ראש" בני ישראל וראש השנה הוא גם כן בחינת "ראש" כי הוא "ראש" השנה, וכל אחד בא עם מחו ונדעתו להצדיק ומקשר דעתו ומחו שב"ראשו" שזהו גם כן בחינת "ראש" להצדיק שהוא "ראש" בני ישראל ב"ראש" השנה, נמצא שנתקבצו שלשה ראשים יחד".

ובכן ילדים יקרים!

אם שאלנו עד כה היכן הוא הראש והיכן הוא ההתחלה והמפתח שעל ידה נוכל לזכות לכל דבר שבקדושה, הנה נמצא המפתח: "ראש השנה אצל הצדיק".

וכמו שכותב לנו מוהרנ"ת (שם) וזה לשונו:

"כי עקר הראש וההתחלה של כל התקונים הוא על ידי ראש השנה, ראש דיקא, כי ראש השנה הוא יום ראשון לתשובה הינו התחלת התשובה כי אז הוא יום ראשון לעשרת ימי תשובה... ועל כן נקרא ראש השנה ראש דיקא, כי משם עקר הראש וההתחלה לזכות לעבודת השם כי הוא יום ראשון לעשרת ימי תשובה הינו ראשית התשובה והתקון".

ובהמשך ההלכה (שם סוף אות י"ח) ממשיך מוהרנ"ת וכותב לנו כך:

"ועל כן נקרא ראש השנה ראש דיקא, כי יש שלש קומות, עולם שנה נפש וזכו שבקומת נפש שהוא קומת האדם, עקר חיות האדם תלוי בהראש, ששם המחין שמחין כל קומת הגוף כידוע

סיפור

מפחד יותר לא לנסע

איך במקום לשלח אותם לארץ גזרה שלחו אותם הבייתה? אלא כראות מנהל בית הפלא שהיה יהודי פורק על, שעל תיק האשמה כתוב כי הנם מ'ברסלבסקיא סעקציע' (מחבורת ברסלב) נזכר באזהרת חמיו שהיה חסיד ברסלב ירא וחרד: "זכר! באם יהיה באפשרותך לעזר לחסידי ברסלב השתדל לעמוד לימינם בכל מה שתוכל!"

ואכן שעת הכשר הגיעה, ומלים אלו - שבהם הקדים הקב"ה ופואה למכה - פעלו את פעלתו, ורבי לוי יצחק שחרר לביתו לחיים ולשלום כנגד כל הסכויים.

אין לתאר ולשער את השמחה העצומה ששררה בין משפחתו ומכריו של רבי לוי יצחק, בראותם את רבי לוי יצחק שב לביתו לחיים ולשלום לאחר שפבר נתיאשו ממנו לגמרי. אך לא זמן רב ארכה שמחתם...

הפגישה האמללה

ביום מן הימים כשהלך רבי לוי יצחק ברחובות אומאן, ראה לפתע את מנהל בית הפלא באומאן צועד לנגדו. לפני שהספיק רבי לוי יצחק לנטות ימין ושמאל, נכגש עמו פנים אל פנים. פני המנהל אדמו מכעס ובהמת זעם הזדעק לעברו: "מה? הנך מתהלך חפשי לנפשך?! מקומך בבית הפלא! אני אישית אדאג לך שתקבל את הענש הראוי לך!"

הדם אזל מפניו של רבי לוי יצחק. לבו נפל בקרבו. הוא הבין כי זו רק שאלה של זמן, וכי אם חזיו יקרים לו עליו לעזב מבעוד מועד את העיר אומאן.

בני משפחתו סדרו לו מקום לנוס שמה בעיר טולטשין. אך גם לשם הגיעה ידיעה לרבי לוי יצחק כי עדין מחפשים אחריו, ומבקשי נפשו בדרךם אחריו לטולטשין.

שוב נטל רבי לוי יצחק את מקל הנדודים ועבר למוסקבה. שם קנה כי בעיר הגדולה עם המון תושביה יקל עליו להסתתר מחמת המציק..

לאומאן - במסירות נפש

וכעת - חפץ הוא לשוב אל העיר אומאן ממנה נמלט זה לא מכבר...

"רבי לוי יצחק! חוסו על נפשכם! זוהי סכנת נפשות ונדאית!" - נסו מכריו להעמידו על חמרת המצב ולהניאו מפעלה מסכנת זו.

"מה? בכונתך לנסע לאומאן?"

"וכי אינך יודע שלתוף גוב האריות אתה נכנס?" תמהו מכריו וידידיו של רבי לוי יצחק בנדר.

גם בני משפחתו רעדו לעצם המחשבה שרבי לוי יצחק יחזר לאומאן, משם נמלט לפני זמן קצר, כשטבעת החנק התהדקה סביבו ונשקפה סכנה ממשית לחייו.

מדוע כה מסכן היה שרבי לוי יצחק יסע לאומאן?

מדוע המחשבה על כך החרידה את שלות בני משפחתו? כדי להבין את הרקע לחששות הכבדים עלינו לשוב מעט אחרנית...

רבי לוי יצחק היה הרוח החיה לכל עניני היהדות של העיר אומאן בכלל, ושל חסידי ברסלב בפרט. הוא היה הראש והראשון לכל דבר שבקדשה. במסירות נפש הקים 'חידר' מחתרת בעיר, דאג להחזקת ה'קלויז' של אנשי שלומנו ותמך בעובדי ה' המפלגים למען יוכלו לשקד על התורה והעבודה מבלי דאגת פרנסה כלל.

אך דא עקא, שפעלות אלו היו לצנינים בעיני השלטון, אשר דפא כל שמץ של יהדות, ודרך עד חרמה כל מי שנסה לעסק בהפצת יהדות. לא ארכו הימים עד אשר הובא הוא ועמיתו רבי אליהו חיים רוזין לבית הפלא בעיר אומאן.

ואפילו בהסתרה...

קשה ומרה היתה התקופה בה שהו בבית הפלא באומאן. תקירות וענויים רבים עברו, במטרה שיגלו עוד שמות של שתפים בפשע' ועל מנת שיוודו בכל האשמות הפכדות שהטילו עליהם.

ביום מן הימים 'בשרו' להם כי בית הפלא באומאן אינו מסמך דיו כדי לשפט 'פושעים' בדרגה חמורה כזאת, ולכן בקרוב יעברו לבית הפלא בקניב שם מתמחים הם בפושעים מעין אלו.

אימה ורעדה עצומה לפתה את לבם. בפרט אחרי שנודע להם שהענש על 'עברות' כגון אלו ענשן מות.

אך הקדוש ברוך הוא הכין להם בתוף עמק הצרה, ברגעים שבראה להם שהכל כבר אבוד - את הישועה הבלתי צפויה. הבלתי יאמו קרה ודוקא שם הם שחררו לנפשם.

פיצד קרה הדבר הפלאי הזה?

ליל זכר ברית הגיע, ועמם הכסופים וההשתוקקות שהגיעו לשיאים חדשים. בקשי הפציע השחר ורבי לוי יצחק יצא ממחבואו כשפניו חבושות בתחבשת כמעט כליל כאלו נפצעו קשות.

בהתרגשות עצומה השתטח על הציון ובמהירות אמר את התקון הכללי. לא היה ספק בידו להשתהות יותר מדי כי חייב הוא לחזור אל המרתף טרם יתעוררו אנשי העיר...

ברגשות מעורבים התנתק מהציון. מחד שמח על הזכיה העצומה להיות על הציון הקדוש, ומאידך כאב על השהות הקצרה כל כך...

אך לפתע חשכו עיניו... האיש ממנו פחד ביותר, ואשר מפניו הסתתר עד עכשו כל ימי שהותו באומאן - עמד לנגדו.

היה זה ה'מוסר' (המלשין) המפרסם של אומאן זה שכל העיר רעדה ממנו. ורבי לוי יצחק על אחת כמה וכמה...

רבי לוי יצחק ידע כי ה'מוסר' אין יראת ה' לנגדו, ומסגל הוא לעשות את הגרוע מכל בעבור בצע קסוף.

הרבה יגון ואנחה כבר הסב 'מוסר' זה ליהודי העיר, ומי יודע אלו צרות צרורות יגרם עכשו לרבי לוי יצחק הנתון בלאו הכי בסכנה נוראה. רבי לוי יצחק לא נתן לפחד

לשתק אותו. הוא הבין כי ממילא אין לו מה להפסיד, לכן נסה להתחנן על נפשו, אולי יחוס המלשין, אולי ירחם.

"אנא! אל תגלה שראיתיני פה באומאן!" בקש במר נפשו.

להפתעתו הסכים האיש לבקשתו, ורוחה התפשטה בלבו של

**במסירות נפש
עצומה התחיל רבי
לוי יצחק להתכונן
לפסע - משאת
נפשו: ראש השנה
באומאן! בלב
הולם ובתפלה
חרישית עושה רבי
לוי יצחק את דרכו
אל עבר העיר
אשר העלאת
שמה בלבד מציף
את לבו בגעגועים
וכסופים עזים...**

אך רבי לוי יצחק נשאר איתן בדעתו:

"מפחד אני יותר לא לנסע מאשר לנסע" - אמר בנחרצות.

במסירות נפש עצומה התחיל רבי לוי יצחק להתכונן למסע - משאת נפשו: ראש השנה באומאן! בלב הולם ובתפלה חרישית עושה רבי לוי יצחק את דרכו אל עבר העיר אשר העלאת שמה בלבד מציף את לבו בגעגועים וכסופים עזים...

נפשו משתוקקת להשתטח על מקום "ציון המצינת" מקום גניזת רבו אשר בו הוא דבוק בלב ונפש.

נמנה הוא על יחידי סגלה אשר שמעו ושמו אל לבם את דבר הפרז: "מי שמקרב אלי יהיה אצלי על ראש השנה".

ותוך סכנו עצמי עושים הכל כדי לזכות לתקונים הנצחיים הנעשים על ידי ראש בני ישראל הנחל נבע מקור חכמה...

שלוחי מצוה אינם נזוקים

אחרי טלטולים רבים הגיע רבי לוי יצחק לשערי העיר אומאן.

הוא חמק מיד בדרכים עקלקלות ומפתלות הרחק מאין רואים אל בית אחד מידידיו.

בלב רועד נקש על הדלת וכשזו נפתחה כמעט קרס בעל הבית תחתיו:

"רבי לוי יצחק! האין אני הוזה בהקייץ? כיצד הגעת הלום?"

אך רבי לוי יצחק הסה אותו מהר, ובקש ממנו שישתירהו במרתף ביתו כי חיו בסכנה אם יתגלה לאי מי.

בעל הבית הסכים מיד. אך בעלת הבית בראותה את רבי לוי יצחק החלה לרעד ובפחד גדול קראה:

"רבי לוי יצחק! איך לא פחדת לשוב לכאן? הלא מחפשים אחריך! ורוצים לשימך בבית הפלא!"

בעלה נסה להרגיע את רוחה הנסערת: "מה לך לדאג? הלא הרבוננו של עולם שעזר לו עד עכשו יעזר לו גם הלאה. והרי אמרו חז"ל שלוחי מצוה אינם נזוקים..."

המלשין

במרתף הבית הסתתר רבי לוי יצחק עסוק בתורתו ובתפלתו הרחק משאון העיר ומהמלתה.

הוא מצפה ומיחל שייגיע כבר היום שלמענו עשה את המסע הארוך הזה - יום ערב ראש השנה בו יצא ממחבואו להשתטח על הציון הקדוש.

אך כְּשֶׁרָאָה לְפָנָיו אֶת רַבִּי לְוִי יִצְחָק כִּמְעַט פָּרְחָה נִשְׁמָתוֹ מִפְּחַד.

”מה? שהוא יתקע לאיש המבקש כל כך לשלטונות? הלא הוא שם נפשו בכפו!” הוא לא שלט בעצמו ופרץ בבכי חסר מעצורים, ונתקע בלב שבור את קולות היבבות שהתאחדו עם יפחותיו החלושים.

למחרת כבר הביאו בעל תוקע אחר בעל לב חזק יותר...

רבי לוי יצחק. אך עד מהרה נכח כי אך שקר הוא דובר, וכי ה'מלשין' עוקב אחריו בכל פנה שהוא פונה.

רבי לוי יצחק חָכַם בְּדַעְתּוֹ כִּי צָד יתחמק מ'חדל אישים' זה. הוא נסה להלך בסמטאות מפתלות ונסתרות אך ה'ברנש' עוקב אחריו והולך אחריו. וברגע של הסח הדעת מצד המלשין כשהתעכב לרגע לסדר את לבושו, נצל רבי לוי יצחק את ההזדמנות והחל לנוס כל עוד נפשו בו לבית מיטיבו.

ביום רעה יסתריני

מתנשם ומתנשף התפרץ רבי לוי יצחק אל הבית כשפלגי זעה נוטפים מגופו וכל כלו אומר חרדה ובעתה. בני הבית חרדו לקראתו ונבהלו לשמע ה'חדשות המרנינות'. הם החלו לרעד פן יתגלה שמסתירים הם את 'הפושע המסכן' ויבלע להם.

מיד ישבו לטפס עצה מה לעשות בכדי להנצל מצפריניהם הטורפות של מלכות הרשעה.

ראשית דבר החלט, שאת המנין לתפלות ראש השנה שהיה אמור להתקיים בביתם, יעבירו לבית אחר. כדי שאם חלילה המשטרה תתפרץ אל הבית בחפזים אחר רבי לוי יצחק, לא יפלו כלם כפרי בשל לידיהם.

וימה לגבי רבי לוי יצחק עצמו?

אותו יסתירו בסכה הממקמת בחצר הבית, לקיים מה שנאמר: "כי יצפניי בסכו".

רבי לוי יצחק קאב את העבדה כי את תפלות ראש השנה יצטרך לעשות ביחידות ולא במנין כאשר חפץ. אך קבל עליו את הדין...

בראש השנה התפלל רבי לוי יצחק בסכה בהתעוררות ובכונה עצומה כשהוא שוכח מכל ההרפתקאות שעברו עליו ומהסכנה הגדולה בה הוא שרוי כעת. כך התפלל שעות ארוכות בדבקות ונסלוודין. לימים כשרבי לוי יצחק ספר אודות תפלתו בסכה ההיא, אמר שהלואי ויזכה כעת להתפלל באותה חיות ובאותה התעוררות כמו שהתפלל אז...

וימה יהיה עם תקיעת שופר?

גם לזאת דאגו לו מיטיביו, והביאו אליו בעל תוקע שהתנדב לתקע עבורו. אך דא עקא שהבעל תוקע לא ידע עבור מי הזמינו אותו לתקע, לבטח חשב שזה עבור איזה יהודי זקן או חולה שאינו מסגל להשתתף במנין המחמתי.

המשטרה מתפרצת

לפתע בעצומו של ראש השנה נשמעים מהלומות עזות על הדלת. פניהם של בני המשפחה חורו כסיד, הם התלחשו ביניהם האם עדיף לפתח את הדלת כאלו אין כאן שום דבר, או שמא עדיף למהר לעדכן את רבי לוי יצחק השרוי בתפלותיו (בסכה שבחצר) שיראה לחמק מיד מן האזור בטרים יהיה מאחר.

אך טרם ספק היה בידם להחליט, שמעו הם בחלחלה חבטה הגונה ולאחריה צעקות פראיות: "היכן בנדר? היכן בנדר? איפה החבאתם אותו?"

בני המשפחה עשו עצמם כאינם מבינים במה מדובר. "בנדר? בבית שלנו? מה פתאם?"

"את זה נראה עוד מעט!" השיבו השוטרים בנקשות.

השוטרים הכפו את הבית על כל תכולתו. פתחו ארונות, זרקו חפצים, השליכו ספרים, בעטו והשתוללו וזרעו הרס וחרבן בכל פנה שאליה הגיעו, אך העלו חרס בידם.

"רגע! מה הקולות שאני שומע?" שואל אחד השוטרים את חברו.

לבם של בני המשפחה נלפת בחרדה. קולות התפלה של רבי לוי יצחק שהתפלל בהתעוררות, כשהוא שוכח היכן הוא נמצא בעולם, חדרו היטב לתוך הבית.

ועכשו, הקיץ עליהם הקץ. בעוד רגעים ספורים ילקחו כלם למעצר, גם רבי לוי יצחק וגם כל המשפחה שהעזה להסתיר אצלה פושע מסכן שכזה.

לגדל פחדם נכנסו השוטרים לחדר הפונה אל הסכה כשברקע נשמעים שוב ושוב קולות התפלה...

וימה קרה אז?

המשך יבוא אי"ה בגליון הבא...

לפתע בעצומו של ראש השנה נשמעים מהלומות עזות על הדלת. פניהם של בני המשפחה חורו כסיד, הם התלחשו ביניהם האם עדיף לפתח את הדלת כאלו אין כאן שום דבר, או שמא עדיף למהר לעדכן את רבי לוי יצחק שיראה לחמק מיד מן האזור

חמשה דלי יובל? על?

ילדים יקרים!

לפניכם שאלות עם מספר תשובות אפשריות (שאלון אמריקאי)

- הקיפו את התשובה הנכונה לכל שאלה.
- כעת העתיקו את האות הראשונה מכל תשובה נכונה.
- הרכיבו מחמשת האותיות משג הנעשה באומאן בראש השנה.

3. פעם אחת אחר הסליחות אמר רבנו: "אנשים אחרים היו מרצים שיהיה להם ראש השנה כמו ... (חיי מוהר"ן ש"ה)

- ראש השנה שלכם.
- חדש אלול שלכם.
- הערב הראש השנה שהיה לכם.

4. איזה סוג צדקה אמר רבנו ז"ל שראוי לתן בערב ראש השנה? (שיחות הר"ן ר"ד)

- לתן לקפה של צדקה.
- ראוי לתן על פדיון.
- עבור נסיעה לצדיק.

5. מתי מטה רבנו ז"ל את אזנו לשמע אם מכין בפתל לעורר לסליחות? (שיחות הר"ן רט"ו)

- בראש חדש אלול.
- מיד במוצאי שבת דסליחות.
- תכף כשחולף ועובר ראש השנה.

1. בראש השנה האחרון לחיי רבנו נעדרו אז שני אנשים מהקבוץ בראש השנה, רבי אהרן הרב דברסלב, וגם איש אחד בשם בעראלע מהעיר וניצא, ואמר אז רבנו: "אהרלע איז נישטא און בעראלע איז נישטא" (אהרלע איננו ובעראלע איננו) (שישיק ב-קסה),

מה היתה פונתו הקדושה בזה?

- ששניהם הפסידו את התקון הנעשה בראש השנה.
- השוו קטן וגדול לענין הקבוץ של ראש השנה, (כי רבי אהרן היה רב ובעראלע איש פשוט).
- פיון שזה שנתו האחרונה יותר לא יראוהו, (כי רבנו נפטר תכף בחג הסוכות הסמוך).

2. על מה צנה רבנו לעשות פרוז? (חיי מוהר"ן ת"ג)

- כל מי שמקרב אליו יהיה אצלו על ראש השנה.
- הראש השנה שלו עולה על הכל.
- אצלו העקר הוא ראש השנה.

מה קבלתם?

את הפתרונות יש לשלח בכתב ברור וקריא עד ראש חודש חשוון בלבד, לפקס המערכת: 0237-318-077 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-539-63-63 שלווחה 7, יש לציין באפן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגרל זכוי של 100 ש ברכת חניות ספרי "אור החיים"!

בהגרת חדש מנחם-אב זכו הילדים שמחה וישראל זונטג מירושלים

פתרונות לחדש מנחם-אב: ר' נתן, ר' אבא, ר' דוד מלכה'ס. המכנה המשותף: שלשת שמות אלו אפשר לקרא אותם ישר והפוך

ברון שיד וברוב פאר והתרוממות הנפש אנו מקדמים בברכה את מאות בחורי הישיבות ובני החבורות ואלפי הלומדים העולים לציונו הקדוש ומתפארים בתפארת התורה בהיכל התורה אומן ברבבות אלפי שעות של התפארות והתרוממות

ברכנוכם מבית ה'

ברכת התורה תלווה אתכם שתשאו ברכה בעמלכם ותכתבו לחיים בספרן של צדיקים

ואנו קוראים בזה בקריאה של חיבה לרבבות אלפי ישראל זקנים עם נערים, יודעי ספר יחד עם קובעי העיתים לבוא להגות בתורת ה', לשקוע בטוב הצפון לצדיקים ללמוד וללמד בכל ימי השהות באומן במקום של תורה - אי של יישוב הדעת

"ב"היכל התורה - אומן" **"ב'קלויז' - בקומת הגלריה**

במקום תורה אשר בו אוצר המנוצר עם אלפי ספרי לימוד לתועלת הלומדים.

בברכת כתיבה וחתימה טובה
"היכל התורה - אומן"

בס"ד תוצב גם השנה בהיכל התורה עמדה של 'אוצר החכמה'
ומכונת צילום להעתקת קטעי לימוד לתועלת הלומדים

"כי תפארת עוזמו אתה וברצונך תרום קרננו"

אני איש פלא... חודש כמות לא היה מעולם
 אני נהר המטהר מכל הממון

המזון The Brain

ציון
 הנהל טבע מקור חכמה
 רבנו הגדול רבי נחמן מברסלב זצ"ל
 בן כנא בן שמחה
 זי"ע

אשר ינו שזכ ינו!

"כי כל אלו שזכין...
 ונוסעים לצדיקים אמתיים
 לר אש השנו
 כולם נקראים בשם צדיקים
 על שם רוצדיק שהם מקרבים אליו..."

02-54-10-100

ירושלים: ארזי הבירה 49 | בני ברק: רבי עקיבא 62 | בית שמש: יחזקאל הנביא 63

**ברסלב
עילית**
קרית אנ"ש באומן

מברכת את כל הקהל הבאים לקיבוץ הקדוש *בהרכת אנך טובה ומתוקה!*

הנכם מוזמנים לבקר אותנו ברח' קוליקה 11

הזדרזו להזמין כרטיסים
למקווה קוליקה המפואר באומן
+380-637212105 | 052-7159130

